

การศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

A Study of Operating and Disaster Mitigation Problem of Municipality in Selaphum District,

Roi Et Province

กรเอก ศรีหาญ¹

พัฒนศิณ สำเริงรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงาน และ เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล ในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และตำแหน่งงาน และ 2) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล ในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 10 แห่ง จำนวน 222 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stages Sampling) และใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา รองลงมาคือความครบถ้วนเพียงพอ ด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือ และด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ตามลำดับ
2. บุคลากรเพศหญิงและเพศชายที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน
3. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน
4. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

5. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ตำแหน่งงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

6. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าปัญหาการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ และด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ตามลำดับ

คำสำคัญ : การบรรเทาสาธารณภัย

Abstract

The purposes of this study were to 1) study and compare the personnel's opinion towards the operating in disaster mitigation of Municipality in Selaphum District, Roi Et Province, classified by gender, education level, working period and position, and 2) study the problem of the operating in disaster mitigation. by gender, education level and occupation. Population consisted of 222 personnel working in disaster mitigation of Municipality in Selaphum District, Roi Et Province (10 units). The samples were 145 persons by Taro Yamane's method with Multi Stages Sampling. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The personnel's opinion towards the operating in disaster mitigation of Municipality in Selaphum District, Roi Et Province, was at low level as a whole, ranked by descending of mean; convenience and timeliness, sufficiency, compliance needs in assistance equality and fairness respectively.
2. The personnel's opinion with different gender towards the operating in disaster mitigation of Municipality in Selaphum District, Roi Et Province was not different.
3. The personnel's opinion with different education level towards the operating in disaster mitigation of Municipality in Selaphum District, Roi Et Province was not different.
4. The personnel's opinion with different working period towards the operating in disaster mitigation of Municipality in Selaphum District, Roi Et Province was not different.
5. The personnel's opinion with different position towards the operating in disaster mitigation of Municipality in Selaphum District, Roi Et Province was not different.
6. The personnel's opinion towards the operating problem in disaster mitigation of Municipality in Selaphum District, Roi Et Province, was at low level as a whole, ranked by descending of mean; personnel, management, materials and equipment, budgeting respectively.

Keywords : disaster mitigation of Municipality

บทนำ

สถานการณ์ด้านสาธารณสุขในปัจจุบันถือเป็นปัญหาสำคัญ และมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น สาธารณภัยที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นเหตุที่เกิดขึ้นโดยที่ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องไม่ทราบล่วงหน้าดังนั้นเมื่อเกิดเหตุดังกล่าวขึ้นจะเกิดความสับสน วุ่นวาย การระงับภัยหรือการแก้ไขปัญหาไม่ทันทั่วถึงทำให้สาธารณภัยดังกล่าวขยายลูกกลม ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายมากยิ่งขึ้น สาธารณภัย หมายถึง ภัยอันตรายหรือเหตุการณ์ร้ายแรงในชุมชนหรือในสังคมซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เกิดความสูญเสียอย่างรุนแรงแก่ร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของ สาธารณภัยว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐและให้หมายความถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย (อาริยา จันทรจวง, 2553) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่นกระทรวงมหาดไทย ถือเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการการบริหารจัดการในส่วนภูมิภาค และสรรค์สร้างประสิทธิภาพของการบริการสาธารณะให้กับประชาชน รวมทั้งยกระดับความเป็นอยู่ให้กับประชาชนในทุกพื้นที่ของประเทศ โดยก่อนการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2545 นั้น งานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอยู่ในการควบคุมกำกับดูแลของกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย และเมื่อมีการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2545 ได้ยุบรวมภารกิจของกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมาสังกัดกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 สังกัดกลุ่มภารกิจด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมือง (ทศวรรษม ศิลปะนครฤทธิ์, 2553) การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ถือเป็นภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ จึงเป็นหน้าที่ที่รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างเต็มความสามารถ นอกจากนี้รัฐยังมีหน้าที่ในการระมัดระวังและป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ราษฎรของตนด้วย โดยในการดำเนินการดังกล่าวรัฐต้องศึกษาและวางแผนการป้องกันภัย การจัดการกำลังคน การจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ การวางมาตรการต่างๆ ตลอดจนการกำกับให้ดำเนินการตามมาตรการนั้นด้วย

เทศบาล เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนจึงเป็นองค์กรหลักที่สำคัญที่จะสามารถดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้ในเบื้องต้นอย่างรวดเร็วและตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้กำหนดให้ภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน รวมทั้งการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วย

จากกฎหมายและบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวทำให้เทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เข้ามามีบทบาทในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยด้วย เนื่องจากเทศบาลเป็นหน่วยงานปกครองในระดับท้องถิ่น ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และในปัจจุบันสถานการณ์ด้วยสาธารณสุขมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นที่จะเกิดขึ้นรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาในฐานะที่ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเทศบาลจึงสนใจศึกษาศึกษาภาพและปัญหาการบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณี

เทศบาลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาแนวทางการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมายถึง การป้องกัน หรือการระงับภัยโดยทำให้ภัยสงบลงโดยเร็ว หรือลดอันตรายให้น้อยลง และช่วยทำให้ความยากลำบากความพิบัติ และความเดือดร้อนต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ลดน้อยลงหรือหมดไป

ประเภทของสาธารณภัย

ประเภทของสาธารณภัย การแบ่งแยกประเภทของสาธารณภัย แบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ ตามลักษณะของการเกิดภัย ได้แก่ สาธารณภัยธรรมชาติและสาธารณภัยมนุษย์ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541)

1. สาธารณภัยธรรมชาติ (Natural Disaster) เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มักเกิดขึ้นตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ แต่บางครั้งก็เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ชีวิต ร่างกาย จิตใจ และความมั่นคงของชาติ สาธารณภัยจากธรรมชาติ ได้แก่ สาธารณภัยเชิงอุตุนิยมวิทยา (Meteorological Disaster) เป็นสาธารณภัยที่เกิดตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ และเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เช่น ภัยแล้ง เป็นภัยที่เกิดจากแรงลมและพายุ เช่น พายุดีเปรสชัน พายุไซรอน ร้อน พายุไต้ฝุ่น ซึ่งพายุไต้ฝุ่นมีอำนาจทำลายสูง สามารถทำให้ต้นไม้ถอนรากถอนโคน บ้านพังระเนระนาด เสาไฟฟ้าล้มเสียหายได้ ฯลฯ อากาศหนาวผิดปกติ เช่น ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ อุณหภูมิในบางปีลดต่ำลงใกล้ศูนย์องศาเซลเซียส คลื่นความร้อน ทำให้อากาศร้อนผิดปกติในประเทศเขตนาน ทำให้ผู้ป่วยเป็นโรคหัวใจเสียชีวิตมากขึ้น ฝนแล้ง ทำให้ข้าวและพืชผลทางการเกษตรเสียหายมาก เกิดความขาดแคลนและอดอยาก เป็นต้นเหตุของทุพภิกภัยอย่างหนึ่ง

2. สาธารณภัยตามสภาพภูมิประเทศ (Topological Disaster) เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพภูมิประเทศ สาธารณภัยประเภทนี้ได้แก่ อุทกภัย คือ ภัยอันเกิดจากน้ำท่วม ซึ่งประเทศไทยประสบปัญหาน้ำท่วมเกือบทุกปี เนื่องจากสภาพภูมิประเทศมีการตัดต้นไม้ ทำลายป่า การทрудตัวของดิน มีลมพายุและลมมรสุมแรง ฝนตกหนักและน้ำทะเลหนุนหิมะถล่ม ภัยประเภทนี้ถ้าไม่มีอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ก็ไม่ถือเป็นสาธารณภัย

3. สาธารณภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของผิวโลก (Tectonic Disaster) เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของผิวโลก ได้แก่ แผ่นดินเลื่อนหรือแผ่นดินถล่ม การเปลี่ยนแปลงระดับของชั้นผิวโลก ทำให้เกิดการไหวและสั่นสะเทือนของอาคารบ้านเรือน บางครั้งเมื่อมีฝนตกหนักไม่มีการซึดน้ำของพื้นผิวดิน อาจทำให้พื้นผิวดินพังทลายลงมาและเป็นอันตรายได้ แผ่นดินไหว การเปลี่ยนแปลงของผิวโลกที่มีการสั่นสะเทือนเป็นลูกคลื่น เป็นระลอกเคลื่อนจากจุดศูนย์กลางออกไปทุกทิศทาง ทำลายบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่น ในประเทศ

ครูกิ ญี่ปุ่น ได้หวั่น อินเดีย เป็นต้น ภูเขาไฟระเบิด ก่อนการระเบิดจะมีการพ่นควันดำเป็นสัญญาณเตือนภัย ช่วยให้ประชาชนมีโอกาสออกจากเขตอันตราย ประเทศที่มีภูเขาไฟระเบิด เช่น ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ สหรัฐอเมริกา ชิลี เปรู โบลิเวีย เป็นต้น

4. สาธารณภัยทางชีวภาพ (Biological Disaster) เป็นสาธารณภัยที่มีสาเหตุ มาจากสิ่งมีชีวิต เช่น การระบาดของโรค เช่น อหิวาตกโรค กาฬโรค โปลิโอ ไข้สมองอักเสบ เป็นต้น โรคติดต่อต่างๆ สามารถทำให้เกิดโรคระบาดของโรคได้ในเมื่อมีแหล่งแพร่เชื้อโรคที่เหมาะสม มีการแพร่กระจายของโรค และภูมิคุ้มกันของกลุ่มคนต่างจากฝูงสัตว์และแมลง หนูนานทำลายต้นข้าวในนา ถ้ามีจำนวนมากทำให้เกิดการเสียหายแก่ชาวนา เกิดการขาดแคลนและอดอยากได้ สำหรับแมลงโดยเฉพาะด้กัแตนทำลายพืชไร่ เช่น อ้อย ข้าวโพด เป็นต้น

5. สาธารณภัยมนุษย์ (Man-made disaster) เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ โดยอาจเนื่องมาจากสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ เพื่อความสุขสบายหรือเพื่อการประหัดประหารกัน ได้แก่ ภัยจากการจราจร ภัยจากการอุตสาหกรรม ภัยจากการก่อสร้าง ภัยจากการขัดแย้งในผลประโยชน์ หรือการก่ออาชญากรรมในสาธารณะ ภัยจากการจลาจล จากการรวมกลุ่มของบุคคลคณะใดคณะหนึ่ง กระทำมิชอบด้วยกฎหมายด้านความตั้งใจและใช้ความรุนแรง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้เกิดภัยอันตรายขึ้นได้ ภัยจากการก่อวินาศกรรม ภัยจากสงคราม เป็นต้น

ระยะของการเกิดสาธารณภัย

ธรรมชาติของการเกิดสาธารณภัยต่างๆ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน สาธารณภัยธรรมชาติและสาธารณภัยมนุษย์มีระยะต่างๆ ของการเกิดสาธารณภัยคล้ายคลึงกันกับธรรมชาติของการเกิดโรค ระยะการเกิดสาธารณภัยประกอบด้วยระยะต่างๆ ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2541)

1. ระยะเตือนภัย (Warning Phase) ระยะนี้เป็นช่วงระยะเวลาก่อนเกิดภัย ซึ่งอาจจะสั้นหรือยาวแล้วแต่ชนิดของสาธารณภัย ทำให้มีโอกาสเตือนภัยกับประชาชนได้ ในปัจจุบันองค์การอุตุนิยมวิทยาโลก และการเฝ้าระวังอากาศโลกได้อาศัยดาวเทียม เครื่องข่ายของสถานีพยากรณ์อากาศต่าง ๆ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยสามารถพยากรณ์สาธารณภัยทางอุตุนิยมวิทยาได้ล่วงหน้า เช่น พายุดีเปรสชั่น พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น สามารถแจ้งให้ทราบล่วงหน้าได้ไม่น้อยกว่า 36 ชั่วโมง ก่อนที่พายุจะมาถึง ประชาชนมีโอกาสได้รับข่าวสาธารณภัยล่วงหน้า เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เสียงสัญญาณต่างๆ ซึ่งเคยมีประชาสัมพันธ์และฝึกปฏิบัติล่วงหน้า ประชาชนมีเวลาพอที่จะหลีกเลี่ยงอันตรายและดำเนินการอย่างเหมาะสม เพื่อให้ทรัพย์สินสมบัติได้รับความเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ อุทกภัยส่วนใหญ่สามารถทราบเหตุการณ์ล่วงหน้าได้เป็นเวลานาน ทำให้สามารถหลีกเลี่ยงป้องกันและควบคุมอันตรายได้ ในขณะที่เกิดภาวะฉุกเฉินหรือภาวะสงครามก็สามารถแจ้งสัญญาณต่าง ๆ ให้ทราบล่วงหน้า ประชาชนมีโอกาสหลบภัยและช่วยพรางไฟในเวลากลางคืน ช่วยป้องกันการโจมตีของข้าศึกได้ การเตือนภัยจะมีประโยชน์ถ้าประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในสัญญาณเตือนภัยต่างๆ ดี ระยะเตือนภัยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับสาธารณภัยได้มีเวลาพอที่จะดำเนินการต่างๆ ในการรับสถานการณ์และเตรียมการในการช่วยเหลือประชาชนทั้งชีวิตและทรัพย์สินทำให้มีการสูญเสียน้อยที่สุด

2. ระยะเกิดภัย (Impact Phase) ระยะนี้เป็นระยะเวลาในการเกิด สาธารณภัยทำให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ระยะเวลาการเกิดภัยแตกต่างกันไปตามแต่ชนิดของสาธารณภัย สาธารณภัยที่เกิดในระยเวลานั้นๆ เป็นวินาทีหรือนาที เช่น การระเบิด แผ่นดินไหว สาธารณภัยที่เกิดในช่วงเวลาเป็นชั่วโมงหรือวัน เช่น อุทกภัย วาดภัย สาธารณภัยที่เกิดในช่วงระยะเวลาเป็นเดือน เป็นปี เช่น โรคระบาด ความแห้งแล้ง ผลกระทบของ

สาธารณภัยขึ้นอยู่กับชนิดของสาธารณภัย ในขณะที่เกิดอุทกภัยน้ำในทะเลและแม่น้ำสูงมากจนท่วมล้นฝั่งไหลท่วมอาคาร บ้านเรือน ความรุนแรงของกระแสน้ำที่ไหลทำให้อาคารบ้านเรือนที่ไม่แข็งแรงพังทลาย ถนนและสะพานที่กีดขวางทางกระแสน้ำจะถูกทำลายเสียหาย พาหนะต่างๆ จะจมอยู่ใต้น้ำ โคลนตมที่ถูกพัดพาเข้าไปในอาคารบ้านเรือนและโรงงานทำให้สิ่งของต่าง ๆ เสียหาย วาดภัยหรือพายุที่มีกำลังแรงก็ทำให้เกิดความเสียหายได้มากเหมือนกันอันตรายที่เกิดขึ้น ได้แก่ ต้นไม้หักล้มทับบ้านเรือนและคน บ้านเรือนที่ทนกำลังของแรงลมไม่ไหวจะพังทลาย กระเบื้องหลังคาปลิวเป็นอันตรายต่อคนที่กำลังอยู่นอกบ้าน ฝนตกหนักและอาจมีลูกเห็บตกได้ในกรณีที่มีพายุกำลังแรง ลูกเห็บอาจตกถูกคนได้รับบาดเจ็บและบ้านเรือนเสียหาย

3. ภาวะกู้ภัย (Rescue Phase) ภาวะนี้เป็นระยะของการช่วยชีวิตและระงับภัย โดยทำให้ภัยสงบลงโดยเร็วหรือลดอันตรายลง การกู้ภัยควรกระทำทันทีในขณะที่เกิดสาธารณภัยดำเนินการช่วยเหลือและติดต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง งานกู้ภัย ได้แก่ การดับเพลิง การรื้อถอนซากปรักหักพังจากเพลิงไหม้หรือถูกระเบิด การช่วยชีวิตที่ติดอยู่ในอาคารและซากปรักหักพังให้ออกมาได้ การซ่อมแซมเขื่อนและทำนบที่เป็นต้นเหตุของสาธารณภัย การอพยพทรัพย์สินไปไว้ในที่ปลอดภัย การปฐมพยาบาลและการดูแลฉุกเฉินแก่ผู้ประสบภัยทันที ภาวะนี้เป็นการทำงานของหน่วยกู้ภัยซึ่งส่วนใหญ่ ได้แก่ ตำรวจ ทหาร และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง การกู้ภัยและการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะต้องได้รับการฝึกฝนและอบรมมาอย่างเพียงพอ ประกอบด้วยเครื่องมือ เครื่องใช้ อย่างสมบูรณ์มีบุคลากรต่างๆ พร้อมทั้งปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพและปราศจากการขัดขวางต่าง ๆ เช่น การจัดระเบียบวิธีการป้องกันประชาชนที่มามุงดู การกำหนดบริเวณพื้นที่อันตราย การขนย้ายผู้บาดเจ็บ หน่วยงานที่จะปฏิบัติงานกู้ภัยจะต้องมีการแยกประเภท มีการจัดรูปแบบของหน่วยงานมีวัตถุประสงค์ มีการกิจหน้าที่ และมีการติดต่อประสานงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ได้แก่ หน่วยสาธารณสุข หน่วยดับเพลิง หน่วยโยธาธิการ หน่วยรักษาความสงบเรียบร้อย และหน่วยขนส่งลำเลียง เป็นต้น

4. ภาวะบรรเทาภัย (Relief Phase) ภาวะนี้เป็นระยะที่ภัยเริ่มสงบหรือหมดฤทธิ์ไม่เป็นอันตรายต่อไป งานในระยะนี้เป็น การบรรเทาภัยหรือบรรเทาทุกข์ที่ประชาชนกำลังประสบอยู่โดยทีมงานที่มาจากสาขาวิชาชีพต่างๆ ร่วมกันทำการสำรวจความเสียหาย ประเมินผลความจำเป็นรีบด่วน กำหนดเตรียมแผนปฏิบัติการทันที และเริ่มดำเนินการตามแบบอย่างเร่งด่วน มีการประสานงานระหว่างกรมประชาสงเคราะห์และองค์การกุศลต่างๆ ในการจัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับผู้ประสบภัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และสิ่งจำเป็นส่วนบุคคล เพื่อให้สิ่งของต่างๆ เหล่านี้ได้กระจายไปสู่ผู้ประสบภัยอย่างทั่วถึง ในระยะแรกควรมีการบรรเทาภัยหรือบรรเทาทุกข์เฉพาะหน้าด้วยการแจกอาหาร เครื่องนุ่งห่ม จัดการรักษายาบาลและที่พักรักษาชั่วคราว จัดตั้งหน่วยงานชั่วคราวในด้านอำนวยความสะดวก การขนย้ายประชาชน นอกจากเขตอันตราย การสืบเสาะค้นหาผู้ที่ยาไปเพื่อให้เขาเหล่านั้นกลับสู่ครอบครัวโดยเร็ว การบรรเทาภัยขึ้นอยู่กับความรุนแรงของสาธารณภัย เมื่อเป็นสาธารณภัยธรรมดาไม่รุนแรงมากนัก เจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์การเอกชนของท้องถิ่นสามารถดำเนินการเองได้ แต่ถ้าเป็นสาธารณภัยที่มีความรุนแรงมาก การช่วยเหลือผู้ประสบภัยอาจได้รับการสนับสนุนจากกรมประชาสงเคราะห์ หน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง องค์การกุศลต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ประสิทธิภาพของการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น แหล่งทรัพยากรที่สมบูรณ์และถูกต้อง การเตรียมพร้อมเพื่อรับสาธารณภัย เมื่อมีเงิน วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร ที่ช่วยในการบรรเทาภัยพร้อมและมีการฝึกซ้อมอยู่เสมอ การบรรเทาภัยนั้นก็ย่อมประสบความสำเร็จ

5. ภาวะฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation Phase) ภาวะนี้เป็นระยะหลังสาธารณภัยได้สงบแล้วและได้รับการบรรเทาภัยในระยะเร่งด่วนไปแล้ว งานในระยะนี้เป็นงานระยะยาวเกี่ยวกับการฟื้นฟูและบูรณะสิ่งชำรุดเสียหายที่

เกิดจากสาธารณภัยให้กลับคืนสู่สภาพเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น การขจัดสิ่งปรักหักพัง การจัดการกับผู้ไม่มีบ้านพักอาศัย การฟื้นฟูงานอาชีพ การช่วยเหลือในด้านเกษตรกรรม การรักษาพยาบาล การสาธารณสุข การชะล้างสิ่งมีพิษ การจัดการกับผู้เสียชีวิต การซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์ ถนน สะพาน เขื่อน ทำนบ และผนังกั้นน้ำให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์โดยเร็วที่สุด การวางผังเมืองก็นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นเมื่อสาธารณภัยนั้นได้ก่อให้เกิดสาธารณภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้ใหม่ ให้การช่วยเหลือทางการเงินและเทคนิคต่างๆ ซึ่งมีความจำเป็นมาก อาจได้รับการช่วยเหลือจากองค์การของรัฐและเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 10 แห่ง จำนวน 222 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stages Sampling) และใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา รองลงมาคือ ความครบถ้วนเพียงพอ ด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือและด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านความสะดวก รวดเร็วและทันเวลา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของเทศบาลทำได้ รวดเร็ว และมีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก รองลงมาคือ การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่มีความรวดเร็ว ถูกต้อง ชัดเจนมาใช้ในงาน หรือเป็นช่องทางในการรับแจ้งปัญหา หรือการขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัย เช่น เว็บไซต์ สายด่วน ฯลฯ และการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสาธารณภัยให้ประชาชนได้รับทราบของเทศบาลฯ มีความต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์

2) ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเหมาะสม รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ให้ความช่วยเหลือด้านการบรรเทาสาธารณภัยมีความเพียงพอ เหมาะสม

3) ด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยมีความสอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ รองลงมาคือ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัยที่เทศบาลจัดเตรียมไว้ สามารถรองรับและใช้ประโยชน์ได้มีประสิทธิภาพเพียงใด และเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความทันสมัยได้มาตรฐานและมีสภาพที่พร้อมใช้งานได้ทันทีเมื่อมีการร้องขอ

4) ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยทุกคนของเทศบาลฯ มีความโปร่งใส เป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติ รองลงมาคือ เทศบาลฯ จัดให้มีช่องทางหรือระบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาปรับปรุงการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเทศบาลฯ จัดสรรสิ่งของที่ได้รับบริจาคแก่ผู้ประสบภัยด้วยความยุติธรรม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ

5) ด้านความครบถ้วนเพียงพอ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ความเพียงพอของเครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลฯ รองลงมาคือ การเตรียมความพร้อมด้านการประชาสัมพันธ์และการแจ้งเตือนเพื่อป้องกันสาธารณภัย ของเทศบาลฯ มีความทั่วถึงและสม่ำเสมอ และเทศบาลฯ ได้จัดบุคลากร และการประสานหน่วยงานอื่นเพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลือในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินหรือกรณีมีการร้องขอ

2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ ระดับการศึกษามี ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และตำแหน่งงานต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

3. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าปัญหาการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอ เสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ และด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา รองลงมาคือความครบถ้วนเพียงพอ ด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือและด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ตามลำดับ ซึ่งจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยน้อย อย่างไรก็ตามจากการศึกษาที่พบว่ามี 2 ด้าน มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านความสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา และด้านความครบถ้วนเพียงพอ แสดงให้เห็นว่าเทศบาลได้มีการเตรียมการด้านการบรรเทาสาธารณภัยภายใต้ข้อจำกัดอย่างเต็มที่ และเพื่อให้การบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่เทศบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เทศบาลควรส่งเสริมด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือและด้านความเสมอภาคและเป็นธรรมด้วย

และจากการศึกษาที่พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเหมาะสม นั่นถือเป็นปัจจัยสำคัญอันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ

การศึกษาของ พรสรวง เถาตะกู (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม ที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ความภาคภูมิใจในตนเอง การได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล การทำงานเป็นทีม และการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอยู่ในระดับมาก

2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เพศต่างกัน บุคลากรที่ระดับการศึกษาต่างกัน บุคลากรที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานต่างกัน และที่ตำแหน่งงานต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ พรสรวง เถาตะกู (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม ที่พบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนต่างกัน มีการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพหลักต่างกัน มีการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน

3. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าปัญหาการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในอำเภอ เสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาด้านบุคลากรซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะและความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการทำงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับบุคลากร สอดคล้องกับการศึกษาของ ชีระ สันติเมธี (2548) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการบูรณาการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด ผลการศึกษาภาพรวมของปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด 4 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยมีปัญหาด้านบุคลากร มากที่สุด โดยเฉพาะบุคลากรขาดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และสอดคล้องกับการศึกษาของ อธิกสิทธิ์ วิเศษกลิ่น (2555) ที่ได้ทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันภัยแล้งในเขตพื้นที่ตำบลบ้านวัง อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเพียงพอเหมาะสมของการดำเนินการป้องกันภัยแล้งในเขตพื้นที่ตำบลบ้านวัง อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนินการป้องกันภัยแล้งในเขตพื้นที่ตำบลบ้านวัง อำเภอ โนนไทย จังหวัดนครราชสีมา จากผลการศึกษาพบว่า การเตรียมการป้องกันภัยแล้ง โดยภาพรวมมีความเพียงพอเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ มีความเพียงพอเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. เทศบาลควรปรับปรุงการดำเนินงานด้านความเสมอภาคและเป็นธรรมในเรื่องความโปร่งใสเป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติ ควรจัดให้มีช่องทางหรือระบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาปรับปรุงการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และควรจัดสรรสิ่งของที่ได้รับบริจาคแก่ผู้ประสบภัยด้วยความยุติธรรม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ

2. จากผลการศึกษา เทศบาลควรปรับปรุงการดำเนินงานด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือในเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเหมาะสม ความสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรจัดสรรอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยให้มีความเพียงพอ เหมาะสม

3. ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อกระตุ้นหรือส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน เข้าไปมีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน เข้าไปมีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัย

2. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยใช้รูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2547. แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 (ภาค การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย). กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548. คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กระสินธุ์ เจริญกรุง. 2548. การบริหารจัดการการป้องกันและระงับอัคคีภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เกรียงไกร กิจประเสริฐ. 2551. สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อบริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ชวงส์ ฉายะบุตร. 2539. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : พิงแคง พรินติ้ง เซนเตอร์.

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. 2547. มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ. กรุงเทพมหานคร : เอช อาร์ เซ็นเตอร์..

วรเดช จันทรศร. การนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สหภาพสื่อและการพิมพ์, 2543.

ทศวรรษ ศิลปะนครฤทธิ. 2553. การพัฒนางานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อย อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธีระ สันติเมธี. 2547. แนวทางการบูรณาการการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์.

การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Competency Development in Personnel Performance of Local Government in Pak Panang District,
Nakhon Si Thammarat Province

เครือวัลย์ นาควิโรจน์¹
รัชดากร ทมิณเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 176 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยรวมละรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีเพศ และระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยรวมละรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การพัฒนาขีดความสามารถ, การปฏิบัติงาน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, จังหวัดนครศรีธรรมราช

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ ดร), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were 1) to study level of the competency development in personnel performance of Local Government in Pakpanang District, Nakhon Si Thammarat Province and 2) to compare Competency Development in Personnel Performance of Local Government in Pak Panang District, Nakhon Si Thammarat Province classified by gender, educational level, working experience and income. The sample used in the study consisted of 176 personnel in Local Government in Pakpanang District, desired through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA).

The results of the study revealed that:

1. The competency development in personnel performance of Local Government in Pak Panang District, Nakhon Si Thammarat Province, as a whole was at the high level.
2. The personnel working in Local Government in Pak Panang District, Nakhon Si Thammarat Province, with different working period and income, had opinion on the competency development in personnel performance, as a whole and in aspects with statically significant difference at the .05 level.
3. The personnel working in Local Government in Pak Panang District, Nakhon Si Thammarat Province, with different gender and educational level, had opinion on the competency development in personnel performance, as a whole and in aspects with no difference.

Keywords : Competency Development, Performance, Local Government, Nakhon Si Thammarat Province

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงมีพระราชดำริความตอนหนึ่งว่า “จะต้องพัฒนาคนเพื่อพัฒนาประเทศ...” จากพระราชดำริจะเห็นว่า ประเทศจะพัฒนาให้ก้าวหน้าไปได้ต้องพัฒนา “คน” เพราะคนคือทรัพยากรมนุษย์” (Human Resource) เป็นปัจจัยสำคัญ เป็นพลังขับเคลื่อนให้องค์การประสบผลสำเร็จและล้มเหลวได้

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือ Human Resource Development ในองค์กร สามารถยกระดับคุณภาพการทำงานให้มีมาตรฐานสูงมากขึ้นและชื่อเสียงขององค์กรก็จะเป็นที่นิยมแพร่หลายและได้รับความเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะต้องการเสริมสร้างศักยภาพการทำงานและขจัดปัญหาในการทำงานข้อบกพร่อง จุดอ่อนและความด้อยประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรให้หมดไปเท่าที่จะสามารถกระทำได้ ซึ่งนอกจากการฝึกอบรม ช่วยเป็นฐานข้อมูลการพัฒนาบุคลากรขององค์กร สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการส่งบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เหมาะสมและถูกต้องตรงกับสายงานอาชีพ เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าและสร้างสรรค์ความเจริญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม อย่างสมดุล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ปัจจุบัน การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง มีจำนวน 13 แห่ง มักประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ไม่สามารถ

เพิ่มบุคลากรได้ร่วมทั้งที่มีอยู่จำเป็นต้องให้ความสำคัญการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพให้มีมาตรฐานสูงขึ้นให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

ดังที่กล่าวมา ผู้ศึกษาเห็นความจำเป็นและต้องการศึกษา การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและไปเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพภายในตัวของบุคลากรเพื่อสามารถเพิ่มขีดความรู้ ความสามารถ และทักษะมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมุ่งเน้นปลูกฝังจิตสำนึกการพัฒนาตนเองและตระหนักคุณค่าแห่งตน ก็จะทำให้ตัวเองมีความสุขในการดำรงชีวิตและส่งผลไปสู่องค์กรให้มีกำลังการผลิต มีจิตสำนึกในการพัฒนางาน คือ การรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย และมีจิตสำนึกตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งองค์กรพื้นฐานบนความสนใจร่วมกันในการพัฒนาองค์กรทั้งระบบ ไม่ใช่เรื่องของใครเพียงคนเดียว อันส่งผลให้บุคลากรมีศักยภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นสู่ความเป็นมืออาชีพ องค์กรบรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
3. บุคลากรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน มีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
4. บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยศึกษาตามกรอบแนวคิดของบริษัท กุลธรพรีเมียร์ ซึ่งได้นำหลักการพัฒนาขีดความสามารถตามแนวคิดของ David C. McClelland มี 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม และการให้ความร่วมมือ ด้านความรับผิดชอบและยึดมั่นตามสัญญา ด้านสำนึกด้านคุณภาพ ด้านความสามารถในการ

สื่อความ ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ด้านการวิเคราะห์และการวางแผน ด้านภาวะผู้นำ และด้านบริหารจัดการบุคลากร

ขอบเขตด้านตัวแปร

- 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้กรอบของบริษัท กุลธรพริเมียร์ ซึ่งนำหลักการพัฒนาขีดความสามารถตามแนวคิดของ David C. McClelland มี 9 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการทำงานเป็นทีมและการให้ความร่วมมือ (2) ด้านความรับผิดชอบและยึดมั่นตามสัญญา (3) ด้านสำนึกด้านคุณภาพ (4) ด้านความสามารถในการสื่อความ (5) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง (6) ด้านการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (7) ด้านการวิเคราะห์และการวางแผน (8) ด้านภาวะผู้นำ และ (9) ด้านบริหารจัดการบุคลากร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 313 คน

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 176 คน โดยดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการ ดังนี้

- 1) สํารวจจำนวนประชากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนรวมทั้งสิ้น 13 แห่ง
- 2) เมื่อได้จำนวนประชากรของแต่ละ อบต. ครบทั้ง 13 แห่ง แล้วกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของยามานะ (Yamane อ้างถึงใน ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555 : 45) ให้มีค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 คำนวณตามสูตร ได้กลุ่มตัวอย่าง 176 คน คิดเป็นร้อยละ 56.23 ของจำนวนประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และโดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และ รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) มีข้อความรวมทั้งสิ้น จำนวน 48 ข้อ เป็นคำถามภายใต้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 9 ด้าน โดยได้กำหนดระดับเกณฑ์การพัฒนาขีดความสามารถออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวคิดของ บริษัทกลุทธพริเมียร์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
 - 2) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 74-84)
 - 3) สร้างข้อคำถามภายใต้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9 ด้าน โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
 - 4) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
 - 5) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index Of Congruence) ซึ่งค่าที่ใช้ได้ ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป
 - 6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
 - 7) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน
 - 8) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลการคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .880
 - 9) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้
- 1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
 - 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยตนเอง โดยขอความอนุเคราะห์องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งช่วยแจกและรวบรวมแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละ อบต. และไปปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองหลังจากส่งแบบสอบถามไปสองสัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 176 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามที่ส่งไป
- การวิเคราะห์ข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้
- 1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน โดยหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
 - 2) วิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและเป็นรายด้าน

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t-test (Independent Samples)

4) วิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (Oneway ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) ค่าร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X}) 4) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ 1) การหาค่าทดสอบที (T-test) แบบ Independent Samples 2) การหาค่าเอฟ (f-test) แบบ Oneway ANOVA 3) การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่เมื่อพบว่ามีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้วิธีการของเซฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปผลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 เป็นเพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 50.60 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 49.40 มีระยะเวลาปฏิบัติงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 31.80 รองลงมา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 6-10 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 28.40 และ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 1-5 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 รองลงมา รายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 และรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30

2. การวิเคราะห์ระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผลวิเคราะห์ระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมมีระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษาที่ต่างกัน พบว่า มีระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการ วิจัย มาอธิบายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็อธิบายได้ว่า บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองในทีมงานปฏิบัติงานในฐานะสมาชิกของทีมงาน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายตามที่องค์กรกำหนดตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมายร่วมกำหนดคุณค่าขององค์กร วิสัยทัศน์พันธกิจ และนำเทคนิควิธีการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพมาใช้ในการทำงานตามที่ตนเองรับผิดชอบ ได้มีการปฏิบัติงานตามกระบวนการ ขั้นตอน เพื่อให้ได้คุณภาพของผลงานตามมาตรฐานที่กำหนดในสนับสนุนบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมทั้งการแก้ไขปัญหาด้านการบริการ บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ฟังที่ดีโดยแสดงความสนใจในสิ่งที่ผู้อื่นพูด มีวิธีชี้แจง โน้มน้าวใจใจให้บุคลากรในองค์กรเกิดความเข้าใจ มีทักษะในการสื่อสารเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน มีแรงจูงใจในการทำงาน บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นในองค์กร ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงานแก้ปัญหา และการตัดสินใจกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย ในการศึกษาข้อมูล คาดคะเนแนวโน้มของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นรวมทั้งผลกระทบต่อการทำงานของตนเอง และทีมงานอื่น บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสามารถในการกำหนดแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายตรวจสอบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายของทีมงานที่รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของตน และของทีมงาน บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติงานตามขอบเขตความรับผิดชอบและเป้าหมายที่ได้รับมอบหมายในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและฝึกอบรมภายในทีมงาน สนับสนุน ส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดการปรับปรุง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ อารีย์พร้อม (2553) การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของข้าราชการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิด เห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของข้าราชการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราชโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของข้าราชการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราชนั้น ข้าราชการทุกคนที่ปฏิบัติงานใน

เรือนจำกลางมีความคิดเห็นถึงการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรภายในเรือนจำกำลังดำเนินงานเป็นไปด้วยดี กล่าวคือ มีการพัฒนาบุคลากร โดยการส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทำให้บุคลากรได้รับความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงานพร้อมทั้งมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพ ถึงแม้ว่าการประชาสัมพันธ์ด้านภาพลักษณ์ยังไม่ได้ประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอทำให้สังคมไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเท่าที่ควรและด้านโครงสร้างในการบริหารงานภายในเรือนจำมีความซ้ำซ้อน ทรัพยากรที่ใช้ก็มีความจำเป็นต้องใช้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพแต่ก็แสดงให้เห็นว่าเรือนจำกลางนครศรีธรรมราชได้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจนทำให้บุคลากรเกิดจิตสำนึกและมีความเชี่ยวชาญชำนาญกับตำแหน่งงานที่ปฏิบัติอยู่จนทำให้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือนต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รักษ์สา ปานชู (2554) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจโรงแรม กรณีศึกษา โรงแรมมารีไทม์ ปาร์ค แอนด์ รีสอร์ท จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุก ด้านเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ด้านการฝึกอบรม ด้านการพัฒนาและด้านการศึกษา การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล พบว่า พนักงานที่มีเพศ ระดับการศึกษา ที่ต่างกัน พบว่า มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจโรงแรม ไม่แตกต่างกัน ส่วน ประสิทธิภาพการทำงาน และ รายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนผลการเปรียบเทียบจำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษา ที่ต่างกัน พบว่า มีระดับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา เดชภักดี (2555) ความคิดเห็นต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

1) ด้านการทำงานเป็นทีมและการให้ความร่วมมือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า บุคลากรควรปฏิบัติงานกับตำแหน่งงานอื่น ๆ ภายในทีมงานได้เป็นอย่างดีควรบริหารจัดการความขัดแย้งภายในทีมงาน และควรให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำต่อผู้อื่นก่อนที่ผู้อื่นจะร้องขอความช่วยเหลือ

2) ด้านความรับผิดชอบ และยึดมั่นตามสัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าบุคลากรควรควบคุมการดำเนินงานของทีมงานให้เป็นไปตามทิศทางและบรรลุตามเป้าหมาย และควรเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่าง ๆ

3) ด้านสำนักด้านคุณภาพ และบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าบุคลากรควรมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางด้านสำนักด้านคุณภาพ และบริการเพื่อปรับปรุงแก้ไข ควรวิเคราะห์ข้อมูลความเปลี่ยนแปลงจากมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดพร้อมประเมินผลความร่วมมือหาวิธีในการปรับปรุงเพื่อหาแนวทางแก้ไขพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานอยู่เสมอ

4) ด้านความสามารถในการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้ฝึกทักษะการสื่อสาร ทั้งการรับสารและการส่งสาร ทักษะการเขียน และการรับฟังความคิดเห็นหรือแนวความคิดที่ต้องการสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า บุคลากรควรปฏิบัติงานในขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของตนภายใต้การเปลี่ยนแปลง ควรกำหนดขั้นตอนในการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยคำนึงถึงทรัพยากรที่จำเป็น

6) ด้านการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ บุคลากรควรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือประเด็นปัญหาด้านนโยบาย กลยุทธ์ขององค์กร ควรประสานความร่วมมือระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พร้อมแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น

7) ด้านการวิเคราะห์และการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ บุคลากรควรปรับเปลี่ยนขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ควรจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม

8) ด้านภาวะผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ บุคลากรควรปฏิบัติงานตามขอบเขตความรับผิดชอบและเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย ควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

9) ด้านบริหารจัดการบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ บุคลากรควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้พัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง สม่าเสมอ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลจากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอ ปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยดังต่อไปนี้

1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) ควรศึกษาทัศนคติของเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช

3) ควรศึกษาแนวทาง หรือรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราชในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2555. การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย spss. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : วีอินเตอร์ปรีน
- บุญชม ศรีสะอาด. 2553. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- รภัศสา ปานชู. 2554. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจโรงแรม กรณีศึกษาโรงแรมมาร์ริทิมปาร์ค แอนด์ สปารีสอร์ท จังหวัดกระบี่. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วรวิทย์ อารีย์พร้อม. 2553. การพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของข้าราชการเรือนจำกลาง นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- วันทนา เดชภักดี. 2555. ความคิดเห็นต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา ศูนย์นครศรีธรรมราช.
- Willem Adriaan Bonge. 1964. **Criminality and economic conditions**. Boston : Little Brown.

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

The People's Participation in Crime Prevention and Suppression of Chawang Police,
Nakhon Si Thammarat Province

จริน กัญจนกาญจน์¹
พัฒนศิลป์ ลำไธสง²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจ ภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 398 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการคำนวณของ ทาโร ฮามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และและวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัด โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การป้องกันและปราบปราม

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare the people's participation in crime prevention and suppression of Chawang Police, Nakhon Si Thammarat Province classified by gender, age and occupation. The sample used in the study consisted of 398 people in the area, desired through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:

1. The people's participation in crime prevention and suppression of Chawang Police, Nakhon Si Thammarat Province as a whole was at the high level.
2. The people with different gender, age and occupation had opinion on the people's participation in crime prevention and suppression of Chawang Police as a whole and in aspects with statistically significant difference at the .05 level.

Keywords : Crime Prevention and Suppression

บทนำ

ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของสังคม ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และประกอบกิจกรรมของประชาชนเป็นอย่างมากโดยเฉพาะภาวะเศรษฐกิจถดถอย และปัญหาว่างงานในปัจจุบัน การก่ออาชญากรรมหรือการกระทำผิดของคนร้ายจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ คือ ช่วงเวลาและโอกาส ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคน จะพยายามทุกวิถีทางที่จะควบคุมปัจจัยดังกล่าวหรือกำหนดแนวทางแก้ไข ให้ได้ผล แต่เป็นการแก้ไขในระดับหนึ่งเท่านั้น และไม่ได้หายไปจากสังคมไทย เนื่องจากสภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ เช่น ความร่วมมือจากประชาชน เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่หรือเทคโนโลยีตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2554 : 2)

รัฐธรรมนูญงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เป็นงานหนึ่งในแผนกรมตำรวจแม่บท ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 54 พ.ศ. 2556. พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ที่เน้นให้ตำรวจสร้างความเข้าใจ ทศนคติ ความศรัทธา ความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์อันดี ระหว่างตำรวจกับประชาชน และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของตำรวจ ทั้งในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และรักษาความมั่นคงของชาติ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) โดยให้ประชาชนและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เน้นการขยายงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ มีการเผยแพร่อบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันอาชญากรรมแก่ประชาชน องค์กรชุมชน รวมทั้งผู้นำท้องถิ่น ด้วยมาตรการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อาจแบ่งออกได้ 2 มาตรการ คือ 1) มาตรการป้องกัน อันได้แก่ มาตรการป้องกันพื้นฐาน มาตรการป้องกันตามปกติ และมาตรการป้องกันในเชิงรุก ทั้ง 3 มาตรการนี้มีความคล้ายคลึงและแตกต่างกัน 2) มาตรการปราบปราม แบ่งออกเป็นมาตรการปราบปรามตามปกติ กับมาตรการปราบปรามเชิงรุก

มาตรการปราบปรามตามปกติ ได้แก่ การสืบสวนหาข่าวปราบปรามอาชญากรรม อาชญากรรม อาชญากรรม ยาเสพติด ของหนีภาษี และมือปืนรับจ้าง ส่วนมาตรการปราบปรามเชิงรุก ได้แก่ การจัดระดมพลเพื่อกวาดล้างให้สอดคล้องกับเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกิดอาชญากรรม

สังคมปัจจุบันความสัมพันธ์ของสมาชิกมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ตำรวจมีบทบาทสำคัญยิ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม เนื่องจากตำรวจ คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวที่ต้องเข้ามาติดต่อกับประชาชนทุกระดับตลอด 24 ชั่วโมง ต่อวัน และ 7 วันต่อสัปดาห์ แต่ในการปฏิบัติภารกิจดังกล่าวตำรวจมิได้ดำเนินการอย่างโดดเดี่ยว หากต้องอยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร และเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งแวดล้อมต่างๆ เหล่านี้จะมีประชาชน เป็นองค์ประกอบหลักอยู่เสมอ ดังนั้นการปฏิบัติภารกิจของตำรวจไม่ว่าด้านใดๆ จึงต้องเกี่ยวกับประชาชนและพฤติกรรมของประชาชนในสังคมมากกว่าที่คนทั่วไปจะคาดคิด (กรมตำรวจ, 2554 : 1) และจากสถานการณ์ที่ตำรวจมีจำนวนจำกัด ขณะเดียวกันประชาชนและปัญหาต่าง ๆ มีมากขึ้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติตระหนักดีว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะดูแลคุ้มครองประชาชนทั่วประเทศได้ตลอดเวลา งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในหน้าที่ตำรวจจึงต้องมีอยู่ และเพื่อแก้ไขปัญหาโดยเน้นให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนทุกหน่วยจะต้องดำเนินการสร้างเสริมเสริมความเข้าใจที่กระหว่างตำรวจกับประชาชน ประพฤติปฏิบัติให้ประชาชนเกิดความเชื่อศรัทธาให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตนเอง ครอบครัวยุวมชน ในด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ ปัญหาเด็กและเยาวชน เบี่ยงเบนอุบัติภัย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่มีในชุมชน ตลอดจนปัญหาความมั่นคงของชาติบางประการ โดยตระหนักว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาส่วนรวมของสังคม ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือ ร่วมใจป้องกันและแก้ไข และให้ประชาชนสามารถป้องกันตนเอง ครอบครัวยุวมชน ให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติภัยและปัญหาต่างๆ เป็นอย่างดี (กรมตำรวจ, 2554 : คำนำ) สถานีตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากเป็นหน่วยงานระดับยุทธศาสตร์ ในการทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของตำรวจ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานตำรวจอยู่ที่ผลการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจเป็นส่วนใหญ่ ประชาชน และสังคมจะใช้บริการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพงานตำรวจ หากสามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสถานีตำรวจได้มาก ประชาชนในพื้นที่ย่อมได้รับผลโดยตรงจากการปฏิบัติงานในทางที่ดี และก่อให้เกิดความพึงพอใจ เชื่อถือศรัทธาตำรวจมากขึ้นในขณะเดียวกันผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของทุกสถานีตำรวจ ก็จะส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ส่วนรวมที่ดีของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติและรัฐบาล อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานตำรวจในปัจจุบันยังคงมีปัญหาคือหลายประการยกที่จะแก้ไขให้สำเร็จไปได้ในเร็ววัน แต่ถ้ามองไว้โดยไม่จัดการแก้ไขเลย ปัญหาเหล่านั้นก็ยิ่งจะมีมากขึ้นเรื่อยๆ และเป็นผลกระทบให้เกิดปัญหาอื่นตามมา ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาสถานีตำรวจ ข้อหนึ่งว่า ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายและการบริหารทั้งในระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จนถึงสถานีตำรวจ ในลักษณะของการร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันทำ และร่วมกันป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และร่วมกันประเมินผลในระบบเปิดในฐานะที่สถานีตำรวจถือเสมือนหนึ่งว่าเป็นสมบัติของชุมชน โดยมุ่งหวังเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรม (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2554 : 1, 6-7)

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ศึกษาวิจัยซึ่ง ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงมีความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง

จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้และมีคติน่าสะเทือนขวัญดังที่เป็นข่าวตามสื่อมวลชนเสมอๆ สร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชนทั่วไปและเพื่อจะทราบว่ประชาชนให้ความสนใจร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานของตำรวจเพียงใด และมีทัศนคติอย่างไรกับตำรวจในพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงการป้องกันและปราบปรามการเกิดอาชญากรรมของตำรวจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ ที่ต่างกัน

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามแนวคิดของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เน้นการขยายงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่วมกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และด้านสนับสนุนกิจการตำรวจ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2557 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 66,099 คน ครอบคลุมพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบล 6 แห่ง คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลไสหริ้ องค์กรบริหารส่วนตำบลนาแว องค์กรบริหารส่วนตำบลนาเขลียง องค์กรบริหารส่วนตำบลกะเบียด องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยปรึก และองค์กรบริหารส่วนตำบลอาย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ พื้นที่ในเขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรฉวาง ฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพ ของประชาชนในเขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้านร่วมกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และด้านสนับสนุนกิจการตำรวจ

ระยะเวลาในการศึกษา

ระหว่างวันที่ 1 กันยายน-30 ธันวาคม 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจ ภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 66,099 คน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 6 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลไสหรี อำเภอเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลนาแว อำเภอเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลนาเขียง อำเภอเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลกะเบียด อำเภอเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยปรือ และองค์การบริหารส่วนตำบลละอาย

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจ ภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 66,099 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 :101) ซึ่งกำหนดให้มีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการตรวจสอบเอกสาร ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามทฤษฎีการสร้างเครื่องของ Likert ชนิด 5 ตัวเลือก และแบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check-List) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ และ อาชีพ

ตอนที่ 2 ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามกรอบแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้าน มีจำนวนข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 36 ข้อ ดังนี้ 1. ด้านร่วมกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 14 ข้อ 2. ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 12 ข้อ 3. ด้านสนับสนุนกิจการตำรวจ จำนวน 12 ข้อ โดยได้กำหนดระดับเกณฑ์การพัฒนาศักยภาพสามารถออกเป็น 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจ ตามแนวคิด ตามแนวคิดของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) โดยให้ประชาชนและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เน้นการขยายงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่วมกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และด้านสนับสนุนกิจการตำรวจ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 74-84)

3) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

4) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index Of Congruence) ซึ่งค่าที่ใช้ได้ ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

7) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตความรับผิดชอบ ของสถานีตำรวจภูธรข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

8) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .839

9) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 6 แห่ง ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรจวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรจวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรจวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ โดยใช้ t-test (Independent Samples)

4) วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรจวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ และอาชีพ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวใช้ F-test (One-way ANOVA) และเมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)
- 2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
- 3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 และ เพศหญิง จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 อายุ 30-40 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ประกอบอาชีพพาณิชยกรรม/ประมง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 อาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 และอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจนครหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$, S.D.= 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านร่วมกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, S.D.= 0.33) รองลงมา คือ ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ($\bar{X}=4.40$, S.D.= 0.33) และด้านสนับสนุนกิจการตำรวจ ($\bar{X}=4.69$, S.D.= 0.33) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านร่วมกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, S.D.= 0.33) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านเข้าร่วมในกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.66$, S.D.= 1.56) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานจัดตั้งเวรยามเพื่อรักษาความปลอดภัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ($\bar{X}=4.49$, S.D.= 0.71) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ท่านเข้าร่วมประสานงานระหว่างตำรวจกับประชาชน ($\bar{X}=4.23$, S.D.= 0.86)

2) ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, S.D.= 0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการประสานประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.= 0.64) รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานจัดตั้งเวรยามเพื่อรักษาความปลอดภัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ($\bar{X}=4.51$, S.D.= 0.63) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยการแจ้งเบาะแสอาชญากรรม ($\bar{X}=4.22$, S.D.= 0.80)

3) ด้านสนับสนุนกิจการตำรวจโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.= 0.36) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของ

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนอุปกรณ์ต่าง ๆ และ ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามกับตำรวจ (\bar{X} = 4.43, S.D. = 0.75, 0.72) และ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านร่วมมือและสนับสนุนงานแก้ปัญหาด้านเด็กและเยาวชนกับตำรวจ (\bar{X} = 4.25, S.D. = 0.97)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ประชาชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และได้มีส่วนร่วมในการประสานงานจัดตั้งเวรยามเพื่อรักษาความปลอดภัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมในการณรงค์การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เข้าร่วมจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อุบัติภัย และยาเสพติดให้โทษ ได้ร่วมมือกับชุมชนสัมพันธ์ ในการแก้ปัญหาหมู่บ้านเป้าหมายเป็นอย่างดี การประสานงานจัดตั้งเวรยามเพื่อรักษาความปลอดภัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเสพติดเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนและความสงบสุขของสังคม เพื่อประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ ในการอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามกับตำรวจในการบริจาคเงิน และให้ความร่วมมือในการเป็นพยานบอกข้อเท็จจริงในคดีอาชญากรรมต่อพนักงานสอบสวนหรือศาล ร่วมประชุม ปรึกษาหารือกับเพื่อนเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชน จึงทำให้มีค่าแปลผลออกมาอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรุดติ นนตะสี (2551) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาสมัครในโครงการตำรวจชุมชนกับการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลลาดทอง อำเภอมือง จังหวัดยโสธร ผลวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาสมัครในโครงการตำรวจชุมชนกับการป้องกันอาชญากรรมพบว่า 1) ด้านการเรียนรู้การป้องกัน หรือการฝึกอบรมการป้องกันของราษฎรในโครงการตำรวจชุมชนกับการป้องกันอาชญากรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมในด้านการเรียนรู้หรือฝึกอบรม มากที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมตามที่ตำรวจจัดให้ อาทิ เช่น สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เยาวชนสัมพันธ์ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ขวนขวายหาความรู้ในแขนงต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 2) ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มากที่สุด คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติบุคคลในชุมชนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และน้อยที่สุด คือ ในการแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในชุมชน 3) ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการบริการประชาชนภายในชุมชน เช่น รักษาความปลอดภัย รักษาความสงบเรียบร้อยและจัดการจราจร ส่วนการมีส่วนร่วมที่น้อยที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมของสถานีตำรวจ เช่น การจัดงานเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ และ อาชีพที่ต่างกัน โดยรวม พบว่าแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิพัฒน์ ว่องเจริญ (2553 : บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของประชาชนในเขตอำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ผลวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของประชาชนในเขตสถานีภูธรพานทอง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านการเรียนรู้การป้องกันหรือการฝึกอบรมการป้องกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ในระดับน้อย ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของประชาชนในด้านต่าง ๆ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตสถานีตำรวจภูธรพานทอง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) ด้านร่วมกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจด้วยความมั่นใจ รู้จักและเข้าใจสถานการณ์ปัญหา ตลอดจนรู้จักและเข้าใจความต้องการของประชาชนและชุมชน ควรให้ประชาชนร่วมมือกับตำรวจพบปะเยี่ยมเยียนชุมชน หมู่บ้านเป้าหมาย และร่วมกิจกรรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
- 2) ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยการแจ้งเบาะแสอาชญากรรม ควรให้ความร่วมมือในการแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในชุมชนควรประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน
- 3) ด้านสนับสนุนกิจการตำรวจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการบริจาคสิ่งของเพื่อกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และควรร่วมมือและสนับสนุนงานแก้ปัญหาด้านเด็กและเยาวชนกับตำรวจ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2) ควรศึกษา ทศนคติของเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจภูธรฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ คติการ และคณะ. 2545. **ทิศทางการพัฒนาระบบงานยุติธรรมกับการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม.** (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรมตำรวจ. 2540. **แผนกรมตำรวจแม่บทฉบับที่ 3 พ.ศ. 2540-2544.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ.
- _____. 2554. **แผนแม่บทกรมตำรวจ พ.ศ. 2545-2549.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ.
- _____. 2554. **คู่มือจริยธรรมตำรวจ.** กรุงเทพฯ : กรมตำรวจ.
- _____. 2554. **ความคิดเห็นของประชาชนผู้พักอาศัยในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการปฏิบัติงานของตำรวจนครบาล.** (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : กองบัญชาการตำรวจนครบาล กรมตำรวจ.
- กองวิจัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2555. **การวิเคราะห์ระบบการติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) เพื่อลดช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานครกองวิจัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ : กองวิจัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- ทัตวรรณ ศิลปะนครฤทธิ. 2553. **การพัฒนางานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อย อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์.** ปรินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีระ สันติเมธี. 2547. **แนวทางการบูรณาการการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด.** ปรินิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์.

สภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
Public Service Condition of Nongwaeng Subdistrict Municipality, Kasetwisai District, Roi Et Province

จักรวรรดิ พัฒนวิบูลย์¹
รัชดากร ทมินเหมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7,948 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับด้านที่มีระดับปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามลำดับ
2. ประชาชนที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริการสาธารณะ, องค์การบริหารส่วนตำบล

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the public service condition of Nongwaeng Sub-district Municipality, Kasetwisai District, Roi Et Province, classified by gender and occupation. Population consisted of 7,948 people in every village of Nongwaeng Sub-district Municipality. Samples were 380 persons by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The opinion of the people in the area, on public service condition of Nongwaeng Sub-district Municipality was at high level both the overall and each aspect, ranked by descending; economic and tourism, utilities and infrastructure, public health and environment, education, religion and culture respectively.
2. The opinion on public service condition of Nongwaeng Sub-district Municipality, classified by gender, was not different both the overall and each aspect.
3. The opinion on public service condition of Nongwaeng Sub-district Municipality, classified by occupation, was not different both the overall and each aspect.

Keywords : Public Service Condition, Sub-district Municipality

บทนำ

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นรากฐานสำคัญของการบริหารราชการแผ่นดิน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นสถาบันทางการเมืองระดับพื้นฐานที่ทำให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจในกลไก กระบวนการทางการเมืองอย่างแท้จริงและเสริมสร้างให้ประชาชนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในกิจกรรมทางการเมือง เพื่อสนองตอบความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการปกครองตนเองในท้องถิ่นทั้งทางตรง และทางอ้อม เกิดความสำนึกในความสำคัญของสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของตน ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 281- มาตรา 290 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ กำหนดให้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งในการบริหารงานโดยอิสระ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการบริหารงานคลังท้องถิ่นให้สามารถจัดบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ และดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมจัดตั้งองค์การบริหารสาธารณะ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และเป็นประโยชน์ในการบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ได้มีกฎหมายกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ การบริหารสาธารณะ การจัดเก็บภาษีอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง รวมทั้งกำหนดระบบตรวจสอบ และประเมินผล ซึ่งต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันตามขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้ตราขึ้น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่การบริหารงานสาธารณะ โดยมาตรา 4 วรรคแรก กำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น ในส่วนการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นได้แบ่งประเภทการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นออกเป็น 2 รูปแบบดังนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทนี้ไม่สามารถพบได้ทั่วไปในทุกพื้นที่ของประเทศ แต่จะพบได้ในเฉพาะพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษไปจากพื้นที่อื่น เช่น กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถจัดตั้งขึ้นได้ทั่วไปในทุกพื้นที่ของประเทศไทย ปัจจุบันมี 3 รูปแบบ คือ องค์กรปกครองส่วนจังหวัด (องค์การบริหารส่วนจังหวัด) เทศบาล และองค์กรปกครองส่วนตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบล) โดยมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2496 จะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่น ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาด้านการศึกษา ซึ่งการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะดำเนินการตามแผนนโยบายของผู้บริหารหรือนักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับเลือกเข้ามาเพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นนั้นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้การบริหารและการพัฒนาตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของคนในท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นการกระจายอำนาจให้หน่วยพื้นฐานของประเทศอันเป็นการตอบสนองต่อนโยบายการกระจายอำนาจสะท้อนให้เห็นการกระจายอำนาจให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยปกครองท้องถิ่นและการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องอาศัยทั้งข้อมูล ระเบียบ กลไกในการแสดงความรับผิดชอบทุกด้าน จึงจะสามารถทำให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง มิฉะนั้นก็จะบริหารโดยอาศัยเพียงนโยบายที่เป็นแนวกำหนดสิ่งที่รัฐจะทำ หรือไม่ทำอย่างกว้างๆ เท่านั้น ดังนั้นต้องอาศัยการสนับสนุนทางด้านข้อมูล และระเบียบการบริหารเป็นหลักของหน่วยงานสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับใดก็ตาม

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นประกอบกับการกำหนดอำนาจ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญคือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรังวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น มีหมู่บ้านในเขตการปกครอง 15 หมู่บ้าน ประชากรทั้งสิ้น 7,948 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง, 2557) นับตั้งแต่ตำบลหนองแวงได้รับการยกฐานะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง โดยมีฐานะ

เป็นนิติบุคคลและเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ได้ให้บริการประชาชนและจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ผู้ศึกษาซึ่งเป็นข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ได้เห็นความสำคัญความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่เพศและอาชีพต่างกัน ต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ด้านพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหา คือ ภารกิจด้านการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542)

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7,948 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ สถานภาพของประชาชน ได้แก่ เพศ และอาชีพ
- 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ภารกิจด้านการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและ

สิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542)

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม-30 กันยายน 2557

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7,948 คน (อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด, 2557)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเนะ ซึ่งกำหนดให้มีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 380.83 คน การศึกษาจึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 380 คน แล้วนำมาหาสัดส่วนได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรที่ศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 สอบถามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด เอกสารและงาน วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหา และเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกะชังศรีวิชัย อำเภอกะชังศรีวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 40 คน

5) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าแบบสอบถามทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .33 ถึง .86

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

7) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอ ต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรังจังหวัดร้อยเอ็ด

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 380 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรังจังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2547)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองแวง อำเภอกะหรังจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามสถานภาพ ใช้ค่า F-test (one way ANOVA)

4) วิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองแวง อำเภอกะหรังจังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม ศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ สถานภาพ ใช้ค่า F-test (one way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดย วิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 201 คน (ร้อยละ 52.89) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 179 คน (ร้อยละ 47.11) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 238 คน (ร้อยละ 62.63) รองลงมาประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 74 คน (ร้อยละ 17.48) และมีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 68 คน (ร้อยละ 17.89)

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับด้านที่มีระดับปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

2.1 ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสร้างและบำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ รองลงมา การบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะ และจุดเสี่ยง

2.2 ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชน รองลงมา การกำกับ ควบคุมสุขลักษณะ และอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร และการเก็บขยะ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

2.3 ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ รองลงมา การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน และจัดให้มีศูนย์กลางการซื้อขายสินค้าในหมู่บ้านหรือชุมชน เช่น ตลาดนัด

2.4 ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสนับสนุนหรือให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่ รองลงมา การจัดบริการสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมหรือการส่งเสริมสำหรับกลุ่มดังกล่าว และการสนับสนุนหรือให้ทุนอาหารเสริมหรืออาหารกลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่

3. ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ประชาชน

4. ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม รองลงมา คือ ประชาชนที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ และประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามอาชีพ พบว่า

4.1 ความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ของประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ด้าน

สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ด้านสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการ และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

4.2 ความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ของประชาชนที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการอยู่ในระดับปานกลางและด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

4.3 ความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ของประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการอยู่ในระดับปานกลาง

5. ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยยา ศิลปะกิจโกศล (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษา พบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพนมสารคามจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นด้วยมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จูติพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการศึกษาในครั้งนี้เมื่อเรียงลำดับเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับปฏิบัติจากมากไปหาน้อยเป็นดังนี้ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ด้านสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามลำดับ โดยผู้ศึกษาขอเสนอผลการศึกษาเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ จูติพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่าบริการสาธารณสุข ด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในระดับมาก และจากการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงมีการดำเนินการบริการสาธารณสุขในเรื่องการสร้างและบำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ รองลงมา การบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสี่ยง อยู่ในระดับมาก

2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่พบว่า อวด. มีการดำเนินการในลำดับแรกๆ ได้แก่ การสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชน รองลงมา การกำกับ ควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร และการเก็บขยะ มูลฝอยและสิ่ง

ปฏิภูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ จูดีฟงส์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่าการบริการสาธารณะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก

3) ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ รองลงมา การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน และจัดให้มีศูนย์กลางการซื้อขายสินค้าในหมู่บ้านหรือชุมชน เช่น ตลาดนัด

4) ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสนับสนุนหรือให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่ รองลงมา การจัดบริการสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมหรือการส่งเสริมสำหรับกลุ่มดังกล่าว และการสนับสนุนหรือให้ทุนอาหารเสริมหรืออาหารกลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่

2. ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิบัณฑิต เขียวศิริ (2549 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลกบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่พบว่า ภูมิหลังของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะของความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลกบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิบัณฑิต เขียวศิริ (2549 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลกบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่พบว่า ภูมิหลังของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามที่อาชีพ ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะของความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลกบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อให้นำไปใช้

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการเกี่ยวกับการทำความสะอาดถนน ทางเดิน ที่สาธารณะและสถานที่เล่นกีฬา และออกกำลังกาย ให้มากยิ่งขึ้น
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดน้ำเสีย และมลพิษต่างๆ และการให้บริการป้องกันและระงับโรคติดต่อ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงภูมิทัศน์หรือสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นด้านการท่องเที่ยว และจัดหาทุนกู้ยืมเพื่อทำอาชีพหรือการลงทุน

4) องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมชุมชน และการสนับสนุนการศึกษาในระบบ เช่น กศน. ให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาแนวทางการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ควรมีการศึกษาแนวทางการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในท้องถิ่นเพื่อการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิผล
- 3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทางการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ เพื่อหาแนวทางการบริการสาธารณะที่ดี

เอกสารอ้างอิง

- การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น, สำนักงานคณะกรรมการ. 2550. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** [Online]. Available: www.dloc.net. [2553, มิถุนายน 25].
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2543. **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2543.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมการปกครอง. 2545. **มติการบริหารงานแนวใหม่.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาธาภิบาลนครราชสีมา.
- _____. 2546. **คู่มือการกำกับดูแลสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลของผู้ว่าราชการจังหวัดนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ.** กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- จำรัส จิตรัตนอนันต์. 2548. **การศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเถินจังหวัดลำปาง.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2543. **ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม.** กรุงเทพฯ: เดือนตุลาคมการพิมพ์.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. 2535. **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. 2542. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองกลางสำนัก ก.พ..
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2543. **การกระจายอำนาจ.**[Online]. Available:Available: <http://www.fda.moph.go.th/fdanet/html/product/other/kbs3/reform3.htm>. [2552, ตุลาคม 2].
- อนุศาสน์ ทองเหมือน. 2550. **การบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล :กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโรงอำเภอนมทวนจังหวัดกาญจนบุรี.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อานันท์ ปันยารชุน. 2546. แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยรัฐธรรมนูญแห่งชาติ. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ
เนื่องในวาระครบรอบ 50 ปีคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

Yamane, T. 1973. *Statistics : An Introductory Analysis*. (3rd ed). Tokyo: Harper International.

ประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

The public service effectiveness of Muang Sruang Subdistrict Municipality,
Muang Sruang District, Roi Et Province

จรัส จันนา¹
พัฒนศิลป์ สำเร็จรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริการสาธารณะ ของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 9,375 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่าง จึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองสรวง มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงานให้บริการ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ตามลำดับ
2. ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน และพบว่าประชาชนเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3. ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มี 3 ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 คือ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรมและด้านงานให้บริการ ส่วนด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การบริการสาธารณะ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the public service effectiveness of Muang Sruang Subdistrict Municipality, Muang Sruang District, Roi Et Province, classified by gender and occupation. Population consisted of 9,375 people in Muang Sruang Subdistrict Municipality. Samples were 396 persons by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The opinion of the people in the area, on public service effectiveness of Muang Sruang Subdistrict Municipality was at high level both the overall and each aspect, ranked by descending; services, utilities and infrastructure, public health and environment, education and culture respectively.
2. The opinion on public service effectiveness of Muang Sruang Subdistrict Municipality, classified by gender, was not different both the overall and each aspect and it was at high level.
3. The opinion on public service effectiveness of Muang Sruang Subdistrict Municipality, classified by occupation, was not different both the overall and each aspect. When considering by aspect, it found 3 aspects were significantly different at the statistical level of .05; utilities and infrastructure, education and culture, services but public health and environment aspect was not different.

Keywords : Effectiveness, Public service

บทนำ

การบริการสาธารณะจึงเป็นภารกิจหนึ่งขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้มีผลบังคับให้รัฐต้องจัดบริการสาธารณะที่ดีให้แก่ประชาชน ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชน นั่นคือต้องตอบสนองความต้องการของส่วนรวม หรือเป็นส่วนเสริมข้อบกพร่องหรือความไม่เพียงพอของประชาชน โดยรัฐต้องดำเนินการให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง และเท่าเทียมกัน เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องการกระจายอำนาจ จึงได้มีการถ่ายโอนภารกิจในการบริการสาธารณะจากส่วนกลางลงมาสู่หน่วยงานราชการระดับท้องถิ่น โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การกระจายอำนาจมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หมวด 2 ว่าด้วยการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 และมาตรา 17 และมาตรา 18 ได้กำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยกำหนดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองและกำหนดไว้โดยละเอียด และการบริการสาธารณะที่คืบหน้าจะต้องคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพในการจัดการ ซึ่งเป็นการพิจารณาในเรื่องของคุณภาพของการบริการสาธารณะที่จัดทำขึ้น กล่าวคือ การ

จัดทำบริการสาธารณะอย่างหนึ่งจะต้องก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากภารกิจในการจัดบริการสาธารณะบางอย่างจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง เป็นกิจการขนาดใหญ่หรือเป็นกิจการที่จำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ หลายหน่วยงาน แต่ภารกิจในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างเป็นกิจการที่ไม่สลับซับซ้อน จึงต้องมีองค์กรที่มีความเหมาะสมทั้งทางด้านการเงิน บุคลากร และความสามารถด้านอื่นๆ ที่จะจัดทำบริการสาธารณะให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด

การบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การจัดทำบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งบริการสาธารณะที่จัดทำโดยส่วนท้องถิ่นนั้น ได้แก่ บริการสาธารณะบางประเภทที่รัฐมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะ จะถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภท และในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ลักษณะการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลักๆ ได้แก่ บริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ บริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม บริการสาธารณะทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และบริการสาธารณะทางด้านการให้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณประโยชน์เป็นสำคัญ กล่าวคือ การจัดทำบริการสาธารณะจะต้องสอดคล้อง และสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการส่วนรวมของประชาชนทุกคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นความต้องการของประชาชนที่จะมีชีวิตเป็นอยู่อย่างสุขสบาย และความต้องการที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมนั้นอย่างปลอดภัย (เน้นทวัฒน์บรมนันท์, 2547) ดังนั้น การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ และความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตพื้นที่นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นที่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการ และปกครองดูแลตัวเองได้ มีความสามารถที่จะรับรู้สภาพการเปลี่ยนแปลงของปัญหาต่างๆ และแก้ไขปัญหาเหล่านั้นที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ดี และรวดเร็วกว่าราชการส่วนกลางและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ตามความคิดเห็นของประชาชนที่เพศ และอาชีพต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

หลักสำคัญในการจัดบริการสาธารณะตามแผนการกระจายอำนาจ

ในการจัดบริการสาธารณะตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นมีหลักการสำคัญ โดยจากหลักการสากลดังกล่าวข้างต้น พบว่าภายใต้แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบันให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ

หลักสำคัญซึ่งคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้เป็นหลักการสำคัญในการประกอบการพิจารณาเพื่อการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ ได้แก่

1. หลักผลประโยชน์มหาชนของรัฐ (Public Interest) โดยหลักความรับผิดชอบของท้องถิ่นแต่ละระดับกับรัฐบาลกลางนี้จะสะท้อนให้เห็นว่ามีภารกิจบางประเภท หรือบางอย่างที่รัฐยังคงต้องสงวนไว้สำหรับดูแล รับผิดชอบ และปฏิบัติเอง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่คนส่วนรวม และเพื่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศ อาทิ 1) ภารกิจด้านการป้องกันประเทศ เช่น กิจการทหาร 2) ภาระหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน เช่น กิจการตำรวจ 3) ภารกิจด้านการรักษาความมั่นคง หรือเสถียรภาพในทางเศรษฐกิจ 4) ภารกิจด้านการเป็นตัวแทน ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น กิจการทางการทูต ภารกิจดังกล่าวข้างต้นถือเป็นภารกิจรวมของชาติ ซึ่งรัฐบาลส่วนกลางยังคงต้องดำเนินการต่อไป ส่วนภารกิจที่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะ เป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ก็ควรจะเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนั้น โดยเฉพาะ และเป็นไปเพื่อสนองตอบความต้องการของคนในท้องถิ่น โดยมีลักษณะ คือ เป็นกิจการที่เป็นไปเพื่อสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น ที่สามารถแยกออก หรือมีลักษณะที่แตกต่างจากท้องถิ่นอื่นได้ เช่น การจัดการขยะมูลฝอย การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก และทางน้ำ และทางระบายน้ำ และการจัดการศึกษาขั้นต้น เป็นต้น

2. หลักความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นในการจัดบริการ (Local Accountability) หลักการทั่วไปที่จะทำให้สามารถแบ่งภารกิจระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทในสังคม จะมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างไร หลักการทั่วไปประการหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นว่าภารกิจใดจะส่งมอบให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใด จะต้องพิจารณาหลักสำคัญ ซึ่งได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นหรือผู้ได้รับผลประโยชน์จากบริการสาธารณะนั้นตั้งอยู่ในถิ่นฐานอยู่ในเขตพื้นที่ใด ยกตัวอย่างเช่น ถ้าบริการสาธารณะใดส่งผลกระทบต่อคนในเขตพื้นที่ท้องถิ่นนั้น โดยเฉพาะ ก็ควรจะมีการถ่ายโอนการให้บริการสาธารณะดังกล่าวให้โดยตรง เช่น โอนไปให้องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ เทศบาล แต่ภารกิจใดที่เป็นภารกิจที่ต้องมีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก มากกว่าเขตพื้นที่ท้องถิ่น ก็ควรส่งมอบภารกิจนั้นๆ ให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นต้น

3. ความสามารถของท้องถิ่น (Local Capability) หลักความสามารถของท้องถิ่น เป็นหลักการที่กล่าวถึงเรื่องความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าการจัดสรรกิจกรรม หรือภารกิจใดก็ตามไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทนั้น ต้องคำนึงถึงความพร้อมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย และแม้ว่าความพร้อมของท้องถิ่นไม่ได้เป็นเงื่อนไขของการมอบภารกิจนั้น ๆ ไปให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากแต่เป็นเงื่อนไขในการกำหนดเงื่อนไขเวลาและความพยายามที่จะเพิ่มขีดความสามารถให้กับท้องถิ่นในการจัดการ ฉะนั้น ถ้าบอกว่าท้องถิ่นยังไม่พร้อมในการจัดการ ก็มีความจำเป็นที่ส่วนราชการจะต้องมีแผนพัฒนาความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับบริการสาธารณะ เพื่อให้สามารถจัดการบริการสาธารณะเหล่านั้นได้ ฉะนั้น ความพร้อมจะไม่ใช่มูลเหตุของการที่บอกว่ากิจการนั้นๆ จะไม่สามารถถ่ายโอนไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ นอกจากนั้นในเรื่องของหลักความสามารถแล้ว การจัดโครงสร้างเพื่อรองรับการบริหารงานใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาพในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นทิศทางในอนาคต โครงสร้างต่าง ๆ หรือการจัดองค์กรต่าง ๆ ของท้องถิ่นต้องเปลี่ยนแปลงไป เพราะภารกิจงานหนึ่งได้ส่งมอบ เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ และภารกิจใหม่ไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามโครงสร้างที่จะรองรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรองรับภารกิจอันใหม่นั้น จะต้องจัดโครงสร้างเท่าที่จำเป็น ซึ่งอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงสร้างขนาดใหญ่มากเกินไปที่จะไปทำให้การทำงานเกิดความทับซ้อน หรือกลายเป็นปัญหาภาระค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ฉะนั้น

โครงสร้างที่จะเกิดขึ้นใหม่จะเป็นโครงสร้างเท่าที่จำเป็น ที่ถือว่าเป็นงานหลัก หรือเป็นงานพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่หากท้องถิ่นใดมีความต้องการที่จะจัดงานบางเรื่องที่อาจเป็นงานเฉพาะ เช่น งานท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะดำเนินการได้เอง ซึ่งอาจไม่อยู่ในโครงสร้างหลักที่ต้องเหมือนกันทั่วประเทศ ขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือความจำเป็นในแต่ละพื้นที่เป็นหลัก ฉะนั้นในเรื่องหลักความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็จึงเป็นเรื่องการสร้างความพร้อม การเตรียมความพร้อม และการจัดโครงสร้างเพื่อการรองรับ

4. หลักประสิทธิภาพในการจัดบริการ (Management Efficiency) หลักประสิทธิภาพในการจัดบริการ (Management Efficiency) เป็นหลักที่ให้ความสำคัญกับการประหยัด ขนาดของการลงทุน หรือการคำนึงถึงต้นทุนในการให้บริการ การจัดบริการสาธารณะ เมื่อถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการแทนรัฐบาล หรือหน่วยงานราชการแล้วนั้น ต้องคำนึงและพิจารณาด้วยว่าจะทำให้ต้นทุนแพงขึ้นมากน้อยขนาดไหน หากเป็นต้นทุนที่แพงขึ้นมาก ๆ แนวทางก็คือ จำเป็นต้องมีการร่วมกันมากขึ้นระหว่างท้องถิ่นอื่น ไม่ว่าจะ เป็นท้องถิ่นรูปแบบเดียวกัน หรือรูปแบบอื่น ๆ กิจกรรมบางอย่าง หรืองานบางอย่างที่มีการถ่ายโอน หรือจะมีการส่งมอบให้กับท้องถิ่นแล้ว ท้องถิ่นอาจมีความจำเป็นที่ต้องหายุทธศาสตร์ในการทำงานร่วมกันให้มากขึ้น เพื่อให้ขนาดของการลงทุนถูกลง

นอกจากนั้นในเรื่องของหลักประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยรวมยังคงต้องพิจารณาถึงการสร้างหลักประกันด้านคุณภาพในการจัดบริการสาธารณะ กล่าวคือ เมื่อราชการส่วนกลาง หรือบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคยุติการให้บริการสาธารณะบางอย่างลง และส่งมอบบริการสาธารณะให้กับท้องถิ่นเพื่อดำเนินการ สิ่งสำคัญที่เป็นหลักการทั่วไป คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการจัดบริการสาธารณะนั้นให้มีคุณภาพไม่น้อยกว่าสิ่งที่ราชการส่วนกลางเคยทำ ฉะนั้น หลักประกันด้านคุณภาพการบริการจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องยึดถือไว้ หลักเกณฑ์มาตรฐานซึ่งถือว่าเป็นมาตรฐานในส่วนของราชการ หรือเป็นมาตรฐานทางวิชาการก็ยังคงมีความสำคัญในการที่จะไปกำหนดว่าท้องถิ่นจำเป็นต้องทำให้ถึงขั้นค่าของมาตรฐานนั้นอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 9,375 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองสรวง มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงานให้บริการ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ มีการดูแล บำรุงรักษาสถานที่เล่นกีฬาและออกกำลังกาย บริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และการดูแล บำรุงรักษาสายไฟ ไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสี่ยง

2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ความเพียงพอของสวนสาธารณะหรือสวนสุขภาพ การให้ความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติด และมีโครงการรณรงค์หรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3) ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสนับสนุนหรือให้ทุนเพื่อจัดซื้อ จัดหาวัสดุ สื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนในพื้นที่ การให้ทุนอาหารเสริมหรืออาหารกลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่ และการสนับสนุนหรือให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่

4) ด้านงานให้บริการ โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใสในการให้บริการ เจ้าหน้าที่มีการสื่อสารและอธิบายขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจน และมีป้ายบอกที่ตั้งของเทศบาลอย่างชัดเจน

ประชาชนที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และพบว่าประชาชนเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนเพศชาย มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีประสิทธิผลสูงสุด คือ ด้านงานให้บริการ รองลงมาคือด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ส่วนด้านที่มีประสิทธิผลต่ำสุด คือ ด้านสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ ส่วนประชาชนเพศหญิงมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านงานให้บริการ รองลงมา คือด้านสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม

ประชาชนที่อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อยู่ในระดับมาก และเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ และหรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ รองลงมาคือ ประชาชนที่มีอาชีพอิสระ และประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ และ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ ด้านงานให้บริการ รองลงมา คือ ด้านสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ และด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอาชีพอิสระมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ ด้านงานให้บริการ ด้านสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ และด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ ด้านงานให้บริการ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม และและด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ประชาชนที่อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มี 3 ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 คือ

ด้านสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรมและด้านงานให้บริการ ส่วนด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ และ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และประชาชนที่มีอาชีพอิสระ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นของประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ และ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และประชาชนที่มีอาชีพอิสระ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ และ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และประชาชนที่มีอาชีพอิสระ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นของประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ และ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และประชาชนที่มีอาชีพอิสระ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ และ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจและประชาชนที่มีอาชีพอิสระ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านงานให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นของส่วนความคิดเห็นของประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ และ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และประชาชนที่มีอาชีพอิสระ และประชาชนที่มีอาชีพอิสระ มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองสรวง มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงานให้บริการ ด้านสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ตามลำดับ โดยในด้านงานให้บริการ เรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีระดับประสิทธิผลสูง ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใสในการให้บริการ เจ้าหน้าที่มีการสื่อสารและอธิบายขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจน และมีป้ายบอกที่ตั้งของเทศบาลอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาของ วัชร เสริฐสมใจ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาประสิทธิผลในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าข้ามด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และด้านงานให้บริการและบริการชุมชน โดยภาพรวมในระดับมาก ด้านสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการเรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีระดับประสิทธิผลสูง ได้แก่ มีการดูแล บำรุงรักษาสถานที่เล่นกีฬาและออกกำลังกาย บริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และการดูแล บำรุงรักษาสายไฟ ไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสี่ยง ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีระดับประสิทธิผลสูง ได้แก่ ความเพียงพอของสวนสาธารณะหรือสวนสุขภาพ การให้ความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติด และมีโครงการณรงค์หรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม เรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีระดับประสิทธิผลสูง ได้แก่ การสนับสนุนหรือให้ทุนเพื่อจัดซื้อ จัดหาวัสดุ สื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนในพื้นที่ การให้ทุนอาหารเสริมหรือ

อาหารกลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่ และการสนับสนุนหรือให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่ ผลการศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี อินทวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาล ตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านอาคารสถานที่ ผลการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาล ตำบลบางกะดี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ผู้มาใช้บริการที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับการศึกษา ของ พรจันทร์ มิตรมุสิก (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพของการให้บริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ และศึกษาปัญหาในการให้บริการสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนพึงพอใจมากที่สุดต่อการให้บริการสาธารณะและการทำงานของพนักงานส่วนตำบล

นอกจากนี้จากการศึกษายังสอดคล้องกับการศึกษาของ อุไร ภาควิชัย (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลาข่า อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อระดับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลาข่า อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม แบ่งเป็น 4 ด้าน โดยประชาชนสะท้อนให้เห็นว่า การให้บริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาข่า ต้องปรับปรุงและต้องเสนอแนะแก้ไขในภาพรวม 1 ด้าน คือด้านงานพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 53 ส่วนอีก 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์ที่ประชาชนสะท้อนให้เห็นว่าการให้บริการสาธารณะ มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ สูงที่สุด คือด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต คิดเป็นร้อยละ 53.6 รองลงมา คือด้านงานบริการอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 51.4 และด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 50.7

2. ประชาชนที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน และพบว่าประชาชนเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี อินทวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาล ตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่า ผู้มาใช้บริการที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการ ให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมือง สรวง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกๆ ด้านให้ครอบคลุมและทั่วถึงประชาชนทุกกลุ่ม อย่างเท่าเทียมกัน

4. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ คือ การขยายเขตบริการน้ำประปา ให้ครอบคลุมและทั่วถึง และกำกับ ดูแลเรื่องคุณภาพน้ำประปา ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ควรดำเนินการในเรื่องการป้องกันและกำจัดน้ำเสีย และมลพิษต่างๆ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ควรมีการรณรงค์ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อ ทำนุบำรุงและสืบสานวัฒนธรรมไทยให้มากยิ่งขึ้น ด้านงานให้บริการ เทศบาลควรให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารด้าน ต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น

5. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ควรมีการศึกษาความต้องการรับบริการสาธารณะของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อเทศบาลจะได้จัดทำแผนพัฒนาได้ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งยังเป็นแนวทางในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และ ควรมีการศึกษาแนวทางส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนในฐานะผู้ใช้บริการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริการสาธารณะของเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. 2543. **มิติใหม่การปกครองส่วนท้องถิ่น วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น.**

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมอธรรม.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539. **การปกครองท้องถิ่นไทย.** กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.

บุญชม ศรีสะอาด. 2543. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์,

_____ 2545. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.

ทองอาน พาไทสง. 2549. **ประมวลกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติงานของท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : วิ.เจ.พรินต์ติ้ง.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2547. **การปกครองท้องถิ่น.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ปราณี อินทวงศ์. 2550. **ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี.** ปริญญา

นิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สุพจน์ ทรายแก้ว. 2545. **การวัดผลการปฏิบัติงาน.** เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนกลยุทธ์และ

การบริหารงานมุ่งผลงาน. เชียงราย : สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏเชียงราย.

อุไร ภาควิชัย. 2552. **ประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลาया อำเภอพุทธมณฑล**

จังหวัดนครปฐม. ปริญญานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานศึกษารณคดีตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
Disaster Management through Community-based: A Case Study of Muang Pluey Subdistrict Administrative
Organization, Srisomdet District, Roi Et Province

จิรศักดิ์ เสถียรจันทร์
พัฒนศิลป์ สำเร็จรัมย์

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการภัยพิบัติและศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ในเขตพื้นที่ตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดปี พ.ศ. 2557 จำนวนทั้งสิ้น 3,052 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นว่าตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถ ด้านการติดตาม การรายงานผลและการปรับปรุงแก้ไข ด้านการเลือกชุมชนดำเนินการ ด้านมวลชนสัมพันธ์ ด้านการจัดองค์กรชุมชน ด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านการจัดทำแผนจัดการความเสี่ยง
2. ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน
 - 2.1 ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรทำความเข้าใจกับประชาชน ให้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังภัย ติดตามข่าวสาร สภาพอากาศ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อการเตรียมการป้องกันภัยได้ทันทั่วถึง ลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้
 - 2.2 ด้านการซ้อมแผนป้องกันอุบัติภัย ควรจัดฝึกอบรมซ้อมแผนและให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงภัยพิบัติที่เกิดขึ้นและให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อการมีส่วนร่วมควรมีการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง
 - 2.3 ควรสำรวจความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติควรดำเนินการอย่างรวดเร็วทั่วถึง โดยให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมเพื่อประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างทันทั่วถึง
 - 2.4 ควรจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์เตือนภัยที่ทันสมัยพร้อมทั้งอบรม ทบพวนให้กับอาสาสมัครและประชาชนอย่างต่อเนื่อง

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

คำสำคัญ : การจัดการภัยพิบัติ, ชุมชน, ตำบลเมืองเพ็ลือย

Abstract

The purposes of this study were to investigate disaster management and study recommendation of the people on disaster management compare in the area of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization, Srisomdet District, Roi Et. Population of the study consisted of 3,052 people in the area as of 2014. Samples were 353 persons by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results of the study revealed that:

1. The people's opinion on disaster management through community-based was at moderate level as a whole, ranked by descending; strengthening of capacities, tracking, reporting and improvement, selection of community for operating, public relations, community organization management, risk assessment and risk planning respectively.

2. The people's recommendations on disaster management through community-based were as follows;

2.1 Public Relations: to be familiar with the area to engage in surveillance of news, weather disasters will occur in the area in order to prepare a defense in time and reduce losses that may occur.

2.2 The training of accident prevention plan: to plan and organize training sessions to educate people in the community, creating awareness to the public aware of the disaster that happened and people-centered in order to participate in the next higher level and it should be practiced continuously.

2.3 To survey the suffering of the people affected by the disaster and act quickly, with the participation of the people in the area in order to coordinate and ask for assistance from the relevant authorities to help the victims immediately.

2.4 To provide tools, warning devices and arrange an advanced training to review for the volunteers and the public constantly.

Keywords : Disaster Management, Community, Muang Pluey Subdistrict

บทนำ

สภาพแวดล้อมของโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลาทั้งที่เป็นไปโดยทางธรรมชาติและโดยน้ำมือของมนุษย์กล่าวคือแนวโน้มนโยบายเพื่อการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เป็นหลัก อย่างขาดการส่งเสริมแนวทางอนุรักษ์ประกอบกับความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาให้ก้าวล้ำหน้าเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตในด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมและปัญหาการเจริญเติบโตและการขยายตัวของชุมชนเมือง ที่มีแนวโน้มสูงขึ้น มีผลทำให้สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว เป็นสาเหตุให้สภาพนิเวศน์ทางธรรมชาติเสียสมดุล จนนำไปสู่การเกิดปรากฏการณ์ทางด้านธรรมชาติในรูปแบบต่างๆ เช่น การเกิดสภาวะเรือนกระจก (Greenhouse Effect) และปรากฏการณ์ เอลนินโญ่ (El Nino) โดยทั้ง 2 ปรากฏการณ์นี้ ได้ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และโลกโดยตรง กล่าวคือ ทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้นจนกลายเป็นสภาวะโลกร้อน สภาพ

อากาศจึงมีความแปรปรวน จนเกิดภัยพิบัติทางด้านธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย และ ดินโคลนถล่ม ที่มีแนวโน้มว่าในอนาคตจะมีความรุนแรงมากขึ้น ยกตัวอย่างภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เช่น วาตภัยจากพายุโซนร้อน “แฮเรียต” (Harriet) ที่แหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2505 ทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 870 คน สูญหาย 160 คน บาดเจ็บ 422 คน ประชาชนไร้ที่อยู่อาศัย 16,170 คน ทรัพย์สินสูญเสียบรรณาค 960 ล้านบาท วาตภัยพายุไต้ฝุ่น “เกย์” (Gay) ที่พัดเข้าสู่จังหวัดชุมพรเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายนพ.ศ. 2532 ทรัพย์สินสูญเสียบรรณาค 11,739,595,265 บาท ความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนเสียชีวิต 602 คน บาดเจ็บ 5,495 คน บ้านเรือนเสียหาย 61,258 หลัง วาตภัยจากพายุไต้ฝุ่น “ลินดา” (Linda) ระหว่างวันที่ 2- 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2554 ทำให้เกิดความเสียหายจากวาตภัย อุทกภัย และคลื่นซัดฝั่งในพื้นที่ 11 จังหวัดของภาคใต้และภาคตะวันออก (กรมอุตุฯ วิชาการ, 2553: 150-155)

ปี พ.ศ.2556 จังหวัดร้อยเอ็ดจึงได้จัดการฝึกอบรมให้กับประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยในตำบลเมืองเปลือย จำนวน 8 หมู่บ้าน (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดร้อยเอ็ด, 2556) ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 120-160 เมตร มีภูเขาทางตอนเหนือซึ่งติดต่อกับเทือกเขาภูพาน บริเวณตอนกลางของจังหวัดมีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่น บริเวณตอนล่างมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมูลและสาขา ได้แก่ ลำน้ำชี ลำน้ำพลับพลา ลำน้ำเตา เป็นต้น บริเวณที่ราบต่ำอันกว้างขวาง เรียกว่า “ทุ่งกุลาร้องไห้” มีพื้นที่ประมาณ 80,000 ไร่ มีลักษณะเป็นที่ราบแอ่งกระทะ ลักษณะภูมิอากาศ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ สภาพภูมิอากาศอยู่ในประเภทฝนเมืองร้อน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,196.8 ลูกบาศก์มิลลิเมตร ฝนตกชุกในเดือนมิถุนายนถึงกันยายนอากาศร้อนแห้งแล้งในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ประชาชนได้รับความเดือดร้อน และเกิดความเสียหายจากวาตภัย มีมูลค่าประมาณ 200 ล้านบาท

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ในเขตพื้นที่ตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยนำมาประยุกต์เข้ากับหลักการบริหารจัดการวาตภัย มุ่งเน้นให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และแสดงให้เห็นศักยภาพของประชาชนในชุมชน ตั้งแต่การวางแผนการระดมพลังแก้ไขปัญหา โดยใช้องค์ความรู้ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการสร้างชุมชนให้มีความปลอดภัย นำอยู่และพึ่งพาตนเองได้ และอีกทั้งเป็นการลดความเสี่ยงภัยการป้องกันและการติดตามประเมินควบคุมความเสียหายจากสาธารณภัย นับว่าเป็นการปรับปรุงพัฒนาแผนป้องกันวาตภัยให้มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นฐานรากที่มั่นคงของชุมชน สังคมและประเทศชาติ ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ในเขตพื้นที่ตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานของตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา คือ ตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2557

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานตามที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2557) กำหนด โดยแบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกชุมชนดำเนินการ ด้านมวลชนสัมพันธ์ ด้านการประเมินความเสี่ยงด้านการจัดองค์กรชุมชน ด้านการจัดทำแผนจัดการความเสี่ยง ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถและด้านการติดตาม การรายงานผลและการปรับปรุงแก้ไข

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 1) ตัวแปรอิสระปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกชุมชนดำเนินการ ด้านมวลชนสัมพันธ์ ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการจัดองค์กรชุมชน ด้านการจัดทำแผนจัดการความเสี่ยง ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถ และด้านการติดตาม การรายงานผลและการปรับปรุงแก้ไข

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลเมืองเปลือยอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ปี พ.ศ. 2557 จำนวนทั้งสิ้น 3,052 คน (ข้อมูลทะเบียนราษฎรอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด, 2557)

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดปี พ.ศ. 2557 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 คำนวณตามสูตรได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 353.45 การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 คน แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้านโดยคำนวณตามสัดส่วนค่าร้อยละ และเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่จริงในเขตพื้นที่ของตำบลเมืองเปลือยอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานของตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท์ (Likert)

ตอนที่ 3 สอบถามข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานของตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้ศึกษาดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน
 - 2) สร้างแบบสอบถามแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนโดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมายของการศึกษา
 - 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนดโดยอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษาเนื้อหา ความครบถ้วนถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ
 - 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา
 - 5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตตำบลสวนจิก อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 40 คน
 - 6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้าน โดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99)
 - 8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
 - การรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาคำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้
 - 1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยนครรราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อกำนันตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อประสานการเก็บข้อมูลกับประชาชนในเขตตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
 - 2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเองและได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
 - 3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
- การวิเคราะห์ข้อมูล
- 1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
 - 2) วิเคราะห์การจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานของตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)
 - 3) วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานของตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 198 คน (ร้อยละ 56.10) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-50 ปี จำนวน 256 คน (ร้อยละ 72.50) รองลงมาอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 61 คน (ร้อยละ 17.30) ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 175 คน (ร้อยละ 49.60) รองลงมาที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 95 คน (ร้อยละ 26.90) ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 167 คน (ร้อยละ 47.30) รองลงมาอาชีพเป็นพนักงานบริษัทหรืองานเอกชน จำนวน 101 คน (ร้อยละ 28.60) และส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 192 คน (54.40)

2. ประชาชนมีความคิดเห็นว่าตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการจัดการภัยพิบัติ โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และอยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเสริมสร้างจิตความสามารถ ($\bar{x} = 3.04$) ด้านการติดตาม การรายงานผลและการปรับปรุงแก้ไข ($\bar{x} = 3.03$) ด้านการเลือกชุมชนดำเนินการ ($\bar{x} = 2.97$) ด้านมวลชนสัมพันธ์ ($\bar{x} = 2.93$) ด้านการจัดองค์กรชุมชน ($\bar{x} = 2.17$) ด้านการประเมินความเสี่ยง ($\bar{x} = 2.15$) และด้านการจัดทำแผนจัดการความเสี่ยง ($\bar{x} = 2.05$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านการเลือกชุมชนดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการกำหนดเกณฑ์ในการเลือกชุมชนเพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 3.06$) รองลงมา มีการเลือกชุมชนเพื่อจัดเป็นพื้นที่ในการดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 3.02$) มีคณะกรรมการพิจารณาเลือกชุมชนเพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.88$) และมีการประกาศหรือประชาสัมพันธ์เพื่อให้รับทราบชุมชนเป้าหมายในการดำเนินงานโดยทั่วกัน ($\bar{x} = 2.85$)

2) ด้านมวลชนสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการสังเกต การยอมรับการเปลี่ยนแปลงจากประชาชนในตำบล ($\bar{x} = 2.98$) รองลงมา มีการกำหนดกลยุทธ์ในการสร้างความเข้าใจในชุมชน เพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.92$) มีการสร้างความรู้ความเข้าใจในชุมชนเพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.90$) และมีการปรับปรุงกลยุทธ์ในการสร้างความเข้าใจในชุมชนเพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบลให้มีความเหมาะสม ($\bar{x} = 2.89$)

3) ด้านการประเมินความเสี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ มีการเตรียมการประเมินความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.28$) รองลงมา มีการประเมินความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.20$) และมีการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.15$)

4) ด้านการจัดองค์กรชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.37$)

รองลงมา มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.22$) และมีการประชุมของคณะกรรมการจัดการอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.12$)

5) ด้านการจัดทำแผนจัดการความเสี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการจัดทำแผนการจัดการหลังการเกิดอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.11$) รองลงมา มีการจัดทำแผนการจัดการก่อนเกิดอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.07$) และมีการจัดทำแผนการจัดการขณะเกิดอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 2.03$)

6) ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ดังนี้ มีการหาความต้องการในการฝึกอบรมเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 3.12$) รองลงมา มีการกำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรมการจัดการอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 3.08$) และมีการกำหนดเรื่องที่ควรให้การฝึกซ้อมและฝึกปฏิบัติการจัดการอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 3.01$)

7) ด้านการติดตาม การรายงานผลและการปรับปรุงแก้ไข โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เจ้าหน้าที่ราชการเข้าร่วมสังเกตการณ์เพื่อร่วมให้ ข้อคิดเห็นตลอดจนให้คำแนะนำในการจัดการอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 3.10$) รองลงมา มีการสรุปผลการดำเนินงานประจำปีของการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 3.07$) และมีการประชุมหารือ เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อปรับปรุงกระบวนการในการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล ($\bar{x} = 3.04$)

3. ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานของตำบลเมืองเป็ลือ อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

1) ขาดการประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือนประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับสภาพอากาศ และภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่

แนวทางแก้ไข คือ ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ให้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังภัย ติดตามข่าวสาร สภาพอากาศ ภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อการเตรียมการป้องกันภัยได้ทันทั่วถึง ลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมซ้อมแผน

แนวทางแก้ไข จัดฝึกอบรมซ้อมแผนให้กับประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่จะต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติตนของประชาชนในชุมชน สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อการมีส่วนร่วมของในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

3) การสำรวจความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ยังไม่ทั่วถึง และล่าช้า ขาดงบประมาณสนับสนุน

แนวทางแก้ไข ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันสำรวจสภาพความเสียหาย และแจ้ง ไปยังผู้นำชุมชน เพื่อประสานขอความช่วยเหลือ องค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างทันทั่วถึง

4) ขาดอุปกรณ์และเครื่องมือเตือนภัย

แนวทางแก้ไข ผู้นำชุมชนควรร่วมมือกับประชาชนตรวจสภาพความพร้อมของอุปกรณ์เตือนภัย และขอรับการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ จากหน่วยงานของรัฐ ให้ความรู้ด้านการจัดการภัยพิบัติกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง

5) การจัดซ้อมแผนไม่มีความต่อเนื่อง

แนวทางแก้ไข ควรจัดอบรมซ้อมแผนเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ ให้มีความต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อทบทวนแผนเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในการเตรียมรับสถานการณ์จริงต่อไป เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนจัดทำแผนการจัดการก่อนเกิดภัยพิบัติ แผนขณะเกิดภัยพิบัติ และแผนหลังการเกิดภัยพิบัติในตำบล โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนในทุกขั้นตอนมากที่สุด พร้อมตรวจติดตาม ประเมินผลการทำงาน และการรายงานผล โดยการประชุมของกรรมการหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และเชิญองค์กรภายนอกเข้าร่วมสังเกตการณ์เพื่อร่วมให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนให้คำแนะนำในการจัดการภัยพิบัติ

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ โดยด้านที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าตำบลเมืองเปลือยมีการดำเนินการมากที่สุดคือด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถ ซึ่งตำบลเมืองเปลือยได้ดำเนินการในเรื่องการหาความต้องการในการฝึกอบรมเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการอุทกภัยในตำบล มีการกำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรมการจัดการอุทกภัยในตำบล และมีการกำหนดเรื่องที่ควรให้การฝึกซ้อมและฝึกปฏิบัติการจัดการอุทกภัยในตำบล แสดงให้เห็นว่าตำบลเมืองเปลือยได้มีการเตรียมความพร้อมและ การทำให้ประชาชนซึ่งอยู่ในภาวะล่อแหลมและเสี่ยงภัยมีความเข้าใจถึงสถานะของภัยและแนวโน้มที่จะเกิดเป็นภัยพิบัติขึ้นได้ อีกทั้งยังหมายถึงการให้ประชาชนรู้ถึงวิธีการที่เหมาะสมในการเตรียมความพร้อมการตอบสนองและการบรรเทาภัยต่างๆ เพื่อเป็นการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง โดยการฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นการสร้างความสามารถของชุมชนตามหลักการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ซึ่งชุมชนจะต้องมีการฝึกปฏิบัติเพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญเป็นระยะๆ อย่างน้อยควรฝึกซ้อมแผนปีละ 2 ครั้ง คือ ในช่วงฤดูกลางเกิดภัยและเมื่อใกล้จะถึงเวลาที่คาดว่าพายุ ลมมรสุม มักจะเกิดขึ้น

ด้านที่ตำบลเมืองเปลือยดำเนินการในระดับรองลงมาคือ ด้านการติดตาม การรายงานผลและการปรับปรุงแก้ไข โดยตำบลเมืองเปลือยได้เชิญหน่วยราชการเข้าร่วมสังเกตการณ์เพื่อร่วมให้ ข้อคิดเห็นตลอดจนให้คำแนะนำในการจัดการอุทกภัยในตำบล มีการสรุปผลการดำเนินงานประจำปีของการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล และมีการประชุมหารือ เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อปรับปรุงกระบวนการในการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล ด้านการเลือกชุมชนดำเนินการ โดยตำบลเมืองเปลือยได้กำหนดเกณฑ์ในการเลือกชุมชนเพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล มีการเลือกชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่ในการดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล มีคณะกรรมการพิจารณาเลือกชุมชนเพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล และมีการประกาศหรือประชาสัมพันธ์เพื่อให้รับทราบชุมชนเป้าหมายในการดำเนินงานโดยทั่วกัน ด้านมวลชนสัมพันธ์ ตำบลเมืองเปลือยดำเนินการโดยมีการสังเกต การยอมรับการเปลี่ยนแปลงจากประชาชนในตำบล มีการกำหนดกลยุทธ์ในการสร้างความเข้าใจในชุมชน เพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล มีการสร้างความรู้ความเข้าใจในชุมชนเพื่อ

จัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล และมีการปรับปรุงกลยุทธ์ในการสร้างความเข้าใจในชุมชนเพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบลให้มีความเหมาะสม ด้านการจัดองค์กรชุมชน ตำบลเมืองเปลือยได้ตั้งคณะกรรมการจัดการอุทกภัยในตำบล มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการอุทกภัยในตำบล และมีการประชุมของคณะกรรมการจัดการอุทกภัยในตำบล ด้านการจัดการความเสี่ยง ตำบลเมืองเปลือยมีการจัดทำแผนการจัดการหลังการเกิดอุทกภัยในตำบล มีการจัดทำแผนการจัดการก่อนเกิดอุทกภัยในตำบล ($\bar{X} = 2.07$) และมีการจัดทำแผนการจัดการขณะเกิดอุทกภัยในตำบล

ส่วนด้านที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับน้อยที่สุดคือด้านการจัดทำแผนจัดการความเสี่ยง โดยตำบลเมืองเปลือยได้ดำเนินการมีการจัดทำแผนการจัดการหลังการเกิดอุทกภัยในตำบล แสดงให้เห็นว่าในการจัดทำแผนจัดการความเสี่ยงจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานได้ดำเนินการเมื่อเหตุได้เกิดขึ้นและจบสิ้นไปแล้ว โดยได้นำเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว หรือนำเอาประสบการณ์ดังกล่าวมาเป็นแนวทางหรือข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนจัดการความเสี่ยงจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ซึ่งเป็นการเน้นการป้องกันภัยมากกว่าการแก้ไขเหตุเฉพาะหน้า

2. ประชาชนมีข้อเสนอแนะต่อการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานของตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

1) ขาดการประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือนประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับสภาพอากาศ และภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่แนวทางแก้ไข คือ ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ให้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังภัย ติดตามข่าวสาร สภาพอากาศ ภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อการเตรียมการป้องกันภัยได้ทันทั่วถึง ลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมซ้อมแผน แนวทางแก้ไข จัดฝึกอบรมซ้อมแผนให้กับประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่จะต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติตนของประชาชนในชุมชน สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อการมีส่วนร่วมของในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

3) การสำรวจความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ยังไม่ทั่วถึง และล่าช้า ขาดงบประมาณสนับสนุน แนวทางแก้ไข ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันสำรวจสภาพความเสียหาย และแจ้งไปยังผู้นำชุมชนเพื่อประสานขอความช่วยเหลือ องค์กรบริหารส่วนตำบล สนับสนุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างทันทั่วถึง

4) ขาดอุปกรณ์และเครื่องมือเตือนภัย แนวทางแก้ไข ผู้นำชุมชนควรร่วมมือกับประชาชนตรวจสภาพความพร้อมของอุปกรณ์เตือนภัย และขอรับการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ จากหน่วยงานของรัฐ ให้ความรู้ด้านการจัดการภัยพิบัติกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง

5) การจัดซ้อมแผนไม่มีความต่อเนื่อง แนวทางแก้ไข ควรจัดอบรมซ้อมแผนเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ ให้มีความต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อทบทวนแผนเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในการเตรียมรับสถานการณ์จริงต่อไป เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนจัดทำแผนการจัดการก่อนเกิดภัยพิบัติ แผนขณะเกิดภัยพิบัติ และแผนหลังการเกิดภัยพิบัติในตำบล โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนในทุกขั้นตอนนี้มากที่สุด พร้อมตรวจติดตามประเมินผลการทำงาน และการรายงานผล โดยการประชุมของกรรมการหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และเชิญองค์กรภายนอกเข้าร่วมสังเกตการณ์เพื่อร่วมให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนให้คำแนะนำในการจัดการภัยพิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

- 1) ด้านการเลือกชุมชนดำเนินการ ตำบลเมืองเปลือยควรประกาศหรือทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาคมได้ทราบชุมชนเป้าหมายในการดำเนินงานโดยทั่วกัน
- 2) ด้านมวลชนสัมพันธ์ ตำบลเมืองเปลือยควรปรับปรุงกลยุทธ์การสร้างความเข้าใจในชุมชนเพื่อจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบลให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
- 3) ด้านการประเมินความเสี่ยง ตำบลเมืองเปลือยควรมีการจัดทำแผนประเมินความเสี่ยงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่
- 4) ด้านการจัดองค์กรชุมชน ตำบลเมืองเปลือยควรทำความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการอุทกภัย
- 5) ด้านการจัดทำแผนจัดการความเสี่ยง ตำบลเมืองเปลือย ควรจัดทำแผนการจัดการขณะเกิดอุทกภัยในตำบล
- 6) ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถ ตำบลเมืองเปลือยควรกำหนดวิธีการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการอุทกภัยในตำบล
- 7) ด้านการติดตาม การรายงานผลและการปรับปรุงแก้ไข ตำบลเมืองเปลือยควรประชุมหารือ เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อปรับปรุงแผนการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในตำบล

ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วนในการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน
- 2) ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2553. **ปรากฏการณ์ภัยทางธรรมชาติ**. เชียงใหม่: ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคเหนือ กรมอุตุนิยมวิทยา.
บุญชม ศรีสะอาด. 2545. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดร้อยเอ็ด. (2556). **พื้นที่เสี่ยงภัยในตำบลเมืองเปลือยจำนวน 8 หมู่บ้าน**.
ร้อยเอ็ด: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.

สภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
Condition and Operation Problem of the Child Development Center, Subdistrict Local Government in
Dan Chang District, Suphanburi

จุฑารัตน์ กวีวิทย์¹
รัชดากร ทมิณเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ทุกแห่ง รวมจำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

1. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 1 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านงานธุรการ การเงิน และพัสดุ ส่วนด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานกิจการนักเรียน และด้านงานชุมชนสัมพันธ์
2. ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ และด้านงานกิจการนักเรียน

คำสำคัญ : สภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purpose of this study is to study condition and operation problem of the child development center, subdistrict local government in Dan Chang district, Suphanburi. The study population was 140 people in the committee of the child development center of Dan Chang district. The study instrument was questionnaires. The data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation.

The results of the study revealed that:

1. The operation of child development center, subdistrict local government, Dan Chang district, Suphanburi, the overall was at moderate level. When considered each aspect found that government administration, financial and material were at high level. However academic affairs, personnel, building and environment, student affairs, and relationship with community were at moderate level.

2. The operation problem of the child development center, both overall an each aspect were at low level including building and environment, academic affairs, personnel, relationship with community, general administration, financial and material, and student affairs, respectively.

Keywords : condition and operation problem of the child development center

บทนำ

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่งจะทำหน้าที่บริการช่วยเหลือแก่ครอบครัว ดังนั้น การที่จะจัดสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับ ความพร้อมของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความสำเร็จของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย นอกจากมีอาคารและสิ่งแวดล้อมที่ออกแบบมาสร้างเสริมการเรียนรู้แล้ว สิ่งหนึ่งที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องกระทำคือ การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนรับรู้และมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งการให้ผู้ปกครองได้เข้ามาส่วนร่วมกับโรงเรียนส่งผลให้เกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาได้ตามทิศทางที่ชุมชนต้องการ ครูสามารถเข้าใจเด็กและสามารถแก้ไขปัญหของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ จอห์น ล็อก (हररररर नलवलररर, 2537 : อ้างอิงจาก John Lock 1632-1740) ได้กล่าวว่า เด็กเปรียบเสมือนผ้าขาว เด็กทุกคนมีความสามารถด้านการเรียนรู้และด้านสมองเท่าเทียมกัน องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเด็ก เช่น พื้นฐานทางครอบครัว การศึกษา และประสบการณ์วัยเด็ก จะมีความสำคัญต่อเด็กในวัยนี้มาก กุลยา ตันดิผลาชีวะ (2543 : 16-17) กล่าวว่า เด็ก 8 ขวบแรกที่มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่ละขวบปีมีความแตกต่างและมีความก้าวหน้าของพัฒนาการที่ต่างกันมาก ทำให้การดูแล การเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละวัยต่างกัน เป็นเหตุให้มีการจัดสถานบริการแตกต่างกันตามวัยของเด็กสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งทำหน้าที่ให้การดูแลแก่เด็กมีอยู่ในหลายสังกัด ได้แก่ กลุ่มกระทรวงสาธารณสุข ศูนย์โภชนาการ กรมอนามัย ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์สุขภาพจิตวิทยาวิทยาลัยพยาบาลและโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวง กลุ่มกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนเด็กเล็กในวัด กลุ่มมหาวิทยาลัย มีโรงเรียนเด็กเล็กในโรงเรียนสาธิต กลุ่มองค์กรเอกชน กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมอาชีวศึกษา สมาคมมูลนิธิต่างๆ กรมการศาสนา เทศบาล และกรมประชาสัมพันธ์ ฯลฯ (กุลยา ตันดิผลาชีวะ, 2543 ก. :17) เพื่อให้ภาคส่วนต่างๆ ของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาร่วมกันดังปรากฏอยู่ในกฎหมายฉบับต่างๆ ได้แก่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 43 มาตรา 81 และมาตรา 289 ที่ให้ความสำคัญต่อชุมชน และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน เอกชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยในปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล, องค์การบริหารส่วนตำบล, องค์การบริหารส่วนจังหวัด, รูปพิเศษ ซึ่งในแต่ละท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีระดับชั้นของตนเอง ซึ่งแตกต่างกันทั้งรายได้ จำนวนประชากร ระบบบริหาร บุคลากรในองค์กรทำให้ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีศักยภาพในการจัดการศึกษาต่างกัน (กรมการปกครอง, 2545) การสำรวจการประมาณการจำนวนนักเรียน นักศึกษา ปีการศึกษา 2542 - 2559 พบว่าจำนวน นักเรียนอนุบาลทั้งในภาครัฐและเอกชน มีจำนวนนักเรียนอนุบาลเพิ่มโดยเฉลี่ยปีละประมาณ 10,300 คน และ 32,700 คน ตามลำดับ และอัตราส่วนที่ระดับก่อนประถมศึกษาต่อประชากรวัยเรียนอายุ 3 - 5 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเพิ่มจากร้อยละ 94.0 ในปีการศึกษา 2542 เพิ่มร้อยละ 97.0 ในปีการศึกษา 2544 และจะเพิ่มเป็นร้อยละ 100 ตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นไป ทั้งนี้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดให้มีการส่งเสริมเด็กปฐมวัยทุกคนให้ได้รับการบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 28-29) ด้วยเหตุนี้ นโยบายการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการจึงมี แนวคิด และหลักการที่สำคัญในการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาไทยเป็นการศึกษาตลอดชีวิต เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการระดมสรรพกำลัง เพื่อการจัดการศึกษาให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็ก จึงได้เริ่มมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน ตำบล ตามความต้องการและขีดความสามารถของประชาชนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2510 เพื่อรับเด็กเล็กในชนบทอายุระหว่าง 3-6 ปี เข้ารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้อยู่ในความรับผิดชอบ ควบคุมดูแลของคณะกรรมการพัฒนาเด็กและคณะกรรมการสภาตำบล โดยให้การช่วยเหลือและให้การสนับสนุนในด้านวิชาการและงบประมาณ ในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน รวมทั้งการฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กและคณะกรรมการพัฒนาเด็ก เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อได้มีพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ในปี พ.ศ.2537 และรัฐบาลได้มีนโยบายที่จะกระจายกิจกรรมการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีศักยภาพและความพร้อม ได้มีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามกำลังและขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา ดังนั้นเพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในการกระจายอำนาจการบริหารลงสู่ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลต้องถือเป็นหน้าที่หลักที่จะให้ความสำคัญในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 16 (9) ว่าด้วยการจัดการศึกษาและผู้ที่มีส่วนร่วมสำคัญ ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ได้แก่ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความใกล้ชิดกับ ประชาชนมากที่สุด วัสดุสภาพและปัญหาของท้องถิ่นเป็นอย่างดี จึงควรให้ความสำคัญในการนำ แนวนโยบายของ รัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเข้าสู่ภาคปฏิบัติ ให้บังเกิดผลตาม ความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องนำ แนวนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารจัดการ และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการจัดการศึกษาของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอต่างจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอต่างจังหวัดสุพรรณบุรี

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กระจายอำนาจในการปกครอง และการกำหนดการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ดังนั้นจึงได้กำหนดเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ไว้ดังนี้

- 1) วิสัยทัศน์การจัดการศึกษาของท้องถิ่น พัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีคุณลักษณะ วิถีชีวิต และการจัดการที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ท้องถิ่น และประเทศชาติ
- 2) วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาของท้องถิ่น เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เต็มศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
- 3) ภารกิจจัดการศึกษาของท้องถิ่น จัดเตรียมความพร้อมแก่เด็กปฐมวัยตามแนวประสงค์ระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน (กรมการปกครอง, 2542 : 8-9)

การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารหมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลปะ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การบริหารเป็นการประสานงาน การอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น เมื่อนำมาพิจารณาถึงลักษณะการบริหารงานแล้ว เบญจา แสงมณี (2542 : 342) กล่าวว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นลักษณะของการบริหารงาน ที่เกิดขึ้นจากชุมชนเป็นผู้จัดตั้ง มีคณะบุคคลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในรูปของกรรมการ ลักษณะของการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเป็นไปตามความเห็นชอบของคณะกรรมการแต่ละศูนย์ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าแนวทางการบริหารงานสามารถนำมาใช้ได้เกือบทั้งหมด ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 4) ได้แบ่งขอบข่ายของการบริหารงานในโรงเรียนออกเป็น 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงขอถือเอาแนวทางในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมการปกครอง, 2542 : 8-17) เป็นหลักในการกำหนดขอบเขตการบริหารงานทั้ง 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ทุกแห่ง รวมจำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 1 ด้านอยู่ในระดับมากคือ ด้านงานธุรการ การเงิน และพัสดุ ส่วนด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม ด้านงานกิจการนักเรียน และด้านงานชุมชนสัมพันธ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การแจ้งผลการประเมินพัฒนาการความพร้อมของเด็กเป็นรายบุคคลให้ผู้ปกครองทราบ รองลงมา การนำเทคนิควิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการจัดมุมแสดงผลงานของเด็ก และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในห้องเรียน

2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ วัสดุครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางของเครื่องนอน ฯลฯ มีจำนวนเพียงพอและอยู่ในสภาพที่ใช้การได้เหมาะสมกับเด็ก รองลงมา การจัดสภาพภายนอกห้องเรียน มีบริเวณเพียงพอสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย และการจัดอาคารสถานที่ และดูแล รักษาอุปกรณ์เครื่องเล่นที่สนับสนุนต่อพัฒนาการของเด็ก ให้อยู่ในสภาพที่ดีและปลอดภัยสำหรับเด็ก

3) ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อัตรากำลังผู้ดูแลเด็กเพียงพอสอดคล้องกับจำนวนเด็ก รองลงมา ผู้บริหาร มีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารจัดการ และผู้ดูแลเด็กมีความรู้และความเข้าใจในจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก

4) ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการศึกษา รองลงมา การสนับสนุนงบประมาณ สามารถจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ได้ตรงตามความต้องการจำเป็น และระบบการเก็บเอกสารหลักฐานและหนังสือราชการเป็นหมวดหมู่

5) ด้านงานกิจการนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การจัดเวลาให้เด็กได้ออนหลับพักผ่อนอย่างเหมาะสมตามวัย รองลงมา การจัดกิจกรรมการเล่นที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก และมีการบันทึกผลพัฒนาการเด็ก และรายงานให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง

6) ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การประชาสัมพันธ์ผลงาน ข่าวสาร และกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา การอาศัยความร่วมมือของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในการสร้าง

ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และผู้ปกครองและชุมชน ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น การบริจาคทรัพย์สินวัสดุอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

2. ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ และด้านงานกิจการนักเรียน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนในห้องเรียน รองลงมา สื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอ หลายหลายและตรงกับความต้องการ เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก และการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนระหว่างผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง

2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ความเหมาะสม เพียงพอของอาคารเรียนหรือห้องเรียนกับจำนวนเด็ก รองลงมา ห้องน้ำ ห้องส้วม มีจำนวนเพียงพอ มีความสะอาดถูกสุขลักษณะและปลอดภัย และห้องเรียน มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก

3) ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ มีการปฐมนิเทศให้ผู้ดูแลเด็กตระหนักในบทบาท รองลงมา ผู้บริหาร มีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารจัดการ และการจัดให้มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจโดยการชมเชยก่อให้เกิดรางวัลให้กับบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4) ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ความเพียงพอของงบประมาณในการจัดการศึกษา รองลงมา ระบบการเก็บเอกสารหลักฐานและหนังสือราชการเป็นหมวดหมู่ และการสนับสนุนงบประมาณ สามารถจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ได้ตรงตามความต้องการจำเป็น

5) ด้านงานกิจการนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติทั้งกิจกรรมประจำวันในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยและทักษะในการใช้ชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กตามวัย รองลงมา การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักวัฒนธรรมไทย และการดูแลด้านสุขภาพอนามัยของเด็กโดยพยาบาล แพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง

6) ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การประชาสัมพันธ์ผลงาน ข่าวสาร และกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา การจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานของเด็กต่อชุมชน และการเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 1 ด้านอยู่ในระดับมากคือ ด้านงานธุรการ การเงิน และพัสดุ ส่วนด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉิมมนต์ ปัทมเสวี (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี โดยการศึกษาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงาน และเพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่ผลการศึกษาพบว่า มี 1 ด้านอยู่ในระดับมากคือ ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง การที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการดำเนินการด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ซึ่งประกอบด้วย งานพัสดุ เป็นการจัดซื้อ จัดหา จัดทำและจำหน่ายทะเบียน งานธุรการและสารบรรณ ได้แก่ การจัดทำข้อมูลสถิติ จัดทำทะเบียน หนังสือรับ ส่ง การควบคุมและจัดเก็บเอกสารจัดทำประกาศและคำสั่ง การจัดทำทะเบียน นักเรียนการรับสมัคร นักเรียน และการเงิน ได้แก่ การจัดทำงบประมาณ การทำบัญชี การเงิน การเบิกจ่ายเงิน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะถือปฏิบัติเกี่ยวกับรายรับ จ่าย ตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ สำหรับการจัดเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองให้อนุโลมใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษาของหน่วยต้นสังกัด และระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง(กรมการปกครอง, 2545 : 14) อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้จัดระบบเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเมื่อพิจารณาในด้านที่ระดับรองลงมา พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการดำเนินการด้านงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพชรรัตน์ เบี้ยเยี่ยม (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา สภาพและปัญหาของจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการจัดการศึกษาพบว่า การจัดประสบการณ์มีการปฏิบัติสูงที่สุดและเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 ก : 18-19) ให้แนวคิดว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดงานอื่นๆ เป็นงานที่สนับสนุนการดำเนินงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน โดย กรมการปกครอง (2545 : 9) ได้ให้แนวทางในการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1) การจัดกิจกรรมการพัฒนาการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหวต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหา และสร้างสรรค์ผลงานด้วยตัวเอง พร้อมทั้งได้เรียนรู้จากของจริงและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมตามวัยของเด็กเป็นหลักให้เด็กได้เลือกกิจกรรม ที่หลากหลายตามความสนใจดูแลเด็กด้วยความรัก ความเอาใจใส่จัดบรรยากาศให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นๆ และกับผู้ใหญ่ให้เด็กรู้จักอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม ประเพณี และวัฒนธรรมไทย และมีโอกาสได้แสดงออกอย่างเหมาะสมตามบริบทของสังคมไทย

2) การประเมินพัฒนาการ ด้านสุขภาพ ใช้สมุดบันทึกสุขภาพ หรือแบบรายงานพัฒนาการของเด็ก หรือแบบบ่งชี้พฤติกรรมตามวัยของเด็ก เพื่อบันทึกการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การให้ภูมิคุ้มกันโรค บันทึกการเจ็บป่วย ด้านพัฒนาการเด็ก ใช้สมุดบันทึกสุขภาพ หรือแบบรายงานพัฒนาการเด็กหรือแบบบ่งชี้พฤติกรรมตามวัยของเด็ก และ

รายงานผลให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะเวลา ทั้งนี้ให้รวมพฤติกรรมที่สงสัยจากผลงานของเด็กร่วมด้วย นอกจากนี้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างน้อยปีละครั้ง

3) การนิเทศและการตรวจสอบ ผู้บริหารควรนิเทศหรือจัดให้มีผู้รับผิดชอบ การนิเทศและตรวจสอบการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นประจำ สม่ำเสมอ และนำผลจากการนิเทศใช้พัฒนาครูดูแลเด็กและตัวเด็ก ทั้งนี้การนิเทศควรมีเอกสาร หลักฐาน การนิเทศ และควรมีระยะเวลาการนิเทศที่ชัดเจน

4) จัดทำแผนการสอนเป็นการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามกำหนดการสอน และสอดคล้องกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยปรับให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

5) จัดระเบียบสะสม เป็นการจัดทำข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล ตามแบบเพื่อเป็น ข้อมูลในการติดตามเด็ก และใช้ข้อมูลเพื่อการแนะแนวเป็นรายบุคคล

6) การจัดทำรายงานและสถิติของชั้นเรียน

7) การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติทางการศึกษาและส่งเสริมและเผยแพร่ วิชาการ

8) การประสานงานกับหน่วยงานการศึกษาอื่น

ส่วนด้านที่มีระดับการดำเนินการน้อยที่สุดคือ ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ควรให้ความสำคัญและดำเนินการให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนว่าเป็นงานสนับสนุนงานวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจที่ดีต่อ โรงเรียนอันจะทำให้โรงเรียนดำเนินงานด้านต่างๆ ไปด้วยดี กล่าวได้ว่าการบริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่สนับสนุนงานวิชาการ เป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างบ้านและโรงเรียน ซึ่งจะทำให้โรงเรียนบริหารงานไปได้อย่างราบรื่น (ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2536) ซึ่งสอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2544) ที่กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจัดว่าเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานการศึกษา เพราะโรงเรียนจะต้องระดมทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ อาคารเรียน ตลอดจนการสนับสนุนทางการเงิน นอกจากนี้หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นงานที่โรงเรียนต้องไปเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ ในชุมชน จำเป็นต้องดำเนินการอย่างจริงจัง รอบคอบ และมีหลักเกณฑ์ กล่าวคือ ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา เชื่อถือได้ ต้องถือว่าเป็นภารกิจที่ต้องกระทำต่อเนื่อง การดำเนินงานต้องให้ครอบคลุมทุกด้านที่ ชุมชนมีส่วนรับผิดชอบ เป็นงานสร้างสรรค์มิได้ทำลายภาพพจน์ของโรงเรียน ควรใช้กระบวนการสองทางในการติดต่อสื่อสารควรคำนึงถึงความต้องการของชุมชนและพัฒนาการของชุมชนรวมทั้งใช้วิถีแห่งประชาธิปไตยในการดำเนินงานด้วย ทั้งนี้รูปแบบการดำเนินการอาจดำเนินการได้ในหลายลักษณะ เช่น การประชาสัมพันธ์ผลงาน ข่าวสาร และกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานของเด็กต่อชุมชน การเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

2. ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานวิชาการและด้านบุคลากร ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ และด้านงานกิจการนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉิมขันธ์ ปัทมเสวี (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี โดยการศึกษาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงาน และเพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ราชดำเนินอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านงานวิชาการ ด้านงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านงานบุคลากร อยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชน และการประชาสัมพันธ์ และด้านงานกิจการนักเรียน และพิจารณาเป็นรายด้านเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ ที่พบว่า ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นด้านที่มีปัญหาที่สุด เกี่ยวกับความสำคัญด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมนั้น สมคิด บางโม (2544) กล่าวว่า การบริหารอาคารสถานที่ ถ้าบริหารได้ดีสถานที่ที่เหมาะสม การใช้อาคารและตกแต่งอาคารเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนแล้ว ย่อมจะทำให้การบริหารงานด้านอื่นๆ ดีไปด้วย การบริหารอาคารสถานที่ ควรคำนึงถึงเรื่องสถานที่ตั้งโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน อาคารประกอบการดูแลบำรุงรักษาอาคาร เป็นต้น จากผลการศึกษาแม้จะพบว่า ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นด้านที่มีปัญหาที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ ไม่ได้หมายความว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอสามช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีปัญหาในเรื่องนี้ทั้งหมด แต่เป็นปัญหาในเรื่องปลีกย่อยและควรเร่งดำเนินการ ได้แก่ ความเหมาะสม เพียงพอของอาคารเรียนหรือห้องเรียนกับจำนวนเด็ก ห้องน้ำ ห้องส้วม มีจำนวนเพียงพอ ความสะอาดถูกสุขลักษณะและปลอดภัย และห้องเรียน มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการปกครอง (2545 : 9) ที่ได้ให้แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่องพื้นที่และการก่อสร้างศูนย์ มีข้อควรพิจารณา ดังนี้ คือ ที่ตั้งต้องไม่อยู่ในบริเวณที่เสี่ยงอันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ มลภาวะทั้งทางอากาศแสงและเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะอุบัติเหตุต่างๆ ที่มีมาตรฐานกำหนด จำนวนชั้นของอาคาร ไม่ควรเกิน 2 ชั้น นับจากพื้นหากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ ตามประกาศของทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสูงของห้อง ไม่ควรน้อยกว่า 2.00 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน ทางเข้า ออก และประตูหน้าต่าง ต้องมีทางเข้าทางออกอย่างเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้สะดวกหากเกิด อัคคีภัยหรือภัยพิบัติ โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า ทางออกสองทาง แต่ละทางกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร ประตู หน้าต่าง ต้องมีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่างประมาณ 80 เซนติเมตรนับจากพื้น พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณ พื้นที่อยู่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย เหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น เล่น เรียนรู้ รับประทานอาหารและนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วมและที่พักรักษาพยาบาล โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน พื้นที่ใช้สอยจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจะแยกเป็นห้องเฉพาะหรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลายได้ โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์หรือย้ายเครื่องเรือน ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ควรจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานของเด็กต่อชุมชน การอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ การเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

2) ด้านงานกิจการนักเรียน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักวัฒนธรรมไทยการจัดกิจกรรมวันสำคัญร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง การดูแลด้านสุขภาพอนามัยของเด็ก โดยพยาบาล แพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

3) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรดำเนินการเรื่องจัดห้องเรียน สิ่งแวดล้อมและการอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4) ควรดำเนินการแก้ไขปัญหา ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรจัดอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม ให้มีความเหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนเด็ก โดยคำนึงถึงความสะดวก ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย

5) ควรดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านงานวิชาการ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในห้องเรียน จัดหาสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ให้มีจำนวนเพียงพอ หลากหลาย ตรงกับความต้องการ และเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน และควรมีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนระหว่างผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง

6) ควรดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านงานวิชาการ ด้านงานบุคลากร ควรมีการประชุมพิเศษให้ผู้ดูแลเด็ก ตระหนักในบทบาทของตน ผู้บริหารควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารจัดการ ผู้ดูแลเด็กควรมีการพัฒนาทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก

4. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมประชาชนให้มีส่วนร่วมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) ควรศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง เพื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของกรรมการศูนย์และผู้ดูแลเด็ก (ผด.)

3) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2545. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารการศึกษา ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2541. อปท.กับการพัฒนาเด็กโดยสิทธิเด็ก. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน. เอกสารอัดสำเนา.

กิตติมา ปรีดีดิลก. 2532. การบริหารและการนิเทศเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรนิพนธ์.

กุลยา ตันติผลลาชีวะ. 2542. ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 3(3):17-24.

กุศล สุนทรธาดา และ จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2544. รูปแบบและระดับการจัดบริการสถานเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย กรณีพินิจศึกษานครปฐม. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

โกวิท พวงงาม. 2543. มิติใหม่การปกครองส่วนท้องถิ่น วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาธรรม.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.

นิชมนต์ ปัทมเสวี. 2548. สภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี. ปรินิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ธงชัย สันติวงษ์. 2526. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. 2548. 100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2534. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.

นิพนธ์ กินาวงศ์. 2526. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : พิมพ์เนศ.

บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

เบญจา แสงมลิ และ ประดิษฐ์ อุปรมย์. 2533. การจัดห้องเรียนและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเด็กปฐมวัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า
อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Opinion's on Lifestyle of the Elderly Lived in the Area of Prachao Subdistrict Administrative
Organization, Chiangkwan District, Roi Et Province

ชลธิชา โพธิ์ศรีรัตน์¹
รัชดากร ทมินเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งหมด 12 หมู่บ้าน จำนวน 546 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 231 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านความต้องการสนับสนุนอื่นๆ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุและด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ตามลำดับ
2. ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การดำเนินชีวิต, ผู้สูงอายุ, องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the opinions on lifestyle of the elderly lived in the area of Prachao Subdistrict Administrative Organization, Chiangkwan district, Roi Et province classified by personal factors such as gender and education level. Population used in the study consisted of 546 elderly of 12 villages in the area. Samples were 231 elderly by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The opinions on lifestyle of elderly lived in the area of Prachao Subdistrict Administrative Organization, Chiangkwan district, Roi Et province were at high level both overall and each aspect; ranking from the highest to the lowest were receipt of government service, health care, needs of other supports, the elderly activities and daily lifestyle respectively.

2. The opinion on the lifestyle of the elderly with different gender and education level, was not different both the overall and each aspect.

Keywords : Lifestyle, Elderly, Prachao Sub-district Administrative Organization

บทนำ

ในอนาคตสถานการณ์ทางด้านประชากรของไทยมีแนวโน้มจะเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยในปี พ.ศ.2553 ประเทศไทยมีประชากร 63.8 ล้านคน และจะเพิ่มขึ้นสูงสุดเป็น 66.4 ล้านคนในปี 2569 จากนั้นจะค่อยๆ ลดลงเหลือ 63.9 ล้านคน ในปี 2583 โดยพบว่า จำนวนและสัดส่วนประชากรวัยสูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 1.7 ล้านคน หรือร้อยละ 4.9 ของจำนวนประชากรรวมในปี 2513 เป็น 8.4 ล้านคนหรือร้อยละ 13.2 ในปี 2553 และเพิ่มขึ้นเป็น 17.6 ล้านคน หรือร้อยละ 26.6 ในปี 2573 และ 20.5 ล้านคนหรือร้อยละ 32.1 ในปี 2583 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2556) แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Ageing Society) อย่างมีนัยสำคัญและรวดเร็ว โดย 50 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2503-2553) มีประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) เพิ่มจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 13 (จาก 1.2 ล้านคน เป็น 8.4 ล้านคน) และคาดว่าอีก 30 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2583) จะเพิ่มเป็นร้อยละ 31 (20.5 ล้านคน) ซึ่งสะท้อนถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ ทั้งนี้ ในอาเซียนจะมีเพียงไทยและสิงคโปร์เท่านั้น ที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุเกินร้อยละ 30 ในอีก 30 ปี ข้างหน้า (ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์, 2557 : 1)

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรของประเทศไทย การลดลงของอัตราการเกิดและอัตราการตาย ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) ทำให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากร ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นปีที่สัดส่วนประชากรไทยขึ้นถึงระดับร้อยละ 10 ซึ่งหมายความว่าประชากรไทย 9 คนต้องรับผิดชอบผู้สูงอายุ 1 คน และมีแนวโน้มสูงมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในระหว่างปี พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ.2553 (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2550 : 27) ปัญหาภาวะประชากรสูงอายุในประเทศไทย นำสู่ความจำเป็นในการปรับตัวเพื่อรองรับภาระทางสังคมที่สำคัญที่ผู้ใหญ่วัยแรงงานต้องดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2549: 43) แม้ประชากรสูงอายุมียุติอายุยืนยาว แต่มิได้หมายความว่าคุณภาพ

ชีวิตของผู้สูงอายุจะดีตามไปด้วย เนื่องจากปัจจัยสภาพร่างกายที่ทรุดโทรม สภาพแวดล้อมที่แย่ง สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากระบบครอบครัวขยายกลายเป็นระบบครอบครัวเดี่ยว วัฒนธรรมการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวลดน้อยลงทำให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งมากขึ้น ในขณะที่วัยทำงานมีสัดส่วนน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรเด็กและผู้สูงอายุ ซึ่งหากมองในภาพรวมคือเป็นการชะงักของสังคม และในขณะเดียวกันก่อให้เกิดปัญหาโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (ศูนย์การเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม, 2550 : 12)

ชีวิตที่ยืนยาวจึงไม่เพียงพอสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต ผู้สูงอายุต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยดัง คำกล่าวที่ว่า “แก่อย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีสุข” โดยที่ผู้สูงอายุซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของสังคมไทยยังมีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนาสังคม ดังนั้น การส่งเสริมพลังทางปัญญาของผู้สูงอายุและการเตรียมตัวสำหรับเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งและรัฐสมควรต้องหาแนวทางการส่งเสริมพลังทางปัญญาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้สังคมไทยในอนาคตเป็น “สังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ” จากความสำเร็จของการวางแผนครอบครัวที่ส่งผลให้อัตราการเพิ่มของประชากรลดต่ำลงอย่างรวดเร็ว และการพัฒนาทางด้านสาธารณสุขที่ทำให้ประชากรมีสุขภาพดีและมีอายุยืนยาวขึ้น โดยอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของชายและหญิงไทยมีการเพิ่มขึ้นโดยตลอด ในปี พ.ศ.2507-2508 อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของชายและหญิงไทยเท่ากับ 55.2 และ 61.8 ปี ตามลำดับ เพิ่มขึ้นเป็น 69.9 และ 74.9 ปี สำหรับชายและหญิงในช่วงปี พ.ศ.2542-2545 ผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้จำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยเปลี่ยนแปลง จากโครงสร้างประชากร ภาวะประชากรวัยเด็กไปสู่ภาวะประชากรสูงอายุ (Aging Population) จากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะที่จัดเก็บ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทย มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 2.53 ล้านคน ในปี พ.ศ.2523 ไปเป็น 5.78 ล้านคนในปี พ.ศ.2543 และ 5.97 ล้านคน ในปี พ.ศ.2545 และจากการคาดประมาณจำนวนประชากร จำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มเป็น 10.73 ล้านคน ในปี พ.ศ.2563 โดยสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมดในประเทศจะเพิ่มจากร้อยละ 5.5 ในปี พ.ศ.2523 ไปเป็นร้อยละ 9.4 ในปี พ.ศ.2543 และจากการคาดประมาณประชากร สัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มถึงร้อยละ 15.2 ในปี พ.ศ.2563 (สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคเหนือ, 2548 : 1-3) นอกจากนี้ในการสำรวจข้อมูล สำมะโนประชากร ยังพบว่า จำนวนผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยข้อมูลจากการสำมะโนประชากร ปี พ.ศ.2513 ผู้สูงอายุที่อยู่อย่างโดดเดี่ยวมีร้อยละ 10 ของประชากรผู้สูงอายุทั้งประเทศ แต่ในปี พ.ศ.2547 พบว่ามีผู้สูงอายุ ที่อยู่อย่างโดดเดี่ยวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 17 ของประชากรผู้สูงอายุทั้งประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, มติชนรายวัน, 2550 : 14)

ปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุไทย คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ความยากจน รายได้น้อย ไม่มีรายได้ ต้องเผชิญกับภาวะขาดรายได้ รองลงมาคือ ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย มีโรคประจำตัวซึ่งเกิดจากโรคไม่ติดต่อ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคโคเลสเตอรอลในเลือดสูง กลุ่มอาการสมองเสื่อม โรคข้อเสื่อม ภาวะกลืนปัสสาวะไม่ได้ ภาวะซึมเศร้า และการหกล้ม เป็นต้น (สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล, 2543:70) การดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน มีบริการสำคัญที่เป็นที่รู้จักของผู้สูงอายุในเขตชนบทได้แก่ บริการรักษาพยาบาลฟรีสำหรับผู้สูงอายุ (ก่อนที่รัฐจะจัดบริการโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค) บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ บริการบัตรทอง 30 บาท บริการสถานสงเคราะห์ บริการเบี้ยยังชีพ (เบี้ยคนแก่) ศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัดโดยชุมชน บริการชมรมผู้สูงอายุ บริการลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟ เป็นต้น

แม้ว่ารัฐจะมีนโยบายที่ชัดเจนต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม แต่รัฐก็มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรทางสังคม การขาดแคลนฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในเขต

ชนบทจึงส่งผลให้การดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตชนบทไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจังและต่อเนื่องตอบสนองต่อนโยบายของรัฐ แม้ว่ารัฐจะออกกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยกำหนดแนวนโยบายการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการกำหนดให้มีการสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน การส่งเสริมกองทุนผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงอายุในชุมชนมากขึ้น

จากเหตุผลและความสำคัญข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการและดูแลให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานในการศึกษา

1. ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิต แตกต่างกัน
2. ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิต แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษานี้ทำการศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้ กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา คือ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และความต้องการสนับสนุนอื่นๆ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด, 2553)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งหมด 12 หมู่บ้าน จำนวน 546 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามานะ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 231 คน

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 5 ด้าน คือ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และความต้องการสนับสนุนอื่นๆ

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระหว่างวันที่ 1 มกราคม-31 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งหมดใน 12 หมู่บ้าน จำนวน 546 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 230.86 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 231 คน แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้าน โดยคำนวณตามสัดส่วนค่าร้อยละและเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

2) สร้างแบบสอบถามแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ขอนหนังสือจากสถาบันเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
- 2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
- 3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 124 คน (ร้อยละ 53.67) รองลงมาเป็น เพศหญิง จำนวน 107 คน (ร้อยละ 46.33) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 178 คน (ร้อยละ 77.05) และจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือสูงกว่า จำนวน 53 คน (ร้อยละ 22.95)

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ($\bar{X} = 4.20$) ด้านการดูแลสุขภาพ ($\bar{X} = 4.02$) ด้านความต้องการสนับสนุนอื่นๆ ($\bar{X} = 3.96$) ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.95$) และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณเพื่อมาดูแลผู้สูงอายุเช่นจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.23$) บุคลากรทางการแพทย์สนใจรับฟังการบอกอาการเจ็บป่วยของท่านเมื่อท่านเข้ารับบริการ ($\bar{X} = 4.20$) ที่ผ่านมานหน่วยงานภาครัฐได้ให้ความช่วยเหลือมาเป็นอย่างดี และท่านรู้สึกพอใจ ($\bar{X} = 4.19$) มีบุคลากรจากภาครัฐ (โรงพยาบาล สถานีอนามัย อสม.) มาให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 4.10$) การจ่ายเบี้ยยังชีพเกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.37$)

2) ด้านการดำเนินชีวิตประจำวันในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ต้องการให้บุคคลในครอบครัวดูแลช่วยเหลือแม้ว่าจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ($\bar{X} = 4.29$) คู่สมรส ญาติสนิทให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อมีเรื่องที่ไม่สบายใจบุตร หลานรับฟังท่านด้วยความเต็มใจและเห็นอกเห็นใจ ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อมีความทุกข์ใจจะปรึกษาลูกหลานหรือเพื่อนสนิทเพื่อเป็นการระบายความทุกข์ใจ ($\bar{X} = 4.01$) ความพอใจในบทบาทหน้าที่ของคนที่มีต่อครอบครัว เช่น การช่วยดูแลบ้าน การเลี้ยงดูบุตรหลาน ($\bar{X} = 3.86$)

3) ด้านการดูแลสุขภาพ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ต้องการให้บุคคลในครอบครัวดูแลช่วยเหลือแม้ว่าจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ($\bar{X} = 4.29$) คู่สมรส ญาติสนิทให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อมีเรื่องที่ไม่สบายใจบุตร หลานรับฟังท่านด้วยความเต็มใจและเห็นอกเห็นใจ ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อมีความทุกข์ใจจะปรึกษาลูกหลาน

หรือเพื่อนสนิทเพื่อเป็นการระบายความทุกข์ใจ ($\bar{x} = 4.01$) ความพอใจในบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว เช่น การช่วยดูแลบ้าน การเลี้ยงดูบุตรหลาน ($\bar{x} = 3.86$)

4) ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเต็มใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมในสังคม เช่น ชุมชน วัด ตามกำลังและความสามารถ ($\bar{x} = 4.02$) การไปร่วมงานต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นเช่น งานปีใหม่ งานบุญประจำปี เป็นต้น ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อมีเวลาว่าง หากิจกรรมที่เพลิดเพลินทำเช่น การปลูกต้นไม้ การเลี้ยงปลาสวยงาม ($\bar{x} = 3.94$) การไปทำบุญตักบาตร และฟังเทศน์ในวันพระ และวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{x} = 3.91$) บุตรหลานพาไปเที่ยวพักผ่อนตามสถานที่ท่องเที่ยวในวันหยุด เช่น เทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ เป็นต้น ($\bar{x} = 3.90$)

5) ด้านความต้องการสนับสนุนอื่นๆ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น ที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ($\bar{x} = 4.20$) ต้องการอำนวยความสะดวกในการเข้ารับการรักษาพยาบาลในหน่วยงานของรัฐ ($\bar{x} = 4.11$) สถานบริการทางการแพทย์ในชุมชนที่สามารถ รองรับผู้ป่วยสูงอายุได้เพียงพอ ($\bar{x} = 4.04$) ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สิทธิการคุ้มครอง การบริการทางการแพทย์ ($\bar{x} = 3.82$) มีกิจกรรมอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านโดยกลุ่มจิตอาสา ($\bar{x} = 3.75$)

3. ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชิงขั้ว จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชิงขั้ว จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชิงขั้ว จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาอภิปรายผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชิงขั้ว จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านความต้องการสนับสนุนอื่นๆ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อมาดูแลผู้สูงอายุ เช่น จัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ สอดคล้องกับ สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, 2539 : 3) ที่กล่าวถึงการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าภายใต้หลักการแห่งความเป็นอิสระในการปกครองตนเองนี้ ท้องถิ่นอาจดำเนินการใดๆ อันนำมาซึ่งความสุข ผลประโยชน์อันชอบธรรมของส่วนรวม คุณภาพชีวิต และความสงบเรียบร้อยภายในท้องถิ่นของตน แต่ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายบ้านเมืองหรือนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าภายใต้ความเป็นอิสระในการปกครองตนเองมีขอบเขตเพียงใดจึงกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันในแต่ละ

ละประเทศในส่วนที่เป็นรายละเอียดการปกครองตนเองและการจัดทำบริการสาธารณะของประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ดำเนินการโดยหน่วยงานหรือองค์กรทางการบริหารที่เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งโดยทั่วไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานะเป็นองค์กรของรัฐตามกฎหมาย การจัดทำบริการสาธารณะตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานอยู่ภายใต้กฎหมายและระเบียบต่างๆ เช่นเดียวกันกับองค์กรของรัฐบาลกลางแต่มีความแตกต่างกันตรงที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อการจัดทำภารกิจให้บริการสาธารณะเฉพาะภายในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของคนเท่านั้นไม่มีอำนาจครอบคลุมไปทั่วประเทศดังเช่นองค์กรของรัฐบาลกลาง นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ขึ้นตรงต่อองค์กรของรัฐบาลกลางในเชิงของสายการบังคับบัญชาเหมือนหน่วยงานของรัฐบาลกลางที่อาจมีภารกิจหรืออาจมีหน่วยดำเนินการอยู่ในภูมิภาคหรือท้องถิ่น (แต่อาจให้ความร่วมมือในเชิงนโยบาย) หากแต่เป็นองค์กรทางการบริหารที่มีความเป็นอิสระทางการบริหารในตัวเองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีสถานะเสมอกัน เท่าเทียมกัน ไม่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีอำนาจเหนือกว่ากันเนื่องจากถือว่าท้องถิ่นทุกท้องถิ่นไม่ว่าจะมีขนาดหรือความเจริญทางเศรษฐกิจมากน้อยต่างกันเพียงใด ย่อมมีความเสมอกันในหลักการแห่งสิทธิชุมชน เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาหรือปัจเจกบุคคล ไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากดมีเงินอย่างไรก็มีสถานะแห่งความเป็นพลเมืองของรัฐเท่าเทียมกัน ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้สูงอายุมีความต้องการให้บุคคลในครอบครัวดูแลช่วยเหลือแม้ว่าจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2541 : 37-38) ได้สรุป ความต้องการของผู้สูงอายุแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ความต้องการด้านร่างกาย คือ ต้องการมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ต้องการการช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิด ต้องการที่อยู่อาศัย อากาศดี สิ่งแวดล้อมดี ต้องการอาหารการกินที่ถูกต้องลักษณะตามวัย ต้องการมีผู้ดูแลเมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วย ต้องการได้รับการตรวจสุขภาพ รักษาพยาบาลที่สะดวก รวดเร็ว ต้องการได้รับการรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าจากรัฐ ต้องการได้พักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอ ต้องการบำรุงรักษาร่างกาย และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

2) ความต้องการทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุ การเปลี่ยนทางด้านร่างกายและสังคมทำให้จิตใจของผู้สูงอายุเปลี่ยนไปด้วยผู้สูงอายุจะปรับจิตใจและอารมณ์ไปตามการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและสิ่งแวดล้อม จะเห็นว่าผู้สูงอายุจะปรับปรุงและพัฒนาจิตใจตัวเองไปในทางที่ดีงามมากขึ้น และสามารถควบคุมจิตใจได้ดีกว่าหนุ่มสาว คนสูงอายุจะมีความสุขเยือกเย็นมากขึ้น แต่การแสดงออกขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละบุคคล การศึกษา ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมของคนคนนั้น

3) ความต้องการทางด้านสังคม เศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ได้แก่ ต้องการได้รับความสนใจจากผู้อื่น ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังคมและหมู่คณะ ต้องการช่วยเหลือสังคม และมีบทบาทในสังคมตามความถนัด ต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือ จากครอบครัว และสังคม ทั้งทางด้านความเป็นอยู่ รายได้บริการจากรัฐ ต้องการมีชีวิตร่วมในชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม ต้องการพึ่งพาคนอื่น ให้น้อยลงไม่ต้องการความเมตตาสงสาร และต้องการประกันรายได้ และประกันความชราภาพปัญหาความต้องการและความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อบริการสวัสดิการสังคมต่าง ๆ นั้นพบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพมากที่สุด ดังนั้นความต้องการของผู้สูงอายุคือ การได้รับการรักษาฟรีไปตลอดชีวิต และการรักษาที่ดีจากภาครัฐ ปัญหารองลงมา ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยากจนจึงต้องการและคาดหวัง ให้รัฐเป็นผู้จ่ายค่าเลี้ยงดูตลอดชีวิต หรือเรียกว่าเบี้ยยังชีพ

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามปกติในชีวิตมนุษย์เมื่อชีวิตย่างเข้าสู่วัยชรา อาจมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายในของแต่ละ

บุคคล ได้แก่ ปรัชญาในการดำเนินชีวิต เจตคติที่มีต่อตนเองและบุคคลอื่นๆ ความสามารถในการเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยปกติคนวัยนี้มักจะรู้สึก ขี้บ่น หงุดหงิด โมโหง่ายและใจน้อยอันถือได้ว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาของวัย แต่พฤติกรรมซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่พบได้มาก ได้แก่ อาการซึมเศร้าจากภาวะที่มีการสูญเสีย และความรู้สึกว่าเหงา ถูกทอดทิ้ง ซึ่งอาจเกิดจากภาวะที่มีการสูญเสียสิ่งต่างๆ หลายอย่างในวัยนี้ นับตั้งแต่ร่างกายที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทำให้ภาพลักษณ์ของตนเองเปลี่ยนไป ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองหรือเป็นอิสระแก่ตนเองค่อยๆ ลดลงไปกว่าเดิม การสูญเสียคู่ชีวิตหรือเพื่อนร่วมรุ่น ภาวะสูญเสียดังกล่าวหากยังเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน หรือในระยะเวลาใกล้เคียงกัน ก็ยิ่งทำให้ผู้สูงอายุมีความลำบากที่จะเผชิญกับความเป็นจริงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากนึกถึงว่าตนเองกำลังเข้าสู่ภาวะนั้นเช่นกัน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกันพบผู้สูงอายุที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรจัดการบริการด้านการอำนวยความสะดวกในการเข้ารับการรักษาพยาบาลในหน่วยงานของรัฐหรือการสถานที่สาธารณะต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้น

2. ควรจัดบริการทางการแพทย์สำหรับผู้สูงอายุในหมู่บ้านให้มากยิ่งขึ้น

3. ควรสนับสนุนด้านข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ แก่ผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำศึกษารั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์, 2557. เสวนาวิชาการ “ชีวิตในเมืองใหญ่ที่พึงปรารถนา สำหรับผู้สูงอายุ และผู้พิการ”.

เอกสารเผยแพร่

อัจฉราภรณ์ พูลศรี, 2550. การพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ
โรคเบาหวาน คลินิกเบาหวานโรงพยาบาลพังงา. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาลัยพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า
อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Role of Village Health Volunteers in Dok Lum Subdistrict Administration Organization,
Pathumrat District, Roi Et Province

โชติกา สุวรรณหงษ์¹
รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 8,738 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 383 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการให้คำแนะนำและปรึกษา รองลงมาด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการป้องกันโรค และด้านการส่งเสริมสุขภาพ ตามลำดับ
2. ประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : อาสาสมัครสาธารณสุข

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare the role of village health volunteers in Dok Lum Subdistrict Administration Organization, Pathumrat District, Roi Et Province, classified gender and occupation. The population was 8,738 people in Dok Lum Subdistrict Administration Organization, 383 persons were determined as the sample by Taro Yamane's sample-size table. The 5-rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:

1. The people had opinion on the role of village health volunteers in Dok Lum Subdistrict Administration Organization, Pathumrat District, Roi Et Province as a whole at the high level, ranked by descending order of providing advice and counsel, performance, working problems and obstacles in the line of duty, disease prevention and health promotion aspects respectively.

2. The opinion of people with different gender and occupation, on the role of village health volunteers in Dok Lum Subdistrict Administration Organization, Pathumrat District, Roi Et Province, was found with no difference.

Keywords : Health Volunteers

บทนำ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหรือที่เรียกชื่อย่อ และเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ “อสม.” ถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตน โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านนั้น เป็นผู้ที่มีบทบาทในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจะต้องโดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละต่อประชาชนในหมู่บ้าน กระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจึงเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามลำดับจนครอบคลุมหมู่บ้านในชนบทและชุมชนเมือง มากกว่า 800,000 คน ถึงแม้ว่าพลังของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาจจะดูเล็กน้อยตั้งแต่เมื่อดีดกรวดเมื่อยามกระจายอยู่ตามหมู่บ้านและชุมชนต่างๆ แต่เมื่อมีการรวมตัวเป็นก้อนเป็นชมรมฯ พลังเหล่านี้ก็มีความมั่นคง และพร้อมที่จะต่อสู้และก้าวนำไปสู่การพัฒนาด้านสุขภาพชีวิตของประชาชนของภาคประชาชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน และได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ เป็นผู้สื่อข่าวสาธารณสุข เป็นผู้ให้คำแนะนำถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้าน เป็นผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน หมุนเวียนกันปฏิบัติงานที่ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) เป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน เฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน เป็นแกนนำในการชักชวนให้ชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนางานสาธารณสุขของชุมชน คู่มือสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน

ในสภาวะการณ์ปัจจุบันและช่วงเวลาที่ผ่านมา เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการทำงานด้านสาธารณสุขมูลฐานเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะช่วยให้ทุกประเทศสามารถจัดบริการสาธารณสุขให้บรรลุเป้าหมายสุขภาพดีถ้วนหน้าตามยุทธศาสตร์สากลขององค์การอนามัยโลก โดยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขแห่งเวลา ทรัพยากร เครื่องชี้วัด เป้าหมาย และประสิทธิภาพของกลไกการบริหารงานตามแผนงานโดยเฉพาะของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ในกลยุทธ์ของการสาธารณสุขมูลฐาน ชุมชนนับเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขไปสู่ความสำเร็จ ประเทศไทยได้ลงนามในกฎบัตรขององค์การอนามัยโลก (WHO) เพื่อการพัฒนาสุขภาพเมื่อปี พ.ศ. 2553 ที่จะสนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อให้ประชาชนไทยมีสุขภาพดีถ้วนหน้าในปี 2543 กระทรวงสาธารณสุขจึงเริ่มดำเนินการสาธารณสุขมูลฐานตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) เป็นต้นมา แต่ยังเป็นลักษณะกระจายเป็นโครงการเท่านั้น งานสาธารณสุขมูลฐานได้เริ่มอย่างจริงจังในแนวพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) โดยประกาศเป็นนโยบายในแผนพัฒนาสาธารณสุขของประเทศอย่างชัดเจน จึงถือเป็นนิมิตหมายที่ดีทางสาธารณสุขใหม่ที่ประเทศไทย นำมาใช้ตั้งแต่นั้นมา และตั้งแต่ประเทศไทยได้นำการสาธารณสุขมูลฐานมาเป็นกลวิธีในการจัดการบริการสาธารณสุขของรัฐ ส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเอง รัฐได้ปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้มาเป็นผู้กระตุ้นและสนับสนุนให้ประชาชนดูแลตนเองและการที่จะบรรลุเป้าหมายที่ต้องอาศัยกลไกที่สำคัญในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน คือ ระบบอาสาสมัครเป็นหลัก โดยการให้ความรู้และฝึกอบรมให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินการในรูปของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยเน้นงานป้องกันผสมผสานกับงานที่บำบัดรักษา

งานสาธารณสุขมูลฐาน หรืองานสาธารณสุขในรูปแบบที่ประชาชนมีส่วนร่วมนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ แต่พบอยู่คู่กับสังคมมาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งจะเห็นได้จากเรื่องของยาสมุนไพรมหาเภสัช บอราณ หมอพื้นบ้าน หมอตำแย แม้กระทั่งหมอผี ก็ล้วนที่เป็นชื่อติดปากคุ้นหูคนไทยมาโดยตลอดเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะให้ประชาชนสามารถดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ในด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งเกิดจากเหตุผลความจำเป็นในเรื่องการขาดแคลนบุคลากรผู้ให้บริการ และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการบริการสาธารณสุข ประกอบกับประชาชนในบางพื้นที่อยู่ไกลในพื้นที่ทุรกันดารไม่สามารถเดินทางมารับบริการได้ทันและทั่วถึงรวดเร็วตามความต้องการ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้พยายามศึกษา ทดลองรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถขยายบริการและดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน ให้เข้าถึงครอบคลุมมากที่สุด นับตั้งแต่การฝึกอบรมพัฒนาความรู้ของหมอตำแยให้สามารถบริการให้ความช่วยเหลือเพื่อนบ้านและครอบครัวได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพและปลอดภัย แล้วเรียกชื่อใหม่ว่า “ผดุงครรภ์โบราณ” เมื่อปีพุทธศักราช 2500 ในด้านการรักษาความสะอาดของบ้านเรือน และการจัดหาน้ำสะอาดสำหรับใช้ดื่ม ในระยะนั้นก็ได้นำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการเรียกชื่อว่า “กรมการพัฒนาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน” (ยวดี ด่านสุวรรณดำรง, 2551 : 1) ในปี พุทธศักราช 2503 นายแพทย์สมบุญ วัชรโรทัย ได้ร่วมกับองค์การอนามัยโลกทำการศึกษาการใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนที่สถานีอนามัยทุกระดับ พบว่าการใช้บริการสาธารณสุขในสถานบริการของรัฐ ทั้งด้านการรักษาพยาบาล การควบคุมป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพมีอัตราการใช้ต่ำมาก โดยเฉพาะการใช้บริการในด้านส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค จากสาเหตุดังกล่าวทำให้กระทรวงสาธารณสุขได้มีแนวคิดในการหาหลักการที่จะขยายบริการสาธารณสุขให้ครอบคลุมเข้าถึงประชาชนมากขึ้น ในปีพุทธศักราช 2509 จึงได้ทำการทดลองที่จังหวัดพิษณุโลก โดยฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันควบคุมโรคที่สถานีอนามัยแล้วคัดเลือกไปเรียนพนักงานอนามัยและผดุงครรภ์เพื่อให้กลับมาปฏิบัติงานในท้องถิ่นเดิม (กระทรวงสาธารณสุข, 2553 : 11)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและการพัฒนาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ได้แก่ ด้านการป้องกันโรค ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการให้คำแนะนำและปรึกษา ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ และด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 8,738 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เพศ และอาชีพ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ได้แก่ ด้านการป้องกันโรค ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการให้คำแนะนำและปรึกษา ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ และด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน

ระยะเวลาในการศึกษา

ระหว่างวันที่ 1 กันยายน ถึง 30 ธันวาคม 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกลำ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 8,738 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกลำ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 8,738 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) ซึ่งกำหนดให้มีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อสอบถามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกลำ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกลำ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา แก้ไขภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

5) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้าน โดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

7) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) , ค่าร้อยละ (Percentage) , ค่าเฉลี่ย (Mean) , ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน (ร้อยละ 56.66) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 166 คน (ร้อยละ 43.34) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 165 คน (ร้อยละ 43.08) รองลงมาประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 131 คน (ร้อยละ 34.21) และรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 87 คน (ร้อยละ 22.71)

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =3.98) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการให้คำแนะนำและปรึกษา (\bar{x} =4.09) รองลงมาด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน (\bar{x} =4.03) ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ (\bar{x} =3.94) ด้านการป้องกันโรค (\bar{x} =3.93) และด้านการส่งเสริมสุขภาพ (\bar{x} =3.91) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านการป้องกันโรคโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การชักชวนและแนะนำให้เพื่อนบ้านทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงรองลงมาคือ การแจ้งข่าวการเกิดโรคให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทราบโดยเร็ว และการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแก้ไขปัญหาโรคติดต่อในชุมชน

2) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การติดตามหญิงมีครรภ์ให้ไปฝากท้องและมารับการฝากครรภ์ตามกำหนดรองลงมาคือ การจัดกิจกรรมออกกำลังกายแก่ประชาชนในชุมชน เช่น การแอโรบิก และการแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

3) ด้านการให้คำแนะนำและปรึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การแนะนำเรื่อง โภชนาการ สุขาภิบาล อาหารและสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน รองลงมาคือ การแนะนำเรื่องการวางแผนครอบครัวให้แก่ประชาชน และการให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพแก่ประชาชนเพื่อป้องกันการเจ็บป่วยและเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

4) ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ตรวจวัดความดันโลหิตและตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะแก่ประชาชนเพื่อดูโรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวาน รองลงมาความรู้และอายุของอาสาสมัครสาธารณสุข และการขยายผลข้อมูลที่ได้รับ

5) ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การวางแผนและพัฒนาชุมชน รองลงมาคือ การดูแลสิทธิประโยชน์สาธารณสุขในชุมชน และ การเป็นแกนนำในการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานของชุมชน

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการให้คำแนะนำและปรึกษา ซึ่งเป็นไปตามแนวทางที่ กระทรวงสาธารณสุข (2554) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ว่า อาสาสมัครสาธารณสุขเป็นผู้มีบทบาทในการให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านและแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การใช้สถานบริการสาธารณสุข และการใช้ยา การรักษาอนามัยของร่างกาย การให้ภูมิคุ้มกันโรค การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและการจัดหาน้ำสะอาด โภชนาการและสุขาภิบาลอาหาร การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อประจำถิ่น การอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว การดูแลรักษาและป้องกันสุขภาพเหงือกและฟัน การดูแลและส่งเสริมสุขภาพจิต การป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ การป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุ อุบัติภัยและโรคไม่ติดต่อที่สำคัญ การป้องกันและแก้ไขมลภาวะและสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษเป็นภัย การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข การจัดหายาจำเป็นไว้ใช้ในชุมชน และการส่งเสริม

การใช้สมุนไพรและแพทย์แผนไทย เป็นต้น และจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ด้านที่ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า ในระดับรองลงมา คือ การติดตามผลการปฏิบัติงาน ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการป้องกันโรค และด้านการส่งเสริมสุขภาพตามลำดับ โดยผู้ศึกษาจะได้นำประเด็นที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการป้องกันโรค ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า ได้ให้ความสำคัญในเรื่อง การชักชวนและแนะนำให้เพื่อนบ้านทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง การแจ้งข่าวการเกิดโรคให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทราบโดยเร็ว และการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแก้ไขปัญหาโรคติดต่อในชุมชน จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการป้องกันโรคเป็นอย่างมาก

2) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า ได้ให้ความสำคัญในเรื่อง การติดตามหญิงมีครรภ์ให้ไปฝากท้องและมารับการฝากครรภ์ตามกำหนด รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมออกกำลังกายแก่ประชาชนในชุมชน เช่น การแอโรบิก และการแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

3) ด้านการให้คำแนะนำและปรึกษา ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า ได้ให้ความสำคัญในเรื่อง การแนะนำเรื่อง โภชนาการ สุขากิจบาล อาหารและสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน รองลงมาคือ การแนะนำเรื่องการวางแผนครอบครัวให้แก่ประชาชน และการให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพแก่ประชาชนเพื่อป้องกันการเจ็บป่วยและเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

4) ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า ได้ให้ความสำคัญในเรื่อง ตรวจวัดความดันโลหิต และตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะแก่ประชาชนเพื่อดู โรคความดันโลหิตสูงและ โรคเบาหวาน รองลงมาความรู้และอายุของอาสาสมัครสาธารณสุข และการขยายผลข้อมูลที่ได้รับ

5) ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า ได้ให้ความสำคัญในเรื่อง การวางแผนและพัฒนาชุมชน รองลงมาคือ การดูแลสิทธิประโยชน์สาธารณสุขในชุมชน และ การเป็นแกนนำในการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานของชุมชน

ประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเรื่องเพศ และอาชีพ ไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ด้านการป้องกันโรค อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดหาและจ่ายถุงยางอนามัยให้มากยิ่งขึ้น

2) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

คอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรดำเนินการซึ่งนำหน้าเด็ก 0-5 ปี โดยทำการบันทึกและเปรียบเทียบภาวะขาดสารอาหาร

3) ด้านการให้คำแนะนำและปรึกษา อาสาสมัคร ควรส่งเสริมหรือดำเนินการเพื่อควบคุมป้องกันโรคติดต่อให้มากยิ่งขึ้น

4) ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการแก้ไขปัญหาโรคติดต่อในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

5) ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรทำให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน ให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
- 2) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุข
- 3) ควรศึกษาแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2550. **มาตรฐานสาธารณสุขมูลฐาน**. กรุงเทพฯ :กระทรวงมหาดไทย.
- เนรมิต จันทร์ทอง. 2550. **บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขในการควบคุมโรคไข้เลือดออก : ศึกษากรณีตำบลหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระสาธารณสุขศาสตร-มหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจตน์ อินสองใจ. 2550. **บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีระ สันติเมธี. 2547. **แนวทางการบูรณาการการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัชฎาวรรณ โพธิ์จันทร์. 2548. **การรับรู้ภาวะผู้นำและศักยภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ
อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

The People's Opinion on Good Governance Practice of Phrathat Subdistrict Administrative Organization,
Chiang Khwan District, Roi Et Province

คนัย โคตรโยธา¹
รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2558 ใน 8 หมู่บ้าน จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

2. ประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของประชาชน, การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล, องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ,
จังหวัดร้อยเอ็ด

¹ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด วิทยาลัยนครรราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครรราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare the people's opinion on good governance practice of Phrathat Subdistrict Administrative Organization, Chiang Khwan District, Roi Et Province, classified by gender, educational level and occupation. The sample consisted of 400 people living in the area of Phrathat Subdistrict Administrative Organization based on the fiscal year 2015, in 8 villages, desired through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

1. The people had opinion on good governance practice of Phrathat Subdistrict Administrative Organization, Chiang Khwan District, Roi Et Province, as a whole and in aspects at the high level, ranked in order of responsibility, accountability, cost effectiveness or economy, participation, the rule of law, and morality aspects, respectively.

2. The people with different gender, educational level and occupation had opinion on good governance practice of Phrathat Subdistrict Administrative Organization, Chiang Khwan District, Roi Et Province, as a whole and in aspect with no difference.

Keywords : The People's Opinion, Good Governance Practice, Phrathat Subdistrict Administrative Organization, Roi Et Province

บทนำ

หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักในการนำมาปกครองประเทศให้เกิดความสงบสุขโดยยึดหลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักการเหล่านี้ถือเป็นหลักของการบริหารสาธารณะที่ให้ความสำคัญกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับประชาชนเพื่อมุ่งให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองต่อความต้องการ โดยมีความเชื่อถือว่ารัฐจะให้บริการประชาชนด้วยคุณธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพที่มีอยู่ กล่าวคือการทำให้ประชาชนไว้วางใจนั้นต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาลเข้ามาดำเนินการ หลักการปกครองตนเองของท้องถิ่นต้องเป็นไปตามแนวคิดของประชาชน โดยรวมแล้วฝ่ายการเมืองฝ่ายบริหาร และฝ่ายข้าราชการประจำต้องมาจากประชาชนในท้องถิ่นรัฐต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนในกิจการที่ได้กระทำลงไปซึ่งทั้งหมดเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่นำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายให้กับชาติและท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2547; 3-6)

การสร้างระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคของสังคม จำเป็นต้องร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งในระยะเฉพาะหน้า ระยะกลาง ระยะยาว โดยต้องมีการปฏิรูปทั้งในภาครัฐที่บริหารงานให้มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต ซื่อตรง มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ถือเป็นประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการทำงาน ภาคธุรกิจที่ทำงานโดยยึดคติที่โปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น เป็นธรรมต่อลูกค้า รับผิดชอบต่อสังคม มีมาตรฐานการบริการมีระบบตรวจสอบที่มีคุณภาพสามารถทำงานร่วมกับภาครัฐและภาคประชาชนได้อย่างราบรื่น

ภาคประชาชนที่มีความตระหนักในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง มีความรู้ความเข้าใจหลักการของการสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อความต้องการของประชาชนสูงสุด โดยได้ยึดแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ไว้ดังวิสัยทัศน์ที่ว่า “ สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” และกำหนดพันธกิจที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ 1) สร้างสังคมเป็นธรรมและเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ทุกภาคส่วนได้รับการเสริมพลังให้สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส เป็นธรรม 2) พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง 3) พัฒนาฐานการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีคุณภาพบนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ปรับโครงสร้างการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และ 4) สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนรวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ (องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ, 2555) จากวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ แสดงชัดถึงการนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์กรเพื่อสร้างและปลูกจิตสำนึกที่ดีให้บุคลากร แต่การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลจะเกิดผลและมีคุณภาพต่อหน่วยงาน ชุมชน มากน้อยเพียงใด แนวทางในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ เป็นไปในลักษณะใดและบุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองต่อความต้องการมากน้อยเพียงใด ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลสู่แผนงาน โครงการต่างๆ ที่ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลของการปฏิบัติโดยตรง โดยศึกษาความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอเข็ญขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการศึกษานี้จะนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ให้มีความถูกต้องเหมาะสม การศึกษาในครั้งนี้นอกจากจะได้ผล ที่คาดหวังตามวัตถุประสงค์แล้วยังจะเป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจในการศึกษาหรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุแตกต่างกัน

ขอบเขตในการศึกษา

ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการคือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ

ด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาข้อมูลและเก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม 2558 ถึง พฤศจิกายน 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนทั่วไปที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 จำนวน 8 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 2,454 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, งานทะเบียนอำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด, พฤศจิกายน 2558)

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ในครั้งนี้ ใช้วิธีการของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970 อ้างใน อภิรดี โรจนประดิษฐ, 2552) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือยอมให้มีค่าความผิดพลาดได้เพียงร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง 344 คน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงทำการเก็บตัวอย่างทั้งหมด 400 คน เพื่อความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดประชากรกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ จากประชาชนในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ จำนวน 2,454 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้หมู่บ้านเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

- 1) แบ่งประชากรเป็นชั้นภูมิ โดยใช้หมู่บ้านเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ
- 2) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วน
- 3) ทำการสุ่มแต่ละชั้นภูมิตามจำนวนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (questionnaire) เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวความคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบคำถามเป็นแบบเลือกตอบมีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และสถานภาพ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ เป็นแบบเลือกตอบมีจำนวน 42 ข้อ ประกอบด้วย หลักธรรมาภิบาลซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ด้านละ 7 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานและแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ เป็นแบบแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขเพื่อการพัฒนา ตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมากำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยกรอบแนวคิดคำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์

3. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้บริหารระดับสูงขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ข้อความ และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม (IOC) ผลการประเมินได้ค่า IOC ทั้ง 3 ด้าน เท่ากับ 1.0 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสุ่มโดยภูมิโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยเอกสารทางวิชาการบทความวารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนทั่วไปที่อยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อทำการตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 ถึง 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558

3. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด มีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

4. นำแบบสอบถามที่ตอบเรียบร้อยสมบูรณ์แล้วมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ชุดโปรแกรมช่วยการวิเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาเพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ยค่าร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ประมวลผลข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพสถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ

3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ วิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการสรุปเป็นประเด็นสำคัญแยกตามประเด็นของคำถาม และนำไปประกอบการอภิปรายผลการวิจัยจากข้อมูล

สรุปการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง“ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ” พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าชาย มีอายุ 31-40 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญา โดยส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรมให้ความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยในแต่ละด้านได้ดังนี้

1) ด้านหลักความรับผิดชอบในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเห็นในเรื่ององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ มีการนำโครงการหรือแผนงานที่ได้ประชาสัมพันธุ์ไว้ไปดำเนินการ ให้เป็นรูปธรรม ตามที่กำหนดไว้ได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกและเจ้าหน้าที่ได้ใช้เวลาในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ไม่เลือกปฏิบัติ ได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย

2) ด้านหลักความโปร่งใสในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเห็นในเรื่องการปฏิบัติงานโครงการฯ มีการเปิดเผยต่อประชาชนโดยการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้รับทราบได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก และการปฏิบัติงานมีความเหมาะสมกับโครงการฯ ตรงตามความต้องการ ง่ายต่อการตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย แต่ยังมีประชาชนในพื้นที่มีความเห็นว่าในหลักการนี้ยังขาดการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโครงการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ว่าต้องการให้ดำเนินโครงการอะไร เพื่อจะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

3) ด้านหลักความคุ้มค่าในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความเห็นในระดับมาก โดยในเรื่องของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีความเหมาะสมและ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความชำนาญได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก และผลของการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ โดยการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ ชุมชน/หมู่บ้านจะได้รับ ได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วมในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเห็นในเรื่องหัวหน้าโครงการและเจ้าหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ขอร้องเรียน ไป

ดำเนินการแก้ไขอย่างรวดเร็วและเพิ่มความสามารถ ได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก และการจะติดต่อร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติงานโครงการฯ ได้โดยวิธีใด ได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย

5) ด้านหลักนิติธรรมในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเห็นในเรื่องปฏิบัติงานร่วมกับชาวบ้านด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก และการทราบดีทึ่ในการคัดค้าน หรือ การอุทธรณ์ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ที่ไม่เป็นธรรมได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย

6) ด้านหลักคุณธรรมในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเห็นในเรื่องเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยน และมีไมตรีจิตพร้อมให้บริการ ได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก และเคยพบเห็นเจ้าหน้าที่ขัดแย้งกัน ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลความแตกต่างของตัวแปรที่มีผลต่อความคิดเห็นประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ จำแนกตามตัวแปร พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2546 ซึ่งได้กำหนดสาระสำคัญของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และหลักการบริหารราชการ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนนั้น นับว่าเป็นหลักการสำคัญอย่างยิ่งของข้าราชการพลเรือนทุกคนที่ต่างต้องยึดนำเอาหลักการนี้ไปใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม และเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทอำนาจและภาระงานที่สำคัญ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จะต้องทำงานใกล้ชิดกับประชาชนเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของราษฎร มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนการพัฒนาด้านการเมือง-การบริหาร และที่สำคัญการปฏิบัติงานที่สอดคล้องต่อความต้องการของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบของตนเอง เท่ากับเป็นการเพิ่มความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร การบริการสาธารณะให้ทั่วถึงและตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตามความจำเป็นในแต่ละท้องถิ่น ตามภารกิจอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นภารกิจอีกหนึ่งภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลที่มีนโยบายดำเนินงานในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีให้มีประสิทธิภาพ สร้างจิตสำนึกและพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรทุกระดับให้มีวัฒนธรรมในการบริหารจัดการการทำงานที่จะมุ่งไปสู่ประโยชน์ของประชาชน โดยประชาชนได้รับความพึงพอใจและสามารถสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง สิ่งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักนายกรัฐมนตรี (2542 : 1) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่า เป็นหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และ

ภาคประชาชนครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้สึกสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ประชาชนในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานที่ยึดหลักของธรรมาภิบาลได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และสังคมโดยรวมซึ่งได้สอดคล้องกับงานศึกษาของนภดล สุรนครินทร์ (2551) ได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในภาพรวมในเชิงบวกและเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคลิกของประชาชนที่มีเพศอายุระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็น หรือทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. หรือมาใช้ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ไม่แตกต่างกันทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ให้ความเสมอภาคกับบุคลากรภายในเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือชาย แต่ถึงอย่างไรก็ตามระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ มีความคิดเห็นตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ ดุจหทัย คุรุฑเดชะ (2550) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ทั้ง 6 หลัก ในภาพรวมประชาชนเห็นด้วยในระดับมาก และขัดแย้งกับงานศึกษาของ ปิยวัฒน์ ปิยสิโล (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผลการศึกษา พบว่าความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเฉพาะด้านหลักความรับผิดชอบ มีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.14 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดุจหทัย คุรุฑเดชะ (2550) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง อยู่ในระดับมาก และขัดแย้งกับการศึกษาของ ภักดี ศรีเมือง (2548) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ควรมีการปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับหลักการธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม และด้านความโปร่งใส เนื่องจากจากประชาชนในพื้นที่ยังขาดการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานใน โครงการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ว่าต้องการให้ดำเนิน โครงการอะไร เพื่อจะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงตามที่ ไชยวัฒน์ คำชู (2545:42 – 43) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล คือการมีส่วนร่วมคือความโปร่งใสตรวจสอบได้และการมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจวางอยู่บนฉันทานุมัติอย่างกว้างขวางของสังคมและให้ความมั่นใจว่าเสียงคนยากจนและคนด้อยโอกาสจะเป็นที่รับฟังในกระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรนั่นเอง

ดังนั้น การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยให้เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลบวกให้เกิดการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยที่ยั่งยืนเพราะมีการจัดสรรทรัพยากรในสังคมอย่างทั่วถึงแก่ทุกภาคและการพัฒนาดังกล่าวจะเป็นการพัฒนาที่เป็นธรรม (Equitable) ขึ้นเพราะทุกภาคส่วนได้ผลจากการพัฒนา (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542 : 46)

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราชู” ผู้วิจัยได้เสนอแนะโดยแยกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะจากประเด็นค้นพบจากการศึกษา

1. การศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำเอาหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้ในการตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราชู ในครั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างมากสืบเนื่องมาจากเป็นช่วงระยะเวลาที่องค์การบริหารส่วนตำบลพระราชู ได้ดำเนินโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีการปรับปรุง ซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภค เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบาย เป็นซึ่งเป็นโครงการในทุกๆ ปีงบประมาณ ประชาชนได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้นจึงส่งผลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราชู

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราชู ด้านหลักคุณธรรม ในประเด็นที่เกี่ยวกับ เคยพบเห็นเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติงานตามที่ได้แจ้งไว้ เคยพบเห็นเจ้าหน้าที่ขัดแย้งกันไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน และ เคยพบเห็นเจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมส่วนตัวไม่เหมาะสม ทำให้มีผลกระทบกับการปฏิบัติงาน เช่น ดื่มสุรา ทะเลาะวิวาท พุด/แต่งกายไม่สุภาพ ถึงแม้ว่าความเห็นต่อประเด็นดังกล่าวจะอยู่ในระดับน้อยมาก แต่ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ายังมีเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราชู ที่มีพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลอยู่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การดำเนินโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราชู ควรที่จะมีการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งดึงประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินโครงการที่ส่งผลต่อประชาชนอย่างแท้จริง

2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลพระราชูหรือที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการติดตามและประเมินผลการทำงานภายในหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ หรือสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งจะเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมทุกมิติเพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของบุคลากรหรือประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราชู อย่างแท้จริง

2. ควรมีการศึกษาถึงความคิดเห็นของบุคลากรภายในหน่วยงานที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารภายในองค์กร รวมทั้งประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราชู ทุกปี เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในแต่ละด้าน และนำมาปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

3. คว้าศึกษาความต้องการของประชาชน ในแต่ละด้านตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล พระธาตุ เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด และเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ไชยวัฒน์ คำชู, ประทุมพร วัชรเสถียร และคณะ. 2545. **ธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ : น้ำฝน.

บรรศักดิ์ อูวรรณโณ. 2545. **ธรรมนูญในองค์กรอิสระ**. เอกสารประกอบการบรรยาย, 8 มิถุนายน 2545. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า

ปิยวัฒน์ ปิยสีโล. 2554. **การบริหารงานตามหลักธรรมนูญของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่**. การค้นคว้าแบบ อิสระ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย. 2546. **พระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

การศึกษาการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

A Study of Elderly's Lifestyle in Banbua Subdistrict Municipality, Mueang District, Buriram Province

ไพรัตน์ กำเนิดพิลา¹

รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 298 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามานะ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านความต้องการการสนับสนุน ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวันตามลำดับ
2. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ, เทศบาลตำบลบ้านบัว, จังหวัดบุรีรัมย์

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare elderly's lifestyle in Banbua Subdistrict Municipality, Mueang District, Buriram Province, classified by gender and educational level. The sample consisted of 298 elderly in Banbua Subdistrict Municipality, desired through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

1. The elderly had opinion on lifestyle in Banbua Subdistrict Municipality, Mueang District, Buriram Province, as a whole and in aspects at the high level, ranked in order of government service, health care, supporting needs, elderly activity and lifestyle aspects, respectively.

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

2. The elderly with different gender and education level had opinion on lifestyle in Banbua Subdistrict Municipality as a whole and in aspect with no difference.

Keywords : Elderly's Lifestyle, anbua Subdistrict Municipality, Burirum Province

บทนำ

ผู้สูงอายุเป็นบุคคลสำคัญในสังคม ซึ่งมีพลังความคิด มีความสามารถและมีประสบการณ์สูงในการพัฒนาตนเองและสังคมส่วนรวมผู้สูงอายุถือเป็นปวงชนบุคลลของสังคมไทย ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงเป็นบุคคลที่สมควรได้รับการยกย่องนับถือและการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเป็นบุคคลที่ควรจะต้องได้รับการดูแลและการเอาใจใส่ในด้านสุขภาพพลานามัยและการใช้ความรู้ประสบการณ์ของตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเป็นบุคคลที่ต้องมีโอกาสเข้าทำงานและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคมตามกำลังความสามารถและความต้องการของคน

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรของประเทศไทย การลดลงของอัตราการเกิดและอัตราการตายทำให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) ทำให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและสุขภาพประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นปีแรกที่สัดส่วนประชากรไทยขึ้นถึงระดับร้อยละ 10 ซึ่งหมายความว่าประชากรไทย 9 คนต้องรับผิดชอบผู้สูงอายุ 1 คนและมีแนวโน้มสูงมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในระหว่างปี พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ.2553 (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2550 : 27) ปัญหาภาวะประชากรสูงอายุในประเทศไทยนำสู่ความจำเป็นในการปรับตัวเพื่อรองรับภาระทางสังคมที่สำคัญที่ผู้ใหญ่วัยแรงงานต้องดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2549: 43) แม้ประชากรสูงอายุมีอายุยืนยาวแต่ไม่ได้หมายความว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจะดีตามไปด้วยเนื่องจากปัจจัยสภาพร่างกายที่ทรุดโทรมสภาพแวดล้อมที่แออัด สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากระบบครอบครัวขยายกลายเป็นระบบครอบครัวเดี่ยววัฒนธรรมการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวลดน้อยลงทำให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งมากขึ้นในขณะที่วัยทำงานมีสัดส่วนน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรเด็กและผู้สูงอายุซึ่งหากมองในภาพรวมคือเป็นภาระของสังคมและในขณะเดียวกันก่อให้เกิดปัญหาโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (ศูนย์การเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม, 2550 : 12) โดยสถานการณ์ทางด้านประชากรของไทยในอนาคตมีแนวโน้มจะเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยในปี พ.ศ.2553 ประเทศไทยมีประชากร 63.8 ล้านคนและจะเพิ่มขึ้นสูงสุดเป็น 66.4 ล้านคนในปี 2569 จากนั้นจะค่อยๆลดลงเหลือ 63.9 ล้านคนในปี 2583 โดยพบว่าจำนวนและสัดส่วนประชากรวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 1.7 ล้านคนหรือร้อยละ 4.9 ของจำนวนประชากรรวมในปี 2513 เป็น 8.4 ล้านคนหรือร้อยละ 13.2 ในปี 2553 และเพิ่มขึ้นเป็น 17.6 ล้านคนหรือร้อยละ 26.6 ในปี 2573 และ 20.5 ล้านคนหรือร้อยละ 32.1 ในปี 2583 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2556) แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยกำลังย่างเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Ageing Society) อย่างมีนัยสำคัญและรวดเร็วโดย 50 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2503-2553) มีประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) เพิ่มจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 13 (จาก 1.2 ล้านคนเป็น 8.4 ล้านคน) และคาดว่าอีก 30 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2583) จะเพิ่มเป็นร้อยละ 31 (20.5 ล้านคน) ซึ่งสะท้อนถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงทั้งเชิงเศรษฐกิจสังคมและสุขภาพทั้งนี้ในอาเซียนจะมีเพียงไทยและสิงคโปร์เท่านั้นที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุเกินร้อยละ 30 ในอีก 30 ปีข้างหน้า (ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์, 2557 : 1)

ปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุไทย คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ความยากจน รายได้น้อยไม่มีรายได้ ต้องเผชิญกับภาวะขาดรายได้ รองลงมาคือ ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย มีโรคประจำตัวซึ่งเกิดจากโรคไม่ติดต่อ เช่น โรคเบาหวาน

โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคโคเลสเตอรอลในเลือดสูง กลุ่มอาการสมองเสื่อม โรคข้อเสื่อมภาวะกล้ามเนื้อปัสสาวะไม่ได้ ภาวะซึมเศร้า และการหกล้ม เป็นต้น (สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล, 2543:70) การดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน มีบริการสำคัญที่เป็นที่รู้จักของผู้สูงอายุในเขตชนบทได้แก่ บริการรักษาพยาบาลฟรีสำหรับผู้สูงอายุ (ก่อนที่รัฐจะจัดบริการโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค) บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ บริการบัตรทอง 30 บาท บริการสถานสงเคราะห์ บริการเบี้ยยังชีพ ศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัดโดยชุมชน บริการชมรมผู้สูงอายุ บริการลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟ เป็นต้น

แม้ว่ารัฐจะมีนโยบายที่ชัดเจนต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม แต่รัฐก็มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรทางสังคม การขาดแคลนฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในเขตชนบทจึงส่งผลให้การดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตชนบทไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจังและต่อเนื่องตอบสนองต่อนโยบายของรัฐ แม้ว่ารัฐจะออกกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยกำหนดแนวนโยบายการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการกำหนดให้มีการสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน การส่งเสริมกองทุนผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงอายุในชุมชนมากขึ้น

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัวอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการและดูแลให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการศึกษา

1. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัวอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน
2. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัวอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้กำหนดเนื้อหาในการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และด้านความต้องการการสนับสนุน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์, 2553)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1,175 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามานะ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 298 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ เพศและระดับการศึกษา

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ 5 ด้าน คือ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และด้านความต้องการการสนับสนุน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 10 มกราคม-31 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1,175 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 298.41 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 298 คน แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้าน โดยคำนวณตามสัดส่วนค่าร้อยละ และเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

2) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 40 คน

6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
- 2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
- 3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

- 1) 1ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

สรุปผลการศึกษา

1. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 172 คน (ร้อยละ 57.72) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 126 คน (ร้อยละ 42.28) ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา หรือสูงกว่า จำนวน 154 คน (ร้อยละ 51.68) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 144 คน (ร้อยละ 48.32)

2. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ($\bar{x} = 4.20$) ด้านการดูแลสุขภาพ ($\bar{x} = 4.02$) ด้านความต้องการการสนับสนุน ($\bar{x} = 3.96$) ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 3.95$) และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณเพื่อมาดูแลผู้สูงอายุ เช่น จัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ บุคลากรทางการแพทย์สนใจรับฟังการบอกอาการเจ็บป่วยของท่าน เมื่อท่านเข้ารับบริการ ที่ผ่านมานหน่วยงานภาครัฐได้ให้ความช่วยเหลือมาเป็นอย่างดี และท่านรู้สึกพอใจ มีบุคลากรจากภาครัฐมาให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การจ่ายเบี้ยยังชีพเกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

2) ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ต้องการให้บุคคลในครอบครัวดูแลช่วยเหลือแม้ว่าจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ สมรส ญาติสนิทให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เมื่อมีเรื่องที่ไม่สบายใจบุตร หลานรับฟังท่านด้วยความเต็มใจและเห็นอกเห็นใจ เมื่อมีความทุกข์ใจจะปรึกษาลูกหลาน หรือเพื่อนสนิทเพื่อเป็นการระบายความทุกข์ใจ ความพอใจในบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว เช่น การช่วยดูแลบ้าน การเลี้ยงดูบุตรหลาน

3) ด้านการดูแลสุขภาพ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ต้องการให้บุคคลในครอบครัวดูแลช่วยเหลือแม้ว่าจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ คู่สมรส ญาติสนิท ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เมื่อมีเรื่องที่ไม่สบายใจบุตร หลานรับฟังท่านด้วยความเต็มใจและเห็นอกเห็นใจ เมื่อมีความทุกข์ใจจะปรึกษาลูกหลาน หรือเพื่อนสนิทเพื่อเป็นการระบายความทุกข์ใจ ความพอใจในบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว เช่น การช่วยดูแลบ้าน การเลี้ยงดูบุตรหลาน

4) ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเต็มใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมในสังคม เช่น ชุมชน วัด ตามกำลังและความสามารถ ความเต็มใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมในสังคม เช่น ชุมชน วัด ตามกำลังและความสามารถ การไปร่วมงานต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นเช่น งานปีใหม่ งานบุญประจำปี เป็นต้น เมื่อมีเวลาว่าง หากิจกรรมที่เพลิดเพลินทำเช่น การปลูกต้นไม้ การไปทำบุญตักบาตรและฟังเทศน์ในวันพระ และวันสำคัญทางศาสนา บุตรหลานพาไปเที่ยวพักผ่อนตามสถานที่ท่องเที่ยวในวันหยุด เช่น เทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ เป็นต้น

5) ด้านความต้องการการสนับสนุน ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น ที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ต้องการการอำนวยความสะดวกในการเข้ารับการรักษาพยาบาลในหน่วยงานของรัฐ สถานบริการทางการแพทย์ในชุมชนที่สามารถรองรับผู้ป่วยสูงอายุได้เพียงพอ ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สิทธิการคุ้มครอง การบริการทางการแพทย์ มีกิจกรรมอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดย กลุ่มจิตอาสา

3. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านความต้องการการสนับสนุน ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณเพื่อมาดูแลผู้สูงอายุเช่นจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ สอดคล้องกับ สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (2539 : 3) ที่กล่าวถึงการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าภายใต้หลักการแห่งความเป็นอิสระในการปกครองตนเองนี้ ท้องถิ่นอาจดำเนินการใดๆ อันนำมาซึ่งความผาสุก ผลประโยชน์อันชอบธรรมของส่วนรวม คุณภาพชีวิต และความสงบเรียบร้อยภายในท้องถิ่นของตน แต่ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายบ้านเมืองหรือนโยบายของรัฐบาลชาติเพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าภายใต้ความเป็นอิสระในการปกครองตนเองมีขอบเขตเพียงใดจึงกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่นกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศในส่วนที่เป็นรายละเอียด การปกครองตนเองและการจัดทำบริการสาธารณะของประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ดำเนินการโดยหน่วยงานหรือองค์กรทางการบริหารที่เรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งโดยทั่วไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานะเป็นองค์กรของรัฐตามกฎหมาย การจัดทำบริการสาธารณะตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานอยู่ภายใต้กฎหมายและระเบียบต่างๆ เช่นเดียวกันกับองค์กรของรัฐบาลกลางแต่มีความแตกต่างกันตรงที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อการจัดทำภารกิจให้บริการสาธารณะ

เฉพาะภายในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของตนเท่านั้น ไม่มีอำนาจครอบคลุมไปทั่วประเทศดังเช่นองค์กรของรัฐบาลกลาง นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ขึ้นตรงต่อองค์กรของรัฐบาลกลางในเชิงของสายการบังคับบัญชาเหมือนหน่วยงานของรัฐบาลกลางที่อาจมีภารกิจหรืออาจมีหน่วยดำเนินการอยู่ในภูมิภาคหรือท้องถิ่น (แต่อาจให้ความร่วมมือในเชิงนโยบาย) หากแต่เป็นองค์กรทางการบริหารที่มีความเป็นอิสระทางการบริหารในตัวเองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีสถานะเสมอกัน เท่าเทียมกัน ไม่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีอำนาจเหนือกว่ากัน เนื่องจากถือว่าท้องถิ่นทุกท้องถิ่นไม่ว่าจะมีขนาดหรือความเจริญทางเศรษฐกิจมากน้อยต่างกันเพียงใด ย่อมมีความเสมอกันในหลักการแห่งสิทธิชุมชน เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาหรือปัจเจกบุคคล ไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากดมีเงินอย่างไรก็มีสถานะแห่งความเป็นพลเมืองของรัฐเท่าเทียมกัน ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้สูงอายุมีความต้องการให้บุคคลในครอบครัวดูแลช่วยเหลือแม้ว่าจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2541 : 37-38) ได้สรุป ความต้องการของผู้สูงอายุแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ความต้องการด้านร่างกาย คือ ต้องการมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ต้องการความช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิด ต้องการที่อยู่อาศัย อากาศดี สิ่งแวดล้อมดี ต้องการอาหารการกินที่ถูกสุขลักษณะตามวัย ต้องการมีผู้ดูแลเมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วย ต้องการได้รับการตรวจสุขภาพ รักษาพยาบาลที่สะดวก รวดเร็ว ต้องการได้รับการรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าจากรัฐ ต้องการได้พักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอ ต้องการบำรุงรักษาร่างกาย และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

2) ความต้องการทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุ การเปลี่ยนทางด้านร่างกายและสังคมทำให้จิตใจของผู้สูงอายุเปลี่ยนไปด้วยผู้สูงอายุจะปรับจิตใจและอารมณ์ไปตามการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและสิ่งแวดล้อม จะเห็นว่าผู้สูงอายุจะปรับปรุงและพัฒนาจิตใจตัวเองไปในทางที่ดีงามมากขึ้น และสามารถควบคุมจิตใจได้ดีกว่าหนุ่มสาว คนสูงอายุจะมีความสุขุมเยือกเย็นมากขึ้น แต่การแสดงออกขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละบุคคล การศึกษา ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมของคนคนนั้น

3) ความต้องการทางด้านสังคม เศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ได้แก่ ต้องการได้รับความสนใจจากผู้อื่น ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังคมและหมู่คณะ ต้องการช่วยเหลือสังคม และมีบทบาทในสังคมตามความถนัด ต้องการการสนับสนุน ช่วยเหลือ จากครอบครัว และสังคม ทั้งทางด้านความเป็นอยู่ รายได้บริการจากรัฐ ต้องการมีชีวิตร่วมกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม ต้องการพึ่งพาคนอื่น ให้น้อยลงไม่ต้องการความเมตตาสงสาร และต้องการประกันรายได้ และประกันความชราภาพปัญหาความต้องการและความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อบริการสวัสดิการสังคมต่าง ๆ นั้นพบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพมากที่สุด ดังนั้นความต้องการของผู้สูงอายุคือ การได้รับการรักษาฟรีไปตลอดชีวิตและการรักษาที่ดีจากภาครัฐ ปัญหารองลงมา ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยากจนจึงต้องการและคาดหวัง ให้รัฐเป็นผู้จ่ายค่าเลี้ยงดูตลอดชีวิต หรือเรียกว่าเบี้ยยังชีพ

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามปกติในชีวิตมนุษย์เมื่อชีวิตย่างเข้าสู่วัยชรา อาจ会有ความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายในของแต่ละบุคคล ได้แก่ ประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิต เจตคติที่มีต่อตนเองและบุคคลอื่นๆ ความสามารถในการเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยปกติคนวัยนี้มักจะรู้สึก ใจบ่น หงุดหงิด โมโหง่ายและใจน้อยอันถือได้ว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาของวัย แต่พฤติกรรมซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่พบได้มาก ได้แก่ อาการซึมเศร้าจากภาวะที่มีการสูญเสีย และความรู้สึกว่าเหงา ถูกทอดทิ้ง ซึ่งอาจเกิดจากภาวะที่มีการสูญเสียสิ่งต่างๆ หลายอย่างในวัยนี้ นับตั้งแต่ร่างกายที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทำให้ภาพลักษณ์ของตนเองเปลี่ยนไป ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองหรือเป็น

อิสระแก่ตนเองค่อยๆ ลดลงไปกว่าเดิม การสูญเสียชีวิตหรือเพื่อนร่วมรุ่นภาวะสูญเสียดังกล่าวหากยิ่งเกิดขึ้นพร้อมๆ กันหรือในระยะเวลาใกล้เคียงกันก็ยิ่งทำให้ผู้สูงอายุมีความลำบากที่จะเผชิญกับความเป็นจริงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากนึกถึงว่าตนเองกำลังคือคนเข้าสู่ภาวะนั้นเช่นกัน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องเพศและระดับการศึกษาที่ต่างกัน ไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้สูงอายุแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านการอำนวยความสะดวกในการเข้ารับการรักษาพยาบาลในหน่วยงานของรัฐ หรือการสถานที่สาธารณะต่างๆ

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีสถานบริการทางการแพทย์ในชุมชนที่สามารถรองรับผู้ป่วยสูงอายุได้เพียงพอ

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีช่องทางที่ทำให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สิทธิการคุ้มครองการบริการทางการแพทย์

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นส่วนสำคัญในการนำเสนอในระดับนโยบาย เพื่อทบทวนและปรับปรุงให้มีการปรับอัตราเบี้ยยังชีพต่อเดือนให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และการตอบสนองความต้องการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์. 2557. เสนอวิชาการ “ชีวิตในเมืองใหญ่ที่พึ่งปรารถนา สำหรับผู้สูงอายุ และผู้พิการ”.

เอกสารเผยแพร่.

สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. 2543. สถานะของประชากรสูงอายุไทยในปัจจุบันและการดำเนินการต่างๆ ของประเทศ.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2548. รายงานการศึกษาเรื่องทิศทางการจัด

สวัสดิการสังคมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทพเพ็ญวานิชย์.

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2542. ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ : กรมประชาสงเคราะห์.

บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
People's Opinion on the Services of Phon Thong Subdistrict Municipality, Phon Thong District, Roi Et
Province

ธัญจิรา วงศ์ถวัลย์วัฒนา¹
รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 387 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามานะ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพฤติกรรมให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านคุณภาพของการให้บริการ และด้านสถานที่ให้บริการ ตามลำดับ
2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทอง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การให้บริการ, เทศบาลตำบลโพนทอง, ตำบลโพนทอง

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the people's opinion towards the services of Phon Thong Subdistrict Municipality, Phon Thong District, Roi Et Province classified by gender and occupation. The sample of the study consisted of 387 people of Phon Thong Subdistrict Municipality, Phon Thong District, Roi Et Province, desired through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

1. The people had opinion on the services of Phon Thong Subdistrict Municipality, Phon Thong District, Roi Et Province, as a whole and in aspects at the high level, ranked in order of service behavior of the officers, service process, service quality and service place aspects, respectively.

2. The people with different gender and different occupation had opinion on the services of Phon Thong Subdistrict Municipality, Phon Thong District, Roi Et Province, as a whole and in aspects with no difference.

Keywords : Services, Phon Thong Subdistrict Municipality, Phon Thong District

บทนำ

การบริการสาธารณะจึงเป็นภารกิจหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้มีผลบังคับให้รัฐต้องจัดบริการสาธารณะที่ดีให้แก่ประชาชนซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชน การบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ บริการสาธารณะบางประเภทที่รัฐมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำเองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะจะถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภทและในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

การปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากระบบการกระจายอำนาจการปกครองจากรัฐบาลสู่ท้องถิ่นเรียกว่า องค์กรปกครองท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการจัดบริการสาธารณะให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงสามารถดำเนินกิจการใดๆ ได้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายกำหนด นอกจากนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นหน่วยงานที่ให้ประชาชนได้เรียนรู้หลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผลมาจากหลักการกระจายอำนาจการปกครองสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 รัฐบาลแต่ละสมัยต่างเห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจลงสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนถึงปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพ.ศ. 2550 ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น คือ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และประชาชนได้รับการบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

เทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นเทศบาลขนาดกลาง มีพื้นที่ 12 ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านในอาณาเขตปกครองทั้งหมด 14 ชุมชนครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของ 2 ตำบล คือ ตำบลเวง และตำบลสระนกแก้ว มีประชากรมากกว่า 11,000 คน เทศบาลตำบลโพนทอง มีบุคลากรทั้งสิ้น 47 คน แบ่งเป็นส่วนราชการ ได้แก่ สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง กองการศึกษา และกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้จัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลเวง ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ในประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 และได้เปลี่ยนชื่อเป็นเทศบาลตำบลโพนทอง ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2552 ตามความในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มีอำนาจหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลหลายประการ ได้แก่ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้มีการบำรุง รักษาทั้งทางบกและทางน้ำ รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล ป้องกันและระงับโรคติดต่อ ให้มีเครื่อง

ดับเพลิง ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม ส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ บำรุงศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น อีกทั้งเทศบาลตำบล อาจจัดกิจการใดๆ ได้ ดังนี้ ให้มีน้ำสะอาด หรือการประปา ให้มีโรงฆ่าสัตว์ ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม ให้มีสุสานและฌาปนกิจสถาน บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากิน ของราษฎร ให้มี และบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนไข้ ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น ให้มี และบำรุงทางระบายน้ำ เทศพาณิชย์ ประกอบกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนขึ้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มุ่งให้เทศบาลได้ปฏิบัติการกิจให้บริการประชาชนอย่างครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ (เทศบาลตำบลโพหนอง, 2556)

จากสถานะในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เทศบาลตำบลโพหนองต้องปรับเปลี่ยนทั้งพฤติกรรมวิธีการ และมุมมองใหม่ ทั้งด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านภาวะงาน และด้านเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ทำให้แนวทางการให้บริการของเทศบาลตำบลโพหนองทั้งในด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารทรัพยากร ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ ตลอดจนการประสานงานในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนจนถึงการกำหนดแผนงานและโครงการเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ และตรงตามความต้องการของประชาชนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการให้บริการชุมชนของเทศบาลตำบลโพหนอง จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการให้บริการของเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อจะให้การบริการเป็นไปด้วยความสมบูรณ์ และมีความพร้อมอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยมาบริหารปรับปรุงงานด้านการบริการประชาชนในท้องถิ่นให้มีประสิทธิผลและเกิดประสิทธิภาพต่องานบริการมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโพหนองอำเภอโพหนองจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโพหนองอำเภอโพหนองจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการศึกษา

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโพหนองแตกต่างกัน
2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโพหนองแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโพหนองอำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ดผู้ศึกษากำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ด้านสถานที่ให้บริการด้านขั้นตอนการให้บริการด้านพฤติกรรมกรให้บริการของเจ้าหน้าที่และด้านคุณภาพของการให้บริการ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโปนทอง อำเภอโปนทอง จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 11,833 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามานะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เทศบาลตำบลโปนทอง อำเภอโปนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือเพศ และอาชีพของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโปนทอง อำเภอโปนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือการให้บริการของเทศบาลตำบลโปนทอง อำเภอโปนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด 4 ด้าน ได้แก่ด้านสถานที่ให้บริการด้านขั้นตอนการให้บริการด้านพฤติกรรมการให้บริการของเจ้าหน้าที่และด้านคุณภาพของการให้บริการ

5. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม-31 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโปนทอง อำเภอโปนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 11,833 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโปนทอง อำเภอโปนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 386.92 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 387 คน แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้าน โดยคำนวณตามสัดส่วนค่าร้อยละ และโดยใช้วิธีการสุ่มตามสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโปนทอง อำเภอโปนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโปนทอง อำเภอโปนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท์ (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการให้บริการและภารกิจของเทศบาล

2) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับบุคลากรเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่ใช่ประชากรที่ศึกษา จำนวน 40 คน

6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเองและได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 100)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 227 คน (ร้อยละ 58.66) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 160 คน (ร้อยละ 41.34) ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 140 คน (ร้อยละ 36.17) รองลงมาประกอบอาชีพอาชีพอิสระหรือส่วนตัว จำนวน 133 คน (ร้อยละ 34.38) และมีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 114 คน (ร้อยละ 29.45)

2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านพฤติกรรมให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{x} = 3.79$) ด้านขั้นตอนการให้บริการ ($\bar{x} = 3.70$) ด้านคุณภาพของการให้บริการ ($\bar{x} = 3.63$) และด้านสถานที่ให้บริการ ($\bar{x} = 3.44$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านสถานที่ให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ สำนักงานเทศบาลตำบลโพนทอง มีทำเลที่ตั้งที่ติดต่อกัน ท่านจึงสามารถเดินทางมาสำนักงานฯ ได้โดยสะดวก ($\bar{x} = 3.76$) รองลงมา สำนักงานเทศบาลตำบลโพนทองมีการนำเอาระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการให้บริการ ($\bar{x} = 3.63$) และสำนักงานเทศบาลตำบลโพนทองได้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการ เพื่อให้ประชาชนที่มาใช้บริการสามารถรับรู้ รับทราบได้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.44$)

2) ด้านขั้นตอนการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ สำนักงานเทศบาลตำบลโพนทองให้บริการด้วยความเสมอภาคตามลำดับก่อน-หลัง ($\bar{x} = 3.80$) รองลงมา ในกรณีที่เป็นการงานที่ท่านต้องมาติดต่อที่สำนักงานเทศบาลตำบลโพนทองอย่างต่อเนื่อง ท่านสามารถรับทราบผลความคืบหน้าของงานได้ตลอดเวลา ($\bar{x} = 3.76$) และสำนักงานเทศบาลตำบลโพนทอง มีการจัดลำดับคิวในการให้บริการที่เหมาะสม ($\bar{x} = 3.75$)

3) ด้านพฤติกรรมให้บริการของเจ้าหน้าที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.79$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เจ้าหน้าที่มีอัธยาศัยที่ดีในการให้บริการแก่ท่าน ($\bar{x} = 4.07$) รองลงมา เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่กระตือรือร้น รวดเร็ว และเต็มใจบริการ ($\bar{x} = 3.87$) และเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.79$)

4) ด้านคุณภาพของการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เจ้าหน้าที่ทำงานได้อย่างถูกต้อง และผิดพลาดน้อยมาก ($\bar{x} = 3.73$) รองลงมา ช่องทางสำหรับการให้บริการของเจ้าหน้าที่มีอย่างเพียงพอเหมาะสมกับปริมาณประชาชนที่มาใช้บริการ ($\bar{x} = 3.69$) และเจ้าหน้าที่สามารถให้บริการได้ในจุดเดียวเบ็ดเสร็จ ($\bar{x} = 3.67$)

3. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทอง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$) โดยประชาชนที่มีอาชีพ

เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าเทศบาลให้บริการมีประสิทธิภาพมากที่สุด ($\bar{x} = 3.47$) รองลงมาคือประชาชนที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ($\bar{x} = 3.41$) และประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระหรือส่วนตัวมีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทองอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.37$) ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทองในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกศราภรณ์ สัตยาชัย (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ ของกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนผู้มาใช้บริการ มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการให้บริการโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพันธ์ ดิษฐกัญจน์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ สาขาตะโหมด จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ต่อการบริการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ สาขาตะโหมด จังหวัดพัทลุง โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และจากผลการศึกษาในครั้งนี้เมื่ออภิปรายเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านสถานที่ให้บริการ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าสำนักงานเทศบาลตำบลโพนทอง มีทำเลที่ตั้งที่สามารถติดต่อได้ง่าย การเดินทางเพื่อมาติดต่อกับสำนักงานเทศบาลมีความสะดวก สำนักงานเทศบาลตำบลโพนทองมีการนำเอาระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการให้บริการ และสำนักงานเทศบาลตำบลโพนทองได้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการเพื่อทำให้ประชาชนที่มาใช้บริการสามารถรับรู้ รับทราบได้อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่าสำนักงานเทศบาลตำบลโพนทอง ได้ให้ความสำคัญและอำนวยความสะดวกทั้งในเรื่องสถานที่ตั้ง การให้ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์และการนำเอาระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการให้บริการ นอกจากนี้ผู้บริหารของสำนักงานได้มีการดูแล ให้สถานที่มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย สร้างความสบายตาสบายใจแก่ผู้มาติดต่อ นอกจากนี้ยังได้มีการจัดหาอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องถ่ายเอกสาร น้ำดื่ม ที่นั่งคอยรับบริการเพื่อช่วยลดความกังวลในการรอคอย

2) ด้านขั้นตอนการให้บริการ ประชาชนมีความคิดเห็นว่า สำนักงานเทศบาลตำบลโพนทองให้บริการด้วยความเสมอภาคตามลำดับก่อน-หลัง ในกรณีที่เป็นงานที่ท่านต้องมาติดต่อที่สำนักงานเทศบาลตำบลโพนทองอย่างต่อเนื่องประชาชนสามารถรับทราบผลความคืบหน้าของงานได้ตลอดเวลา และสำนักงานเทศบาลตำบลโพนทอง มีการจัดลำดับคิวในการให้บริการที่เหมาะสม แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและบุคลากรของเทศบาล ได้ตระหนัก ถึงปัญหาการให้บริการที่เกิดขึ้นและหาแนวทางที่จะพัฒนาให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจและได้รับบริการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาติดต่อเกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงานการให้บริการที่เป็นกันเองมากขึ้นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) ด้านพฤติกรรมให้บริการของเจ้าหน้าที่ ประชาชนมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่มีอัธยาศัยที่ดีในการให้บริการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่กระตือรือร้น รวดเร็ว และเต็มใจบริการ และเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่าง

เป็นธรรมชาติ ไม่เลือกปฏิบัติ นอกจากนี้ประชาชนยังมีความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้เจ้าหน้าที่ให้ความสนใจและแนะนำข้อมูลที่ถูกต้องด้วยความหวังดี เมื่อเกิดข้อผิดพลาดทำให้การบริการล่าช้า เจ้าหน้าที่จะเข้ามาให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่ทุ่มเทและเต็มใจอย่างเต็มที่ในการให้บริการตามความต้องการ โดยไม่เรียกร้องค่าตอบแทนใด ๆ

4) ด้านคุณภาพของการให้บริการ ประชาชนมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ทำงานได้อย่างถูกต้อง และผิดพลาดน้อยมาก ช่องทางสำหรับการให้บริการของเจ้าหน้าที่มีอย่างเพียงพอเหมาะสมกับปริมาณประชาชนที่มาใช้บริการ และเจ้าหน้าที่สามารถให้บริการได้ในจุดเดียวเบ็ดเสร็จ เนื่องจากผู้บริหารของสำนักงานให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ทักษะในเรื่องงานและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็ว เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ถือเป็น การสร้างภาพลักษณ์อันดีในสายตาของประชาชนผู้ให้บริการ

2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการให้บริการของเทศบาลตำบลโพนทองไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุนันท์ ดิษฐกัญจน์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ สาขาตะโหมด จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการบริการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ สาขาตะโหมด จังหวัดพัทลุง โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) ด้านสถานที่ให้บริการ เทศบาลตำบลโพนทอง ควรให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงการจัดการหาอุปกรณ์อำนวยความสะดวกไว้คอยบริการประชาชน ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 2) ด้านขั้นตอนการให้บริการ เทศบาลตำบลโพนทอง ควรให้ความสำคัญต่อขั้นตอนการติดต่อขอรับบริการแต่ละประเภท พยายามลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกไป ควรส่งเสริมให้มีการชี้แจงขั้นตอนการทำงาน มีการแจ้งความคืบหน้าของการให้บริการเมื่อมีประชาชนสอบถาม
- 3) ด้านพฤติกรรมให้บริการของเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารควรเน้นย้ำในเรื่องอธยาศัยที่ดีของเจ้าหน้าที่ การช่วยเหลือแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจ มีความแม่นยำในการให้ข้อมูล
- 4) ด้านคุณภาพของการให้บริการ ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อลดความผิดพลาดและพัฒนาความเที่ยงตรงแม่นยำและรวดเร็วในการให้บริการประเภทต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยสร้างความประทับใจให้กับประชาชนผู้ให้บริการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริการและการปฏิบัติงานของเทศบาล
- 2) ควรศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการและการปฏิบัติงานของเทศบาลเพื่อเป็นรูปแบบหรือแนวปฏิบัติ ที่ดี

เอกสารอ้างอิง

- เกศราภรณ์ สัตยาศัย. 2546. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์นิพนธ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์.
- _____. 2546. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2537. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537.(2537, 2 ธันวาคม).
ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา. เล่ม 111 ตอนที่ 53 ก
- ราชกิจจานุเบกษา. 2457. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน).
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัสสารักยาดินแดน.
- สมิต สัจฉกร. 2546. การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายธาร.
- สุนันท์ ดิษฐกัญจน์. 2550. ความพึงพอใจของผู้บริหารของสำนักสรรพากรพื้นที่สาขาตะโหมด จังหวัดพัทลุง.
วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

การบริการสาธารณะของเทศบาล ศึกษากรณีเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
**Public Services of the Municipality: A Case study of Muang Bua Subdistrict Municipality,
Kasetwisai District, Roi Et Province**

ชัมมาภรณ์ ศรีเกลือ¹

รัชดากร ทมินเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 385 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และด้านงานให้บริการตามลำดับ
2. ประชาชนเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน
3. ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริการสาธารณะ, เทศบาลตำบล

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the public services of the Municipality: a case study of Muang Bua Subdistrict Municipality, Kasetwisai District, Roi Et Province, classified by gender and occupation. The sample consisted of 385 people in Muang Bua Subdistrict Municipality, desired through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows;

1. The people in the area had opinion on the public service of Muang Bua Subdistrict Municipality, as a whole and in aspects at the high level, ranked in order of education and culture, public health and the environment, utilities and infrastructure, and service aspects, respectively.
2. The male and female gender in the area had opinion on the public service of Muang Bua Subdistrict Municipality with no difference.
3. The people with different occupation had opinion on the public service of Muang Bua Subdistrict Municipality, as a whole and in aspects with no difference.

Keywords : Public Services, Subdistrict Municipality

บทนำ

บริการสาธารณะ เป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครอง ลักษณะที่สำคัญที่สุดของบริการสาธารณะ คือ ต้องเป็นกิจการที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนซึ่งก็เป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจของรัฐ แต่เนื่องจากในปัจจุบันนี้ การกิจของรัฐมีมากขึ้น กิจกรรมบางอย่างต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดทำสูง ใช้เงินลงทุนสูง และรัฐไม่มีความพร้อม จึงต้องมอบให้บุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งเมื่อรัฐมอบหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะให้บุคคลอื่นดำเนินการจัดทำแล้ว บทบาทของรัฐในฐานะผู้จัดทำหรือผู้อำนาจก็จะเปลี่ยนไปเป็นผู้ควบคุม โดยรัฐจะเป็น ผู้ควบคุมมาตรฐานของบริการสาธารณะ ควบคุมความปลอดภัยรวมทั้งควบคุมค่าบริการ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ตอบแทนมากที่สุด และเดือดร้อนน้อยที่สุด นอกจากนี้บริการสาธารณะ ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะประโยชน์โดยความต้องการส่วนรวมของประชาชน กล่าวคือ ความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายและความต้องการที่จะอยู่อย่างปลอดภัย ดังนั้น บริการสาธารณะที่รัฐจัดทำจึงต้องมีลักษณะที่สนองความต้องการของประชาชนทั้งสองประการดังกล่าว กิจการใดที่รัฐเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการอยู่อย่างปลอดภัยหรือการอยู่อย่างสุขสบายของประชาชน รัฐก็จะต้องเข้าไปจัดทำกิจการนั้น ในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐนั้น รัฐไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดได้ รัฐจะต้องจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน (สุภชัย ยาวะประภาส, 2540 : 23)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่น และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายในการบริหาร การจัดการสาธารณะในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงาน

บุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ (มาตรา 283) และมีแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มมากขึ้น โดยมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง และการจัดสรรสัดส่วนภาษีอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการะหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การจัดตั้งโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาด สร้างและบำรุงถนนและท่าเรือ ดับเพลิงและกู้ภัย จัดการศึกษา ให้บริการสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ และรักษาวัฒนธรรมอันดี ในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอื่นๆ ได้ตามสมควร พื้นที่ตำบลเดียวจะอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีอำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระตามที่กฎหมายกำหนด

การบริการสาธารณะจึงเป็นภารกิจหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้มีผลบังคับให้รัฐต้องจัดบริการสาธารณะที่ดีให้แก่ประชาชนซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชน การบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ บริการสาธารณะบางประเภทที่รัฐมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะ จะถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภท

ดังนั้นการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ และความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตพื้นที่นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นที่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการ และปกครองดูแลตัวเองได้ มีความสามารถที่จะรับรู้สภาพการเปลี่ยนแปลงของปัญหาต่างๆ และแก้ไขปัญหาเหล่านั้นที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ดี และรวดเร็วกว่าราชการส่วนกลางและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้ได้มากที่สุดอย่างแท้จริง นั่นคือต้องตอบสนองความต้องการของส่วนรวม หรือเป็นส่วนเสริมข้อบกพร่องหรือความไม่เพียงพอของประชาชน โดยรัฐต้องดำเนินการให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง และเท่าเทียมกัน เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องการกระจายอำนาจ จึงได้มีการถ่ายโอนภารกิจในการบริการสาธารณะจากส่วนกลางลงมาสู่หน่วยงานราชการระดับท้องถิ่น โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การกระจายอำนาจมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หมวด 2 ว่าด้วยการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 และมาตรา 17 และมาตรา 18 ได้กำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองและกำหนดไว้โดยละเอียด และการบริการสาธารณะที่ดีนั้นจะต้องคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพในการจัดการ ซึ่งเป็นการพิจารณาในเรื่องของคุณภาพของบริการสาธารณะที่จัดทำขึ้น กล่าวคือ การจัดทำบริการสาธารณะอย่างหนึ่งควรจะดีก่อให้เกิด

ประโยชน์แก่ประชาชนได้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากภารกิจในการจัดบริการสาธารณะบางอย่างจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง เป็นกิจการขนาดใหญ่หรือเป็นกิจการที่จำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ หลายหน่วยงาน แต่ภารกิจในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างก็เป็นกิจการที่ไม่สลับซับซ้อน จึงต้องมีองค์กรที่มีความเหมาะสมทั้งทางด้านการเงิน บุคลากร และความสามารถด้านอื่นๆ ที่จะจัดทำบริการสาธารณะให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

จากความสำคัญในเรื่องการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการบริการสาธารณะ จึงสนใจศึกษาการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการสาธารณะของและปรับปรุง ให้มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

ด้านเนื้อหา ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการให้บริการ

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 9,683 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เพศ และอาชีพ

2) ตัวแปรตาม คือ การบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านการให้บริการ

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา วันที่ 1 ตุลาคม ถึง 31 ธันวาคม 2559

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 9,683 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384.13 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 384 คน หารสุ่มส่วน โดยคิดค่าร้อยละตามจำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้าน และสุ่มตามสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) สร้างแบบสอบถาม แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนดเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไข ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

5) นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

6) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอลงนามจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์สภาพการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)
3. เปรียบเทียบการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า t-test และ F-test (One way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)
- 2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่ฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
- 3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ t-test และ F-test (One way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 202 คน (ร้อยละ 52.60) รองลงมาเป็นเพศชาย 182 คน (ร้อยละ 47.39) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 161 คน (ร้อยละ 41.92) รองลงมาประกอบอาชีพอาชีพอิสระหรืออาชีพส่วนตัว จำนวน 129 คน (ร้อยละ 33.61) และรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 94 คน (ร้อยละ 24.47)

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ($\bar{x} = 3.87$) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.84$) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.80$) และด้านงานให้บริการ ($\bar{x} = 3.76$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสี่ยง ($\bar{x} = 3.97$) การขยายเขตบริการน้ำประปาให้ครอบคลุมและทั่วถึง ($\bar{x} = 3.96$) การดูแล บำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ ($\bar{x} = 3.95$) คุณภาพน้ำประปาไม่มีตะกอน ไม่มีกลิ่นหรือสิ่งเจือปนอื่นๆ ($\bar{x} = 3.89$) การดูแล บำรุงรักษาสายไฟ ไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสี่ยง ($\bar{x} = 3.88$) บริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.87$) มีการดูแล บำรุงรักษาสถานที่เล่นกีฬา และออกกำลังกาย ($\bar{x} = 3.86$) การทำความสะอาดถนน ทางเดินและที่สาธารณะ ($\bar{x} = 3.80$) จัดให้มีสถานที่เล่นกีฬา และออกกำลังกาย ($\bar{x} = 3.79$) จัดให้สัญญาณไฟและเครื่องหมายจราจร ($\bar{x} = 3.96$) ตามลำดับ

2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การป้องกันและกำจัดน้ำเสีย และมลพิษต่างๆ ($\bar{x} = 4.06$) การให้บริการแนะนำรักษา ดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ ผู้พิการและประชาชน ($\bar{x} = 3.95$) การให้บริการป้องกันและระงับโรคติดต่อ เช่น ไข้เลือดออก ไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น ($\bar{x} = 3.91$) การเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันโรคต่างๆ ($\bar{x} = 3.90$) การกำกับ ควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านอาหารจำหน่ายอาหาร ($\bar{x} = 3.87$) โครงการรณรงค์หรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.82$) การให้ความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติด ($\bar{x} = 3.79$) ความเพียงพอของสวนสาธารณะหรือสวนสุขภาพ ($\bar{x} = 3.75$) การบริการเกี่ยวกับการดูแลสัตว์เลี้ยงและสัตว์เร่ร่อน ($\bar{x} = 3.71$) และการสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ($\bar{x} = 3.66$) ตามลำดับ

3) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีกิจกรรมเพื่อทำนุบำรุงและสืบสานวัฒนธรรมไทย เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น ($\bar{x} = 3.97$) การส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{x} = 3.96$) การให้ทุนอาหารเสริมหรืออาหารกลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่ ($\bar{x} = 3.89$) การสนับสนุนหรือให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่ ($\bar{x} = 3.79$) การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.75$) การสนับสนุนหรือให้ทุนเพื่อจัดซื้อ จัดหาวัสดุ สื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนในพื้นที่ ($\bar{x} = 3.74$) มีกิจกรรมทางศาสนาในเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{x} = 3.73$) การจัดบริการสำหรับเด็ก เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x} = 3.70$) การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.69$) ตามลำดับ

4) ด้านการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องครบถ้วน ($\bar{x} = 3.85$) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและเอาใจใส่ต่อผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 3.85$) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและเอาใจใส่ต่อผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 3.81$) อาคารสถานที่มีการแบ่งสัดส่วนอย่างเป็นระบบและมีป้ายบอกอย่างชัดเจน และมีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการ และการติดต่อไว้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.78$) มีป้ายบอกที่ตั้งของ อบต. อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.77$) เจ้าหน้าที่มีการสื่อสารและอธิบายขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจน และการจัดสถานที่ให้บริการสะอาดสวยงาม ($\bar{x} = 3.76$) เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใสในการให้บริการ ($\bar{x} = 3.75$) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวก เช่น ปากกา กาว กรรไกร ที่เขียนกระดาษ เป็นต้น ($\bar{x} = 3.73$) และความเพียงพอและความสะดวกของสถานที่จอดรถ ($\bar{x} = 3.63$) ตามลำดับ

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาศึกษาการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่าการศึกษาการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ จูติพงศ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี อินทวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและจากผลการศึกษาในครั้งนี้ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านงานให้บริการ ตามลำดับ โดยผู้ศึกษาจะได้นำประเด็นที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ มีผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสี่ยง การขยายเขตบริการน้ำประปาให้ครอบคลุมและทั่วถึง การดูแล บำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ คุณภาพน้ำประปาไม่มีตะกอน ไม่มีกลิ่นหรือสิ่งเจือปนอื่นๆ การดูแล บำรุงรักษาสายไฟ ไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสี่ยง การบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ มีการดูแล บำรุงรักษาสถานที่เล่นกีฬา และออกกำลังกาย การทำความสะอาดถนน ทางเดินและที่สาธารณะ จัดให้มีสถานที่เล่นกีฬา และออกกำลังกาย และจัดให้สัญญาณไฟและเครื่องหมายจราจร สอดคล้องกับการศึกษาของ อติศรา เกิดทอง (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิผลของการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ การศึกษาพบว่าเทศบาลได้จัดการบริการสาธารณะได้อย่างสอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของประชาชน โดยมีผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมทั้งในด้านของการบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีตามสภาพแวดล้อม ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ต้องให้ความสำคัญกับความต้องการพื้นฐานของประชาชน ซึ่งถือเป็นรากฐานในการพัฒนาชุมชนและสังคมในด้านอื่นๆ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนวิวัฒน์ รัตนศักดิ์ (2547 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลความคิดเห็นของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย และได้เสนอเสนอผลการศึกษาว่าความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจหน้าที่ในการจัดการโครงสร้างพื้นฐานมาเป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นผลมาจากที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่ไปกับงานของโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น งานก่อสร้าง ซ่อมแซมเพื่อให้มีผลต่อการดำเนินงานอย่างมีรูปธรรมอันมี นัยยะที่ส่งผลต่อการเลือกตั้งในการบริหารในครั้งต่อไป

2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือการป้องกันและกำจัดน้ำเสีย และมลพิษต่างๆ การให้บริการแนะนำรักษา ดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ ผู้พิการและประชาชน การให้บริการป้องกันและระงับโรคติดต่อ เช่น ไข้เลือดออก ไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น การเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันโรคต่างๆ การกำกับ ควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านอาหาร โครงการณรงค์หรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การให้ความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติด ความเพียงพอของสวนสาธารณะหรือสวนสุขภาพ การบริการเกี่ยวกับการดูแลสัตว์เลี้ยงและสัตว์เร่ร่อน และการสนับสนุนและจัดบริการ

ด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิฑิตพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก และยังคงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุไร ภาควิชัย (2552 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการให้บริการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ที่พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริการส่วนตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีระดับประสิทธิผลการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับสูงที่สุด

3) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ มีกิจกรรมเพื่อทำนุบำรุงและสืบสานวัฒนธรรมไทย เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น การส่งเสริม อนุรักษ์ วัฒนธรรมพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมชุมชน การให้ทุนอาหารเสริมหรืออาหารกลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่ การสนับสนุนหรือให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่ การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การสนับสนุนหรือให้ทุนเพื่อจัดซื้อจัดหาวัสดุ สื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนในพื้นที่ มีกิจกรรมทางศาสนาในเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนา การจัดบริการสำหรับเด็ก เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วัชร เสริฐสมใจ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลในการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลท่าข้าม ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมในระดับมาก

4) ด้านการให้บริการ มีผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องครบถ้วน เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและเอาใจใส่ต่อผู้ใช้บริการ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและเอาใจใส่ต่อผู้ใช้บริการ อาคารสถานที่มีการแบ่งสัดส่วนอย่างเป็นระบบและมีป้ายบอกอย่างชัดเจน และมีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการ และการติดต่อไว้อย่างชัดเจน มีป้ายบอกที่ตั้งของ อบต. อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่มีการสื่อสารและอธิบายขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจน และการจัดสถานที่ให้บริการสะอาด สวยงาม เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใสในการให้บริการ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวก เช่น ปากกา กาว กรรไกร ที่เขียนกระดาน เป็นต้น และความเพียงพอและความสะดวกของสถานที่จอดรถ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วัชร เสริฐสมใจ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลในการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลท่าข้าม ด้านงานให้บริการและบริการชุมชน โดยภาพรวมในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรจันทร์ มิตรมุสิก (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการให้บริการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนพึงพอใจมากต่อการให้บริการสาธารณสุขและการทำงานของพนักงานส่วนตำบล

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศและอาชีพของประชาชน ไม่ส่งผลใดๆ ต่อความคิดเห็นของประชาชนแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) เทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดให้มีสัญญาณไฟและเครื่องหมายจราจรให้มีครอบคลุมและทั่วถึงยิ่งขึ้น
- 2) เทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ควรการสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ให้มากยิ่งขึ้น
- 3) เทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ให้มากยิ่งขึ้น
- 4) เทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดพื้นที่จอดรถสำหรับผู้มาติดต่อให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาแนวทางการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ควรศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการบริการสาธารณะ
- 3) ควรศึกษาความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์.
- _____. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- พรจันทร์ มิตรมุสิก. 2549. การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. ปรินิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัชร เสริฐสมใจ. 2550. ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าข้าม. ปรินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภชัย ขาวะประภาช. 2540. นโยบายสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. 2558. ข้อมูลทะเบียนราษฎร. ถ่ายเอกสาร.
- อุไร ภาควิชัย. 2552. ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลายาอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. ปรินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
Good Governance Using in Public Services of Nong Luang Subdistrict Municipality, Selaphum District,
Roi Et Province

นที ดีพลางมา¹
รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง 2) เพื่อศึกษามาตรฐานในการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง 3) เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เทศบาลตำบลหนองหลวง สามารถบริการสาธารณะที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน การศึกษาได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ผสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามในการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยในเทศบาลตำบลหนองหลวง จำนวน 400 คน และสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในเทศบาลตำบลหนองหลวง จำนวน 19 คน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริการสาธารณะบางครั้ง ส่วนผู้นำชุมชนมีความเห็นว่า เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระดับค่อนข้างน้อย
2. ประชาชนมีความเห็นว่าการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวงในภาพรวมทุกด้านเป็นไปตามมาตรฐานการจัดบริการสาธารณะในระดับพอใช้ โดยผู้นำชุมชนเห็นว่าการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวงได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนโดยรวม
3. แนวทางการปรับปรุงแก้ไข เทศบาลตำบลหนองหลวง ควรทำการปรับปรุงแก้ไขการบริการสาธารณะให้ตรงกับความต้องการของประชาชนให้มากขึ้น ประชาชนและผู้นำชุมชนมีข้อเสนอแนะให้เร่งปรับปรุงแก้ไขปัญหายะ การจัดการไฟฟ้าแสงสว่าง การปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและการเกษตร การส่งเสริมด้านการกีฬา การจัดทำห้องบริการคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตชุมชน และควรมีการแลกเปลี่ยนและรับฟังปัญหาของชาวบ้านปรับปรุงการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้ตอบสนองการให้บริการประชาชน และควรมีการกระจายบริการสาธารณะให้ทั่วถึง

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล, การบริการสาธารณะ, เทศบาลตำบลหนองหลวง, จังหวัดร้อยเอ็ด

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were 1) to study good governance using in public services of Nong Luang Subdistrict Municipality, Selaphum District, Roi Et Province, 2) to study standard of public services of Nong Luang Subdistrict Municipality and 3) to find out the guidelines of public service improvement for Nong Luang Subdistrict Municipality in order to correspond to people's needs. The qualitative research and quantitative research were used in this study. The questionnaire was used as the tool. The sample was 400 people living in Nong Luang Subdistrict Municipality area and 19 community leaders in Nong Luang Subdistrict Municipality were interviewed.

The results of the study revealed as follows:-

1. The people had opinion on good governance using in public services of Nong Luang Subdistrict Municipality, as a whole and in aspects at the low level.
2. The people had opinion on good governance using in public services of Nong Luang Subdistrict Municipality, as a whole in accordance with the standard of public service at the fair level. The community leaders had opinion on the public services of Nong Luang Subdistrict Municipality on the benefits of the people.
3. The guidelines in public service improvement of Nong Luang Subdistrict Municipality should be more relevant to the people's needs. The people and the community leaders suggested on acceleration of waste management, lighting management, water resources for human consumption and agriculture, promotion of sports, provision of computer or internet community, exchange and listening to problems of the villagers, work improvement on giving services to people, and the public services should be extensively rendered.

Keywords : Good Governance, Public Services, Nong Luang Subdistrict Municipality, Roi Et Province

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งจัดตั้งขึ้นโดยอาศัย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะน้อยที่สุดในองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นรูปแบบอื่นทั้งหมด ซึ่งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 มาตรา 67 ได้กำหนดหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วน ตำบลต้องทำในการให้บริการสาธารณะ เช่น จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ป้องกันและ ระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และ ผู้พิการ บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น เป็นต้นและในมาตรา 68 ได้ให้อำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมหรือบริการสาธารณะได้ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2556 : ออนไลน์)

จากอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย ที่กล่าวมานั้น การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถจัดทำบริการสาธารณะในด้านต่างๆ ได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีความสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการเปิดโอกาสให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงาน ซึ่งนั่นก็คือการมี

“ธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการบริหารและดำเนินงานบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยกำหนดแนวทางให้องค์การภาครัฐ ทุกหน่วยงาน (รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล) มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของ รัฐ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักคุณธรรม (Virtues) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) และหลักความคุ้มค่า (Effectiveness) ซึ่งจากหลักการธรรมาภิบาลดังกล่าว กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้นำมากำหนดเป็นตัวชี้วัดในหลักเกณฑ์การประเมินการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งเป็นการจูงใจให้องค์การบริหารส่วนตำบล นำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นไปใช้ โดยมีการให้รางวัลแก่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดีในแต่ละปี และหากองค์การบริหารส่วนตำบลใดได้รับคะแนนประเมินผ่านเกณฑ์ ก็สามารถนำไปใช้เพื่อกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษหรือที่เรียกว่า โบนัสประจำปีได้ ซึ่งแนวการดำเนินงานนี้ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดแรงกระตุ้นให้มีการปรับปรุงการบริหารจัดการ เช่น การกำหนดระยะเวลาการให้บริการประชาชน การลดขั้นตอนการให้บริการ ประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง การเพิ่ม ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน เป็นต้น

จังหวัดร้อยเอ็ดมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดจำนวน 203 แห่ง แบ่งเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง เทศบาลนคร จำนวน 1 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 72 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 129 แห่ง (จังหวัดร้อยเอ็ด, 2558 : ออนไลน์) โดยเทศบาลตำบลหนองหลวงตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเสลภูมิ ห่างจากตัวอำเภอเสลภูมิประมาณ 14 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ 46 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 23 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 14,375 ไร่ จำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,040 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 132 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) บ้านชะหลวง 2) บ้านหนองแคน 3) บ้านดอนสีสุด 4) บ้านหนองสำราญ 5) บ้านหนองเรือ 6) บ้านหนองงู 7) บ้านหนองยาง 8) บ้านหนองทุมชุม และ 9) บ้านทุ่งสนาม (เทศบาลตำบลหนองหลวง, 2558) โดยที่ผ่านมาเทศบาลตำบลหนองหลวงได้จัดทำบริการสาธารณะให้กับประชาชนตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจจึงกำหนดแนวทางการ จัดทำบริการสาธารณะไว้ในแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2555-2557) ของเทศบาลตำบล โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานในแผนประจำปีงบประมาณ (ข้อบัญญัติ) ไว้ 5 ด้าน คือ (1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (2) ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต (3) ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการ รักษาความสงบเรียบร้อย (4) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (5) ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น (เทศบาลตำบลหนองหลวง, 2558)

จากผลประเมินการปฏิบัติราชการด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวงอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำกว่าการดำเนินการด้านอื่นๆ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาหาคำตอบว่า เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการนำหลักธรรมาภิบาลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือไม่ อย่างไร การจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลหนองหลวง เป็นไปตามมาตรฐานการจัดทำบริการสาธารณะที่ดีหรือไม่ เพียงใด ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์ หาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข การจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง ว่าควรเป็นเช่นใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดทำบริการสาธารณะ ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง
2. เพื่อศึกษามาตรฐานในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เทศบาลตำบลหนองหลวงสามารถจัดทำบริการสาธารณะที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

สมมติฐานการวิจัย

1. การจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวงมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานระดับค่อนข้างน้อย
2. การจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวงเป็นไปตามมาตรฐานการจัดทำบริการสาธารณะที่ดีในระดับน้อย

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง ซึ่งประกอบไปด้วยการจัดทำบริการสาธารณะ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนศึกษามาตรฐานการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวงและสำรวจหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถจัดทำบริการสาธารณะที่มีธรรมาภิบาลและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ในอนาคต
2. ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาวิจัยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง และผู้นำชุมชนในพื้นที่ มีจำนวน 3,040 คน
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาวิจัยเฉพาะเขตพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลหนองหลวง เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนดประชากรเป้าหมายเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ประชาชนผู้อาศัยในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง จำนวนทั้งหมด คือ 3,040 คน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประธานกลุ่มแม่บ้านในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ของประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 1 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนแต่ละหมู่บ้านที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (อ้างใน บุญธรรม กิจปริดาวิสุทธิ, 2535) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 3,040 คน คือ 353.49 คน กล่าวคือ การวิจัยครั้งนี้จะมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 354 คน ทั้งนี้ เพื่อให้การวิจัยมีค่าความคลาดเคลื่อนน้อยโดยผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาเป็นจำนวน 400 คน

ประชากรกลุ่มที่ 2 ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้
 กำนันตำบลหนองหลวง จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้านในเทศบาลตำบลหนองหลวง จำนวน 9 คน ประธานกลุ่มแม่บ้านใน
 เทศบาลตำบลหนองหลวง จำนวน 9 คน รวมประชากร กลุ่มที่ 2 จำนวน 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถามสำหรับใช้เก็บข้อมูลประชากรกลุ่มที่ 1

แบบสอบถามที่มีลักษณะแบบปลายปิดและปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างขึ้น
 จากการศึกษา ทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการได้รับคำปรึกษาและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา
 ซึ่งข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา และแบ่งประเด็นการสอบถามออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระยะเวลาการอาศัย
 ในพื้นที่ ระดับการศึกษา ความสนใจในการบริหารและการบริการสาธารณะของท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการ
 บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง โดยใช้คำถามมาตรวัดแบบ Likert Method โดยแบ่งความคิดเห็น
 ออกเป็น 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติประจำ/สม่ำเสมอ/มาก ปฏิบัติค่อนข้างสม่ำเสมอ/ค่อนข้างมาก ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติ
 ค่อนข้างน้อย/ไม่ค่อยปฏิบัติ ปฏิบัติน้อยมาก/ไม่มีการปฏิบัติ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล
 หนองหลวง ที่ได้จัดทำตามมาตรฐานการจัดทำบริการสาธารณะที่ดี โดยใช้คำถามมาตรวัดแบบ Likert Method โดย
 แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มาก ค่อนข้างมาก พอสมควร ค่อนข้างน้อย ไม่เห็นด้วยการวัดความคิดเห็น
 เกี่ยวกับการใช้ธรรมาภิบาลและการจัดทำบริการสาธารณะเป็นมาตรวัดแบบ Summated Rating หรือ Likert Method
 แบ่งเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้กำหนดการให้คะแนนแบบ Arbitrary Weighting Method (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริการสาธารณะ
 ของเทศบาลตำบลหนองหลวง และความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง ที่ได้
 จัดทำตามมาตรฐานการบริการสาธารณะที่ดี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 โดยใช้ระดับมาตราในการประเมินค่าให้คะแนน (Likert) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ แล้วกำหนดช่วงคะแนนโดยใช้สูตร
 คำนวณค่าพิสัยช่วงคะแนน

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดโดยให้ประชาชนได้แสดงข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ
 บริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหลวง

2. แบบสัมภาษณ์สำหรับเก็บข้อมูลประชากรกลุ่มที่ 2

การเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประธานกลุ่มแม่บ้าน ในเทศบาลตำบลหนอง
 หลวง ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เพื่อเป็นกรอบในการสนทนากลุ่ม (รายละเอียดภาคผนวก)
 โดยประกอบด้วยหัวข้อที่สำคัญ ดังนี้

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพ มาตรฐานการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง
- 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความแม่นยำ หรือความตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยสร้างเครื่องมือฉบับร่าง แล้วได้นำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบวัดระดับชมรมมาภิบาลและมาตรฐานบริการสาธารณะโดยนาแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (อาจารย์ที่ปรึกษา) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้มีความเหมาะสมและถูกต้อง

2. การตรวจสอบความเชื่อถือได้หรือความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณสมบัติที่สามารถวัดสิ่งเดียวกันได้หลาย ๆ ครั้ง แล้วได้คำตอบที่ใกล้เคียงกัน

งานวิจัยนี้ได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองใช้วัดกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ จำนวน 30 ราย หลังจากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น ใช้หลักการวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยใช้วิธีของ Cronbach's Alpha เพื่อหาความเที่ยงตรงของคำถาม ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น $\alpha = 0.78$

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง จำนวนทั้งหมด 400 ชุด ตามจำนวนที่กำหนดไว้แต่ละหมู่บ้าน การสุ่มตัวอย่างใช้เทคนิคการสุ่มแบบทราบบความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ประเภทการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการใช้ตารางเลขสุ่ม (Random Number Method) โดยการจับฉลากเลือกเบอร์จากหมายเลข 1 จนครบ 400

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสารรายงานของ เทศบาลตำบลหนองหลวง การศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจในการบริหารและการบริการสาธารณะ

2. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ได้แก่ การใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อทดสอบสมมติฐานและหาค่าประมาณแบบช่วงของค่าเฉลี่ยประชากรกลุ่มเดียว (One Sample T Test) โดยใช้สมมติฐานทางสถิติ (H_0) คือ $\bar{x} \leq 2.60$ (โดยที่ \bar{x} คือ ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล)

3. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ได้แก่ การใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการสาธารณะตามมาตรฐานบริการสาธารณะ เพื่อทดสอบสมมติฐานและหาค่าประมาณแบบช่วงของค่าเฉลี่ยประชากรกลุ่มเดียว (One Sample T Test) โดยใช้สมมติฐานทางสถิติ (H_0) คือ $\bar{x} \leq 2.60$ (โดยที่ \bar{x} คือ ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริการสาธารณะ)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 40 – 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.00 ในด้านการประกอบอาชีพพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 66.30 ด้านระดับการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 59.00 ในด้านระยะเวลาการอาศัยในพื้นที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 89.50

2. การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในบางครั้ง หรือมีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลค่อนข้างน้อย เมื่อแยกพิจารณา แต่ละองค์ประกอบ ประชาชนมีความเห็นว่า เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

1) หลักคุณธรรม ประชาชนมีความคิดเห็นเห็นว่า เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการบริการสาธารณะโดยยึดถือหลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานบางครั้ง หรือมีการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมค่อนข้างน้อย

2) หลักการมีส่วนร่วม ประชาชนมีความคิดเห็นเห็นว่า เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการบริการสาธารณะโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานบางครั้ง มีหรือมีการปฏิบัติตามหลักการมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย

3) หลักความคุ้มค่า ประชาชนมีความคิดเห็นเห็นว่า เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการบริการสาธารณะโดยใช้หลักความคุ้มค่าในการปฏิบัติงานบางครั้ง หรือมีการปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่าค่อนข้างน้อย

4) หลักความรับผิดชอบ ประชาชนมีความคิดเห็นเห็นว่า เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการบริการสาธารณะโดยใช้หลักความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานบางครั้ง หรือมีการปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบค่อนข้างน้อย

5) หลักนิติธรรม ประชาชนมีความคิดเห็นเห็นว่า เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการบริการสาธารณะโดยใช้หลักนิติธรรมในการปฏิบัติงานบางครั้ง หรือมีการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมค่อนข้างน้อย

6) หลักความโปร่งใส ประชาชนมีความคิดเห็นเห็นว่า เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการบริการสาธารณะโดยใช้หลักความโปร่งใสในการดำเนินงานบางครั้ง หรือมีการปฏิบัติตามหลักความโปร่งใสค่อนข้างน้อย ในส่วนความคิดเห็นของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเทศบาลตำบลหนองหลวง มีการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขอย่างเหมาะสม แต่บางกรณีก็มีการใช้บังคับไม่ค่อยเคร่งครัด นอกจากนี้ การดำเนินงานต่าง ๆ ยังมีการใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่พอสมควร มีการดำเนินงานบนหลักความโปร่งใสและเปิดเผยข้อมูลตามกฎหมายและระเบียบราชการ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะพอสมควร แต่ยังคงค้างถึงหลักความคุ้มค่าไม่มากนัก

3. มาตรฐานการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง จากการศึกษาคำความคิดเห็นของประชาชนต่อมาตรฐานการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง พบว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง ในภาพรวมทุกด้านเป็นไปตามมาตรฐานการจัดบริการสาธารณะในระดับพอใช้ เมื่อแยกพิจารณาตามองค์ประกอบของมาตรฐานการบริการสาธารณะแต่ละมาตรฐานของการบริการสาธารณะที่ดีแล้วองค์ประกอบแล้ว พบว่า

1) ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง อยู่บนพื้นฐานของหลักความเสมอภาคในการบริการสาธารณะในระดับพอใช้

2) ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง เป็นไปตามหลักความต่อเนื่องในการบริการสาธารณะในระดับพอใช้

3) การบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง เป็นไปตามหลักการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในการบริการสาธารณะระดับพอใช้ ในส่วนของผู้นำชุมชนที่ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นเป็น 2 แนวทาง คือ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนโดยรวมแล้ว แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนน้อยมีความเห็นว่า การบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวงมักคำนึงถึงคะแนนเสียงของฝ่ายการเมืองมากกว่า จึงทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณะ อีกทั้งบริการสาธารณะหลายอย่าง ควรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เช่น การส่งเสริมอาชีพ การดูแลรักษาความสะอาด

4. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของ เทศบาลตำบลหนองหลวง ประชาชนได้ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้ คือ ต้องการให้ เทศบาลตำบลหนองหลวงเร่งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาขยะ การจัดการไฟฟ้าแสงสว่าง การปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและการเกษตร เนื่องจากปัจจุบันประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก การส่งเสริมด้านการกีฬา การจัดทำห้องบริการคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตชุมชน และประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของ เทศบาลตำบลหนองหลวง ว่า ควรมีการแลกเปลี่ยนและรับฟังปัญหาของชาวบ้านให้มากขึ้น ควรมีการปรับปรุงการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้มีการทำงานที่ตอบสนองการให้บริการประชาชนให้ดีขึ้นกว่าเดิมและสร้างความสามัคคีในหมู่เจ้าหน้าที่ และต้องการให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลหนองหลวงมีการทำงานอย่างซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อนักที่ และมีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่ามากกว่าเดิม

ผู้นำชุมชนได้ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้ คือ ในด้านการบริหารผู้นำชุมชนอยากให้เทศบาลตำบลหนองหลวงมีการกระจายบริการสาธารณะให้ทั่วถึงมากกว่าเดิม มีการทำงานที่เข้าถึงประชาชนมากขึ้น มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและรับฟังปัญหาของประชาชนให้มากขึ้นการจริงจังและจริงจังทำงานเพื่อส่วนรวมของเจ้าหน้าที่ สำหรับด้านความต้องการผู้นำชุมชนเห็นว่าเทศบาลตำบลหนองหลวง ควรแก้ไขปัญหายุทธ ระบบไฟฟ้าสาธารณะ ระบบจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและบริโภคควรสนับสนุนการกีฬาของชุมชนและการให้บริการอินเทอร์เน็ตชุมชนแก่นักเรียนในพื้นที่ หรือประชาชนในพื้นที่

5. สรุปผลการทดสอบในการวิจัยไว้จำนวน 2 ข้อ โดยใช้ค่าสถิติ One Sample T-Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในการทดสอบสมมติฐานได้ผลการทดสอบโดยสรุป ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวงมีการนำหลัก ธรรมภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานระดับค่อนข้างน้อย เมื่อใช้ค่าสถิติทดสอบสมมติฐานแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวงมีการนำหลักธรรมภิบาลมาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานในระดับค่อนข้างน้อยสมมติฐานข้อที่ 1 จึงได้รับการยอมรับ

สมมติฐานข้อที่ 2 การบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวงเป็นไปตามมาตรฐานการบริการสาธารณะที่ดีในระดับน้อย เมื่อใช้ค่าสถิติทดสอบสมมติฐานแล้ว พบว่า ประชาชนไม่ได้มีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวงมีการบริการสาธารณะเป็นไปตามมาตรฐานการบริการสาธารณะที่ดีในระดับน้อย สมมติฐานข้อที่ 2 จึงไม่ได้รับการยอมรับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง” นำไปสู่การอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนและผู้นำชุมชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง โดยประชาชนมีความคิดเห็นว่า เทศบาลตำบลหนองหลวงมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระดับบางครั้ง หรือมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดการบริการสาธารณะค่อนข้างน้อย การที่ผลการศึกษากฎหมายเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนประเมินจากประสบการณ์ที่พบเห็นจากการปฏิบัติหน้าที่ในการบริการสาธารณะที่ผ่านมาของเทศบาลตำบลหนองหลวง ว่ายังไม่มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการทำงานอย่างแท้จริง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางในการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง เป็นเพียงแต่การกระทำตามที่ตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่กำหนดไว้ และมีการบังคับให้องค์กรปกครองท้องถิ่นทุกแห่งต้องนำมาใช้ จึงทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่นรวมทั้งเทศบาลตำบลหนองหลวงต้องพยายามนำไปปรับใช้โดยที่ไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะต้องให้ได้รับผลของการนำหลักธรรมาภิบาลที่ถูกนำมาใช้เป็นตัวชี้วัดที่เกิดขึ้นจริงจากการบริการสาธารณะที่สามารถแก้ไขปัญหาและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างแท้จริง แต่ผลลัพธ์ที่ต้องการคือ คะแนนการประเมินผลการดำเนินงานจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ จึงทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นไปในแนวทางดังกล่าว

สำหรับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนในภาพรวมแล้วผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลตำบลหนองหลวงมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงานตามหน้าที่ โดยผู้นำชุมชนอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยมีความคิดเห็นว่า การดำเนินงานของ เทศบาลตำบลหนองหลวง โดยใช้หลักธรรมาภิบาล เป็นการดำเนินงานตามหน้าที่เท่านั้น ทั้งนี้ เพราะ ตามหลักเกณฑ์การประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนด คือ การมีหลักนิติธรรมที่ต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการออกกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน ครอบคลุมถึงอำนาจหน้าที่ มีการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนต่างๆ และต้องมุ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายโดยคำนึงถึงความเสมอภาคและความยุติธรรมในสังคม แต่ผลการศึกษากลับพบว่า เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้ คือ มีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบหรือข้อบัญญัติให้เหมาะสมทันสมัย การบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคเป็นธรรม การชี้แจงให้ความรู้กับประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบหรือข้อบัญญัติต่างๆ เพื่อให้คนในชุมชนยอมรับและปฏิบัติตามอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย จึงส่งผลให้ เทศบาลตำบลหนองหลวง ถูกประเมินจากประชาชนว่า เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการใช้หลักนิติธรรมค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ถ้าไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับจากรัฐบาลส่วนกลางมาบังคับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องใช้หลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงานก็อาจเป็นไปได้ยากที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้เพราะการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้จะส่งผลกระทบต่อการทำงานในรูปแบบเดิมๆ ของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่อยากให้ประชาชนได้รับรู้ถึงการทำงานในทุกด้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร

2. ความคิดเห็นของประชาชนและผู้นำชุมชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองหลวง ให้เป็นไปตามมาตรฐานการ บริการสาธารณะ โดยประชาชนมีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลหนองหลวง มีการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง ในภาพรวมทุกด้านเป็นไปตามมาตรฐานการจัดบริการสาธารณะในระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการจัดทำที่เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งอาจเป็นเพราะกรอบและวิธีการของกฎหมายได้กำหนดให้ เทศบาลต้องทำตามมาตรฐาน

ดังกล่าว การบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง จึงไม่โดดเด่นเกินความคาดหมายของประชาชน เมื่อพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้นำชุมชนที่มีต่อการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง จะเห็นได้ว่าผู้นำชุมชนก็มีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง เป็นไปตามมาตรฐานการบริการสาธารณะเนื่องจาก เป็นการดำเนินงานไปตามภาระหน้าที่ของ เทศบาล ที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น และยังมีผู้นำชุมชนอีกส่วนหนึ่งได้เสริมว่าการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง ยังอิงกับฐานคะแนนเสียงของผู้บริหาร เทศบาลตำบลหนองหลวง อีกด้วย อย่างไรก็ตามการบริการสาธารณะในประเด็นการแจกเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้มีคุณสมบัติที่สามารถรับเบี้ยยังชีพอื่น ๆ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นบริการที่ดีมาก หรือการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การให้ทุนการศึกษา อาหารกลางวัน กลุ่มประชาชนตัวอย่างเห็นว่าเป็นบริการสาธารณะที่มีมาตรฐานดี

การที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ เนื่องจากการบริการสาธารณะดังกล่าวข้างต้น เป็นไปตามเป้าหมายของการบริการสาธารณะที่ John D. Millett (1954, อ้างใน สมลาภ พรหมศรี, 2551) ได้เสนอไว้ว่า หลักหรือแนวทางการบริการสาธารณะที่จะสร้างความพึงพอใจให้ผู้รับบริการได้ต้องเป็นไปตามหลักการที่สำคัญ คือ ต้องเป็นการให้บริการที่สม่ำเสมอ มีความเป็นธรรมเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกกีดกัน นอกจากนี้ยังต้องให้บริการที่ตรงเวลา เพียงพอ ต่อเนื่อง และมีการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและการทำงานให้ดีขึ้นตลอดเวลา

เมื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อมาตรฐานการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง เป็นรายประเด็นแล้วจะเห็นได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่ เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการนำหลักการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาใช้ในการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจากการบริการสาธารณะของ เทศบาล นั้นในเบื้องต้นจะเน้นไปที่การสร้างบริการสาธารณะใหม่ๆ ที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่และบริการสาธารณะที่ต้องบริการต่อเนื่องซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริการสาธารณะที่เป็นหน้าที่ของเทศบาล ที่ต้องทำประจำ มากกว่าที่จะต้องมาพิจารณาถึงการพัฒนาหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะที่ได้เคยทำขึ้นแล้วเพราะถือว่าบริการสาธารณะดังกล่าวได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนในเบื้องต้นก่อนหน้านั้นแล้ว ทั้งนี้ จากการกรรศึกษาดังกล่าวข้อมแสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีความสนใจที่จะติดตามบริการสาธารณะที่เทศบาลตำบลหนองหลวง ได้จัดทำให้ประชาชนไปแล้วอีกด้วย ดังนั้น เทศบาลตำบลหนองหลวง จึงต้องเอาใจใส่ ดูแลพัฒนา และปรับปรุง บริการสาธารณะในพื้นที่ที่ได้จัดทำไปแล้วมีสภาพที่ใช้ได้เสมอและให้ดีขึ้นต่อไป

3. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของประชาชนและผู้นำชุมชน จะเห็นได้ว่าทั้งประชาชนและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน เช่น ความต้องการให้ เทศบาลตำบลหนองหลวง แก้ไขปัญหาขยะในพื้นที่ ปัญหาระบบไฟส่องสว่างในพื้นที่ ความต้องการให้สนับสนุนด้านการออกกกำลังกาย อินเทอร์เน็ตชุมชน รวมทั้ง การเสนอแนะให้เทศบาลมีการปรับปรุงการทำงานของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาล แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง และเป็นสิ่งที่ เทศบาลตำบลหนองหลวง จะต้องแก้ไขปรับปรุง หรือพัฒนา ปัญหาและความต้องการดังกล่าวอย่างเร่งด่วน เพื่อให้บริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง สามารถตอบสนองความต้องการและแก้ไข้ปัญหาของประชาชนในพื้นที่ได้ตรงความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง และเป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลหนองหลวงที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 5 ด้าน และหนึ่งในห้ายุทธศาสตร์ คือ การพัฒนาสังคม ที่มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อีกด้วย

4. การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง มีวัตถุประสงค์ศึกษา 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบล

หนองหลวง เพื่อศึกษามาตรฐานในการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง และเพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง ให้สามารถจัดทำบริการสาธารณะที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งจากผลการศึกษาทำให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้งหมด กล่าวโดยสรุป คือ การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองหลวง และการบริการสาธารณะให้เป็นไปตามมาตรฐานบริการสาธารณะ เทศบาลตำบลหนองหลวง เป็นเพียงการดำเนินการตามภาระหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดและตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่เท่านั้น เทศบาลตำบลหนองหลวง ยังไม่มีการดำเนินการบริการสาธารณะที่อยู่ในระดับเกินความคาดหวังหรือเกินมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น เทศบาลตำบลหนองหลวง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง บริการสาธารณะให้ดีขึ้นเกินมาตรฐานหรือความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ การพัฒนาปรับปรุงระบบไฟฟ้าแสงสว่างรวมทั้งระบบสาธารณสุขปโภค การส่งเสริมการออกกำลังกาย หรือการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย

1. เทศบาลตำบลหนองหลวง ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชนหรือผู้นำชุมชนในพื้นที่ให้มากขึ้น และควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ อีกทั้งกระตุ้นประชาชนให้ทราบถึง บทบาท อำนาจหน้าที่ของประชาชนที่มีต่อ เทศบาลเพื่อให้ประชาชนทราบว่าตนเองต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง มีบทบาท มีหน้าที่ต่อการทำงานของเทศบาล อย่างไร รวมทั้ง ควรมีการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลหนองหลวง เข้าใจหลักธรรมาภิบาลในการทำงานและนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการทำงานอย่างจริงจัง อันจะส่งผลให้การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริการสาธารณะและการบริการสาธารณะให้เป็นไปตามมาตรฐาน ของ เทศบาลตำบลหนองหลวง สามารถตอบสนองความต้องการ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่อย่างดีที่สุด

2. จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าประชาชนในพื้นที่ เทศบาลตำบลหนองหลวง มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า เทศบาลตำบลหนองหลวง มีการบริการสาธารณะโดยใช้หลักธรรมาภิบาลและการบริการตามมาตรฐานบริการสาธารณะ เป็นไปตามกรอบที่กฎหมายกำหนด การดำเนินงานของ เทศบาลตำบลหนองหลวง เป็นเพียงการดำเนินงานตามภาระหน้าที่ไม่ได้โดดเด่นเกินความคาดหวังของประชาชน ดังนั้น เทศบาลตำบลหนองหลวง ควรมีการเปลี่ยนแปลงแนวทางการทำงานจากเดิมที่เน้นการดำเนินการตามภาระหน้าที่เพียงอย่างเดียว เป็นการทำงานตามภาระหน้าที่ควบคู่ไปกับการทำงานเชิงรุก ซึ่งเป็นการทำงานที่ไม่ต้องรอความต้องการจากประชาชนในพื้นที่แล้วจึงดำเนินงาน แต่เป็นการทำงานบริการสาธารณะที่มองอนาคตของพื้นที่ เทศบาลตำบลหนองหลวง ว่าควรจะดำเนินการอย่างไรที่จะสร้างความสุข ความพึงพอใจ ให้กับประชาชนในพื้นที่ก่อนที่ประชาชนจะออกมาเรียกร้องความต้องการนั่นเอง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริการสาธารณะหรือการบริการสาธารณะตามมาตรฐานการบริการสาธารณะที่ดีในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ หรือกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อทราบถึงปัญหาและความต้องการใช้บริการสาธารณะของคนกลุ่มดังกล่าวซึ่งถือว่าเป็นคนกลุ่มน้อยในพื้นที่ อีกทั้งเพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงบริการสาธารณะให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่

2. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนในพื้นที่ว่าแท้จริงแล้วประชาชนต้องการบริการสาธารณะประเภทไหน อย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนบริการสาธารณะที่ถูกต้องและเหมาะสมกับประชาชนในพื้นที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2549. **มาตรฐานการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย,
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2558. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.dla.go.th> (15 สิงหาคม 2558).
- จังหวัดร้อยเอ็ด. 2558. **สรุปข้อมูลจังหวัดร้อยเอ็ด**. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.roiet.go.th/2013/> (17 สิงหาคม 2558).
- บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ. 2535. **ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : B&B Publishing.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สมลาภ พรหมศรี. 2551. **ผลสำเร็จของการให้บริการพิธีการศุลกากรส่งออกทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสารของฝ่ายบริการคลังสินค้าท่าเทียบท่าที่ 2 สำนักสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร กรมศุลกากร**. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2558. **พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537**. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.krisdika.go.th> (18 สิงหาคม 2558).
- เทศบาลตำบลหนองหลวง. 2555. **แผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลหนองหลวง (2556 – 2558)**.
- เทศบาลตำบลหนองหลวง. 2558. **ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลหนองหลวง**. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://nongloungh.localgov.in.th/index.php> (15 สิงหาคม 2558).

ศึกษาการดำเนินงานโครงการหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวง อำเภอรัษฎบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
The Operation of Kwao Thung Subdistrict Health Assurance Funds, Thawat Buri District, Roi Et Province

นवलหงษ์ อุทธิสินธุ์¹
รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานโครงการหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวง อำเภอรัษฎบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ แกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในเขตตำบลเขาวง อำเภอรัษฎบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,056 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. แกนนำสุขภาพประจำครอบครัว มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวง อำเภอรัษฎบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ รองลงมาด้านการตอบสนองต่อความต้องการ ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ ด้านการสร้างเชื่อมั่นใจผู้รับบริการ และด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ตามลำดับ
2. แกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ที่มีเพศและที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวง อำเภอรัษฎบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : กองทุนหลักประกันสุขภาพ

¹ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the operation of Kwao Thung Subdistrict Health Assurance Funds, Thawat Buri District, Roi Et Province, classified gender and occupation. The population was 1,056 family health leaders in Kwao Thung Subdistrict, Thawat Buri District, Roi Et Province, 290 persons were determined as the sample by Taro Yamane's sample-size table. The 5-rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:

1. The family health leaders in Kwao Thung Subdistrict, Thawat Buri District, Roi Et Province had opinion on the operation of Kwao Thung Subdistrict Health Assurance Funds as a whole at the moderate level, ranked by descending order of compassion in customer, response to demand, reliability of service, ensuring to the customers, concrescence of service aspect respectively.

2. The opinion of family health leaders with different gender and occupation, on the operation of Kwao Thung Subdistrict Health Assurance Funds, Thawat Buri District, Roi Et Province, was found with no difference.

Keywords : Health Assurance Funds

บทนำ

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้แบบแผนการดำเนินชีวิตของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ภาครัฐให้ความสำคัญกับท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและการพัฒนามากขึ้น รวมถึงงานด้านสาธารณสุขซึ่งมีการจัดตั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาพในชุมชนด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินการกองทุนสุขภาพตำบลให้เกิดการขับเคลื่อนของนโยบาย ด้านสาธารณสุขของตำบล

การสาธารณสุขมูลฐาน ได้รับการผลักดันและบรรจุให้เป็นนโยบายและแผนสาธารณสุขแห่งชาติ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) จนถึงปัจจุบัน หลักการสำคัญของการสาธารณสุขมูลฐาน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลืองานด้านสาธารณสุข ทั้งด้านกำลังคน กำลังเงิน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มิได้หมายถึงชุมชนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการพัฒนา หากแต่หมายถึงประชาชนในชุมชนนั้น เป็นผู้ตระหนักถึงปัญหาของชุมชนของตนเป็นอย่างดี จึงเป็นผู้กำหนดปัญหาสาธารณสุขของชุมชนนั่นเอง เป็นผู้วิเคราะห์ปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน ทั้งนี้โดยชุมชนมีความสามารถในการแยกแยะได้ว่า วิธีการแก้ปัญหาใด ประชาชนในชุมชนสามารถแก้ไขได้ วิธีการใดอยู่นอกเหนือความสามารถของชุมชน ก็ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ บุคคลหรือ องค์กรภายนอกเข้ามาช่วยแก้ไข ปัญหา รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้หลายรูปแบบ เช่น การสำรวจและใช้ผลการสำรวจความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) การจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุข การจัดตั้งศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) การคัดเลือกและฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) แกนนำสุขภาพประจำครอบครัว(กศค.) เพื่อให้บุคคลเหล่านี้เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมอนามัยของเพื่อนบ้านในชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการนำ

เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐานด้วย เป็นเทคนิควิธีการที่ง่าย ไม่ซับซ้อน เหมาะสมกับแต่ละสภาพท้องถิ่น และประชาชนสามารถปฏิบัติได้ เทคนิควิธีการนี้หมายรวมถึงแต่วิธีการค้นหาปัญหา ขบวนการในการแก้ไขปัญหา จนกระทั่งถึงเทคนิคในการแก้ไขปัญหาโดยชุมชนเอง เทคนิคเหล่านี้ อาจเป็นภูมิความรู้ดั้งเดิมในชุมชนที่มีการถ่ายทอดในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของตนเองมาเป็นเวลาช้านาน หรืออาจเป็นภูมิความรู้ใหม่ๆที่ชุมชนได้เรียนรู้เพิ่มเติมว่าเหมาะสมกับชุมชนในการแก้ปัญหา

แนวคิดระบบสุขภาพภาคประชาชน จึงเป็นแนวคิดซึ่งพัฒนาและต่อยอดมาจากแนวคิดงานสาธารณสุขมูลฐาน เป็นเรื่องของชุมชนที่จะคิด ตั้งเป้าหมาย บริหารจัดการ และวัดผลสำเร็จด้วยตนเอง เพื่อการพัฒนาสุขภาพของคนในชุมชน ถือเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชน ที่จะต้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนา รับผิดชอบ การดูแลชีวิต และสุขภาพพื้นฐานได้ด้วยตนเอง ดังนั้น กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ จึงใช้เป็นกลยุทธ์ การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพองค์กรภาคีเครือข่ายในการจัดการสุขภาพของชุมชน โดยใช้แนวคิดพื้นฐานของระบบสุขภาพภาคประชาชน ประกอบด้วย 3 แนวคิดหลัก คือ 1) แนวคิดเรื่องคน 2) แนวคิดด้านองค์ความรู้ และ 3) แนวคิดเรื่องทุน ซึ่ง 3 แนวคิดนี้ถือเป็นแนวคิดพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบสุขภาพภาคประชาชนในแต่ละชุมชน ส่วนกลไกหลักที่เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์ประกอบหลัก ทั้ง 3 ประการ มีความเชื่อมโยงทั้งในทางปฏิบัติและการประสานงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างเหมาะสมก็คือ การจัดการองค์ประกอบทั้ง 3 ประการ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้ โดยมีกระบวนการจัดการอย่างเป็นขั้นตอนและอาศัยความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อให้เกิดหมู่บ้านที่มีการจัดการด้านสุขภาพได้ อันส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านเข้มแข็ง เป็นฐานสู่เมืองไทยแข็งแรงตามเป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุข

ในพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 มาตรา 13(3) มาตรา 18(8) มาตรา 47 และมาตรา 48(4) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนและกำหนดหลักเกณฑ์ให้องค์กรชุมชนองค์กรเอกชนและภาคเอกชนที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร ดำเนินงาน และบริหารจัดการเงินทุนในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ได้ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการ โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างหลักประกันสุขภาพแห่งชาติให้แก่บุคคลในพื้นที่ให้คณะกรรมการสนับสนุนและประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้องค์กรดังกล่าวเป็นผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่โดยให้ได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุน อำเภอ วัชบุรี มีการดำเนินงานด้านสาธารณสุขตามยุทธศาสตร์หลักของประเทศ โดยการผลักดันแนวนโยบายผ่านทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และท้องถิ่น ให้ชุมชนเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะกำหนดขึ้นโดย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในเขตรับผิดชอบของอำเภอ วัชบุรี โดย เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ได้ดำเนินการดูแลสุขภาพของชุมชนในหลาย ๆ ด้านตามแนวนโยบาย กระทั่งมีการจัดตั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ขึ้นในปี 2550 ตำบลเขาเวาทุ่ง เป็น 1 ใน 12 ตำบลของอำเภอ วัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนหมู่บ้าน ในเขตรับผิดชอบ 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหลังคาเรือน 1,056 หลังคาเรือน ประชากร รวมทั้งสิ้น 4,466 คน มีบุคลากรด้านสุขภาพในชุมชน คือ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน 98 คน แกนนำสุขภาพประจำครอบครัว (กสค.) จำนวน 1,056 คน ได้รับการอบรมด้านสุขภาพทุกปี และมีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน (ศสมข.) จำนวน 10 แห่ง มีการดำเนินงาน ใน ศสมข. โดย อสม.อย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคในทุกปี ทั้งจากการสนับสนุนจากโรงพยาบาล วัชบุรี โรงพยาบาลชุมชน ตำบลเขาเวาทุ่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลเขาเวาทุ่ง ในรูปของโครงการต่างๆ ที่ภาครัฐเสนอลงไป เป็นปีต่อปี อาทิ โครงการป้องกันควบคุมโรคโรคติดต่อ เช่น ไข้หวัดนก ไข้เลือดออก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโครงการป้องกันควบคุม

โรคไม่ติดต่อ เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง เป็นต้น และในรูปของการสนับสนุนเป็นงบประมาณในการดำเนินงานของศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ในแต่ละปี ปีละ 10,000 บาทต่อหมู่บ้าน โดยให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้บริหารจัดการเงินงบประมาณดังกล่าว ในการดำเนินการด้านส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค

ปี พ.ศ.2550 องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงศ์ สมัครเข้าร่วมในกองทุนสุขภาพตำบล กับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) มีการกำหนดรูปแบบการจัดตั้งกองทุนที่ชัดเจน ในเรื่องของคณะกรรมการบริหารกองทุนที่มาจากภาครัฐ ท้องถิ่นและประชาชน การได้มาซึ่งงบประมาณ สนับสนุนกองทุน ต่อมาคณะกรรมการบริหารกองทุนสุขภาพตำบลเขาวงศ์ ได้เปิดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากขึ้น โดยการจัดทำประชาคม ทำแผนงานโครงการด้านสาธารณสุขในพื้นที่เพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารกองทุน ตลอดจนมีการจัดตั้งทีมสุขภาพตำบลเขาวงศ์ ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ ท้องถิ่นและประชาชน และพัฒนาทีมสุขภาพตำบล มีการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสุขภาพ โดยทีมสุขภาพตำบล ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะถือได้ว่าเป็น แผนงาน โครงการที่มาจากความต้องการของ ประชาชนโดยตรงจากการทำประชาคม อันส่งผลให้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสุขภาพตำบล เขาวงศ์ นับตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกองทุนสุขภาพปี 2550

ปีงบประมาณ 2555 คณะกรรมการบริหารกองทุนสุขภาพตำบลเขาวงศ์ ได้มีการพัฒนาศักยภาพทีมสุขภาพตำบลเขาวงศ์ในการกำหนดจุดหมายปลายทาง สร้างยุทธศาสตร์สุขภาพ สร้างแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ฉบับปฏิบัติการ สร้างนวัตกรรมและตัวชี้วัด สร้าง แผนปฏิบัติการ จนสามารถนำแผนปฏิบัติการไปเสนอกองทุนสุขภาพตำบลเขาวงศ์ และดำเนินการตามแผน จนทำให้ทีมสุขภาพตำบลเขาวงศ์สามารถกำหนดยุทธศาสตร์สุขภาพของตำบลในระยะ 5 ปี กำหนดเส้นทางที่จะนำไปซึ่งการบรรลุแผนยุทธศาสตร์ กำหนดแผนที่ ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการระยะเวลา 1 ปี ร่วมกันสร้างนวัตกรรม ร่วมกันสร้างแผนปฏิบัติการเพื่อตอบยุทธศาสตร์ในระยะ 1 ปี นับตั้งแต่มีการจัดตั้งกองทุนสุขภาพตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงศ์ อาจกล่าวได้ว่าชุมชนตำบลเขาวงศ์มีส่วนร่วมในการดูแลจัดการสุขภาพ ภาคประชาชนมากขึ้น เข้มข้นขึ้น ทั้งในรูปของการเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุน การเข้ามาเป็นคณะกรรมการพัฒนาสุขภาพ การเข้าร่วมในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์สุขภาพของตำบล กำหนดแผน ปฏิบัติการ จัดทำแผนงานโครงการด้านสุขภาพของตำบลเขาวงศ์อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวงศ์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการวางแผนและการดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวงศ์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวงศ์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวงศ์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. แขนงนำสุขภาพประจำครอบครัว ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
2. แขนงนำสุขภาพประจำครอบครัว ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ แขนงนำสุขภาพประจำครอบครัว (กสค.) ในเขตตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,056 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 290 คน

ด้านเนื้อหา คือ ศึกษาการดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ 2) ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ 3) ด้านการตอบสนองต่อความต้องการบริการ 4) ด้านการสร้างความมั่นใจต่อผู้รับบริการ และ 5) ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ

ด้านพื้นที่ คือ ตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของแขนงนำสุขภาพประจำครอบครัว (กสค.) ในเขตตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เพศ และอาชีพ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ 2) ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ 3) ด้านการตอบสนองต่อความต้องการบริการ 4) ด้านการสร้างความมั่นใจต่อผู้รับบริการ และ 5) ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ

ระยะเวลาในการศึกษา

ระหว่างวันที่ 1 มกราคม-30 เมษายน 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ แขนงนำสุขภาพประจำครอบครัว (กสค.) ในเขตตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,056 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ แขนงนำสุขภาพประจำครอบครัว (กสค.) ในเขตตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวต่อการดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเวหาทุ่ง อำเภอวังนุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวต่อการดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเวหาทุ่ง อำเภอวังนุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีวิธีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล

2) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไขหาเนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 40 คน

6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อ นายกองคึกการ บริหารส่วนตำบลเวหาทุ่ง อำเภอวังนุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ตรวจสอบความ สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวต่อการดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวต่อการดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) , ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนที่แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวในเขตตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 163 คน (ร้อยละ 56.21) เป็นเพศชาย จำนวน 127 คน (ร้อยละ 43.79) ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 112 คน (ร้อยละ 38.62) รองลงมาคืออาชีพส่วนตัว จำนวน 104 คน (ร้อยละ 35.38) และเป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 74 คน (ร้อยละ 25.52)

2. แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} =3.30) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ (\bar{x} =3.43) รองลงมาด้านการตอบสนองต่อความต้องการ (\bar{x} =3.41) ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ (\bar{x} =3.38) ด้านการสร้าง ความมั่นใจผู้รับบริการ (\bar{x} =3.19) และด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (\bar{x} =3.13) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} =4.16) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ สถานพยาบาลมีเครื่องหมายบอกชัดเจนเข้าใจง่าย (\bar{x} =3.57) รองลงมา จุดให้บริการของสถานพยาบาลมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน (\bar{x} =3.15) และมีเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่ในสภาพที่ใช้การได้เพียงพอ และพร้อมที่จะใช้งานได้ทันที (\bar{x} =3.12)

2) ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตรวจรักษาได้ตรงตามอาการ ($\bar{x} = 3.63$) รองลงมา เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสามารถให้การรักษาก่อนอาการของท่านทุเลาและหายได้ ($\bar{x} = 3.40$) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้บริการแก่ ผู้มารับบริการทุกคนด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน ($\bar{x} = 3.39$)

3) ด้านการตอบสนองต่อความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.41$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เจ้าหน้าที่ที่มีความสนใจและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้รับบริการทันที ($\bar{x} = 3.58$) รองลงมาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ข้อมูล และให้ความกระจ่างในข้อมูลที่ได้รับบริการสงสัย ($\bar{x} = 3.56$) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ ที่จะให้บริการทันทีเมื่อมีผู้มารับบริการ ($\bar{x} = 3.51$)

4) ด้านการสร้าง ความมั่นใจผู้รับบริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.19$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้บริการโดยคำนึงถึงสิทธิของผู้รับบริการ ($\bar{x} = 3.29$) รองลงมา เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้บริการด้วยความซื่อสัตย์ และเป็นที่น่าไว้วางใจได้ ($\bar{x} = 3.22$) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้บริการด้วยความสุภาพ อ่อนโยน มีมารยาท ($\bar{x} = 3.17$)

5) ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขรับฟังปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการทุกครั้งที่ได้รับบริการ ($\bar{x} = 3.61$) รองลงมา เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้เกียรติ และเคารพในศักดิ์ศรีของผู้รับบริการ ($\bar{x} = 3.52$) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขดูแลเอาใจใส่ และสอบถามความต้องการของผู้รับบริการ ($\bar{x} = 3.45$)

3. แขนงนำสุขภาพประจำครอบครัว ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

4. แขนงนำสุขภาพประจำครอบครัว ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

แกนนำสุขภาพประจำครอบครัวมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาทุ่ง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยจะให้ความสำคัญด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ รองลงมาด้านการตอบสนองต่อความต้องการ ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ ด้านการสร้าง ความมั่นใจผู้รับบริการ และด้านด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ตามลำดับ โดยผู้ศึกษาจะได้นำประเด็นที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ มีผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแกนนำสุขภาพมีความคิดเห็นว่าสถานพยาบาลมีเครื่องหมายบอกชัดเจนเข้าใจง่าย มีการจัดจุดให้บริการของสถานพยาบาลมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน และมีเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เพียงพอ และพร้อมที่จะใช้งานได้ทันที จากผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาทุ่ง ได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม และเกิดประโยชน์ต่อประชาชน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก หน่วยงานมีบุคลากรในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน พื้นที่กว้างขวางสะดวกต่อการให้บริการ หน่วยงานมีงบประมาณการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน มีวัสดุอุปกรณ์การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชนเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน มีสถานบริการมีความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย มีเครื่องมือและวัสดุ

อุปกรณ์ที่อยู่ในสภาพที่ใช้การได้เพียงพอและพร้อมที่จะใช้งานได้ทันทีและจุดให้บริการของสถานพยาบาลมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน มีความพึงพอใจ

2. ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ มีผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแกนนำสุขภาพมีความคิดเห็นว่าสถานพยาบาลเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตรวจรักษาได้ตรงตามอาการ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสามารถให้การรักษานอนอาการของท่านทุเลาและหายได้ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้บริการแก่ ผู้มารับบริการทุกคนด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน แสดงให้เห็นว่า ในการ จากผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวง ได้จัดสรรบุคลากรที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวและประชาชนได้รับประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม จะเห็นได้จากแกนนำสุขภาพมีความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตรวจรักษาได้ตรงตามอาการ สามารถให้การรักษานอนอาการของท่านทุเลาและหายได้ และความเสมอภาคในการให้บริการต่อผู้รับบริการ

3. ด้านการตอบสนองต่อความต้องการ มีผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแกนนำสุขภาพมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความสนใจและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้รับบริการทันที เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ข้อมูล และให้ความกระจ่างในข้อมูลที่ได้รับบริการสงสัย และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ ที่จะให้บริการทันทีเมื่อมีผู้มารับบริการ จากผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวง สามารถตอบสนองความต้องการกลุ่มเป้าหมาย ได้ตรงตามความต้องการ จะเห็นได้จากแกนนำสุขภาพมีความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่มีความสนใจและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ปัญหา การให้ข้อมูลที่กระจ่างชัดของเจ้าหน้าที่แก่ผู้รับบริการ และความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการที่จะให้บริการ

4. ด้านการสร้างความมั่นใจผู้รับบริการ ผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแกนนำสุขภาพมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้บริการโดยคำนึงถึงสิทธิของผู้รับบริการ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้บริการด้วยความซื่อสัตย์ และเป็นที่น่าไว้วางใจได้ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้บริการด้วยความสุภาพ อ่อนโยน มีมารยาท บริการจากผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวงดำเนินการสร้างความมั่นใจผู้รับบริการ จะเห็นได้จากแกนนำสุขภาพมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้บริการโดยคำนึงถึงสิทธิของผู้รับบริการ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความซื่อสัตย์ เป็นที่น่าไว้วางใจได้ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้บริการด้วยความสุภาพ อ่อนโยน มีมารยาทที่ดี

5. ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ ผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแกนนำสุขภาพมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขรับฟังปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการทุกครั้งที่ให้บริการ รองลงมา เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้เกียรติ และเคารพในศักดิ์ศรีของผู้รับบริการ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขดูแลเอาใจใส่ และสอบถามความต้องการของผู้รับบริการ

6. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ที่มีเพศและที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาวง อำเภอห้วยซุนรี จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศและอาชีพของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ไม่ส่งผลใดๆ ต่อความคิดเห็นของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว แต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ การดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขวาสัน อำเภอรวยเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรกำกับดูแลด้านการทำความสะอาดและและความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้มากยิ่งขึ้น
- 2) ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ การดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขวาสัน อำเภอรวยเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรกำกับการดูแล เอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ต่อผู้รับบริการให้มากยิ่งขึ้น
- 3) ด้านการตอบสนองต่อความต้องการ การดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขวาสัน อำเภอรวยเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรปรับปรุงการตอบสนองต่อปัญหาของผู้รับบริการ ได้ทันทีให้มากยิ่งขึ้น
- 4) ด้านการสร้างเชื่อมั่นใจผู้รับบริการ การดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขวาสัน อำเภอรวยเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรกำกับการอธิบายขั้นตอนและเหตุผลในสิ่งที่ได้ปฏิบัติแก่ผู้รับบริการ ให้มากยิ่งขึ้น
- 5) ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ การดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขวาสัน อำเภอรวยเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัญหา อุปสรรค การดำเนินงานโครงการทุนหลักประกันสุขภาพตำบล
- 2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในระบบประกันด้านสุขภาพอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- พงษ์สันต์ ฮามวงศ์. 2558. ความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นพื้นที่ กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทัพไทย อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. 2553. คู่มือปฏิบัติงาน กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.). พิมพ์ครั้งที่ 1. มีนาคม 2553
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. 2550. คู่มือระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.
- ณรงค์ เอี่ยมรอด. 2550. ความคิดเห็นของบุคลากรผู้รับผิดชอบต่อการถ่ายโอนภารกิจงานระบบ หลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นสู่องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
People's Expectation towards Public Services of Banna Subdistrict Municipality, Banna District,
Nakhon Nayok Province

นาวาอากาศเอกทศพล อินเงินดี¹
พัฒนศิลป์ ลำไธสงรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 5,407 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 372 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคาดหวังต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ด้านการเมืองและการบริหาร ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ
2. ประชาชนที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริการสาธารณะ, เทศบาลตำบลบ้านนา

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the people's expectation towards public services of Banna Subdistrict Municipality, Banna District, Nakhon Nayok Province, classified by gender and educational level. The population was 5,407 people in Banna Subdistrict Municipality, 372 persons were determined as the sample by Taro Yamane's sample-size table. The 5-rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

1. The people's expectation towards public services of Banna Subdistrict Municipality, Banna District, Nakhon Nayok Province, as a whole and in aspects was at the high level, ranked by descending order of infrastructure, well-being of citizens, political and administration, quality of life and natural resources and environment aspects respectively.
2. The opinion of people with different gender and educational level, on public services of Banna Subdistrict Municipality, Banna District, Nakhon Nayok Province, was found as a whole and in aspects with no difference.

Keywords : Public Services, Banna Subdistrict Municipality

บทนำ

การบริหารราชการแผ่นดินของไทยดังกล่าว มีลักษณะโดยสังเขป คือ การบริหารราชการส่วนกลาง ใช้หลักการรวมอำนาจโดยให้อำนาจการบังคับบัญชาและการวินิจฉัยสั่งการสูงสุดอยู่ในส่วนกลาง คือ กรุงเทพมหานครอันเป็นเมืองหลวงและศูนย์กลางการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐ แบ่งส่วนราชการออกเป็น สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง ทบวง ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง สำนักนายกรัฐมนตรี ส่วนราชการดังกล่าวนี้มีฐานะเป็นนิติบุคคล การบริหารราชการส่วนภูมิภาค ใช้หลักการแบ่งอำนาจโดยราชการส่วนกลางเป็นเจ้าของอำนาจ แล้วแบ่งอำนาจการบังคับบัญชาและการวินิจฉัยสั่งการให้แก่ภูมิภาคนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และการปฏิบัติของภูมิภาคนั้นจะต้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้จะต้องไม่ขัดต่อนโยบายของส่วนกลางหรือของคณะรัฐมนตรี หรือตัวบทกฎหมายของประเทศ การบริหารราชการส่วนภูมิภาค มี 2 ระดับ คือ จังหวัดและอำเภอ และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นใช้หลักการกระจายอำนาจที่ส่วนกลางได้มอบอำนาจระดับหนึ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นไปดำเนินการปกครองตนเองอย่างอิสระโดยที่ห้ามขัดต่อกฎหมายของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน กิจกรรมที่ทำได้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการพัฒนา มีอิสระในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาหรือการสนับสนุนกิจกรรมของท้องถิ่น ออกข้อบังคับหรือระเบียบต่าง ๆ มาบังคับในเขตการปกครองของตนได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบันมีรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

เทศบาลเป็นหน่วยงานบริหารงานส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับพื้นฐานได้มีอำนาจในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเองภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย การจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้นได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเอง มีองค์กรสภาท้องถิ่น มีเขตพื้นที่ในการบริหาร และความรับผิดชอบตามที่มีอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ให้มีสภาพนิติบุคคล (Juridic Person) มีรายได้ มีอำนาจในการจัดทำงบประมาณและมีความอิสระในการปกครองตนเอง (Autonomy) แต่จะต้องอยู่ในการควบคุมหรือการกำกับดูแลของรัฐ รวมทั้งเป็นสถาบันทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและจะต้องได้รับการสนับสนุน รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เทศบาลจึงมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน เทศบาลเป็นองค์กรที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจลงสู่หน่วยการบริหารระดับพื้นที่ ตามกระแสความต้องการของสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานผ่านผู้แทนของตนเองในเทศบาล เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในชุมชนของตนเอง ความหมายของชุมชนหมายถึงกลุ่มคนที่รวมตัวอยู่ในละแวกเดียวกันหรือใกล้เคียงกันในลักษณะกลุ่มก้อนอาจเล็กหรือใหญ่แล้วแต่สภาพข้อเท็จจริงและกลุ่มชนดังกล่าวมีชีวิตความเป็นอยู่ในลักษณะมีความรู้สึกผูกพันเป็นหน่วยทางสังคมเดียวกัน มีวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นหมู่บ้านเดียวกันหรือหลายๆหมู่บ้านรวมกันก็ได้ ภาระหน้าที่ของชุมชนคือการดำรงไว้ซึ่งหน้าที่ทางชีวภาพซึ่งหมายถึงมนุษย์ต้องมีการสืบทอดของสมาชิกไม่ขาดสาย ความเป็นชุมชนมีความหลากหลายมีปัญหาแตกต่างกันไปบางส่วนมีสภาพอ่อนแอไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ขาดทิศทางการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคม และการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานให้ประชาชนมีศักยภาพแก้ไขปัญหาของชุมชน การปกป้องสิทธิของชุมชน โดยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำอย่างมีระบบซึ่งจะทำให้เกิดเป็นรูปธรรมได้นั้น จะต้องมีการส่งเสริมให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่ชุมชนทุกระดับ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2541 : 22)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นประกอบกับการกำหนดอำนาจ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญคือ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน ผู้ศึกษาเห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นประเด็นที่สำคัญที่หลายองค์กรกำลังให้ความสนใจในการที่จะนำไปพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของผู้ที่ให้บริการกับประชาชนที่คอยให้คำชี้แนะให้คำปรึกษาเพื่อให้ได้ประสิทธิผลของปฏิบัติงานและสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของประชาชน ตลอดจนนำศักยภาพของท้องถิ่นมาพัฒนาในเชิงรุก เพื่อให้บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
2. ด้านเนื้อหา คือ การศึกษาด้านการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน และด้านการเมืองและการบริหาร
3. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1) ประชากร คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 5,407 คน
 - 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 372 คน
4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 1) ตัวแปรอิสระคือ เพศและระดับการศึกษา ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
 - 2) ตัวแปรตาม คือ ความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก 5 ด้าน
5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2559

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 5,407 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 372.44 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 372 คน แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนโดยคำนวณตามสัดส่วนค่าร้อยละ และเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

6. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. หนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อ นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้คิดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและ แปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำแนกตามสถานภาพใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม ศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation)

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดย วิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 212 คน (ร้อยละ 56.99) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 160 คน (ร้อยละ 43.01) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษา จำนวน 193 คน (ร้อยละ 51.88) รองลงมาได้มีการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 102 คน (ร้อยละ 27.42) และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 77 คน (ร้อยละ 20.70)

2. ประชาชนมีความคาดหวังต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัด นครนายก ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.08) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้าน

โครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{x} = 4.20$) ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ($\bar{x} = 4.02$) ด้านการเมืองและการบริหาร ($\bar{x} = 3.96$) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน ($\bar{x} = 3.95$) และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.94$) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมี 4 ข้ออยู่ในระดับมาก และมี 1 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างทุกแหล่งชุมชนเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมา ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาปรับปรุงซ่อมแซม แก้ไข ระบบสาธารณูปโภค การก่อสร้างอาคาร ถนน ไฟฟ้าแสงสว่าง มากกว่านี้ ($\bar{x} = 4.20$) และการดำเนินการด้านต่างๆ ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาประกาศหรือประชาสัมพันธ์ให้ได้รับทราบอย่างชัดเจน ($\bar{x} = 4.19$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคาดหวังต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนายน้อยที่สุดคือ ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาก่อสร้างและปรับปรุงถนนให้อยู่ในสภาพดี ($\bar{x} = 3.37$)

2) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาคำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาด้านมลพิษต่างๆ เช่น น้ำเสีย อากาศเสีย มลพิษทางเสียง เป็นต้น ($\bar{x} = 4.29$) รองลงมา ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาเน้นพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.13$) และประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาคำเนินการรักษาความสะอาดบริเวณถนน ตลาดสด และสถานที่อื่นๆ ภายในเขตเทศบาลให้อยู่ในสภาพดี เป็นที่ชื่นชมของผู้พบเห็น ($\bar{x} = 4.11$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคาดหวังต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนายน้อยที่สุดคือ ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาคำเนินโครงการในด้านการรักษาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น ($\bar{x} = 3.86$)

3) ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชน ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมา ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนามีการส่งเสริมให้แต่ละชุมชนใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน ($\bar{x} = 4.10$) และประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนามีการส่งเสริมพื้นที่เป็นแหล่งจุดพักรับประทานอาหาร สำหรับจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ ($\bar{x} = 3.93$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคาดหวังต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนายน้อยที่สุดคือ ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนามีการส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้วยการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมอาชีพเสริมให้กับประชาชนตามชุมชนต่างๆ ($\bar{x} = 3.87$)

4) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาจัดให้มีสถานพยาบาล หรือศูนย์สาธารณสุขพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอครอบคลุมพื้นที่ ($\bar{x} = 4.02$) รองลงมา ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนามีการสนับสนุน ส่งเสริม การกีฬา นันทนาการ ให้กับนักเรียน เยาวชนและประชาชนในชุมชน ($\bar{x} = 3.99$) และประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีสุขภาพอนามัยที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ($\bar{x} = 3.94$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคาดหวังต่อการบริการสาธารณะของ

เทศบาลตำบลบ้านนาน้อยที่สุดคือ ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาจัดให้มีสถานศึกษาหรือโรงเรียนที่มีคุณภาพ ครอบคลุมทุกหลักสูตร ทุกระดับชั้น ($\bar{x} = 3.90$)

5) ด้านการเมืองและการบริหาร ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนามุ่งเน้นการบริการเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชน ($\bar{x} = 4.20$) รองลงมา ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนามีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและบรรลุเป้าหมายในภารกิจ ($\bar{x} = 4.11$) และประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนามีการพัฒนาการบริหารจัดการให้มีความเหมาะสมกับการเป็นเมืองที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา ($\bar{x} = 4.04$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคาดหวังต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนาน้อยที่สุดคือ ประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนามุ่งเน้นการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล ($\bar{x} = 3.75$)

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคาดหวังต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ในภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคาดหวังต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกในภาพรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความคาดหวังจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ด้านการเมืองและการบริหาร ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าเทศบาลตำบลบ้านนาได้ดำเนินการบริการสาธารณะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในเรื่องการดำเนินโครงการด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องการก่อสร้างสวนสาธารณะ สวนหย่อม หรือลานกีฬา ให้เพิ่มมากขึ้นตามแหล่งชุมชนต่างๆ เรื่องดำเนินการรักษาความสะอาดบริเวณถนน ตลาดสด และสถานที่อื่นๆ ภายในเขตเทศบาลให้อยู่ในสภาพดี เป็นที่ชื่นชมของผู้พบเห็น การเน้นพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาด้านมลพิษต่างๆ เช่น น้ำเสีย อากาศเสีย มลพิษทางเสียง เป็นต้น เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลบ้านนา (แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2558-2560 เทศบาลตำบลบ้านนา, 2558 : 8) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา คือ “เป็นองค์กรในการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นเมืองน่าอยู่ น่าท่องเที่ยว และเป็นจังหวัดอัจฉริยะด้วยการบูรณาการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ” และกำหนดแนวทางการส่งเสริม การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ วัฒนธรรม และสุขภาพ การบำรุงรักษาแม่น้ำลำคลอง ประกอบด้วยแนวทาง ได้แก่ การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ การพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการ การประชาสัมพันธ์และการตลาดท่องเที่ยวเชิงรุก การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น การส่งเสริมแพทย์แผนไทย ศูนย์สุขภาพอาหารปลอดภัย วัฒนธรรมท้องถิ่นและอื่นๆ ส่งเสริมการท่องเที่ยว การบำรุงรักษาแม่น้ำลำคลอง แหล่งน้ำต่างๆ และการป้องกันน้ำท่วม น้ำเสีย เป็นต้น

ผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วิฑิตพงศ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความ

คิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จากผลการศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเทศบาลบริการสาธารณะด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากด้านที่สูงไปหาต่ำดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและด้านการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

ส่วนการบริการสาธารณะที่ประชาชนมีความคาดหวังมากที่สุดคือด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะในเรื่องการติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างทุกแหล่งชุมชนเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การปรับปรุงซ่อมแซม แก้ไข ระบบสาธารณูปโภค การก่อสร้างอาคาร ถนน ไฟฟ้าแสงสว่าง ให้มากยิ่งขึ้น การให้มีการประกาศหรือประชาสัมพันธ์ให้ได้รับทราบอย่างชัดเจน การก่อสร้างและปรับปรุงระบบระบายน้ำและวางมาตรการป้องกันน้ำท่วมฉับพลันได้ และคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนาก่อสร้างและปรับปรุงถนนให้อยู่ในสภาพดี ซึ่งงานด้านโครงสร้างพื้นฐานนับเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนยังต้องการให้เทศบาลตำบลบ้านนา ดำเนินการในเรื่องนี้ได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อุไร ภาควิชัย (2552) ที่ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสาขลา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสาขลา แบ่งเป็น 4 ด้าน โดยประชาชนมีความคิดเห็นว่าการให้บริการสาธารณะด้านงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับต้องปรับปรุง อย่างไรก็ตามเทศบาลตำบลบ้านนา ก็ได้มีความมุ่งมั่นพัฒนางานด้านโครงสร้างพื้นฐานดังปรากฏในแผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2558-2560 (แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2558-2560 เทศบาลตำบลบ้านนา, 2558 : 6) ที่กำหนดทิศทางการพัฒนางานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือมุ่งพัฒนา ปรับปรุง และบำรุงรักษาสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานสำหรับบริการสาธารณะ การเป็นเมืองน่าอยู่ นำท่องเที่ยว ประกอบด้วยแนวทาง ได้แก่ การก่อสร้าง ปรับปรุงและบำรุงรักษาถนน สะพาน ทางเท้า ท่อระบายน้ำ ทำเทียบเรือ การจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอย ระบบบำบัดน้ำเสีย การวิศวกรรมจราจร การขยายเขตไฟฟ้าและประปา การพัฒนาระบบชลประทาน แหล่งน้ำคูคลอง เพื่อการอุปโภค บริโภค การเกษตรและอื่นๆ รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและเมืองและการพัฒนาตามผังเมือง

การบริการสาธารณะที่ประชาชนมีความคาดหวังรองลงมา คือ ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะในเรื่องการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชน การส่งเสริมให้แต่ละชุมชนใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน และประชาชนคาดหวังให้เทศบาลตำบลบ้านนามีการส่งเสริมพื้นที่เป็นแหล่งจุดพักรับประทานอาหาร สำหรับจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนได้พิจารณาเห็นว่าฐานทางด้านเศรษฐกิจคือความอยู่ดีกินดีของประชาชน เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาด้านอื่นๆ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งต่อไป สอดคล้องกับ นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2547 : 3-5) ได้กล่าวถึงการบริการสาธารณะไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการหรือดูแลกิจกรรมนั้นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ สิ่งที่รัฐจะต้องจัดทำเพื่อสนองความต้องการของคนในชาติไม่ว่าจะเป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความปลอดภัย จนกระทั่งถึงความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ โดยรัฐอาจทำเองหรือมอบให้คนอื่นเป็นผู้ดำเนินการจัดทำก็ได้

2. ประชาชนที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอ บ้านนา จังหวัดนครนายก ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี อินทวงศ์ (2550) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบ

ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดีของผู้มาใช้บริการที่มีเพศต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เทศบาลตำบลบ้านนาควรมีการติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างทุกแห่งชุมชนเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
2. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลบ้านนาควรมุ่งเน้นการควบคุม การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านมลพิษต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น
3. ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน เทศบาลตำบลบ้านนาควรมีการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน
4. ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน เทศบาลตำบลบ้านนาควรมุ่งเน้นให้มีสถานพยาบาล หรือศูนย์สาธารณสุขพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอครอบคลุมพื้นที่
5. ด้านการเมืองและการบริหาร เทศบาลตำบลบ้านนาควรมุ่งเน้นการบริการเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความแตกต่างด้านที่ตั้งและวัฒนธรรม
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- จิตพิงค์ ทิพย์อักษร. 2554. **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก. 2557. **ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ พ.ศ.2558**. เอกสารอัดสำเนา. _____, 2558. **แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2558-2560**. เอกสารอัดสำเนา.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2547. **การปกครองท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- _____. 2541. **หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์.
- _____. 2545. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- ปราณี อินทวงศ์. 2550. **ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัด ปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2542. **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542**.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

อุไร ภาควิชัย. 2552. **ประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.** ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง
อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

People's Expectation towards Disaster Mitigation Operation of Ban Khueang Subdistrict Administration
Organization, Chiang Kwan District, Roi Et Province

นุชนารถ โคตรโยธา¹
รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 6,401 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 376 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความครบถ้วนเพียงพอ รองลงมาด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ด้านความสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือ และด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ตามลำดับ
2. ประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : บรรเทาสาธารณภัย

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the people's expectation towards disaster mitigation operation of Ban Khueang Subdistrict Administration Organization, Chiang Kwan District, Roi Et Province, classified gender and occupation. The population was 6,401 people in Ban Khueang Subdistrict Administration Organization, Chiang Kwan District, Roi Et Province, 376 persons were determined as the sample by Taro Yamane's sample-size table. The 5-rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:

1. The people's expectation towards disaster mitigation operation of Ban Khueang Subdistrict Administration Organization, Chiang Kwan District, Roi Et Province as a whole at the high level, ranked by descending order of sufficiency, need fulfillment, convenience and timeliness, assistance availability, and equality and fairness aspects, respectively.

2. The expectation towards disaster mitigation operation of people with different gender and occupation was found with no difference.

Keywords : Disaster

บทนำ

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นการดำเนินการในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยการระดมทรัพยากรต่าง ๆ เข้าช่วยเหลือเพื่อรักษาชีวิตและทรัพย์สินและบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย ตลอดจนการระงับภัย หรือลดความรุนแรงของภัยที่เกิดขึ้น ได้แก่ การแจ้งเตือนภัย การลดอันตราย การระงับภัยที่เกิดขึ้น การบรรเทาภัย การอพยพผู้ประสบภัย และทรัพย์สินต่างๆ ไปไว้ยังสถานที่ปลอดภัย เกี่ยวภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 กำหนดว่า “รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ฟังตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” นอกจากนี้ ในการดำเนินการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ยังได้ระบุไว้ในหมวด 9 รวมจำนวน 9 มาตรา ตั้งแต่มาตราที่ 282 ถึงมาตรา 290 ซึ่งโดยรวมแล้วพบว่ามาตราทั้งหมดกล่าวถึงการที่รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองและการบริหาร การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงิน การคลังและการงบประมาณ และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองเป็นการเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมายเท่านั้น (วุฒิสาร ตันไชย, 2553)

และเพื่ออนุรักษ์ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 284 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้น มีเนื้อหาสาระในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน โดยรัฐได้พยายามถ่ายโอนภารกิจที่รัฐดำเนินการอยู่หลายประการ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา มีลักษณะการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อความมั่นคงและความสะดวกในการบริหารงาน และด้วยเงื่อนไขและข้อกำหนดอันเนื่องมาจากระบบโครงสร้าง ระบบงบประมาณ บุคลากร และศักยภาพในการดำเนินงานของการบริหารงานแบบรวมศูนย์ทำให้การดำเนินการต่างๆ ของรัฐบาลไม่อาจตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชน ในด้านการบริการและการอำนวยความสะดวกได้ ดังนั้นจึงเกิดแนวความคิดในเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาล และเพื่อให้การดำเนินการให้บริการและอำนวยความสะดวกต่างๆ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ทัวถึง และรวดเร็ว และประการสำคัญอีกประการหนึ่ง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

สาธารณภัย หมายถึง ภัยอันตรายหรือเหตุการณ์ร้ายแรงในชุมชนหรือในสังคมซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เกิดความสูญเสียอย่างรุนแรงแก่ร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของสาธารณภัยว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐและให้ ความหมายความถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรม

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนจึงเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะสามารถดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้ในเบื้องต้นอย่างรวดเร็วและตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้กำหนดให้ภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน รวมทั้งการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วย

จากกฎหมายและบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีบทบาทในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยด้วย เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานปกครองในระดับท้องถิ่น ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและในปัจจุบันสถานการณ์ด้วยสาธารณะภัยมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นที่จะเกิดขึ้นรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอเข็ญขวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและการพัฒนาการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ความสะดวกรวดเร็วทันเวลา ความเพียงพอเหมาะสมของการช่วยเหลือ ความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ และความครบถ้วนเพียงพอ

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 6,401 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 376 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เพศ และอาชีพ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ความสะดวกรวดเร็วทันเวลา ความเพียงพอเหมาะสมของการช่วยเหลือ ความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ และความครบถ้วนเพียงพอ

ระยะเวลาในการศึกษา

ระหว่างวันที่ 1 กันยายน ถึง 30 ธันวาคม 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 6,401 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 6,401 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane,

1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) ซึ่งกำหนดให้มีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาคำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความคาดหวังและการบรรเทาสาธารณภัย
 2. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา
 3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา แก่ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ
 4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงขวัญ อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน
 5. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 6. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)
 7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
 2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
 3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 197 คน (ร้อยละ 52.40) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 179 คน (ร้อยละ 47.60) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 162 คน (ร้อยละ 43.08) รองลงมาประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 127 คน (ร้อยละ 33.79) และรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 87 คน (ร้อยละ 23.13)

2. ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความครบถ้วนเพียงพอ ($\bar{x} = 4.20$) รองลงมาด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ($\bar{x} = 4.02$) ด้านความสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา ($\bar{x} = 3.96$) ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือ ($\bar{x} = 3.95$) และด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ($\bar{x} = 3.94$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านความสะดวก รวดเร็วและทันเวลา ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ขั้นตอนและวิธีการเบิกจ่ายงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของ อบต. มีความรวดเร็ว และทันเวลา ($\bar{x} = 4.20$) รองลงมาคือ การรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสาธารณภัยให้ประชาชนได้รับทราบของ อบต. มีความต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์ ($\bar{x} = 4.11$) และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่มีความรวดเร็วถูกต้อง ชัดเจนมาใช้ในงาน หรือเป็นช่องทางในการรับแจ้งปัญหา หรือการขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัย เช่น เว็บไซต์ สายด่วน ฯลฯ ($\bar{x} = 4.04$)

2) ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือ ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยปฏิบัติงานอย่างสุภาพและมีความตั้งใจในการช่วยเหลือประชาชน ($\bar{x} = 4.02$) รองลงมาคือ การจัดซื้อ จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการบรรเทาสาธารณภัย เป็นไปตามความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ($\bar{x} = 3.99$) และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.94$)

3) ด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เทศบาลจัดเตรียมไว้ สามารถรองรับและใช้ประโยชน์ได้มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมาคือ การเตรียมความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น การสำรวจปริมาณน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะ ภาชนะเก็บน้ำของหน่วยงานและของประชาชนในพื้นที่ ($\bar{x} = 4.10$) และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{x} = 3.93$)

4) ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยทุกคนของ อบต. มีความโปร่งใส เป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.29$) รองลงมาคือ การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ทำได้อย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.13$) และ อบต. จัดสรรสิ่งของที่ได้รับบริจาคแก่ผู้ประสบภัยด้วยความยุติธรรม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.11$)

5) ด้านความครบถ้วนเพียงพอ ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ อบต. ได้กำหนดและเตรียมพื้นที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ยานพาหนะให้มีความพร้อมและเพียงพอในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินหรือกรณีมีการร้องขอ ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมาคือ อบต. ได้จัดบุคลากร และการประสานหน่วยงานอื่นเพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลือในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินหรือกรณีมีการร้องขอ ($\bar{x} = 4.20$) และ อบต. ได้จัดบุคลากร และความเพียงพอของเครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ อบต. ($\bar{x} = 4.19$)

2. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปหาน้อย ดังนี้ ความครบถ้วนเพียงพอ รองลงมา ด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ด้านความสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือ และด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม

1) ด้านความสะดวก รวดเร็วและทันเวลา ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ในเรื่องขั้นตอนและวิธีการเบิกจ่ายงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของ อบต. ให้รวดเร็ว และทันเวลา การรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสาธารณภัยให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์ และ การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่มีความรวดเร็ว ถูกต้อง ชัดเจนมาใช้ในงาน หรือเป็นช่องทางในการรับแจ้งปัญหา หรือการขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัย

2) ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือ ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ในเรื่องเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ปฏิบัติงานอย่างสุภาพและมีความตั้งใจในการช่วยเหลือประชาชน การจัดซื้อ จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ของ องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง ที่ใช้ในการบรรเทาสาธารณภัย เป็นไปตามความจำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อให้สามารถรองรับและใช้ประโยชน์ได้มีประสิทธิภาพ อบต. จัดเตรียมความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น การสำรวจปริมาณน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะ ภาชนะเก็บน้ำของหน่วยงานและของประชาชนในพื้นที่ และประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมของการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4) ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยทุกคนมีความโปร่งใส เป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติ อบต. ได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ทำได้อย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และ อบต. จัดสรรสิ่งของที่ได้รับบริจาคแก่ผู้ประสบภัยด้วยความยุติธรรม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ

5) ด้านความครบถ้วนเพียงพอ ประชาชนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด การได้กำหนดและเตรียมพื้นที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะให้มีความพร้อมและเพียงพอในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินหรือกรณีมีการร้องขอ อบต. ได้จัดบุคลากร และการประสานหน่วยงานอื่นเพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลือในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินหรือกรณีมีการร้องขอ และ อบต. ได้จัดบุคลากร และความเพียงพอของเครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ อบต.

จากกรณีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ในทุกๆ ด้าน ดังกล่าวข้างต้น ถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง สามารถดำเนินการเพื่อตอบสนองความคาดหวังของประชาชนดังกล่าวข้างต้น จะส่งผลให้การดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัย ซึ่ง อิศระ สุวรรณกุล (2540 : 51) ได้เสนอแนวทางการบริหารจัดการสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) การมีนโยบายและแผนสาธารณภัยในระดับต่าง ๆ กับการปฏิบัติตามนโยบายและแผนนั้น เพื่อให้มีความพร้อมรับสาธารณภัย ทั้งจาก

ภัยธรรมชาติและภัยจากการกระทำของมนุษย์ รวมถึงการป้องกันอุบัติภัยต่าง ๆ ทั้งจากการจลาจล การทำงาน บ้านและสถานศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะต้องกำหนดการบริหารจัดการสาธารณสุขไว้ในการพัฒนาทุกระดับและทุกอาณาบริเวณ จะต้องมีการกำหนดแผนเฉพาะด้าน 2) การบริหารจัดการที่คำนึงถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยระดมความพยายามและทรัพยากรของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนร่วมมือประสานงานปฏิบัติงานอย่างเป็นเครือข่ายและเป็นระบบตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกันสร้างระบบบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ให้ชัดเจนและแผนเป็นต้นนำภายใต้กฎหมายและเงื่อนไขปัจจุบัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 3) การเตรียมพร้อมและป้องกันบรรเทาสาธารณภัย 4) การควบคุมสถานการณ์และการกู้ภัย 5) การบรรเทาทุกข์ ซึ่งต้องดำเนินการ คือ การช่วยเหลือทางการแพทย์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือทางการแพทย์ ณ จุดเกิดเหตุเพื่อช่วยชีวิตในขั้นต้น มีรถพยาบาล และการเตรียมการรับผู้ป่วยฉุกเฉินกับมีการรณรงค์ด้านต่างๆ เพื่อลดอุบัติภัยและสาธารณภัย การช่วยเหลือสงเคราะห์โดยช่วยเหลือตั้งแต่ปัจจัยสี่ให้สามารถดำรงชีวิตในยามฉุกเฉินต่อไปได้ การให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น บริการข่าวสารผู้ประสบภัย การจัดหางาน การเจรจากับนายจ้างเกี่ยวกับเงินชดเชย ฯลฯ และ 6) การฟื้นฟูบูรณะและการพัฒนา เป็นต้น

ประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนดังกล่าว ไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) ด้านความสะดวก รวดเร็วและทันเวลา องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรดำเนินการในเรื่อง การเบิกจ่ายงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้มีความรวดเร็ว และทันเวลายิ่งขึ้น
- 2) ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรกำกับดูแลเกี่ยวกับกิริยา มารยาทในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น
- 3) ด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดเตรียมและดูแลรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่สามารถรองรับและสามารถใช้ประโยชน์ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 4) ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยไม่เลือกปฏิบัติ
- 5) ด้านความครบถ้วนเพียงพอ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ควรกำหนดและเตรียมพื้นที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ยานพาหนะให้มีความพร้อมและเพียงพอในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินหรือกรณีมีการร้องขอ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆ

2) การศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนหรือหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่นอกชุมชนหรือหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมและเข้ามาสนับสนุนการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- จิตติพงษ์ ทิพย์อักษร. 2554. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก. 2557. ข้อมูลทะเบียนราษฎร พ.ศ.2558. เอกสารอัดสำเนา.
- _____. 2558. แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2558-2560. เอกสารอัดสำเนา.
- นันทวัฒน์ บรรณานันท์. 2547. การปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- _____. 2541. หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาน์.
- _____. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปราณี อินทวงศ์. 2550. ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัด ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2542. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- อุไร ภาควิชัย. 2552. ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว
อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

People Participation in Local Development of Maecho Yuhua Subdistrict Administrative Organization,
Chianyai District, Nakhon Si Thammarat Province

นุชนารถ นาคินทร์¹

รัชดากร ทมินเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 380 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว, จังหวัดนครศรีธรรมราช

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were 1) to study level of people participation in Local Development of Maechao Yuhua Subdistrict Administrative Organization, Chianyai District, Nakhon Si Thammarat Province and 2) to compare people participation in Local Development of Maechao Yuhua Subdistrict Administrative Organization, Chianyai District, Nakhon Si Thammarat Province classified by gender, age, education level, and occupation. The sample used in the study consisted of 380 people living in Maechao Yuhua Subdistrict Administrative Organization, derived through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA).

The results of the study revealed as follows:-

1. The people participation in Local Development of Maechao Yuhua Subdistrict Administrative Organization, Chianyai District, Nakhon Si Thammarat Province as a whole was at the high level.
2. The people with different gender, age, education level and occupation had opinion on the people participation in Local Development of Maechao Yuhua Subdistrict, as a whole and in aspects with statistically significant difference at the .05 level.

Keywords : people participation, the local development, Maechao Yuhua Subdistrict Administrative Organization, Nakhon Si Thammarat Province

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นนับเป็นรากฐานในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวพันกับส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารเกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นลักษณะสำคัญยิ่งของการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน (มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราช, 2544 : 8) ซึ่งการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อประชาชนมีการอยู่ดีมีสุข นั้น การดำเนินงานจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้การวางแผน การตัดสินใจ และการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้น รัฐบาลจึงปรับแนวคิดการพัฒนาจาก “รัฐมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือจากชุมชน” มาเป็น “รัฐและประชาชนมีหน้าที่ต้องแก้ปัญหาร่วมกัน” โดยปรับแนวทางการพัฒนาจากรัฐดำเนินการเองมาเป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ดังจะเห็นได้จากนโยบายการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน พัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาของตนเองให้ได้มากที่สุด ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน/ท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนามากที่สุด โดยการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ มิใช่รอรับการช่วยเหลือจากรัฐบาลอย่างแต่ก่อน (เฉลิมว บุรีภักดี และคณะ, 2545 : 78)

การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการบริหารระดับท้องถิ่นของประชาชนในปัจจุบันก็เพื่อที่จะทำให้การบริหารงานของแต่ละท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมรู้ถึงความต้องการและปัญหาของตนเองได้ดีกว่าบุคคลอื่นซึ่งมิใช่เป็นคนในท้องถิ่นนั้น ๆ การยินยอม

ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงเท่ากับเป็นการยอมรับความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นนั้นแตกต่างกัน และผู้ที่จะสามารถรู้ถึงความแตกต่างในความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นนั้นแตกต่างกัน และผู้ที่จะสามารถรู้ถึงความแตกต่างในความต้องการ และสามารถตอบสนองได้ตรงตามความต้องการนั้นก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นนั้นนั่นเอง และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 287 ระบุว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อน กระทำการเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควร หรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่าย และการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ทั้งนี้ ถึงแม้รัฐธรรมนูญไทยมีการกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่ท้องถิ่น และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แต่จากการศึกษาวิจัยของประสิทธิ์ สินธูอุทัย ได้ทำการศึกษาในปี 2550 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะกรูด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี กลับพบว่า การติดตามและประเมินผลด้านการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลมะกรูด การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมต่อประชาชนในด้านนี้น้อย ในขณะที่ สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน แม้้องค์การบริหารส่วนตำบลได้สร้างความตื่นตัวแก่ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น แต่ก็พบว่ามีความตื่นตัวปานกลางที่ต้องมีการพัฒนาขึ้น แต่เมื่อเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนระหว่างกิจกรรมของหมู่บ้านและกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านมากกว่ากิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล (ชูชาติ กีฬาแปง, 2553 : 50) จากองค์ความรู้ดังกล่าว เห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นยังมีความจำเป็นต่อการพัฒนาให้ขึ้นไปตามการบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้ประชาชนมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การกำหนด การเลือก การประเมินทางเลือก การบริหารจัดการ การร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ เป็นประการสำคัญและการบัญญัติในลักษณะนี้ เป็นการกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ริเริ่มในการสร้างกลไกและช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้มีโอกาสเรียนรู้การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักการกระจายอำนาจการปกครองและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ที่จะทำให้อาประชาชนและกลุ่มองค์กรชุมชน มีความรู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม องค์ความรู้ดังกล่าวยังไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ผลกระทบจากการพัฒนาพื้นที่ ให้มีความเจริญเติบโตดังกล่าวจำเป็นต้องแก้ปัญหาด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญ แต่ทั้งนี้จากการศึกษาของ อรรถพร โพธิ์สุข (2548 : 3) พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่หน่วยงานท้องถิ่นแก้ไขปัญหาในพื้นที่ไม่ประสบผลสำเร็จ มาจากการไม่ตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของประชาชนและการเข้า

มามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของตน ซึ่งหน่วยงานท้องถิ่นยังขาดการชักจูงและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นซึ่ง วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2554 : 2) เห็นว่าหากประชาชนเกิดความตระหนักรู้และเกิดการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นแล้ว การแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของหน่วยงานท้องถิ่นนั้นๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จากการให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาท้องถิ่นเกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัยความร่วมมือภายใต้องค์ประกอบ 2 ประการ คือ การทำหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้เกิดการแก้ของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แจ่ม อำเภอฮ้าง อำเภอนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมคิด การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมติดตาม/ตรวจสอบ ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ หากประชาชนเข้าใจในสิทธิหน้าที่ อันจะก่อให้เกิดกระบวนการในการพัฒนาท้องถิ่นผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน และการปกครองท้องถิ่นก็จะเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แจ่ม อำเภอฮ้าง อำเภอนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แจ่ม อำเภอฮ้าง อำเภอนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานในการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แจ่ม อำเภอฮ้าง อำเภอนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แจ่ม อำเภอฮ้าง อำเภอนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แจ่ม อำเภอฮ้าง อำเภอนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แจ่ม อำเภอฮ้าง อำเภอนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แจ่ม อำเภอฮ้าง อำเภอนครศรีธรรมราช ตามแนวคิดของ Maslow (อ้างถึงใน จิรัชช นานูญมี, 2552 : 18) ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมด้านกาวางแผนและตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของท้องถิ่น 3) การมีส่วนร่วม

ด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา 4) การมีส่วนร่วมด้านการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของท้องถิ่น

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของท้องถิ่น (3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางการพัฒนา (4) การมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของท้องถิ่น

ระยะเวลาในการศึกษา

วันที่ 1 กันยายน ถึง 30 ธันวาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 7,419 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) ซึ่งกำหนดให้มีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 379.53 คน การศึกษานี้จึงเลือกตัวอย่างจำนวน 380 คน จากทุกหมู่บ้าน โดยคำนวณสัดส่วนร้อยละ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นแบบคำถามให้เลือกตอบมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) มีข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 31 ข้อลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจาก 5 ตัวเลือก ใช้วิธีการแบบ Likert Scale ให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกว่ามีความคิดเห็นต่อข้อความนั้น โดยกำหนดระดับคะแนนตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (ประคอง กรรณสูตร, 2542)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวคิดของ จิรชาย นาบุญมี (2552 : 18) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 74-84)

3) ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

4) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index Of Congruence) ซึ่งค่าที่ใช้ได้ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

7) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระบาท อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน

8) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .878

9) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป
การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ โดยใช้ t-test (Independent Samples)

4) วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (Oneway ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) ค่าร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย (Mean) 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เพศชาย มีจำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 และเพศหญิงมี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 อายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ผู้ที่มีอายุ 30-40 ปีมีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 ผู้ที่มีอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 และผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 ระดับการศึกษาผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 ผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวส. มีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 และ ผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี/สูงกว่า มีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 อาชีพ พบว่า ผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานบริษัท มีจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 ผู้ที่มีอาชีพค้าขาย/เกษตรกรกรรม มีจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 และ ผู้ที่มีอาชีพแม่บ้าน/รับจ้าง มีจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5

2. ผลวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณา เป็นด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการ รับผลประโยชน์จากการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.36) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.31, 0.35) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.37) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

ผู้ศึกษาได้นำผลที่พบจากการศึกษามาอธิบายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผลวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่าประชาชนได้ร่วมประชุมเพื่อวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นกับเพื่อนในชุมชนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ ได้มีการตัดสินใจแก้ปัญหาของชุมชนเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการได้วางแผนช่วยให้ชุมชนได้เข้าใจปัญหาในการดำเนินการลงทุนการดำเนินงานพัฒนาตลอดจนส่งเสริมอาชีพของประชาชนในชุมชนการได้รับประโยชน์จากการที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือจากการเข้าร่วมโครงการโดยมีอาชีพใหม่ในกิจกรรมหรือจากการเข้าร่วมโครงการ โดยมีรายได้เพิ่มขึ้นหรือจากการเข้ามามีส่วนร่วมโครงการโดยมีความภูมิใจที่ทำประโยชน์ให้กับหมู่บ้านได้ค้นพบข้อบกพร่องของการดำเนินงานแล้วเสนอต่อหน่วยงานในการได้รับประโยชน์จากกิจกรรมมีส่วนร่วมเผยแพร่กิจกรรมออกไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ได้ติดตามการทำงานของโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิชัย สุคนธวิท (2545) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 9 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมอยู่ในระดับมากและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมได้แก่เพศรายได้ระยะเวลาที่ประชาชนอาศัยอยู่ในชุมชนและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนสัณฑ์ กุลงามเนตร (2545) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมทางวิทยุสื่อสาร 245 เมกะเฮิรตซ์ (เหยี่ยวเวหา) ในกรุงเทพมหานครพบว่าสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมทางวิทยุสื่อสาร 245 เมกะเฮิรตซ์มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวม พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่ต่างกัน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สโรจน์ กล่อมจิต (2547) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า โดยภาพรวม มีระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ประสบการณ์ด้านอาชญากรรม และความรู้ในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาพันธ์ สุขพันธ์ (2554) ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเคหะชุมชนดินแดง ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนแตกต่างกันตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหา และอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเคหะชุมชนคนแดงส่วนใหญ่ คือ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชนน้อยเกินไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาวิเคราะห์ปัญหาในชุมชนและควรเสนอความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานที่พัฒนาภายในชุมชน

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าประชาชนควรได้เข้าร่วมปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนกับประชาชนในชุมชนในการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยวิธีดำเนินการต่างๆควรเข้าร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เพื่อนบ้านมีสำนึกและร่วมใจกันพัฒนาชุมชน

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ ควรให้ประชาชนควรได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมสมาชิกกลุ่มต่างๆที่อยู่ในชุมชน โดยได้รับเงินปันผลจากยอดออมของตนเองในผลประโยชน์จากการที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือจากการเข้าร่วมโครงการ หรือควรได้รับรับความช่วยเหลือในการจำหน่ายผลผลิตต่างๆ

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินผลประชาชนควรได้มีส่วนร่วมเข้าไปปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานสังเกตการณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่สรุปผลงานและประเมินผลการพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) ควรศึกษาทัศนคติของเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

3) ควรสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเข็รใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิรัชชานันท์ นานุกูมิตี. 2552. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กในอำเภอร่องวางจังหวัดแพร่. การค้นคว้าแบบอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เจลิชว บุรีภักดี และคณะ. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ. นนทบุรี: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ชูชาติ กีฬาแปง. 2553. ทักษะของผู้นำท้องถิ่นต่อองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนสัณฑ์ กุลงามเนตร. 2545. การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมทางวิทยุสื่อสาร 245 เมกะเฮิร์ตซ์ (เหยี่ยวเวหา) ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริวิสาสน์.
- _____. 2553. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประคอง กรรณสูตร. 2542. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2554. “เทคนิคการเขียนแบบสอบถามสำหรับการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์”. รัฐศาสตร์. 51, 3 : 77-86.
- วุฒิชัย สุคนธวิท. 2545. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี กองบังคับการตำรวจนครบาล 9. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สาโรจน์ กล่อมจิต, พ.ต.ท. 2547. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- อรรณพ โปธิสุข. 2548. การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภาพันธ์ สุขพันธ์. 2549. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเคหะชุมชนดินแดง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

The Operation of the Child Development Centers in Nong Waeng Subdistrict Municipality,

Kaset Wisai District, Roi Et Province

ประจวบ โพธิ์งาม¹

รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3 แห่ง จำนวน 132 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานกิจการนักเรียน และด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ตามลำดับ
2. ผู้ปกครองเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์การบริหารส่วนตำบล

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare the operation of the child development centers in Nong Waeng Subdistrict Municipality, Kaset Wisai District, Roi Et Province, classified by gender and occupation. The sample consisted of 132 parents in 3 child development centers in Nong Waeng Subdistrict Municipality, desired through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

1. The parents in the child development centers in Nong Waeng Subdistrict Municipality had opinion on the operation of the child development, as a whole and in aspects at the high level, ranked in order of community relations, personnel, academic affairs, building and environment, student affairs, general affairs, finance and procurement aspects, respectively.
2. The male and female parents had opinion on the operation of the child development centers of Nong Waeng Subdistrict Municipality, with no difference.
3. The parents with different occupation had opinion on the operation of the child development centers of Nong Waeng Subdistrict Municipality, with no difference.

Keywords : Child Development Centers, Subdistrict Municipality

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้น โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินงานเพื่อสนองความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น นำการบริการของรัฐลงสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว การให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งด้วย

องค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรการบริหารงานส่วนท้องถิ่นในตำบลที่เกิดขึ้นตามนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับพื้นฐาน ได้มีอำนาจในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเองภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย การจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้นได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเอง มีองค์กรสภาท้องถิ่น มีเขตพื้นที่ในการบริหาร และความรับผิดชอบตามที่มีอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ให้มีสภาพนิติบุคคล (Juridic Person) มีรายได้ มีอำนาจในการจัดทำงบประมาณและมีความอิสระในการปกครองตนเอง (Autonomy) แต่จะต้องอยู่ในการควบคุมหรือการกำกับดูแลของรัฐ การเป็นสถาบันทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและจะต้องได้รับการสนับสนุน รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้น องค์กรบริหารส่วนตำบลจึงมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจลงสู่หน่วยการบริหารระดับตำบล ตามกระแสความต้องการของสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานผ่านผู้แทนของตนเองในองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในชุมชนของตนเอง ความหมายของชุมชนหมายถึงกลุ่มคนที่รวมตัวอยู่ในระแวกเดียวกันหรือใกล้เคียงกันในลักษณะกลุ่มก้อนอาจเล็กหรือใหญ่แล้วแต่สภาพข้อเท็จจริงและกลุ่มชนดังกล่าวมีชีวิตความเป็นอยู่ในลักษณะมีความรู้สึกผูกพันเป็นหน่วยทางสังคมเดียวกัน มีวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นหมู่บ้านเดียวกันหรือหลายๆหมู่บ้านรวมกันก็ได้ ภาระหน้าที่ของชุมชนคือการดำรงไว้ซึ่งหน้าที่ทางชีวภาพซึ่งหมายถึงมนุษย์ต้องมีการสืบทอดของสมาชิกไม่ขาดสาย ความเป็นชุมชนมีความหลากหลายมีปัญหาแตกต่างกันไปบางส่วนมีสภาพอ่อนแอไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ขาดทิศทางการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคม และการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานให้ประชาชนมีศักยภาพแก้ไขปัญหาของชุมชน การปกป้องสิทธิของชุมชนโดยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำอย่างมีระบบซึ่งจะทำให้เกิดเป็นรูปธรรมได้นั้น จะต้องมีการส่งเสริมให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนทุกระดับ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 43 มาตรา 81 และมาตรา 289 ที่ให้ความสำคัญต่อชุมชนและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน เอกชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยมีเจตนารมณ์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งประชาชนในวัยเด็กซึ่งเป็นที่ต้องการการเอาใจใส่ ความรัก การอบรมเลี้ยงดู และการดูแลอย่างใกล้ชิด แต่เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยในปัจจุบัน ครอบครัวต้องเผชิญกับภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจและสังคมหลายด้านในการเลี้ยงชีพ ด้วยเหตุนี้สถานรับเลี้ยงเด็กในหลายรูปแบบ จึงเข้ามามีส่วนในการแบ่งเบาภาระในด้านการอบรมเลี้ยงดูลูกแทนพ่อแม่ สถานพัฒนาเด็กจึงมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการจัดบริการต่างๆ สำหรับเด็กตามความต้องการและความจำเป็นของผู้ปกครอง การเตรียมสถานรับเลี้ยงเด็กถือว่าเป็นบริการทางสังคมที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนอย่างถูกต้องเหมาะสมกับพัฒนาการ (กุศล สุนทรธาดา และ จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2544 : 1-2) ซึ่ง กุศลยา ตันติผลาชีวะ (2543 :16-17) จำแนกสถานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเป็นกลุ่มไว้ดังนี้ กลุ่มที่ 1 สถานที่ที่รับดูแลและเลี้ยงเด็กเล็ก (Nursery) เป็นบริการการดูแลเด็กแบ่งออกเป็น ศูนย์ดูแลเด็ก (Child Care Centers) เป็นสถานที่รับดูแลเด็กเพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ที่ต้องทำงานกลางวัน และบ้านรับเลี้ยงเด็ก (Family Day Care) เป็นครอบครัวที่เปิดรับเลี้ยงเด็กกลางวันส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเล็กๆ อาจเป็นการรับดูแลทั้งวัน หรือดูแลเป็นชั่วโมง เฉพาะช่วงที่ผู้ปกครองไปธุระก็มี กลุ่มที่ 2 โรงเรียนเตรียมก่อนเข้าอนุบาล เป็นโรงเรียนที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการเตรียมเด็กในการเข้าเรียนในระดับอนุบาล ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนเตรียมอนุบาล (เป็นโรงเรียนที่พัฒนามาจากศูนย์ดูแลเด็ก) จัดสำหรับเด็กอายุ 2-4 ปี เปิดรับเลี้ยงตั้งแต่ครึ่งวันถึงเต็มวัน เรามักเรียกโรงเรียนลักษณะนี้ว่า โรงเรียนเด็กเล็ก หรือศูนย์พัฒนาเด็ก กลุ่มที่ 3 โรงเรียนอนุบาล เป็นบริการการเรียนการสอนเพื่อเตรียมเด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา รับตั้งแต่ 3-6 ขวบ มี 3 ชั้นเรียน คือ อนุบาล 1 อนุบาล 2 อนุบาล 3 เป็นการจัดการศึกษาที่รัฐและเอกชนจัดทำขึ้น ไม่นับว่าเป็นการศึกษาภาคบังคับ กลุ่มที่ 4 โรงเรียนเตรียมชั้น ป.1 เป็น โรงเรียนที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนชั้นอนุบาล ได้เข้าเรียนเพื่อปรับตัวเองก่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เปิดรับเด็กอายุ

6-7 ปี กลุ่มที่ 5 โรงเรียนสำหรับเด็กป่วย โรงพยาบาลบางแห่งจะจัดโรงเรียนในโรงพยาบาลสำหรับเด็กเพื่อได้ศึกษาเล่าเรียน หรือทบทวนบทเรียนขณะอยู่โรงพยาบาล สำหรับเด็กปฐมวัยจะจัดเป็นห้องเล่น

สถานพัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่บริการช่วยเหลือแก่ครอบครัว ดังนั้น การที่จะจัดสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับ ความพร้อมของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความสำเร็จของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย นอกจากมีอาคารและสิ่งแวดล้อมที่ออกแบบมาสร้างเสริมการเรียนรู้แล้ว สิ่งหนึ่งที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องกระทำคือ การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนรับรู้และมีส่วนร่วมกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งการให้ผู้ปกครองได้เข้ามาส่วนร่วมกับโรงเรียนส่งผลให้เกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาได้ตามทิศทางที่ชุมชนต้องการ ครูสามารถเข้าใจเด็กและสามารถแก้ไขปัญหาลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเด็ก เช่น พื้นฐานทางครอบครัว การศึกษา และประสบการณ์วัยเด็ก จะมีความสำคัญต่อเด็กในวัยนี้มาก กุลยา ตันติผลาชีวะ (2543 : 16-17) เด็ก 8 ขวบแรกที่มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่ละขวบปีมีความแตกต่างและมีความก้าวหน้าของพัฒนาการที่ต่างกันมาก ทำให้การดูแล การเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละวัยต่างกัน เป็นเหตุให้มีการจัดสถานบริการแตกต่างกันตามวัยของเด็ก สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งทำหน้าที่ให้การดูแลแก่เด็กมีอยู่ในหลายสังกัด ได้แก่ กลุ่มกระทรวงสาธารณสุข ศูนย์โภชนาการ กรมอนามัย ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์สุขวิทยาจิตวิทยาวิทยาลัยพยาบาลและโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวง กลุ่มกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนเด็กเล็กในวัด กลุ่มมหาวิทยาลัย มีโรงเรียนเด็กเล็กในโรงเรียนสาธิต กลุ่มองค์กรเอกชน กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมอาชีวศึกษา สมาคมมูลนิธิต่างๆ กรมการศาสนา เทศบาล และกรมประชาสัมพันธ์ ฯลฯ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2543 ก. : 17) เพื่อให้ภาคส่วนต่างๆ ของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาด้วยกันดังปรากฏอยู่ในกฎหมายฉบับต่างๆ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 43 มาตรา 81 และมาตรา 289 ที่ให้ความสำคัญต่อชุมชน และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน เอกชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

จากเหตุผลและความสำคัญ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานในการศึกษา

1. ผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

2. ผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กในเขตองค์การบริหารส่วนหนองแวง อำเภอกะหรวยวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ด้านเนื้อหา คือ ศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 6 ด้าน คือ 1) ด้านงานวิชาการ 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ 5) ด้านงานกิจการนักเรียน และ 6) ด้านงานชุมชนสัมพันธ์

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนหนองแวง อำเภอกะหรวยวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4 แห่ง จำนวน 196 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน

ด้านพื้นที่ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนหนองแวง อำเภอกะหรวยวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เพศ และอาชีพ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนหนองแวง อำเภอกะหรวยวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 6 ด้าน คือ 1) ด้านงานวิชาการ 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ 5) ด้านงานกิจการนักเรียน และ 6) ด้านงานชุมชนสัมพันธ์

ขอบเขตด้านระยะเวลา วันที่ 1 กันยายน ถึง 31 ธันวาคม 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 196 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 131.54 คน การศึกษานี้เลือกกลุ่มตัวอย่าง 132 คน หาคัดส่วนโดยคิดค่าร้อยละตามจำนวนผู้ปกครอง และสุ่มตามสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษานี้ คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. สร้างแบบสอบถาม แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนดเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไขภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกะทู้ จังหวัดภูเก็ต จำนวน 40 คน

5. นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1. วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย และแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 100)

3. เปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า t-test และ F-test (One way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ t-test และ F-test (One way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการศึกษา

1. ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 91 คน (ร้อยละ 68.93) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 41 คน (ร้อยละ 431.07) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 73 คน (ร้อยละ 55.30) รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง หรือ ประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 35 คน (ร้อยละ 26.51) และ รับราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 24 คน (ร้อยละ 18.19) ตามลำดับ

2. ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงานกิจการนักเรียน ($\bar{x} = 4.17$) ด้านบุคลากร และด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.13$) ด้านงานวิชาการ ($\bar{x} = 4.07$) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.05$) และด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ($\bar{x} = 3.88$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านงานวิชาการ โดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ สื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอ หลายหลายและตรงกับความต้องการเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก ($\bar{x} = 4.38$) รองลงมา การประชุมวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนระหว่างผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.12$) และการนำเอาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการจัดมุมแสดงผลงานของเด็ก ($\bar{x} = 4.71$)

2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ห้องเรียน มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก ($\bar{x} = 4.44$) รองลงมา การจัดสภาพภายในห้องเรียน มีพื้นที่ใช้สอยเหมาะที่จะทำกิจกรรมสำหรับเด็ก ($\bar{x} = 4.08$) และ อาคารเรียนหรือห้องเรียนมีความเหมาะสมเพียงพอกับจำนวนเด็ก ($\bar{x} = 4.05$)

3) ด้านบุคลากร ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร โดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ผู้บริหาร มีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารจัดการ ($\bar{x} = 4.21$) รองลงมา ผู้ดูแลเด็กมีความรู้และความเข้าใจในจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก ($\bar{x} = 4.20$) และ เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็กโดยเฉพาะ ($\bar{x} = 4.14$)

4) ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ โดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการศึกษา ($\bar{x} = 4.29$) รองลงมา การสนับสนุน

งบประมาณ สามารถจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ได้ตรงตามความต้องการจำเป็น ($\bar{x} = 4.24$) และระบบการเก็บเอกสารหลักฐานและหนังสือราชการเป็นหมวดหมู่ ($\bar{x} = 4.15$)

5) ด้านงานกิจการนักเรียน ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะชังวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านงานกิจการนักเรียน โดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติทั้งกิจกรรมประจำวันในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยและทักษะในการใช้ชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กตามวัย ($\bar{x} = 4.39$) รองลงมา การจัดกิจกรรมวันสำคัญร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.35$) และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักวัฒนธรรมไทย ($\bar{x} = 4.31$)

6) ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะชังวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ โดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานของเด็กต่อชุมชน ($\bar{x} = 4.22$) รองลงมา การอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.21$) และการอาศัยความร่วมมือของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ($\bar{x} = 4.11$)

3. ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะชังวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน

4. ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะชังวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะชังวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงานกิจการนักเรียน ด้านบุคลากร และด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ด้านงานวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ตามลำดับ โดยผลการศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ เพชรรัตน์ เบี้ยเยี่ยม (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาของจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัตน์ ทองจิตรี (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองในเขตเทศบาลตำบลเทพราช ที่มีบุตรหลานอายุไม่เกิน 4 ปี ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน เทศบาลตำบล

เทพราช โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผู้ศึกษานำประเด็นที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านงานวิชาการ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัตน์ ทองวิจิตร (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองในเขตเทศบาลตำบลเทพราช ที่มีบุตรหลานอายุไม่เกิน 4 ปี ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน เทศบาลตำบลเทพราช โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และจากผลการศึกษาเรื่องที่ว่าดำเนินการมากที่สุดคือ สื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอ หลายหลายและตรงกับความต้องการ เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก รองลงมา การประชุมวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนระหว่างผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง และการนำเอาเทคนิควิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการจัดมุมแสดงผลงานของเด็ก

2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเรื่องที่ว่าดำเนินการมากที่สุดคือ ห้องเรียน มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก รองลงมา การจัดสภาพภายในห้องเรียน มีพื้นที่ใช้สอยเหมาะที่จะทำกิจกรรมสำหรับเด็ก และอาคารเรียนหรือห้องเรียนมีความเหมาะสมเพียงพอกับจำนวนเด็ก สอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัตน์ ทองวิจิตร (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน เทศบาลตำบลเทพราช โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3) ด้านบุคลากร ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเรื่องที่ว่าดำเนินการมากที่สุดคือ ผู้บริหาร มีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารจัดการ รองลงมา ผู้ดูแลเด็กมีความรู้และความเข้าใจในจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก และ เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็กโดยเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการบริหารงานบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมการปกครอง, 2542 : 14) ที่ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานบุคลากรไว้ คือ ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีบุคลากรที่จำเป็น และเอื้อต่อการดำเนินงานให้มีคุณภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานสามารถกระทำการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลตามความมุ่งหมาย

4) ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเรื่องที่ว่าดำเนินการมากที่สุดคือ ความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการศึกษา รองลงมา การสนับสนุนงบประมาณ สามารถจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ได้ตรงตามความต้องการจำเป็น และระบบการเก็บเอกสารหลักฐานและหนังสือราชการเป็นหมวดหมู่

5) ด้านงานกิจการนักเรียน ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทิงวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ นิพนธ์ ปัทมเสวี (2548 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานและเพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่าง คือองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดปทุมธานี จำนวน 18 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน การทดสอบทางสถิติใช้ระดับนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดปทุมธานีด้านงานกิจการนักเรียนมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก และเรื่องที่ต้องดำเนินการมากที่สุดคือ จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติทั้งกิจกรรมประจำวันในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยและทักษะในการใช้ชีวิต ประจำวันได้อย่างเหมาะสม และครอบคลุมพัฒนาการของเด็กตามวัย รองลงมา การจัดกิจกรรมวันสำคัญร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักวัฒนธรรมไทย

6) ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทิงวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเรื่องที่ต้องดำเนินการมากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานของเด็กต่อชุมชน รองลงมา การอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และการอาศัยความร่วมมือของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

2. ผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทิงวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าว ของผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทิงวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่ส่งผลใดๆ ต่อความคิดเห็นของผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทิงวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านงานวิชาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทิงวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในห้องเรียน ให้มากยิ่งขึ้น
2. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทิงวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ ให้มีจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมกับเด็ก ให้มากยิ่งขึ้น
3. ด้านบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทิงวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดอัตรากำลังผู้ดูแลเด็กเพียงพอสอดคล้องกับจำนวนเด็ก
4. ด้านงานกิจการนักเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทิงวิทย จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดกิจกรรมการเล่นที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ให้มากยิ่งขึ้น

5. ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ควรดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานให้เป็นไปตามระเบียบราชการ ให้มากยิ่งขึ้น

6. ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็น ต่อกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประสบผลสำเร็จ

2. ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานที่เหมาะสมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2542. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารการศึกษา
ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

กุศล สุนทรธาดาและคณะ. 2544. รูปแบบและระดับการจัดบริการสถานเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย กรณี
พินิจศึกษานครปฐม. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. 2546. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

เพชรรัตน์ เบี้ยเยี่ยม. 2547. การศึกษาปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคม
และสวัสดิภาพ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญา
นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิรัตน์ ทองวิจิตร. 2553. ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการ
ของชุมชน : ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช. ปรินญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏราชนครินทร์.

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
The Operation of Child Development Center in Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization,
Srisomdet District, Roi Et Province

ปรีชา ศรีวิไล¹
พัฒนศิลป์ สำเร็จรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้นำชุมชน รวมจำนวน 75 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านงานวิชาการ และ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานกิจการนักเรียน และด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ตามลำดับ

2. ผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชน ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย, จังหวัดร้อยเอ็ด

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the operation of child development center in Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization, Srisomdet district, Roi Et province classified by personal factors such as gender and education level. Population of the study consisted of child's parents, committee of child development center and community leaders, totally 75 persons. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method. The results of the study revealed that:

1. The opinion of child's parent and committee of child development center and community leaders was at high level both the overall and each aspect, ranked by descending; community relations, personnel, academic affairs, building and the environment, student affairs, general affairs, finance and procurement respectively
2. The opinion of child's parent and committee of child development center and community leaders with different gender and education level was not different.

Keywords : Child development center, Muang Pluey subdistrict administrative organization, Roi Et Province

บทนำ

ในสภาวะการณปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นนอกจากจะเป็นไปอย่างรวดเร็วแล้ว ยังได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมแก่ทุกประเทศ ซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วย ผลกระทบดังกล่าวนี้เป็นไปทั้งในทางบวกและทางลบ ตั้งแต่ระดับสังคมมหภาคมาจนถึงระดับครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม โครงสร้างของครอบครัวของสังคมไทยปัจจุบัน ได้เปลี่ยนแปลงตามสภาวะการณดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ โครงสร้างและขนาดของครอบครัวจากเดิมเป็นครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวในลักษณะครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น พ่อและแม่ต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวทำให้เวลาเลี้ยงดูลูกก็ลดลงตามลำดับ ประชาชนวัยเด็กเป็นวัยที่ต้องการการเอาใจใส่ความรักการอบรมเลี้ยงดูและการดูแลอย่างใกล้ชิดแต่เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยในปัจจุบันครอบครัวต้องเผชิญกับภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจและสังคมหลายด้านในการเลี้ยงชีพด้วยเหตุนี้สถานรับเลี้ยงเด็กในหลายรูปแบบจึงเข้ามามีส่วนในการแบ่งเบาภาระในด้านการอบรมเลี้ยงดูลูกแทนพ่อแม่สถานพัฒนาเด็กจึงมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการจัดบริการต่างๆสำหรับเด็กตามความต้องการและความจำเป็นของผู้ปกครองเตรียมสถานรับเลี้ยงเด็กถือว่าเป็นบริการทางสังคมที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนอย่างถูกต้องเหมาะสมกับพัฒนาการ (กุศล สุนทรธาดา และคณะ, 2544 : 1-2)

สถานพัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่บริการช่วยเหลือแก่ครอบครัวดั่งนั้น การที่จะจัดสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองความสำเร็จของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนอกจากมีอาคารและสิ่งแวดลอมที่ออกแบบมาสร้างเสริมการเรียนรู้แล้วสิ่งหนึ่งที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องกระทำคือการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนรับรู้และมีส่วนร่วมกัสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งการให้ผู้ปกครองได้เข้ามาส่วนร่วมกัโรงเรียนส่งผลให้เกิดประโยชน์หลายประการได้แก่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาได้ตามทิศทางที่ชุมชนต้องการครูสามารถเข้าใจเด็กและสามารถแก้ไขปัญหาคงเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวเด็กเช่นพื้นฐานทางครอบครัวการศึกษาและประสบการณ์วัยเด็กจะมีความสำคัญต่อเด็กในวัยนี้มาก (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2543 : 16-17) เด็ก 8 ขวบแรกที่มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแต่ละขวบปีมีความแตกต่างและมีความก้าวหน้าของพัฒนาการที่ต่างกันมากทำให้การดูแลการเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละวัยต่างกันเป็นเหตุให้มีการจัดสถานบริการแตกต่างกันตามวัยของเด็กสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งทำหน้าที่ให้การดูแลแก่เด็กมีอยู่ในหลายสังกัดได้แก่กลุ่มกระทรวงสาธารณสุขศูนย์โภชนาการกรมอนามัยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์สุขภาพจิตวิทยาวิทยาลัยพยาบาลและโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลุ่มกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนเด็กเล็กในวัดกลุ่มมหาวิทยาลัยมีโรงเรียนเด็กเล็กในโรงเรียนสาธิตกลุ่มองค์กรเอกชน กรมการพัฒนาชุมชนกรมอนามัยกรมอาชีวศึกษาสมาคมมูลนิธิต่างๆกรมการศาสนาเทศบาลและกรมประชาสัมพันธ์ฯ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2543 ก. :17) เพื่อให้ภาคส่วนต่างๆ ของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาร่วมกันดังปรากฏอยู่ในกฎหมายฉบับต่างๆได้แก่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 มาตรา 81 และมาตรา 289 ที่ให้ความสำคัญต่อชุมชนและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนเอกชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษารวมทั้งตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ผู้ปกครอง คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
2. ผู้ปกครอง คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตในการศึกษาคือศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด 6 ด้าน คือ 1) ด้านงานวิชาการ 2) ด้านอาคารสถานที่ 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านบริหารทั่วไป 5) ด้านกิจการนักเรียนและ 6) ด้านงานชุมชนสัมพันธ์

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 75 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 38 คน
 - 2) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 13 คน
 - 3) ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่บ้าน จำนวน 24 คน
- ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้นำชุมชน ได้แก่ เพศและระดับการศึกษา
- 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านงานกิจการนักเรียน และด้านงานชุมชนสัมพันธ์

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 10 มกราคม-30 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 75 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 38 คน
- 2) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 13 คน
- 3) ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษานี้ คือ แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้นำชุมชน จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชากร มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท์ (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้ศึกษาดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) สร้างแบบสอบถามแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอนโดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมายและสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนดอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วนถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสวนจิกอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 40 คน

6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ขอนหนังสือจากสถาบันเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อประสานการเก็บข้อมูลกับประชากรที่ศึกษา
- 2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเองและได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
- 3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือยโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชากรที่ศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ t-test และ F-test (One way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการศึกษา

1. ผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 57 คน (ร้อยละ 76.00) รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 18 คน (ร้อยละ 24.00) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 40 คน (ร้อยละ 53.34) รองลงมาเป็นการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 22 คน (ร้อยละ 55.30) และมีการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 13 คน (ร้อยละ 17.33) ตามลำดับ

2. ผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.22) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ (\bar{x} =4.43) ด้านบุคลากร (\bar{x} =4.27) ด้านงานวิชาการ และด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (\bar{x} =4.22) ด้านงานกิจการนักเรียน (\bar{x} =4.17) และด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ (\bar{x} =4.05) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามี 1 ข้ออยู่ในระดับมากที่สุดและมี 6 ข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประชุมวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนระหว่างผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง (\bar{x} =4.71) การนำเอาเทคนิควิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการจัดมุมแสดงผลงานของเด็ก และสื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอ หลายหลายและตรงกับความต้องการ เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก (\bar{x} =4.36) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในห้องเรียน และจัดให้มีมุมต่างๆที่ส่งเสริมประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กได้อย่างเหมาะสมตามวัย (\bar{x} =3.78) ตามลำดับ

2) ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามี 2 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด และมี 5 ข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ห้องเรียน มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก (\bar{x} =4.87) การจัดสภาพภายนอกห้องเรียน มีบริเวณเพียงพอสะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย (\bar{x} =4.54) ห้องน้ำห้องส้วม มีจำนวนเพียงพอมีความสะอาดถูกสุขลักษณะและปลอดภัย (\bar{x} =4.22) การจัดสภาพภายในห้องเรียน มีพื้นที่ใช้สอยเหมาะที่จะทำกิจกรรมสำหรับเด็ก (\bar{x} =4.08) อาคารเรียนหรือห้องเรียนมีความเหมาะสมเพียงพอกับจำนวนเด็ก (\bar{x} =4.05) การจัดอาคารสถานที่ และดูแล รักษาอุปกรณ์เครื่องเล่นที่สนับสนุนต่อพัฒนาการของเด็ก ให้อยู่ในสภาพที่ดีและปลอดภัยสำหรับเด็ก (\bar{x} =3.99) และวัสดุ ครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางของเครื่องนอน ฯลฯ มีจำนวนเพียงพอและอยู่ในสภาพที่ใช้การได้เหมาะสมกับเด็ก (\bar{x} =3.81) ตามลำดับ

3) ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามี 2 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด และมี 5 ข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการปฐมนิเทศให้ผู้ดูแลเด็กตระหนักในบทบาท (\bar{x} =4.57) อัตรากำลังผู้ดูแลเด็กเพียงพอสอดคล้องกับจำนวนเด็ก (\bar{x} =4.51) ผู้บริหาร มีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารจัดการ (\bar{x} =4.27) ผู้ดูแลเด็กมีความรู้และความเข้าใจในจิตวิทยา

พัฒนาการเด็ก ($\bar{x} = 4.21$) เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็กโดยเฉพาะ ($\bar{x} = 4.14$) การจัดให้มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจโดยการชมเชยยกย่องให้รางวัลให้กับบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x} = 4.11$) และผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการศึกษา ($\bar{x} = 4.08$) ตามลำดับ

4) ด้านบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 2 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด และมี 5 ข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสนับสนุนงบประมาณ สามารถจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ได้ตรงตามความต้องการจำเป็น ($\bar{x} = 4.58$) ระบบการเก็บเอกสารหลักฐานและหนังสือราชการเป็นหมวดหมู่ ($\bar{x} = 4.55$) ความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการศึกษา ($\bar{x} = 4.29$) การสรุปผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีให้กับผู้ปกครองตัวแทน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ ($\bar{x} = 4.11$) งบประมาณสนับสนุนการจัดบริการอาหารกลางวัน อาหารเสริม และอาหารว่างมีเพียงพอกับความต้องการ ($\bar{x} = 4.08$) ความเพียงพอของงบประมาณในการจัดการศึกษา ($\bar{x} = 3.39$) ดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานการเงินถูกต้องตามระเบียบราชการ ($\bar{x} = 3.35$) ตามลำดับ

5) ด้านกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 1 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด และมี 6 ข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักวัฒนธรรมไทย ($\bar{x} = 4.55$) จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติทั้งกิจกรรมประจำวันในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยและทักษะในการใช้ชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กตามวัย ($\bar{x} = 4.55$) การจัดกิจกรรมวันสำคัญร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.35$) มีการบันทึกผลพัฒนาการเด็ก และรายงานให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.08$) การจัดเวลาให้เด็กได้นอนหลับพักผ่อนอย่างเหมาะสมตามวัย ($\bar{x} = 4.05$) การดูแลด้านสุขภาพอนามัยของเด็กโดยพยาบาล แพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.99$) และการจัดกิจกรรมการเล่นที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ($\bar{x} = 3.81$) ตามลำดับ

6) ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 4 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด และมี 3 ข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประชาสัมพันธ์ผลงาน ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.87$) ผู้ปกครองและชุมชน ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น การบริจาคทรัพย์สินวัสดุอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{x} = 4.57$) การเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x} = 4.54$) การอาศัยความร่วมมือของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ($\bar{x} = 4.51$) การจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานของเด็กต่อชุมชน ($\bar{x} = 4.22$) การอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.21$) และผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองมีความเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ($\bar{x} = 4.14$) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) ผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

2) ผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านงานวิชาการ และด้านอาคารสถานที่ ด้านงานกิจการนักเรียน และด้านบริหารงานทั่วไป ตามลำดับ ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัตน์ ทองวิจิตร (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองในเขตเทศบาลตำบลเทพราช ที่มีบุตรหลานอายุไม่เกิน 4 ปี ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน เทศบาลตำบลเทพราช โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เพชรรัตน์ เบี้ยเหลี่ยม (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก

2. จากผลการศึกษาผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินงานมากที่สุดคือ ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดำเนินการในเรื่องการประชาสัมพันธ์ผลงาน ข่าวสาร และกิจกรรมต่างๆให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองและชุมชนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น การบริจาคทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การอาศัยความร่วมมือของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานของเด็กต่อชุมชน การอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองมีความเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จากผลศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจะส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบผลสำเร็จ ด้านที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการดำเนินการในระดับรองลงมาคือ ด้านบุคลากร โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดำเนินการปฐมนิเทศให้ผู้ดูแลเด็กตระหนักในบทบาท อัตรากำลังผู้ดูแลเด็กเพียงพอสอดคล้องกับจำนวนเด็ก ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในงานวิชาการและการบริหารจัดการ ผู้ดูแลเด็กมีความรู้และความเข้าใจในจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็กโดยเฉพาะ การจัดให้มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจโดย

การชมเชยยกย่องให้รางวัลให้กับบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการศึกษาจากผลการศึกษาค้นคว้าแสดงให้เห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ได้ให้ความสำคัญในเรื่องทรัพยากรมนุษย์ซึ่งถือเป็นทรัพยากรในการบริหารที่สำคัญในการจะส่งผลให้การดำเนินการต่างๆ ของหน่วยงานประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการบริหารงานบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมการปกครอง, 2542 : 14) ที่ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานบุคลากรไว้ คือ การนิเทศ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ในหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีบุคลากรที่จำเป็น และเอื้อต่อการดำเนินงานให้มีคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานสามารถกระทำการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลตามความมุ่งหมาย

ส่วนด้านที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุดคือด้านบริหารงานทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ก็ได้ดำเนินการในด้านนี้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดำเนินการในเรื่องการสนับสนุนงบประมาณ สามารถจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ได้ตรงตามความต้องการจำเป็น ระบบการเก็บเอกสารหลักฐานและหนังสือราชการเป็นหมวดหมู่ ความสะดวกรวดเร็วในการเบิกจ่ายงบประมาณด้านการศึกษา การสรุปผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีให้กับผู้ปกครองตัวแทน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ งบประมาณสนับสนุนการจัดบริการอาหารกลางวัน อาหารเสริม และอาหารว่างมีเพียงพอกับความต้องการ ความเพียงพอของงบประมาณในการจัดการศึกษา และดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานการเงินถูกต้องตามระเบียบราชการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ได้ให้ความสำคัญกับงานด้านบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นงานที่สนับสนุนภารกิจหลักของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สามารถดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไป

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชน ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน ต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เด็ก คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชน ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เมืองเปลือยไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องเพศและระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ของของผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการศูนย์และผู้นำชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ด้านงานวิชาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในห้องเรียน และจัดให้มีมุมต่างๆ ที่ส่งเสริมประสบการณ์และสร้างบรรยากาศการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กได้อย่างเหมาะสมตามวัยให้มากยิ่งขึ้น
2. ด้านอาคารสถานที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดหารวัสดุ ครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางของ เครื่องนอน ฯลฯ ให้มีจำนวนเพียงพอและอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี
3. ด้านบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กได้รับการเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

4. ด้านบริหารงานทั่วไป ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานตามระเบียบราชการให้มากยิ่งขึ้น

5. ด้านกิจการนักเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กให้มากยิ่งขึ้น

6. ด้านงานชุมชนสัมพันธ์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองมีความเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประสบผลสำเร็จ

3. ศึกษารูปแบบการบริหารงานที่เหมาะสมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2542. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

กุดชา ต้นติผลลาชีวะ. 2543. ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 3(3) :17-24.

กุดศด ศูนย์จรธาตาและคณะ. 2544. รูปแบบและระดับการจัดบริการสถานเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย กรณีพินิจศึกษานครปฐม. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. 2546. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

เพชรรัตน์ เบี้ยเหลี่ยม. 2547. การศึกษาปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิภาพ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิรัตน์ ทองจิตรี. 2553. ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช. ปรินญาณิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
The Roles of Subdistrict Chiefs and Village Chiefs on Peace and Order Maintenance in
Moey Wadee District, Roi Et Province

พรเทพ โพธิ์ศรีศาสตร์¹
พัฒนศิลป์ สำเร็จรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอ เมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 258 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ด้านการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ด้านป้องกันและปราบปรามบ่อนการพนันและแหล่งอบายมุข ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติและด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตามลำดับ
2. ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นว่าบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน
3. นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นว่าบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การรักษาความสงบเรียบร้อย, อำเภอเมยวดี, จังหวัดร้อยเอ็ด

¹ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare the roles of subdistrict chiefs and village chiefs on peace and order maintenance in Moey Wadee district, Roi Et province classified by gender and educational level. The sample of the study was the 258 community leaders of every villages, desired through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

1. The community leaders had opinion on the role of subdistrict chiefs and village chiefs on peace and order maintenance in Moey Wadee district, Roi Et province, was as a whole and in aspects, ranked in order of narcotics control, working in partnership with other agencies, anti-gambling and vice, disaster victims help and safety of life and property aspects, respectively.

2. The community leaders with different genders had opinion on the role of subdistrict chiefs and village chiefs on peace and order maintenance in Moey Wadee district, Roi Et province as a whole with no difference. When considering by aspect, it was found with statistically significant difference at the .05 level on disaster victim's help aspect. On other aspects, it was found no difference.

3. The community leaders with different educational levels had opinion on the role of subdistrict chiefs and village chiefs on peace and order maintenance in Moey Wadee district, Roi Et province as a whole and in aspects with no difference.

Keywords : Village Chiefs on Peace, Moey Wadee District, Roi Et Province

บทนำ

การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยได้จัดรูปแบบการบริหารในการบริหารเป็น 3 ส่วนสำคัญ คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ลักษณะการอยู่อาศัยของสังคมไทยตั้งแต่ในอดีตลักษณะสังคมชาวบ้านจะอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่มก้อน ในแต่ละกลุ่มจะมีหัวหน้าทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองควบคุมดูแลชีวิตความเป็นอยู่ และทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามโจรผู้ร้าย ในปัจจุบันแม้สภาพสังคมจะเจริญขึ้น ผู้นำที่จะช่วยประสานกับภาครัฐแก้ไขความเดือดร้อนเมื่อเกิดภัยพิบัติหรือคนในชุมชนยังจำเป็นต้องมีกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ทำหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ตำบลอย่างใกล้ชิดดั้งเดิม

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทยในปัจจุบัน แม้ว่าประเทศไทยได้มีการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นที่พอใจโดยรวดเร็ว คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ แต่การปกครองท้องถิ่นระดับตำบล หมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ยังมีหน้าที่เป็นหัวหน้าปกครองราษฎรในเขตตำบลและหมู่บ้าน โดยตรง จึงถือได้ว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนหรือเป็นผู้นำของประชาชนอย่างแท้จริง บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความเชื่อถือและมอบความไว้วางใจ ให้เป็นตัวแทนของชุมชน จึงมีบทบาทต่อวิถีชีวิตอยู่ทั่วไปของประชาชนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในเรื่องต่างๆ เช่นการเจ็บป่วย การทำมาหากิน การศึกษาของบุตรหลาน ภัยอันตรายต่างๆ เช่นโจรผู้ร้าย น้ำท่วมภัยแล้ง พายุฝน ภัยจากมลภาวะและสภาพแวดล้อมเป็นพิษ เป็นต้น

นอกจากนี้บทบาทสำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะที่เป็นผู้นำของท้องถิ่นอีกบทบาทหนึ่งก็คือ การเป็นผู้นำในการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่นการพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาสิ่งแวดล้อม พัฒนาการเมือง เป็นต้น

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญที่จะสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นของตนและเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญใกล้ชิดกับราษฎร ข้อมทราบว่ารากฐานในท้องถิ่นของตนมีความประสงค์สิ่งใด ควรคำนึงการปกครองหรือบำรุงส่งเสริมอาชีพวิถีใด ราษฎรในหมู่บ้านของตนจึงจะบังเกิดความสุข กำนัน ผู้ใหญ่บ้านคนใดประพฤติดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรมชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนก็ย่อมได้รับการยกย่องเป็นที่นับถือของราษฎร แต่ถ้ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประพฤติตนไม่เหมาะสม ถือพรกคือพวกกคขี่ขมเหงราษฎร ใช้อำนาจหน้าที่ในการทุจริต ขาดความยุติธรรมแล้ว ขอมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการในทางปกครองและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ราษฎร บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะที่เป็นผู้นำชุมชนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีอิทธิพลสูงสุดต่อประชาชนในชุมชนคือ การทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานหรือเป็นตัวแทนของประชาชนในการติดต่อกับหน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่ประชาชนในชุมชนประสบอยู่ นอกจากนี้บทบาทที่สำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอีกประการหนึ่งคือ การทำหน้าที่เป็นผู้นำชักชวน โนมน้าวใจให้ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 8 พ.ศ. 2536 ประกอบกับพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552 ได้กล่าวถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรในการปฏิบัติงาน ตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหาร ส่วนภูมิภาค ที่มีบทบาทหน้าที่ตามลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่นที่พุทธศักราช 2457 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะเป็นผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการรักษาสงบเรียบร้อย ในตำบล และหมู่บ้าน การป้องกันการปราบปรามการกระทำความคิดอาญา รวมถึงการดูแลทุกข์ สุข ให้ความช่วยเหลือราษฎร การป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นเจ้าหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมและจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในท้องถิ่น และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของราษฎร เกี่ยวกับการร้องทุกข์ ความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อนำเสนอต่อทางราชการ

รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาล เป็นเทศบาล พ.ศ.2542 ผลของกฎหมายเหล่านี้ทำให้โครงสร้างปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท ในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากขึ้น รวมทั้งการดูแลรักษาสงบเรียบร้อยในเขตท้องถิ่นนั้น ส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่เข้าใจว่าอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทั้งสององค์กรนี้ซ้ำซ้อนกัน โดยอ้างว่าองค์การบริหารส่วนตำบลใช้อำนาจซ้ำซ้อนอำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหมดความสำคัญและความจำเป็นในที่สุด ขณะเดียวกันหน่วยงานฝ่ายปกครองก็จะต้องรักษากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นมวลชนพื้นฐานไว้ด้วยเพื่อเป็นตัวแทนฝ่ายปกครอง ชี้นำการแก้ไขปัญหาสังคมตามแนวทางสันติวิธี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
2. ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ด้านเนื้อหา คือ หน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3) ด้านการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น 4) ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ 5) ด้านป้องกันและปราบปรามบ่อนการพนันและแหล่งอบายมุข
3. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1) ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 731 คน ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 301 คน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน จำนวน 215 คน คณะกรรมการพัฒนาสตรี จำนวน 215 คน
 - 2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 258 คน
4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 1) ตัวแปรอิสระ คือ เพศและระดับการศึกษา ของผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
 - 2) ตัวแปรตาม คือ หน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3) ด้านการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น 4) ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ 5) ด้านป้องกันและปราบปรามบ่อนการพนันและแหล่งอบายมุข
5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-30 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 731 คน ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 301 คน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน จำนวน 215 คน คณะกรรมการพัฒนาสตรี จำนวน 215 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 258.53 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 258 คน และสุ่มตัวอย่างจากทุกหมู่บ้านละ 6 คน โดยวิธีเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กู้บการรักษาความสงบเรียบร้อย

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กู้บการรักษาความสงบเรียบร้อย

2. แบบสอบถาม ออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

5. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายอำเภอ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับการรักษาความสงบเรียบร้อยโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด , 2543 : 100)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับการรักษาความสงบเรียบร้อย จำแนกตามสถานภาพใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม ศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ สถานภาพ ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

1. ผู้นำชุมชนในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 140 คน (ร้อยละ 54.26) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 118 คน (ร้อยละ 45.74) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 104 คน (ร้อยละ 40.31) รองลงมามีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 102 คน (ร้อยละ 39.53) และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า จำนวน 52 คน (ร้อยละ 20.16)

2. ผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.08) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (\bar{x} =4.20) ด้านการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น (\bar{x} =4.02) ด้านป้องกันและปราบปรามบ่อนการพนันและแหล่งอบายมุข (\bar{x} =3.96) ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ (\bar{x} =3.95) และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (\bar{x} =3.94) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมี 4 ข้ออยู่ในระดับมาก และมี 1 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การพบปะเยี่ยมเยียนชุมชน หมู่บ้านเป้าหมายและร่วมกิจกรรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมา การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และความมั่นใจกับประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ($\bar{x} = 4.20$) และการประชุมวางแผนงานร่วมกับประชาชนเพื่อร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการกำหนดแนวทางและแผนปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.19$) ส่วนข้อที่ผู้นำชุมชนเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งด้านสาเหตุ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นกับตนเองและชุมชน ($\bar{x} = 3.37$)

2) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การรู้จักและเข้าใจสถานการณ์ปัญหา ตลอดจนรู้จักและเข้าใจความต้องการของประชาชนและชุมชน ($\bar{x} = 4.29$) รองลงมา การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้ทราบถึงการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสร้างความมั่นใจให้ประชาชนเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{x} = 4.13$) และการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน โดยให้ประชาชนได้ทราบสาเหตุของปัญหาต่างๆ ซึ่งทำให้ประชาชน สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและชุมชนได้ ($\bar{x} = 4.11$) ส่วนข้อที่ผู้นำชุมชนเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชนเพื่อระดมสมอง ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการกำหนดแนวทางและแผนปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{x} = 3.86$)

3) ด้านการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การมีส่วนร่วม ช่วยเหลืองานอำเภอ งานพัฒนาต่างๆ เช่น ด้านเกษตร ป่าไม้ การสำรวจข้อมูลต่างๆ ให้กับหน่วยงานอำเภอทราบปัญหาและความต้องการให้ช่วยเหลือ ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมา การมีส่วนร่วมกับอำเภอรวมกลุ่มประชาชนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จัดตั้งและฝึกอบรมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของทางราชการ ($\bar{x} = 4.10$) และการมีส่วนร่วมและเป็นผู้ประสานงานทุกอย่างกับคนในชุมชนทำกิจกรรมต่างๆ ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ($\bar{x} = 3.93$) ส่วนข้อที่ผู้นำชุมชนเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข ดำเนินการเผยแพร่และให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ ป้องกันการแพร่ของโรคระบาด หรือโรคอื่นๆ ($\bar{x} = 3.87$)

4) ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การชักชวนแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นฉับพลัน เพื่อให้เกิดทักษะและความคล่องตัวในการปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.02$) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาตั้งงบประมาณให้เพียงพอต่อการบรรเทาสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นอย่างเพียงพอและเหมาะสม ($\bar{x} = 3.99$) และการดำเนินการร่วมกับประชาชน จัดสิ่งกีดขวางการระบายน้ำ จัดหาพื้นที่รองรับน้ำ เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง ($\bar{x} = 3.94$) ส่วนข้อที่ผู้นำชุมชนเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน โดยให้ประชาชนติดตามสภาพอากาศ และการแจ้งเตือนภัยต่างๆ เพื่อให้ประชาชน ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ($\bar{x} = 3.90$)

5) ด้านการป้องกันและปราบปรามบ่อนการพนันและแหล่งอบายมุข โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การชี้แจงข้อราชการ

ด้านการป้องกันและปราบปรามบ่อนการพนันและแหล่งอบายมุขแก่ราษฎรเป็นประจำ ($\bar{x} = 4.20$) รองลงมาการรายงานเรื่องทุกข์ร้อนของลูกบ้านอันเกิดจากการพนันและแหล่งอบายมุขให้กับทางราชการทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไป ($\bar{x} = 4.11$) และการทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกบ้านโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนันและอบายมุขต่างๆ ($\bar{x} = 4.04$) ส่วนข้อที่ผู้นำชุมชนเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การดูแลณรงค์ ส่งเสริมให้ลูกบ้านปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ($\bar{x} = 3.75$)

3. ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นว่าบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมขวดี จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมขวดี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมขวดี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะผู้ปกครองท้องที่ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในเขตตำบล หมู่บ้าน จึงมีศักยภาพสูงในการระดมความร่วมมือ ร่วมใจ จากประชาชน กลุ่มองค์กรต่างๆ หน่วยราชการ และองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาเขตพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ในรูปของประชาคมตำบล หมู่บ้านซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโกคิน พลกุล (2547: 8) ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในสถานการณ์ พ.ศ. 2547 ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังเป็นกลไกสำคัญของรัฐในส่วนภูมิภาค ระดับตำบล หมู่บ้าน หากการปกครองตำบล หมู่บ้านแข็งแกร่ง ประเทศย่อมมั่นคงภารกิจบำบัดทุกข์บำรุงสุขของกำนันผู้ใหญ่บ้านในสถานการณ์ พ.ศ.2547 ต้องใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติหน้าที่ และยังคงสอดคล้องกับการศึกษาของ ชาญ คำวรรณ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายหลังปี พ.ศ.2537 ผลการศึกษาพบว่า บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย เห็นได้ชัดเจนว่าถึงแม้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นมาแต่จากการทำงานของทั้งสองหน่วยงานนี้ไม่เกิดการซ้ำซ้อนกันแต่อย่างใด กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องที่ทั้งหมดตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งไม่มีกำหนดให้สมาชิกสภาตำบลมีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยอยู่เลย ในขณะที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มาตรา 27 บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตท้องที่ของตนได้ ดังนั้นหากไม่มีกำนันผู้ใหญ่บ้านอาจมีความสับสนวุ่นวายการรักษาความสงบเรียบร้อย

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองลงมาคือด้านการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ด้านป้องกันและปราบปรามบ่อนการพนันและแหล่งอบายมุข ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจของราษฎร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โกคิน พลกุล (2547: 8) ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใน

สถานการณ์ พ.ศ. 2547 ว่า ต้องใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ ด้านการบริการประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรเอาใจใส่ดำเนินการช่วยเหลือและดูแลประชาชน อย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว ในการติดต่อราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกกระทรวง กรม และ หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพราะการบริการประชาชนถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรแนะนำ ตักเตือน และดูแลราษฎรมิให้กระทำการผิดกฎหมาย รวมถึงชี้แจงข้อราชการต่างๆ ที่ประชาชนพึงรู้ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นหัวหน้าชุดรักษาความสงบเรียบร้อยประจำหมู่บ้าน และอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ แก่ประชาชน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ ดำเนินการดูแลรักษา อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ในตำบล หมู่บ้านให้อยู่ในสภาพที่มีความอุดมสมบูรณ์และ เมื่อพบว่าป่าไม้ในเขตท้องที่ถูกละเมิดทำลายให้รายงานอำเภอ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบโดยเร็ว และการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลาย ป่าไม้ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ให้ดำเนินการร่วมมือกับทางจังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ประชาชนใน พื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ตลอดจนข้อมูลปัญหาความต้องการ (Demand Side) ทรัพยากรในการให้ความช่วยเหลือ (Supply Side) เพื่อนำไปร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาถึงระดับฐานราก และ แก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนต่อไป ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดำเนินการกระตุ้นปลุกจิตสำนึกให้ ชุมชนตื่นตัว ให้เกิดมีกระแสสังคมต่อต้านยาเสพติด การสร้างความร่วมมือกับประชาคมหมู่บ้านและตำบล โดยเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ในการร่วมพลังต่อต้านยาเสพติดทุกรูปแบบและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดด้วย และด้านการปราบปรามผู้มีอิทธิพล ดำเนินการร่วมมือกับทางราชการ มีการปราบปรามผู้มีอิทธิพลด้วยการ สอดส่องดูแลความประพฤติของลูกบ้าน มิให้ประพฤติตนเป็นผู้ มีอิทธิพลหรือมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล และดูแลสถานประกอบการต่างๆ ใน พื้นที่และให้ความร่วมมือ ในการแจ้งเบาะแส ข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดจากกลุ่มผู้มีอิทธิพลรวมถึงการใช้มาตรการทางสังคมต่อกลุ่มผู้มีอิทธิพล

2. ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นว่าบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน และผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนทั้งเพศหญิงและเพศชายมีความคิดเห็นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกันกับผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นเหมือนกันคือเห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่าชุมชนให้การยอมรับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในฐานะที่เป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เตือนใจ แวงงาม (2534 : 57-58) ที่กล่าวว่า ผู้นำที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่จะต้องดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจที่กำหนดไว้ ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถมีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลในฐานะเป็นผู้แนะนำบุคคลอื่นๆ ในองค์กรให้ทำงานจนประสบความสำเร็จ ซึ่งต้องแสดงบทบาท ได้แก่ บทบาทในการเปลี่ยนแปลงงาน ผู้นำมักจะมีบทบาทหรือเป็นตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ในหน่วยงานเพราะมีอิทธิพลเหนือคนอื่นๆ จำนวนมาก บทบาทในการรับผิดชอบงาน ผู้นำไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบงานหรือจะต้องมีตำแหน่งสูงสุดในหน่วยงาน จึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อทุกๆ อย่างที่เกี่ยวกับงานเสมอไป และบทบาทในการสร้างค่านิยมประชาธิปไตย ผู้นำได้มาซึ่งอำนาจจากการตัดสินใจของตนเองและการตกลงยินยอมของกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นผู้ตาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

- 1) ด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งด้านสาเหตุ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นกับตนเองและชุมชนให้มากยิ่งขึ้น
- 2) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรมีการประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชนเพื่อระดมสมอง ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการกำหนดแนวทางและแผนปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้มากยิ่งขึ้น
- 3) ด้านการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรมีส่วนร่วมกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข ดำเนินการเผยแพร่และให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ ป้องกันการแพร่ของโรคระบาด หรือโรคอื่นๆ ให้มากยิ่งขึ้น
- 4) ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน โดยให้ประชาชนติดตามสภาพอากาศ และการแจ้งเตือนภัยต่างๆ เพื่อให้ประชาชน ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้
- 5) ด้านการป้องกันและปราบปรามบ่อนการพนันและแหล่งอบายมุข กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควร ดูแล รมรงค์ ส่งเสริมให้ลูกบ้านปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ

ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- 2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- 3) ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพที่เหมาะสมสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- เกศราภรณ์ สัตยาชัย. 2546. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของกรุงเทพมหานคร. ปรินฤณานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์.
- _____. 2546. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2537. พระราชบัญญัติสถาปนาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537.(2537, 2 ธันวาคม).
- ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา. เล่ม 111 ตอนที่ 53 ก
- ราชกิจจานุเบกษา. 2457. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาธิตกษัตริย์.
- สมิต สัจฉกร. 2546. การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายธาร.
- สุนันท์ ดิษฐกัญจน์. 2550. ความพึงพอใจของผู้บริหารของสำนักสรรพากรพื้นที่สาขาตะโหมด จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Operating under the Authority of Local Government Act, Buddhist Era 2457 and Other Related Law of
Subdistrict Chiefs and Village Chiefs in Chiangkwan District, Roi Et Province

พรนภัทร วีระกุล¹

พัฒนศิณ ลำไธสง²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ทุกตำบล หมู่บ้านจำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อยและด้านการทะเบียนต่างๆ และด้านอื่นๆ ตามลำดับ
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่, พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, อำเภอเชิงขวัญ

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the operating under the authority of Local Government Act, Buddhist Era 2457 and other related law of subdistrict chiefs and village chiefs in Chiangkwan District, Roi Et Province classified by personal factors such as gender and education level. The population consisted of 66 subdistrict chiefs and village chiefs in Chiangkwan District, Roi Et Province The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method. The results of the study revealed that:

1. The subdistrict chiefs and village chiefs in Chiangkwan District, Roi Et Province operated under the authority of Local Government Act, Buddhist Era 2457 and other related law at high level both overall and each aspect, ranked by descending; conservation of natural resources and environment, civil defense, development and promotion of career, government, peace and order maintenance and the registration and other aspects respectively.

2. The opinion of the subdistrict chiefs and village chiefs with different gender and education level was not different both a whole and each aspect.

Keywords : The Operating under the Authority, Local Government Act Buddhist Era 2457, Subdistrict Chiefs, Village Chiefs, Roi Et Province

บทนำ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีฐานะพนักงานฝ่ายปกครองในระดับท้องถิ่น มีบทบาทหน้าที่ปกครองและบริหารการปกครอง “ท้องที่” ซึ่งได้ถือกำเนิดและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 และตราฉบับปัจจุบัน ยังคงกล่าวได้ว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านมีทั้งบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตการปกครองที่เรียกว่าตำบลและหมู่บ้าน โดยต้องรับผิดชอบงานของกระทรวงมหาดไทย และของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่นำลงไปปฏิบัติในตำบล หมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นกลไกสำคัญ ที่จะทำให้งานของทางราชการบรรลุเป้าหมาย พนักงานฝ่ายปกครองในระดับท้องถิ่น ลักษณะของการปกครองท้องที่ดังกล่าว นับว่าเป็นโครงสร้างสำคัญของการบริหารดินแดนของไทย (Territory Administration) โดยที่ในระยะต่อมาได้มีการสถาปนาโครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาคขึ้น ที่มีจังหวัดและอำเภอขึ้นเป็น โครงสร้างส่วนบนอีกชั้นหนึ่ง การที่การปกครองท้องที่มีลักษณะดังกล่าว ส่งผลให้กำนันผู้ใหญ่บ้านของไทยมีพัฒนาการต่อเนื่อง ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกิดขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในครั้งการปฏิรูปการเมืองการปกครองของไทยครั้งสำคัญ เนื่องจากสภาวะการณ์ในขณะนั้นประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามด้านต่างๆ โดยเฉพาะภัยคุกคามจากภายนอกประเทศจากการคุกคามของประเทมหาอำนาจตะวันตกที่แผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาถึงประเทศเพื่อนบ้านของไทย ขณะที่การปกครองของไทยในขณะนั้นยังไม่ทันสมัยและไม่มีเอกภาพทางการปกครองเท่าที่ควร การปฏิรูปการเมืองการปกครองของไทยดังกล่าว เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและรักษาเอกราชของชาติไว้

ในปี พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ออกกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล รวมถึงการปฏิรูประบบ

ราชการ ในปี 2545 ผลของกฎหมายเหล่านี้ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนมากขึ้น และยังมีผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องพ้นจากตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามถึงแม้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในตำบล หมู่บ้าน แต่กฎหมายก็ไม่ได้แก้ไขหรือปรับลดบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแต่อย่างใด ในพื้นที่การปกครองใดที่ยังมีสถานภาพของกำนันในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองแห่งท้องถิ่นอยู่ (เฉพาะพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล) ยังคงไว้ โดยมีได้ยกเลิกอำนาจตามกฎหมายของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทภารกิจตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และกฎหมายอื่นๆ รวมถึงงานตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย เป็นงานระดับภูมิภาคที่จะต้องอาศัยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวยความสะดวกธรรมชาติ การป้องกันภัยพิบัติ การส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ของรัฐในพื้นที่ งานเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน งานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ งานต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

จากความสำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดังกล่าวผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ด้านเนื้อหา คือ อำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย 2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ 3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการทะเบียนต่างๆ 5) ด้านการป้องกันภัยพิบัติ 6) ด้านอื่นๆ

3. ด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกตำบล หมู่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 66 คน กำหนดจากประชากรทั้งหมด

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ คือ เพศและระดับการศึกษา ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ตัวแปรตาม อำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย 2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ 3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการทะเบียนต่างๆ 5) ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 6) ด้านอื่นๆ

5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1-30 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากร คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกตำบล หมู่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 66 คน กำหนดจากประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกตำบล หมู่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอวังนุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

5) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ ไปหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

7) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการศึกษาผู้ศึกษาคำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อ นายอำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาด้วยตนเองและติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับการรักษาความสงบเรียบร้อย จำแนกตามสถานภาพใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ สถานภาพ ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé')

สรุปผลการศึกษา

การศึกษากิจการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 64 คน (ร้อยละ 96.96) รองลงมา เป็นเพศหญิง จำนวน 2 คน (ร้อยละ 3.04) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 43 คน (ร้อยละ 65.15) รองลงมา มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 16 คน (ร้อยละ 24.24) มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน (ร้อยละ 7.57) และมีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 2 คน (ร้อยละ 3.04)

2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.84$) ด้านการป้องกันภัยพิบัติ ($\bar{x} = 3.83$) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ($\bar{x} = 3.78$) ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อยและด้านการทะเบียนต่างๆ ($\bar{x} = 3.77$) และด้านอื่นๆ ($\bar{x} = 3.67$) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ($\bar{x} = 3.93$) รองลงมา ดำเนินการหรือจัดการตามหมายสั่งของเจ้าพนักงานให้ค้นหรือให้ยึด ผู้กระทำผิดหรือสงสัยว่ากระทำผิดกฎหมาย ($\bar{x} = 3.87$) และบริหาร จัดการหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกต้องตามหลักสุลักษณะ ($\bar{x} = 3.86$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ รายงานหรือแจ้งความเมื่อทราบว่ามีกรกระทำผิดกฎหมายหรือสงสัยว่าจะเกิดเหตุขึ้นในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 3.62$)

2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การบำรุงและส่งเสริมอาชีพราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 3.89$) รองลงมา ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่เกษตรกรและคนยากจน ($\bar{x} = 3.83$) และตรวจตราและรักษาผลประโยชน์ในการ อาชีพและราษฎร ($\bar{x} = 3.80$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ช่วยเหลือในการตรวจและนำเก็บภาษีอากรในเขตท้องที่ตำบล หมู่บ้าน ($\bar{x} = 3.86$)

3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบ เมื่อมีการบุกรุก ตัดไม้ทำลายป่าหรือการกระทำผิดต่างๆ ได้รายงานให้นายอำเภอทราบ ($\bar{x} = 3.88$) รองลงมา ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ($\bar{x} = 3.86$) และป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ ทำลายป่า

และการกระทำผิดต่างๆ ในท้องที่รับผิดชอบ ($\bar{x} = 3.83$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ป้องกันและปราบปราม การลักลอบตัดไม้ ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตป่าอนุรักษ์ในเขตท้องที่ ($\bar{x} = 3.72$)

4) ด้านการทะเบียนต่างๆ โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ เป็นผู้รับรอง ผู้ขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล หมู่บ้าน ($\bar{x} = 3.86$) รองลงมา การเป็นพนักงานตรวจรับบัตรประจำตัวประชาชน ($\bar{x} = 3.85$) และสำรวจ จัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณสัณฐานหรือตาย ($\bar{x} = 3.82$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดการให้ความสะดวกและรักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้งผู้แทน เช่น ส.ส. ส.จ. ส.อบต. เป็นต้น ($\bar{x} = 3.63$)

5) ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ สำรวจความเสียหายจากภัยธรรมชาติตามหลักเกณฑ์และวิธีการของกระทรวงมหาดไทย ($\bar{x} = 4.06$) รองลงมา รวบรวมกลุ่มประชาชนและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ($\bar{x} = 3.92$) และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือให้แก่ประชาชนในพื้นที่โดยจัดระเบียบและเขตพื้นที่ช่วยเหลือตามความจำเป็นเร่งด่วนอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคและไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน ($\bar{x} = 3.83$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือเป็นเจ้าพนักงานดับเพลิงในเขตท้องที่ ($\bar{x} = 3.73$)

6) ด้านอื่นๆ โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การสำรวจโรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้าง ที่ดิน ที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษี ($\bar{x} = 3.79$) รองลงมา แนะนำช่วยเหลือประชาชนในการจดทะเบียนคนจน ($\bar{x} = 3.92$) และการช่วยเหลือทางราชการดูแลรักษาที่ราชพัสดุอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ($\bar{x} = 3.72$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่ดินในการรับจัดที่ดินออกหนังสือสำคัญ หรือโฉนดที่ดิน การโอน การซื้อขาย ($\bar{x} = 3.52$)

3. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีเพศต่างกันปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วิลาวรรณ พิพัฒน์ชัยกร (2547) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านอำเภอนาเชือก จังหวัด มหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยเป็นรายด้านคือ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อยและด้านการทะเบียนต่างๆ และด้านอื่น ๆ ตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีประเด็นที่การปฏิบัติมากในแต่ละด้านดังนี้ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย คือ การควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ แสดงให้เห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญในเรื่องกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โภคิน พลกุล (2547: 8) ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน

ผู้ใหญ่บ้านในสถานการณ์ พ.ศ. 2547 ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรดำเนินการแนะนำ ตักเตือน และดูแลราษฎรมีให้กระทำการผิดกฎหมายรวมถึงชี้แจงข้อราชการต่าง ๆ ที่ประชาชนพึงรู้ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นหัวหน้ารักษาความสงบเรียบร้อยประจำหมู่บ้าน (ชรบ.) อำนาจความสะดวกในด้านต่างๆ แก่ประชาชน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ คือ การบำรุงและส่งเสริมอาชีพราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม โดยโกกิน พลกุล (2547: 8) ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในสถานการณ์ พ.ศ. 2547 ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ให้ดำเนินการร่วมมือกับทางจังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ประชาชนในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ตลอดจนข้อมูลปัญหาความต้องการ (Demand Side) ทรัพยากรในการ ให้ความช่วยเหลือ (Supply Side) เพื่อนำไปร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาถึงระดับฐานราก และแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนต่อไป) สอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัตน์ ไชยสิทธิ์ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และกฎหมายอื่นที่กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษากำนันและผู้ใหญ่บ้านจังหวัดนครนายก ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของ กำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่มีผลการ ปฏิบัติงานมากที่สุดเรียงลำดับลงมาได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบ เมื่อมีการบุกรุก ตัดไม้ ทำลายป่าหรือการกระทำผิดต่างๆ ได้รายงานให้นายอำเภอทราบ ด้านการทะเบียนต่างๆ คือ เป็นผู้รับรอง ผู้ขออนุญาตให้มีและใช้อาฐปิ่น ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล หมู่บ้าน ด้านการทะเบียนต่างๆ คือ เป็นผู้รับรอง ผู้ขออนุญาตให้มีและใช้อาฐปิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล หมู่บ้าน ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน คือ สำนวความเสียหายจากภัยธรรมชาติตามหลักเกณฑ์และวิธีการของกระทรวงมหาดไทย ด้านอื่นๆ คือ การสำรวจโรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้าง ที่ดิน ที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษี

ในขณะที่เดียวกันจากผลการศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีประเด็นที่การปฏิบัติน้อยที่สุดในแต่ละด้าน ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรดำเนินการให้มากยิ่งขึ้น คือ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย คือ รายงานหรือแจ้งความเมื่อทราบว่ามีกระทำความผิดกฎหมายหรือสงสัยว่าจะเกิดเหตุขึ้นในหมู่บ้าน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ คือ ช่วยเหลือในการตรวจและนำเก็บภาษีอากรในเขตท้องที่ตำบล หมู่บ้าน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตป่าอนุรักษ์ในเขตท้องที่ ด้านการทะเบียนต่างๆ คือ จัดการให้ความสะดวกและรักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้งผู้แทน เช่น ส.ส. ส.จ. ส.อบต. เป็นต้น ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน คือ เป็นเจ้าพนักงานดับเพลิงในเขตท้องที่ และด้านอื่นๆ คือ ช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่ดินในการรับจัดที่ดิน ออกหนังสือสำคัญ หรือโฉนดที่ดิน การซื้อขาย

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีเพศต่างกันปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเป็นเพศหญิงล้วนแต่มีความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งในปัจจุบันกฎหมายต่างๆ ได้เอื้อให้มีความเสมอภาคกันในทุกเรื่อง เช่นเดียวกันระดับการศึกษาที่ต่างกันไม่ทำให้การปฏิบัติงาน

ตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

- 1) ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรรายงานหรือแจ้งความเมื่อทราบว่ามีกรณีการกระทำผิดกฎหมายหรือสงสัยว่าจะเกิดเหตุขึ้นในหมู่บ้านให้มากยิ่งขึ้น
- 2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรให้การช่วยเหลือและตรวจและนำเก็บภาษีอากรในเขตท้องที่ตำบล หมู่บ้าน ให้มากยิ่งขึ้น
- 3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตป่าอนุรักษ์ในเขตท้องที่ให้มากยิ่งขึ้น
- 4) ด้านการทะเบียนต่างๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรให้การช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่ดินในการรับจัดที่ดิน ออกหนังสือสำคัญ หรือโฉนดที่ดิน การโอน การซื้อขาย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่จะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 2) ควรศึกษาแนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- 3) ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- โกคิน พลกุล. 2547. คำตอบแทนและสวัสดิการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนันและแพทย์ประจำตำบล. กรุงเทพฯ : คลังสารสนเทศนิติบัญญัติ.
- จรัส สุวรรณมาลา. ม.ป.ป. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาความรู้เบื้องต้นการบริหารงานคลังสาธารณะ. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. 2535. 100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาน.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สิริยาสาน.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2546. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สิริยาสาน.
- ประพัฒน์ วงศ์มพ. 2550. บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลศึกษากรณีเฉพาะอำเภอเมืองเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2526. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมนิติศาสตร์แห่งประเทศไทย.

ศึกษาการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

The Study of Operations in Public Service of I-San Subdistrict Municipality,

Muang District, Buriram Province

พระฉัตรนุพงษ์ (อดตกาโม) สิงห์กุล¹

รัชดากร ทมินเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18,391 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe) ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ตามลำดับ

2. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศหญิงมีความคิดเห็นว่าเทศบาลฯ มีการดำเนินการสูงกว่าเพศชาย ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ คร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare operations in public service of I-San Subdistrict Municipality, Muang district, Burirum province classified by personal factors such as gender and occupation. Population used in the study consisted of 18,391 people in the area. Samples were 391 people by Taro Yamane method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The people's opinions on the operations in public service of I-San Subdistrict Municipality, Muang district, Burirum province in overall were at high level, ranked by descending; utilities and infrastructure, public health and the environment, education, religion and culture and economic and tourism respectively.
2. The opinion of people with different gender was not different as a whole. When considering by aspect, it found that people had different opinion on economic and tourism, education, religion and culture which was statistically significant at .01 level. Female's opinion on Subdistrict Municipality's operations was higher than male's. The others were not different.
3. The opinion of people with different occupation was not different on the operations in public service of I-San Subdistrict Municipality.

บทนำ

ในการบริหารราชการแผ่นดินนั้น กฎหมายสูงสุดที่หน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินงานจะต้องยึดถือและปฏิบัติโดยเคร่งครัดคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นับเป็นรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้เป็นอย่างดี โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นับว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนอย่างแท้จริงในประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของประเทศไทย โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเจตนารมณ์มุ่งกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยมีบทบัญญัติอย่างชัดเจนว่ารัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นเองได้และพัฒนาเศรษฐกิจให้ทั่วถึงเท่าเทียมรวมทั้งยังได้แสดงเจตนารมณ์ในการพัฒนาจังหวัดให้มีความพร้อมเพื่อเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชน นอกจากนี้ยังได้ระบุถึงการปกครองท้องถิ่นซึ่งต้องพัฒนากระจายอำนาจให้ส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้มีกฎหมายพระราชบัญญัติกำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานรากของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นอิสระในการปกครองตนเองสามารถจัดการบริการสาธารณะที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกำหนดทิศทางตรวจสอบกำกับดูแลการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นดังกล่าวมีความสำคัญต่อระบบการบริหารภาครัฐทั้งราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถ่ายโอนงานเงินคนและความเป็นอิสระในการบริหารจัดการจากส่วนกลางซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการกิจกรรมใหม่ๆที่เกิดขึ้นการปรับบทบาทโครงสร้างวิธีการทำงานและแนวทางดำเนินงานที่สำคัญทั้งในระดับภูมิภาคท้องถิ่นและชุมชนตลอดจนการสนับสนุนสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาจากส่วนต่างๆ ให้เข้ามามีบทบาทในการบริหารขับเคลื่อนการพัฒนาสู่การปฏิบัติในทุกระดับทั้งนี้เพื่อพัฒนาชีวิตสนองความเป็นอยู่

ของประชาชนให้ดีขึ้น การตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นำการบริการของรัฐลงสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

การจัดทำบริการสาธารณะ โดยส่วนท้องถิ่น หมายถึง การจัดทำบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งบริการสาธารณะที่จัดทำโดยส่วนท้องถิ่นนั้น ได้แก่บริการสาธารณะบางประเภทที่รัฐมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นๆ โดยอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะจะถูกระบุไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภท และในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสามารถสรุปและแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลักๆ ได้ดังนี้ คือบริการสาธารณะทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ บริการสาธารณะทางด้านงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม บริการสาธารณะทางด้านการศึกษาและวัฒนธรรม และบริการสาธารณะทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะประโยชน์เป็นสำคัญ กล่าวคือการจัดบริการสาธารณะจะต้องสอดคล้องและสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการส่วนรวมของประชาชนทุกคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นความต้องการของประชาชนที่จะมีชีวิตเป็นอยู่อย่างสุขสบาย และความต้องการที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมนั้นอย่างปลอดภัย (นันทวัฒน์ บรรณานันท์, 2547) ดังนั้นการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องสอดคล้องกับความต้องการและความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตพื้นที่นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นที่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการและปกครองดูแลตัวเองได้ มีความสามารถที่จะรับรู้สภาพการเปลี่ยนแปลงของปัญหาต่างๆ และแก้ไขปัญหาเหล่านั้นที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ดีและรวดเร็วกว่าราชการส่วนกลาง และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้ได้มากที่สุดอย่างแท้จริง

จากเหตุผลและความสำคัญในเรื่องการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล อีสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล อีสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล อีสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล อีสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล อีสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล อีสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาคำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ เพศและอาชีพ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวและด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษานี้ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม-31 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18,391 คน (ข้อมูลทะเบียนราษฎร์เทศบาลตำบลอิสาน พ.ศ.2557, 2557: 1)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973 อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 จำนวนตามสูตร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 391.48 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 391 คน แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้าน โดยคำนวณตามสัดส่วนค่าร้อยละ และเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยค่าแต่ละระดับมีความหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ออกหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อ
นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ
(Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล
อิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับ
เกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของ
เทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศ
หญิง จำนวน 198 คน (ร้อยละ 50.64) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 193 คน (ร้อยละ 49.36) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ
รับราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 167 คน (ร้อยละ 42.71) รองลงมาประกอบอาชีพอิสระ ส่วนตัว ค้าขาย
จำนวน 149 คน (ร้อยละ 38.11) และประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 75 คน (ร้อยละ 19.18)

2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะ
ของเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =3.80) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก
มากไปหาน้อยเป็นดังนี้ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ (\bar{x} =4.21) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (\bar{x}
=3.85) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (\bar{x} =3.84) และด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว (\bar{x} =3.30) ตามลำดับ
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่ามี 6 ข้ออยู่ในระดับมาก และมี 1 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ
ดังนี้ เทศบาลฯ มีการดูแล บำรุงรักษาสถานที่เล่นกีฬาและออกกำลังกาย (\bar{x} =4.48) รองลงมาเทศบาลฯ จัดให้มี
สถานที่เล่นกีฬา และออกกำลังกาย (\bar{x} =4.45) และเทศบาลฯ มีการสร้างและบำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ
(\bar{x} =4.38) ส่วนข้อที่เทศบาลตำบลอิสานดำเนินการน้อยที่สุดคือ เทศบาลฯ มีการบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและ
สม่ำเสมอ (\bar{x} =3.45)

2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =3.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามี
5 ข้ออยู่ในระดับมาก และมี 2 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับดังนี้
เทศบาลฯ มีการสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อ
ให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ (\bar{x} =4.10) รองลงมาเทศบาลฯ มีการให้บริการป้องกันและระงับ
โรคติดต่อ เช่น โรคไข้เลือดออกโรคไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น (\bar{x} =4.29) และเทศบาลฯ มีการให้บริการ

แนะนำรักษา คุณแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ ผู้พิการและประชาชน ($\bar{x} = 4.05$) ส่วนข้อที่เทศบาลตำบลอิสานดำเนินการน้อยที่สุดคือ เทศบาลฯ มีการเก็บขยะ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันโรคต่างๆ ($\bar{x} = 3.33$)

3) ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 3 ข้ออยู่ในระดับมาก และมี 4 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับดังนี้ เทศบาลฯ มีการส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ ($\bar{x} = 4.11$) รองลงมา เทศบาลฯ จัดให้มีศูนย์กลางการซื้อขายสินค้าในหมู่บ้านหรือชุมชน เช่น ตลาดนัด ($\bar{x} = 3.78$) และเทศบาลฯ มีการประสานงานกับส่วนราชการในพื้นที่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.54$) ส่วนข้อที่เทศบาลตำบลอิสานดำเนินการน้อยที่สุดคือ เทศบาลฯ มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 2.83$)

4) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับดังนี้ เทศบาลฯ มีการกิจกรรมเพื่อทำนุ บำรุงและสืบสานวัฒนธรรมไทย เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น ($\bar{x} = 4.09$) รองลงมาเทศบาลฯ มีการสนับสนุนหรือให้ทุนเพื่อจัดซื้อ จัดหาวัสดุ สื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนในพื้นที่ ($\bar{x} = 4.01$) และเทศบาลฯ มีการสนับสนุนการศึกษานอกระบบ เช่น การศึกษานอกโรงเรียน ($\bar{x} = 3.98$) ส่วนข้อที่เทศบาลตำบลอิสานดำเนินการน้อยที่สุดคือ เทศบาลฯ มีการจัดบริการสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมหรือการส่งเสริมสำหรับกลุ่มดังกล่าว ($\bar{x} = 3.52$)

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 2 ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยประชาชนเพศหญิงมีความคิดเห็นว่าเทศบาลฯ มีการดำเนินการสูงกว่าประชาชนเพศชาย ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอิสาน มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ฐิติพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าเทศบาลตำบลอิสาน ได้ให้ความสำคัญด้านการบริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่นที่รับผิดชอบ โดยมีผลการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้เทศบาลตำบลอิสานยังได้กำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนา เช่น พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งตำบลให้มีความสะดวกและมาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคมนาคมขนส่ง ด้านความสงบเรียบร้อย และความสงบสุขของประชาชน มีการบริหารจัดการที่ดีในตำบลอิสาน โดยประชาชนได้รับบริการที่ดี มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันและเกิดการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการพัฒนา (แผนพัฒนาเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์, 2557 : 2) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเทศบาลตำบลอิสาน ได้ดำเนินการบริการสาธารณะอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี อินทวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง

ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการดำเนินการมากที่สุดคือ ด้านสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการ ซึ่งเทศบาลได้ดำเนินการในเรื่องดูแล บำรุงรักษาสถานที่เล่นกีฬาและออกกำลังกาย การจัดให้มีสถานที่เล่นกีฬา และออกกำลังกาย การสร้างและบำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ของเทศบาลฯ ในการส่งเสริมให้ประชาชนดูแล รักษาสุขภาพด้วยการจัดสถานที่และเครื่องมือ อุปกรณ์ในการออกกำลังกาย นอกจากนี้เทศบาลฯ ยังดูแลรักษาสาธารณูปโภคพื้นฐานคือการสร้างและบำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ

ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลได้สนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุขเช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ มีการให้บริการป้องกันและระงับโรคติดต่อ เช่น วัคซีนไข้เลือดออก วัคซีนหัดคางทูม วัคซีนพิษสุนัขบ้า เป็นต้น นอกจากนี้เทศบาลฯ ยังได้ดำเนินการให้บริการแนะนำรักษา ดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ ผู้พิการและประชาชน ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เทศบาลฯ มีการกิจกรรมเพื่อทำ บำรุงและสืบสานวัฒนธรรมไทย เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น เทศบาลฯ มีการสนับสนุนหรือให้ทุนเพื่อจัดซื้อ จัดหาวัสดุ สื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนในพื้นที่ และเทศบาลฯ มีการสนับสนุนการศึกษานอกระบบ เช่น การศึกษานอกโรงเรียน ส่วนด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว เทศบาลฯ มีการส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ จัดให้มีศูนย์กลางการซื้อขายสินค้าในหมู่บ้านหรือชุมชน เช่น ตลาดนัด และเทศบาล ได้ประสานงานกับส่วนราชการในพื้นที่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีเพศและที่มีอาชีพต่างกัน ต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลลือสาธ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ประชาชนเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลลือสาธ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามี 2 ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยประชาชนเพศหญิงมีความคิดเห็นเห็นว่าเทศบาลฯ มีการดำเนินการสูงกว่าประชาชนเพศชาย ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลลือสาธ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) เทศบาลตำบลลือสาธ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรจัดบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ
- 2) เทศบาลตำบลลือสาธ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการเก็บขยะ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันโรคต่างๆ
- 3) เทศบาลตำบลลือสาธ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือแหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น
- 4) เทศบาลตำบลลือสาธ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรจัดบริการสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมหรือการส่งเสริมสำหรับกลุ่มดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติพงศ์ ทิพย์อักษร. 2554. **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์**. ปรินญาณิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ที่ว่าการอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา. 2557. **ข้อมูลทะเบียนราษฎร พ.ศ.2556**. เอกสารอัดสำเนา.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2541. **หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. 2545. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2542. **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542..**

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
The Participation in Temple Development of the people in Nong Tad Subdistrict Municipality, Mueang
District, Buri Ram Province

พระอาคม (อาคม โม) พระรัมย์ย์
พัฒนศิลป์ สำเร็จรัมย์ย์

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10,869 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe¹)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตรวจสอบ ด้านการปฏิบัติ ด้านการวางแผน และด้านการแก้ไขปัญหา ตามลำดับ
2. ประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การพัฒนาวัด, เทศบาลตำบลหนองตาด, จังหวัดบุรีรัมย์

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare the participation in temple development of the people in Nong Tad Subdistrict Municipality, Mueang District, Buri Ram Province, classified gender and educational level. The population was 10,869 people in Nong Tad Subdistrict Municipality, 396 persons were determined as the sample by Taro Yamane's sample-size table. The 5-rating scale questionnaire with reliability of 0.97 was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

1. The people had opinion on the participation in temple development of the people in Nong Tad Subdistrict Municipality, Mueang District, Buri Ram Province as a whole and in aspects at the moderate level, ranked by descending order of inspection, practice, planning and problem-solving aspects respectively.
2. The opinion of people with different gender and educational level, on the participation in temple development of the people in Nong Tad Subdistrict Municipality, Mueang District, Buri Ram Province, was found with no difference.

Keywords : The Participation, Temple Development, Nong Tad Subdistrict Municipality, Buri Ram Province.

บทนำ

ศาสนาพุทธได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยเป็นเวลานานและได้กลายเป็นสถาบันหลักที่ดำรงอยู่กับสังคมไทย จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติ เนื่องจากมีประชาชนส่วนใหญ่นับถือและให้คุณค่าของสังคมไทยในหลายๆ ด้านเช่น เป็นบ่อเกิดของศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามและเป็นมรดกอันล้ำค่าสังคมไทยที่ยังคงสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ยังเป็นบรรทัดฐานที่คอยควบคุมความประพฤติของคนในสังคมให้อยู่ในกรอบของความถูกต้องดีงามตามหลักศีลธรรม คนไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะมีความเคร่งครัด และเลื่อมใสศรัทธาในเรื่องของศาสนาอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากวัดวาอารามต่างๆ ที่บรรพบุรุษไทยได้สร้างให้สะท้อนถึงศรัทธาความเชื่อมั่นที่มีต่อพระพุทธศาสนา จากการศึกษาเอกสารและหลักฐานต่างๆ พบว่าวิถีชีวิตชาวพุทธไทยตั้งแต่อดีตมีความแนบแน่นอยู่กับพระพุทธศาสนาอย่างมาก ที่สำคัญคือวัดได้กลายเป็นศูนย์กลางของสังคมในหลายเรื่อง เช่น การศึกษา การฝึกหัดอาชีพ ที่ประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้ปกครองกับชาวบ้าน เป็นต้น

การสร้างวัดมีมาแต่โบราณกาล เมื่อประชาชนมีจิตศรัทธาในบวรพุทธศาสนาได้อพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่ใดก็มักจะสร้างวัดขึ้นแล้วนิมนต์พระสงฆ์ไปพำนักเพื่อบำเพ็ญบุญกุศลประกอบศาสนกิจตามประเพณีที่สืบต่อกันมา ในอดีตวัดเป็นสถานที่ที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้ใช้เป็นสถานศึกษาอบรมให้มีความรู้ในด้านวิชาชีพตำราแพทย์แผนไทยและศิลปกรรมแขนงต่างๆเป็นสถานที่ทำบุญบำเพ็ญกุศล เป็นศูนย์กลางการบริหารและการปกครอง รวมทั้งเป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน ดังนั้น วัดจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญยิ่งในการสืบทอดพระพุทธศาสนาตลอดมา จึงถือได้ว่าวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนไทยทั้งอดีตและปัจจุบัน ปัจจุบันการสร้างวัดตั้งวัดจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนของทางราชการ เมื่อการสร้างวัดตั้งวัดได้เสร็จสิ้น ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเป็นวัดที่ถูกต้องและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ขึ้นทะเบียนไว้ในทะเบียนวัดของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแล้วจึงถือว่าวัดนั้น

เป็นวัดโดยสมบูรณ์ โดยเจ้าอาวาสมีหน้าที่ทำนุบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดีในการนี้ต้องดูแลบริหารกิจการภายในวัดอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการปกครองการศึกษาการปฏิบัติและอื่น ๆ ให้มีความก้าวหน้าถูกต้อง เป็นระเบียบ เพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของพุทธศาสนิกชนทั่วไป ซึ่งหมายถึง การพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาวัดนั่นเอง

ปัจจุบันประชาชนชาวไทยร้อยละ 92 ของประชากรทั่วประเทศนับถือศาสนาพุทธ หลักของพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานเป็นแก่นและเป็นแก่นของวัฒนธรรมไทยทุกด้านทุกสาขา ชุมชนย่อยๆ ของชาวไทยทั่วประเทศไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัด จะเห็นได้ว่ามีชุมชนไทยพุทธอยู่เป็นส่วนใหญ่ และเครื่องหมายของชุมชนไทยพุทธ คือ วัด และจากการสำรวจของ กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2555 พบว่าวัดพุทธในประเทศไทยมีจำนวน 33,071 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 86.05 ของศาสนสถานของทุกศาสนาที่มีอยู่ในประเทศไทย โดยทั่วไปความหมายของวัดที่มีต่อชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบันมี 5 ด้าน คือ เป็นที่พำนักอาศัยของพระภิกษุสามเณร เป็นที่บวชเรียน เป็นที่ทำนุบำรุงบำเพ็ญกุศลของประชาชน ชาวบ้านโดยรอบวัดเป็นที่ประชาชนชาวบ้าน โดยรอบวัดได้มารับการปลูกฝังศีลธรรม และวัดเป็นศูนย์กลางประกอบกิจกรรมทางสังคมร่วมกันของประชาชนหรือชาวบ้านโดยรอบวัด

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานของคณะสงฆ์และรัฐ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554 : 1) โดยการทำนุบำรุงส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์คุ้มครองและส่งเสริมการพัฒนางานพระพุทธศาสนาดูแลรักษาจัดการศาสนสมบัติพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาบุคลากรทางศาสนาด้วยตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการสนองงานคณะสงฆ์และรัฐ ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายในการอุปถัมภ์คุ้มครองและทำนุบำรุงศาสนาส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่รับผิดชอบด้านศาสนา เพื่อให้การบริหารจัดการ ส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนามีความเอกราชและประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมความเข้าใจอันดีและสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนาเพื่อนำหลักธรรมของศาสนาไปใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้นดังนั้น วัดจึงต้องได้รับการพัฒนาในด้านการบูรณปฏิสังขรณ์ให้มีความมั่นคงแข็งแรง ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อสามารถใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างสมบูรณ์แบบการพัฒนาวัดเพื่อให้วัดมีสภาพสะอาดสงบ และสว่าง เพื่อสร้างความสุขทางด้านจิตใจให้กับประชาชนจึงควรพัฒนาวัดแบบบูรณาการ ให้สอดคล้องกับภารกิจ 6 ด้านของคณะสงฆ์ โดยระดมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เช่น ชุมชนรอบวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ สถานศึกษาในพื้นที่เพื่อจุดมุ่งหมายให้วัดมีสภาพความเป็นศูนย์กลางชุมชนอย่างแท้จริงและยั่งยืนการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนเพียงอย่างเดียวยังไม่สามารถพัฒนาวัดได้สมบูรณ์ครบถ้วน การพัฒนาวัดที่สมบูรณ์ครบถ้วนจะต้องพัฒนาวัดแบบบูรณาการ โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมของวัดให้สอดคล้องกับการบริหารงานคณะสงฆ์และให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองดาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาและความร่วมมือด้านอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล หนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล หนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัดตามหลัก PDCA ได้แก่ P = Plan คือ การวางแผนงานจากวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้กำหนดขึ้น D = Do คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง C = Check คือ การตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใด A = Action คือ การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหา หรือถ้าไม่มีปัญหาใดๆ ก็ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ และด้านการแก้ไขปัญหา

ระยะเวลาในการศึกษา วันที่ 1 มกราคม ถึง 30 เมษายน 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10,869 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10,869 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) ซึ่งกำหนดให้มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385.80 คน การศึกษานี้ จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 396 คน โดยสุ่มตามสะดวก (เทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์, 2557)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความ มุ่งหมายและสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนดเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไขภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวายสออำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

5) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ไปหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

7) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย และแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า t-test และ F-test (one way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ นิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ (1) ค่าความถี่ (Frequency) (2) ค่าร้อยละ (Percentage) (3) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ (4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ t-test และ F-test (One way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการศึกษา

การศึกษากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 223คน (ร้อยละ 56.32) รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 173 คน (ร้อยละ 43.68) ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 179 คน (ร้อยละ 45.20) รองลงมา มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 94 คน (ร้อยละ 23.94) มีการศึกษาระดับอนุปริญญา จำนวน 76 คน (ร้อยละ 19.20) และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 47 คน (ร้อยละ 11.86)

2. ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตรวจสอบ ด้านการปฏิบัติ ด้านการวางแผน และด้านการแก้ไขปัญหา ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การแสดงความคิดเห็นในการวางแผนงานด้านต่างๆ รองลงมา การมีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของวัด และการมีส่วนร่วมในการวางแผนทางการเงินของวัด

2) ด้านการปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การประชาสัมพันธ์หรือการเชิญชวนของวัด เพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม รองลงมา การมีส่วนร่วมในการ

ปฏิบัติงานตามภารกิจของวัด และการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมของวัด การมีส่วนร่วมในการช่วยจัดกิจกรรมของวัด

3) ด้านการตรวจสอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เมื่อวัดมีการจัดกิจกรรม ได้แจ้งให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาวัดมีการประชุมคณะกรรมการวัดอยู่เสมอ และการแต่งตั้งกรรมการวัด มีความชัดเจน โปร่งใส

4) ด้านการแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ วัดเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านการเงิน รองลงมา วัดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาของวัด และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานวัด

3. ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัดในเขตเทศบาลตำบลหนองดาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัดในเขตเทศบาลตำบลหนองดาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลหนองดาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจซึ่งจะได้อภิปรายผล ดังนี้

1. ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดในเขตเทศบาลตำบลหนองดาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตรวจสอบ ด้านการปฏิบัติ ด้านการวางแผน และด้านการแก้ไขปัญหา ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ เขมราฐ ชัมภรัตน์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี กิ่งอำเภอสว่างวีรวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลางและในเรื่องการมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการประชุม ด้านการวางแผน ด้านการสนับสนุนส่งเสริม ด้านการดำเนินกิจการ และด้านการติดตามประเมินผลในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ของสมาชิกสภา อบต. การรับรู้ข่าวสาร และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านเพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการสิ่งแวดล้อม และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พระอนุกุล ศรีปัจฉิม (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน โดยเฉพาะในเรื่อง เมื่อวัดมีการจัดกิจกรรม ได้แจ้งให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาวัดมีการประชุมคณะกรรมการวัดอยู่เสมอ และการแต่งตั้งกรรมการวัด มีความชัดเจน โปร่งใส แสดงให้เห็นว่าวัดได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนา สอดคล้องกับการศึกษาของ อนันต์ คือระ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์การในการให้บริการด้านการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลตะลุง อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมพบว่า การมีส่วน

ร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล มีส่วนร่วมมากที่สุด

2. ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1) จากผลการศึกษา วัดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ควรจัดกิจกรรมหรือช่องทางที่หลากหลายเพื่อให้ประชาชนเอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาของวัด

2) จากผลการศึกษา วัดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ควรประสานงานหรือแสวงหาความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของวัด

3) วัดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ควรดำเนินการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดให้มากยิ่งขึ้น

4) วัดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ควรเชิญหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน เข้ามาประชุมเพื่อหารือวางแผนงานในด้านต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาวัดเป็นไปด้วยความรวดเร็วและยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาวัด ทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาวัด

2) ควรศึกษาแนวทางการสร้างความร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาวัด

3) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด

เอกสารอ้างอิง

- เขมรราช ชัมภรัตน์. 2544. การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีกิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เทศบาลตำบลหนองดาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. 2558. ข้อมูลทะเบียนราษฎร พ.ศ.2558.ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์.
- _____. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- พระอนุกุล ศรีปัจฉิม. 2550. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัยอำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2554. รายงานประจำปี พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- อนันต์ คือระะ. 2550. การมีส่วนร่วมขององค์การในการให้บริการด้านสาธารณสุขของเทศบาลตำบลตะลุงอำเภอสายบุรีจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประสิทธิภาพและปัญหาการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล
หนองงูเห่ อําเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

The Efficiency and Problem of Public Service of Local Government :A case study of Nong Ngu Lueam
Subdistrict Administrative Organization Chalerm Pra Kiat District, Nakornratchasima

พยอม ประยูรคำ¹
พัฒนสิน ลำเรียงรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและปัญหาการบริการสาธารณะ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่ จำนวน 9,749 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 1 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนอีก 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสาธารณสุขปกอกและสาธารณสุขการด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ
2. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่ อําเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่ อําเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่ มีความคิดเห็นว่า ปัญหาการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่ อําเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การบริการสาธารณะ

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study are to study the efficiency and problem of public services of local government, and to compare the people's opinion on the efficiency and problem related to public service of Nong Ngu Lueam subdistrict as classified by sex, education level, and occupation. The study population was 9749 people in all villages of Nong Ngu Lueam subdistrict. The study sample was 390 people determined by Taro Yamane's method. The study instrument was questionnaires with rating scale. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and difference between pairs was tested by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The people's opinions on the efficiency of public service of local government, Nong Ngu Lueam subdistrict was as high level as a whole. When considered each aspect, it found that education, religion, and culture aspect were at high level, however public utility and public assistance aspect, economic and tourism aspect, public health and environment aspect, were at moderate level, respectively.

2. The opinions of people with different sex, on the efficiency of public service of Nong Ngu Lueam subdistrict, Chalermprakiat district, Nakornratchasima were not different.

3. The opinions of people with different education and occupation, on the efficiency of public service of Nong Ngu Lueam subdistrict, Chalermprakiat district, Nakornratchasima were statistically significant different at .01.

4. The opinions of people on the problem of public service of Nong Ngu Lueam subdistrict, Chalermprakiat district, Nakornratchasima were at low level as a whole.

Keywords : efficiency, public services

บทนำ

การจัดทำบริการสาธารณะโดยส่วนท้องถิ่น หมายถึง การจัดทำบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งบริการสาธารณะที่จัดทำโดยส่วนท้องถิ่นนั้น ได้แก่ บริการสาธารณะบางประเภทที่รัฐมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นๆ โดยอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะ จะถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภท และในพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสามารถสรุป และแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก ๆ ได้ดังนี้ คือ บริการสาธารณะทางด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ บริการสาธารณะทางด้านงานสาธารณะสุข และสิ่งแวดล้อม บริการสาธารณะทางการศึกษาและวัฒนธรรม และบริการสาธารณะทางด้านงานให้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะประโยชน์เป็นสำคัญ กล่าวคือ การจัดการบริการสาธารณะจะต้องสอดคล้อง และสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการส่วนรวมของประชาชนทุกคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นความต้องการของประชาชนที่จะมีชีวิตเป็นอยู่อย่างสุขสบาย และความต้องการที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมนั้นอย่าง

ปลอดภัย (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2547) ดังนั้น การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ และความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตพื้นที่นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นที่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการ และปกครองดูแลตัวเองได้ มีความสามารถที่จะรับรู้สภาพการเปลี่ยนแปลงของปัญหาต่าง ๆ และแก้ไขปัญหาเหล่านั้นที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ดี และรวดเร็วกว่าราชการส่วนกลางและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้ได้มากที่สุดอย่างแท้จริง

จากเหตุผลและความสำคัญในเรื่องการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จึงสนใจศึกษาประสิทธิภาพและปัญหาการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของประชาชนที่เพศระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปัญหาการบริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า จำนวน 9,749 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามี 1 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนอีก 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวและด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ จัดให้มีน้ำประปาและขยายเขตบริการน้ำประปาให้ครอบคลุมและ

ทั่วถึง และบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ รองลงมาคือ คุณภาพน้ำประปาไม่มีตะกอน ไม่มีกลิ่นหรือสิ่งเจือปนอื่นๆ และการสร้างและบำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดให้มีสัญญาณไฟและเครื่องหมายจราจร

2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การให้บริการป้องกันและระงับโรคติดต่อ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น รองลงมาคือ การให้บริการแนะนำรักษา ดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ ผู้พิการ และประชาชน และการสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การบริการเกี่ยวกับการดูแลสัตว์เลี้ยงและสัตว์เร่ร่อน

3) ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ รองลงมาคือ การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ และการบริการฝึกอบรมการทำอาชีพเสริม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การสนับสนุน ส่งเสริมภาคเอกชนในกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

4) ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ มีกิจกรรมเพื่อทำนุบำรุงและสืบสานวัฒนธรรมไทย เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น รองลงมาคือ มีกิจกรรมทางศาสนาในเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนา และการจัดบริการสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมหรือการส่งเสริมสำหรับกลุ่มดังกล่าว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การสนับสนุนการศึกษานอกระบบ เช่น การศึกษานอกโรงเรียน

2. ประชาชนเพศหญิงและเพศชายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า และประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัท ลูกจ้าง มีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัท ลูกจ้าง มี

ความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ และประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนตัว คำขायมีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ

5. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหนือ อำเภอนวมพระเกษรดี จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาการบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากข้อที่มีปัญหามากไปหาข้อที่มีปัญหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ความรู้ความสามารถของผู้บริหาร ในการบริหารงาน และการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รองลงมาคือ ความเพียงพอของงบประมาณ ในการบริหารงาน และความสอดคล้องของแผนพัฒนาตำบลกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชนหรือประชาชน ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาน้อยที่สุดคือ การบูรณาการและประสานงานกับหน่วยงานหรือส่วนราชการในพื้นที่

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหนือ อำเภอนวมพระเกษรดี จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาการบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากด้านที่สูงไปหาต่ำ คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจากผลการศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่พบว่า มี 1 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนอีก 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนวัฒน์ รัตนศักดิ์ (2547) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลความคิดเห็นของประชาชนต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย และได้เสนอผลการศึกษาคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินงานในการจัดการโครงสร้างพื้นฐานมาเป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นผลมาจากที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใช้งบประมาณส่วนใหญ่ไปกับงานของโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น งานก่อสร้าง ซ่อมแซมเพื่อให้มีผลต่อการดำเนินงานอย่างมีรูปธรรมอันมี นัยยะที่ส่งผลต่อการเลือกตั้งในการบริหาร ในครั้งต่อไป สำหรับภารกิจเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สวัสดิการสังคมเป็นการกิจกรรมรองลงมา อีกทั้งผู้วิจัยได้เสนอว่าในการพัฒนาท้องถิ่น ควรจะพัฒนาไปพร้อมกันในทุกๆ ด้าน ไม่ควรเน้นด้านใดด้านหนึ่งหรือเน้นแต่เพียงด้านวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเน้นทั้งการพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม การส่งเสริมการประกอบอาชีพ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อีกทั้งประชาชนได้มีการประเมินคุณภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และได้เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ก่อนการถ่ายโอนและหลังการถ่ายโอน พบว่า หลังจากการถ่ายโอนภารกิจมาจากหน่วยงานราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้การบริการสาธารณะได้ทั่วถึงกับประชาชนมากขึ้น สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนมากกว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ซึ่งจุดนี้เองสะท้อนให้เห็นว่าหากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขอบเขต อำนาจในการบริหาร

จัดการท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่มากเกินไป อาจเข้าไปดูแล และไม่สามารถเข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่พบว่า เรื่องที่องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหลือม ให้บริการสาธารณะได้ดีที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ได้แก่ การจัดให้มีน้ำประปาและขยายเขตบริการน้ำประปาให้ครอบคลุมและทั่วถึง และบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ รองลงมาคือ คุณภาพน้ำประปาไม่มีตะกอน ไม่มีกลิ่นหรือสิ่งเจือปนอื่นๆ และการสร้างและบำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การให้บริการป้องกันและระงับโรคติดต่อ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น รองลงมาคือ การให้บริการแนะนำรักษา ดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ ผู้พิการและประชาชน และการสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ได้แก่ การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ รองลงมาคือ การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ และการบริการฝึกอบรมการทำอาชีพเสริม และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ มีกิจกรรมเพื่อทำนุบำรุงและสืบสานวัฒนธรรมไทย เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น รองลงมาคือ มีกิจกรรมทางศาสนาในเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนา และการจัดบริการสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมหรือการส่งเสริมสำหรับกลุ่มดังกล่าว

2. ประชาชนเพศหญิงและเพศชายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า และประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอาชีพกัน มีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัท ลูกจ้าง มีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัท ลูกจ้าง มีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ และประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนตัว ค้าขายมีความคิดเห็นแตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ

5. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่า ปัญหาการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากข้อที่มีปัญหามากไปหาข้อที่มีปัญหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ความรู้ความสามารถของผู้บริหาร ในการบริหารงาน และการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รองลงมาคือ

ความเพียงพอของงบประมาณ ในการบริหารงาน และความสอดคล้องของแผนพัฒนาตำบลกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชนหรือประชาชน ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาน้อยที่สุดคือ การบูรณาการและประสานงานกับหน่วยงานหรือส่วนราชการในพื้นที่

6. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) จากผลการศึกษา เทศบาลควรจัดให้มีสัญญาณไฟและเครื่องหมายจราจร การบริการเกี่ยวกับการดูแลสัตว์เลี้ยงและสัตว์เร่ร่อน การสนับสนุน ส่งเสริมภาคเอกชนในกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และการสนับสนุน การศึกษานอกระบบ เช่น การศึกษานอกโรงเรียน

2) จากผลการศึกษา เทศบาลควรจัดโครงการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้บริหารในการบริหารงาน และการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ประชาชนทราบ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารงาน และในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลควรคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของชุมชนหรือประชาชน

7. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประสิทธิภาพการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ควรศึกษาแนวทางการสร้างความร่วมมือของประชาชนในการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) ควรศึกษาความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนในท้องถิ่น แล้วนำมาวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. 2543. มิติใหม่การปกครองส่วนท้องถิ่น วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- จิรายุทธ อินทาวรี. 2540. ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการกระจายอำนาจปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณี อบต. บึงยี่โถ อำเภอนัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชวงศ์ ฉายะบุตร. 2539. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.
- ฐิติพงศ์ ทิพย์อักษร. 2554. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ที่ว่ากล่าวอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. 2557. ข้อมูลทะเบียนราษฎร พ.ศ.2556. เอกสารอัดสำเนา.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2526. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชเนศวร์ เจริญเมือง. 2548. 100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ชันขวัฒน์ รัตนศักดิ์. 2547. การประเมินผลความคิดเห็นของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2541. หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
The Roles in Welfare Provision of the Elderly of Mueang Plueay Subdistrict Administrative Organization,
Srisomdet District, Roi Et Province

ภัทราวดี ทองดี¹
พัฒนศิลป์ สำเร็จรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และสถานภาพทางตำแหน่งในหมู่บ้าน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านในตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดสวัสดิการด้านรายได้ การจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย การจัดสวัสดิการด้านนันทนาการ การจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย และการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา ตามลำดับ
2. ผู้นำชุมชนที่มีเพศและสถานภาพทางตำแหน่งในหมู่บ้านต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : บทบาทการจัดสวัสดิการ, ผู้สูงอายุ, องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย, จังหวัดร้อยเอ็ด

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare the roles in welfare provision of Mueang Plueay Subdistrict Administrative Organization, Srisomdet district, Roi Et province, classified by gender and position status in the village. The sample was 136 community leaders of every village in the area. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows :

1. The community leaders on the role in welfare provision of Meang Plueay Subdistrict Administrative Organization, Srisomdet district, Roi Et province, at high level as a whole and in aspects, ranked in order of income welfare, housing welfare, recreational welfare, other welfare, health welfare and education welfare aspects respectively.
2. The community leaders with different genders and positions had the opinion on the role in welfare provision of Muang Plueay Subdistrict Administrative Organization, Srisomdet district, Roi Et province, as a whole and in aspects with no difference.

Keywords : The Roles in Welfare Provision, the Elderly, Mueang Plueay Subdistrict Administrative Organization, Roi Et Province

บทนำ

เนื่องจากประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่รวดเร็วและต่อเนื่อง จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในครั้งที่ผ่านมา พบว่าในปี 2556 มีจำนวนผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 13.2 ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) ซึ่งตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติ (UN) ที่กำหนดไว้ว่า ประเทศใดที่มีประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไป สัดส่วนเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ ดังนั้นประเทศไทยจึงนับได้ว่าเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว จากการที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะด้านกำลังแรงงาน สักยภาพของวัยทำงานในการสนับสนุนผู้สูงอายุลดลง ในสัดส่วนของผู้สูงอายุเองก็มีแต่ภาวะเสื่อมถอยทั้งทางร่างกายและจิตใจ และยังมีอายุยืนยาวมากขึ้น ความเสื่อมถอยยังมีมากขึ้นเป็นลำดับ โอกาสเผชิญกับภาวะการเจ็บป่วยและการช่วยเหลือตนเองได้น้อยลงมีมากกว่าวัยอื่นๆ ซึ่งก็จะตกเป็นภาระของรัฐบาลในที่สุด นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของประเทศไทย เป็นการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจหน้าที่ระหว่างราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อสังคมมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ประชาชนจึงมีความต้องการความคาดหวัง และเรียกร้องการบริการจากรัฐเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่รัฐมีขีดความสามารถและทรัพยากรที่จำกัด ในการตอบสนองความต้องการของประชาชน จึงต้องมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อลดบทบาทของรัฐในส่วนกลาง และเพิ่มอำนาจของท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของท้องถิ่น เพื่อที่จะตอบสนองการเรียกร้องและความต้องการของประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการของท้องถิ่น

เพื่อที่จะตอบสนองการเรียกร้อง และความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และตรงกับความเป็นจริงที่ชุมชนต้องการให้มากที่สุด การเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบการเมือง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น ซึ่งประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมรู้ถึงความต้องการ และปัญหาของตนเองได้ดีกว่าบุคคลอื่นซึ่งมิใช่เป็นคนในท้องถิ่นนั้นๆ ปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมีหลายรูปแบบมีพื้นที่ครอบคลุมทั้งประเทศ โดยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการถ่ายโอนการให้บริการสาธารณะ และงบประมาณลงไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก ทำให้ท้องถิ่นมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชน แนวทางการถ่ายโอนภารกิจของรัฐให้แก่ท้องถิ่น ได้มีการกำหนดความหมายของภารกิจที่ถ่ายโอน และหลักการทั่วไปในการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยหลักการทั่วไป 18 ข้อ รวมทั้งการกำหนดกลุ่มภารกิจที่จะต้องถ่ายโอน จำนวน 6 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย 4) ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์ การ และการท่องเที่ยว 5) ด้านการบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 6) ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงทำให้้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดนโยบาย แผนงานหรือ โครงการ เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจตามพระราชบัญญัติกำหนด และขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ประกอบกับในช่วงเวลา 30 ปีที่ผ่านมา โครงสร้างกลุ่มอายุประชากรเปลี่ยนไป โดยมีวัยเด็กลดลง แต่มีประชากรวัยกลางคน และวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ซึ่งนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบัน ได้ส่งเสริมทางด้านสุขภาพของประชาชน ที่มีการกำหนดอายุขัยของผู้สูงอายุในอนาคตเฉลี่ย 70 ปีขึ้นไป ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตอบสนองความต้องการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนตาม นโยบายของภาครัฐ ปัญหาในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุในด้านต่างๆ จำเป็นต้องเตรียมการของสถาบันต่างๆ นับตั้งแต่สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ สาธารณชน องค์กรเอกชน รวมถึงหน่วยงานของภาครัฐในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต่อผู้สูงอายุ

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุในเรื่องสวัสดิการเบี้ยยังชีพรายเดือน โดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เองตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 โดยให้เบี้ยยังชีพเฉพาะผู้สูงอายุที่มีความยากจน ขาดคนดูแล ต่อมาในรัฐบาลจึงมีนโยบายให้เบี้ยยังชีพกับผู้สูงอายุทุกคน แต่ก็ยังถือว่าไม่ได้เข้าถึงปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง เพราะปัญหาของผู้สูงอายุมีความสลับซับซ้อน และเป็นปัญหาที่สามารถสะท้อนถึงคุณภาพสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะลำพังการมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ โดยการให้เบี้ยยังชีพเพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้แต่อย่างใด สำหรับประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ยังไม่มีความพร้อมที่จะเป็นรัฐสวัสดิการยิ่งจะเป็นภาระผูกพันให้กับรัฐบาลในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาบทบาทในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบทบาทในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
2. ผู้นำชุมชนที่มีสถานภาพทางตำแหน่งในหมู่บ้านต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตในการศึกษา คือการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2548-2564) 6 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการสวัสดิการด้านรายได้ 2) การจัดการสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย 3) การจัดการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย 4) การจัดการสวัสดิการด้านการศึกษา 5) การจัดการสวัสดิการด้านนันทนาการ และ 6) การจัดการสวัสดิการด้านอื่นๆ
2. ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา คือ ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทุกหมู่บ้าน ในตำบลเมืองเปลือย อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 13 คน
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ตำบลเมืองเปลือย อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้นำชุมชน ได้แก่ เพศ และสถานภาพทางตำแหน่งในหมู่บ้าน
 - 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการสวัสดิการด้านรายได้ 2) การจัดการสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย 3) การจัดการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย 4) การจัดการสวัสดิการด้านการศึกษา 5) การจัดการสวัสดิการด้านนันทนาการ และ 6) การจัดการสวัสดิการด้านอื่นๆ
5. ขอบเขตด้านระยะเวลา
การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 10 มกราคม-30 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทุกหมู่บ้าน ในตำบลเมืองเปลือย อำเภอสรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 136 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตาม ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ
2) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้นำชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระราช อำเภอเขียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาคำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อกำนันตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

การศึกษายบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ผู้นำชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 71 คน (ร้อยละ 52.20) รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 65 คน (ร้อยละ 47.80) ส่วนใหญ่เป็นกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 72 คน (ร้อยละ 52.94) รองลงมาเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 40 คน (ร้อยละ 29.42) และเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 24 คน (ร้อยละ 17.64)

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.17) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดสวัสดิการด้านรายได้ (\bar{x} =4.32) การจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย (\bar{x} =4.30) การจัดสวัสดิการด้านนันทนาการ (\bar{x} =4.22) การจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ (\bar{x} =4.15) การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย (\bar{x} =4.08) และการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา (\bar{x} =4.00) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

1) การจัดสวัสดิการด้านรายได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =4.32) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการจัดบริการฝึกอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ (\bar{x} =4.71)

รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการจัดอบรมอาชีพเสริมสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.38$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.36$)

2) การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลแก่ผู้สูงอายุตามความจำเป็น ($\bar{x} = 4.50$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย จัดเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับผู้สูงอายุตามความจำเป็น ($\bar{x} = 4.08$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการจัดตรวจสุขภาพประจำปีให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.05$)

3) การจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการจัดที่พักชั่วคราวสำหรับผู้สูงอายุกรณีที่ประสบปัญหา หรือเกิดเหตุฉุกเฉิน ($\bar{x} = 4.49$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการจัดที่พักอาศัยเครื่องนุ่งห่มแก่ผู้สูงอายุตามความจำเป็น ($\bar{x} = 4.43$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย จัดให้มีหรือประสานงานเพื่อส่งต่อเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.27$)

4) การจัดสวัสดิการด้านการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย จัดให้มีสถานที่หรือแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.50$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการจัดหรือให้บริการข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.47$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุตามความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.29$)

5) การจัดสวัสดิการด้านนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย จัดสถานที่สำหรับออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.50$) รองลงมาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานหรือการทำนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.39$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.35$)

6) การจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการจัดสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ เช่น ที่นั่งทางเดิน ($\bar{x} = 4.47$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ส่งเสริมเพื่อให้คนในชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.20$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการจัดบริการรถเงินหรืออุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.17$)

3. ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นว่า บทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

4. ผู้นำชุมชนที่มีสถานภาพทางตำแหน่งในหมู่บ้านต่างกัน มีความคิดเห็นว่า บทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผู้ศึกษาอภิปรายผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมือง

เปลือย อำเภศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีบทบาทในการดำเนินการมากที่สุด คือ การจัดสวัสดิการด้านรายได้ ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาของ จูดิรีตัน ดิศโยธิน (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่าบทบาทในการจัดสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคาย ที่ดำเนินการมากที่สุดคือบทบาทการจัดสวัสดิการด้านรายได้และบทบาทในการจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สุดา ศิลากุล (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประเภทการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่เทศบาลในจังหวัดนนทบุรี จัดได้มากที่สุดคือสวัสดิการด้านนันทนาการและด้านรายได้ ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้ให้ความสำคัญและดำเนินการในเรื่องมีการจัดบริการฝึกอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ มีการจัดอบรมอาชีพเสริมสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวนี้จะทำให้ผู้สูงอายุเกิดรายได้และยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย ส่วนด้านที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีบทบาทในการจัดสวัสดิการรองลงมาคือ การจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้มีการจัดที่พักชั่วคราวสำหรับผู้สูงอายุกรณีที่มีปัญหา หรือเกิดเหตุฉุกเฉิน การจัดที่พักอาศัยเครื่องนุ่งห่มแก่ผู้สูงอายุตามความจำเป็น มีการประสานงานเพื่อส่งต่อเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2545 : 121) ที่ได้ศึกษาและรายงานการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2545 ผลการศึกษาพบว่า มีผู้สูงอายุอีกร้อยละ 24.4 ที่ต้องการพักอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐ และร้อยละ 18.4 ต้องการพักอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราของเอกชน ผู้สูงอายุที่อยู่นอกเขตเทศบาลต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน มากกว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาล การที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้จัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุดังกล่าวนี้จะช่วยแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุได้และตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ

การจัดสวัสดิการด้านนันทนาการ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้ดำเนินการในเรื่องจัดสถานที่สำหรับออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานหรือการจัดทัศนศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ การส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาของสุดา ศิลากุล (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประเภทการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่เทศบาลในจังหวัดนนทบุรี จัดได้มากที่สุดคือสวัสดิการด้านนันทนาการและด้านรายได้ การจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ได้ดำเนินการในเรื่องการจัดสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ เช่น ที่นั่ง ทางเดิน การจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ส่งเสริมเพื่อให้นักในชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ และการจัดบริการรถเข็นหรืออุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของ จูดิรีตัน ดิศโยธิน (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า บทบาทในการจัดสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคาย ที่ดำเนินการมากที่สุดคือบทบาทการจัดสวัสดิการด้านรายได้และบทบาทในการจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ

การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้ดำเนินการในเรื่องการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลแก่ผู้สูงอายุตามความจำเป็น การจัดเครื่องอุปโภค บริโภคให้กับผู้สูงอายุตามความจำเป็น และมีการจัดตรวจสุขภาพประจำปีให้กับผู้สูงอายุ การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ดังกล่าวนี้อาจสอดคล้องกับ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2541 : 37-38) ที่ได้สรุปความต้องการของผู้สูงอายุด้านร่างกาย คือ

ต้องการมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ต้องการการช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิด ต้องการที่อยู่อาศัย ต้องการอากาศดี สิ่งแวดล้อมดี ต้องการอาหารการกินที่ถูกต้องลักษณะตามวัย ต้องการมีผู้ดูแลเมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วย ต้องการได้รับการตรวจสุขภาพรักษาพยาบาลที่สะดวก รวดเร็ว ต้องการได้รับการบริการรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าจากรัฐ ต้องการได้พักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอ ต้องการบำรุงรักษาร่างกาย และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ส่วนการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา นั้น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย ได้ดำเนินการในเรื่องการจัดให้มีสถานที่หรือแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ การจัดหรือให้บริการข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ และการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุตามความเหมาะสมสอดคล้องกับ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2541 : 37-38) ที่ได้สรุปความต้องการของผู้สูงอายุด้านสังคม กล่าวคือผู้สูงอายุต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังคมและหมู่คณะ ต้องการช่วยเหลือสังคม และมีบทบาทในสังคมตามความถนัด

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนที่มีเพศและสถานภาพทางตำแหน่งในหมู่บ้านต่างกัน เกี่ยวกับบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อบทบาทการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) การจัดสวัสดิการด้านรายได้ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย ควรส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุในชุมชน
- 2) การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย ควรมีการจัดบริการทางการแพทย์อย่างทั่วถึงและเพียงพอ
- 3) การจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย ควรมีการรณรงค์หรือให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดูแลที่อยู่อาศัย
- 4) การจัดสวัสดิการด้านการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ แก่คนรุ่นหลัง
- 5) การจัดสวัสดิการด้านนันทนาการ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย ควรจัดกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุร่วมกับกลุ่มบุคคลต่างๆ ในชุมชน
- 6) การจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย ควรจัดบริการการให้คำปรึกษาหรือประสานงานกับเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำแนะนำ ปรึกษา ในเรื่องของผู้สูงอายุร้องขอให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินงานด้านสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 2) ควรศึกษาปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) ควรศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่ที่รับผิดชอบและนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนงาน โครงการด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติพงศ์ ทิพย์อักษร. 2554. **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์.
- เทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก. 2557. ข้อมูลทะเบียนราษฎร พ.ศ.2558.เอกสารอัดสำเนา. _____ . 2558. **แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2558-2560**. เอกสารอัดสำเนา.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2547. การปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- _____. 2541. **หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์.
- _____. 2545. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- ปราณี อินทวงศ์. 2550. **ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัด ปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2542. **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542**.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- อุไร ภาควิชัย. 2552. **ประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง
อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

The Needs for Social Welfare of the Elderly in Nong Waeng Subdistrict,
Kaset Wisai District, Roi Et Province

มะลิวรรณ ปรินแคน¹

พัฒนสิน สำเร็จรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอายุ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 739 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 259 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีความต้องการสวัสดิการ โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านที่พักอาศัย ด้านความมั่นคงทางสังคม และด้านมาตรฐานการบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน ตามลำดับ

2. ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคม ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : องค์การบริหารส่วนตำบล

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare the social welfare demand of the elderly in Nong Waeng Subdistrict, Kaset Wisai District, Roi Et Province, classified by gender and occupation. The sample consisted of 178 elderly in the area registered with Phonthong Subdistrict Municipality, desired through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

1. The elderly had the needs for social welfare as a whole and in aspects at the moderate level, ranked in order of entertainment, income, health & health care, service standard and supporting network, accommodation and social security aspects, respectively.
2. The elderly with different gender in Nong Waeng Subdistrict, Kaset Wisai District, Roi Et Province, had opinion on the social welfare demand, as a whole and in aspects with no difference.
3. The elderly with different occupation in Nong Waeng Subdistrict, Kaset Wisai District, Roi Et Province, had opinion on the social welfare demand, as a whole and in aspects with no difference.

Keywords : Nong Waeng Subdistrict

บทนำ

การก้าวขึ้นสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วของสังคมไทย และข้อมส่งผลให้วิถีชีวิตและพฤติกรรมของคนในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนทางด้านร่างกายและสังคมทำให้จิตใจของผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงไปด้วย ผู้สูงอายุจะปรับจิตใจและอารมณ์ไปตามการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและสิ่งแวดล้อม จะเห็นว่าผู้สูงอายุจะปรับปรุงและพัฒนาจิตใจตัวเองไปในทางที่ดีงามมากขึ้น และสามารถควบคุมจิตใจได้ดีกว่าหนุ่มสาว คนสูงอายุจะมีความสุขุมเยือกเย็นมากขึ้น แต่การแสดงออกขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละบุคคล การศึกษา ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมของคนนั้น

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าว หน่วยงานต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการเตรียมมาตรการรองรับอย่างทันที่พร้อมที่จะก้าวทันสถานการณ์ของผู้สูงอายุ ก่อให้เกิดกฎหมายระเบียบ นโยบาย ตลอดจนมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและบริการที่ผู้สูงอายุพึงได้รับโดยเริ่มตั้งแต่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุไว้ในมาตรา 53 ว่าบุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีโอกาสเกิดปัญหาสุขภาพจิตจากการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตอันเป็นผลมาจากทั้งภาวะสุขภาพที่เสื่อมลง รายได้ลดลงบทบาทในครอบครัวและสังคมลดลงรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลให้วิถีชีวิตของผู้สูงอายุเปลี่ยนไปต้องปรับตัวเข้ากับภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไปด้วยซึ่งถ้าปรับตัวไม่ได้ก็จะเกิดปัญหาสุขภาพจิตตามมาผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องชะลอความเสื่อมและป้องกันปัญหาด้านสุขภาพเพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรงและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขด้วยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ

อารมณ์และสังคมเพราะเป็นกิจกรรมที่บุคคลสามารถกระทำได้ด้วยตนเองและยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตด้วย (คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546 : 2)

การลดลงของจำนวนและสัดส่วนของประชากรวัยเด็กและประชากรวัยแรงงานในขณะที่จำนวนและสัดส่วนของประชากรสูงอายุยังคงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในช่วง 30 ปีข้างหน้ายิ่งทำให้โครงสร้างทางอายุของประชากรไทยเป็นประชากรสูงวัยอย่างชัดเจนยิ่งขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าวข้างต้นคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมดังนี้ (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2552 : 17)

1. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างประชากรในประเทศที่มีสัดส่วนแรงงานลดลงและเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุได้ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ 3 ประเด็นได้แก่

1.1 ผลกระทบต่อขนาดของตลาดประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่จุดที่ขนาดตลาดจะไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้บริโภคที่จะอยู่ในระดับคงที่ 66 ล้านคนจึงส่งผลต่อข้อจำกัดในการขยายตัวของตลาดภายในประเทศ

1.2 ผลกระทบต่อขนาดของแรงงานจำนวนแรงงานที่ลดลงจะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ลดลงและส่งผลกระทบต่อการลงทุนของประเทศและมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชากรจะเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ

1.3 ผลกระทบต่อการออมจากอัตราส่วนการเป็นภาระที่เพิ่มขึ้นการมีอายุยืนยาวขึ้นมีความจำเป็นจะต้องมีการออมทรัพย์เพื่อเลี้ยงดูตนเองหลังวัยทำงานซึ่งควรจะต้องมีการเตรียมเงินออมให้เพียงพอกับจำนวนปีที่คนเราคาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณดังนั้นจึงต้องเร่งส่งเสริมการออมทรัพย์ให้สามารถดูแลตนเองได้ในยามชรา

2. ผลกระทบทางด้านสังคม

2.1 ด้านสาธารณสุขการสูงวัยของประชากรจะทำให้รูปแบบของการเจ็บป่วยของประชากรเปลี่ยนไป ความชุกของโรคที่เกี่ยวข้องกับความเสื่อมถอยของอวัยวะจะเพิ่มขึ้น โรคของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นโรคเรื้อรังที่ต้องการการดูแลระยะยาวในอนาคตการให้บริการดูแลสุขภาพอนามัยในสังคมสูงวัยจะเปลี่ยนรูปแบบไปอย่างมากนอกจากนี้ค่าใช้จ่ายของรัฐในการดูแลสุขภาพจะต้องเพิ่มสูงขึ้นตามการสูงวัยของประชากรด้วย

2.2 ด้านสวัสดิการผู้สูงอายุการเพิ่มจำนวนประชากรสูงอายุอย่างรวดเร็วเช่นนี้เป็นประเด็นท้าทายอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุและการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ

ประชากรกลุ่มผู้สูงอายุนับเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าทั้งต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ สมควรได้รับการเอาใจใส่และการให้การยอมรับนับถือ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ไว้ในหมวด 2 มาตรา 16 (10) ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17 (27) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นเดียวกับเทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามพระราชบัญญัติข้างต้น จึงได้กำหนดให้จัดทำแผนปฏิบัติการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 โดยให้มีการถ่ายโอนภารกิจ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนดังกล่าวกำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจ

ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และเรื่องการส่งเสริมอาชีพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การนันทนาการ การส่งเสริมกีฬา หรือการจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาทั้งในและนอกระบบ รวมถึงการสาธารณสุข เช่น การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่าในปัจจุบันการจัดบริการสาธารณะในด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ได้มีการดำเนินการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่งบประมาณและบุคลากรบางส่วนจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปให้ส่วนท้องถิ่นดำเนินการ (โกวิทย์ พวงงาม, 2546 : 17)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ศรีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง รวมทั้งจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ศรีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ศรีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ศรีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานในการศึกษา

1. ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ศรีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคม แตกต่างกัน
2. ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ศรีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคม แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ศรีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม และด้านการสร้างการบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงอำเภอกะทู้ศรีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 738 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 259 คน

ด้านตัวแปรที่ศึกษา

- 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะทู้ศรีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยรัมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม และด้านการสร้างการบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน
ด้านพื้นที่ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยรัมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด
ด้านระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม ถึง วันที่ 30 เมษายน 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยรัมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 738 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยรัมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05

การสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากทุกหมู่บ้าน (15 หมู่บ้าน) ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยรัมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามเพื่อสอบถามความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยรัมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยรัมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับคือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุ

2) สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไขภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอกะหรวยรัมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

5) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

7) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล

7.1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด

7.2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

7.3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์และแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 100)

3) วิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า t-test และ F-test (One way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ t-test

สรุปผลการศึกษา

1. ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 159 คน (ร้อยละ 61.38) เป็นเพศชาย จำนวน 100 คน (ร้อยละ 38.62) ส่วนใหญ่มีอายุ 60-70 ปี จำนวน 196 คน (ร้อยละ 75.68) อายุ 70 ปีขึ้นไป จำนวน 63 คน (ร้อยละ 24.32)

2. ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรัง จังหวัดร้อยเอ็ด มีความต้องการสวัสดิการ โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} = 3.27) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้าน

รายได้ ($\bar{x} = 3.45$) ด้านนันทนาการ ($\bar{x} = 3.43$) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ($\bar{x} = 3.21$) ด้านที่พักอาศัย ด้านความมั่นคงทางสังคม และด้านมาตรฐานการบริการและเครือข่ายเกี่ยวพัน ($\bar{x} = 3.18$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.21$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ออกบัตรประจำตัวให้กับผู้สูงอายุเพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล ($\bar{x} = 3.63$) บริการตรวจสุขภาพประจำปี ($\bar{x} = 3.57$) บริการให้ความรู้ แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกต้องวิธีให้กับผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 3.15$) บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและ โรคภัยไข้เจ็บเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 3.12$) บริการตรวจสุขภาพที่บ้าน ($\bar{x} = 3.08$) จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 2.74$)

2) ด้านรายได้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ($\bar{x} = 3.64$) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม ($\bar{x} = 3.58$) ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน ($\bar{x} = 3.56$) จัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนและไม่มีแหล่งพักพิงที่เพียงพอ ($\bar{x} = 3.51$) การช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวัน ($\bar{x} = 3.24$) จ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 3.18$)

3) ด้านที่พักอาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ซ่อมแซมบ้านเรือนผู้สูงอายุที่ชำรุดทรุดโทรม ($\bar{x} = 3.29$) บริการครอบครัวอุปการะ ที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว หรือไร้ที่พึ่ง ($\bar{x} = 3.22$) มีสถานพยาบาล เป็นบริการที่พักรักษาสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องพักรักษาตัวอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.17$) จัดให้มีที่พักสำรองกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ($\bar{x} = 3.15$) มีบ้านพักคนชรา เป็นบริการที่พักรักษาที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหา ($\bar{x} = 3.13$) การจัดที่พักอาศัยและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง ($\bar{x} = 3.12$)

4) ด้านนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ศูนย์บริการผู้สูงอายุ เพื่อให้การปรึกษาแก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัว เป็นสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พักผ่อนหย่อนใจ ทำงานอดิเรก เป็นต้น ($\bar{x} = 3.61$) มีบริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์ ($\bar{x} = 3.52$) การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 3.45$) การทัศนศึกษาแหล่งธรรมชาติ ศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่ ($\bar{x} = 3.43$) การจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน กลุ่มเครือข่าย ($\bar{x} = 3.42$) สโมสรผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์รวมของผู้สูงอายุในการพักผ่อน ออกกำลังกาย พบปะสังสรรค์ และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ($\bar{x} = 3.16$)

5) ด้านความมั่นคงทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น ($\bar{x} = 3.38$) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ($\bar{x} = 3.28$) จัดให้มีกฎหมายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 3.24$) การลดหย่อนภาษีแก่บุตรและผู้เลี้ยงดู ($\bar{x} = 3.20$) ให้โอกาสผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.07$) รมรงค์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 2.92$)

6) ด้านมาตรฐานการบริการและเครือข่ายเกี่ยวพัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ จัดตั้งระบบเฝ้าระวัง เกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน ($\bar{x} = 3.64$) มีศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 3.19$) มีระบบดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ($\bar{x} = 3.13$) มีบริการชุมชนเคลื่อนที่ไปใน

พื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล ($\bar{x} = 3.09$) มีบริการเยี่ยมบ้าน ($\bar{x} = 3.08$) มีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวัน ($\bar{x} = 2.97$)

3. ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคม ไม่แตกต่างกัน

4. ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคม ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านที่พักอาศัย ด้านความมั่นคงทางสังคมและด้านมาตรฐานการบริการและเครือข่ายเกี่ยวพัน ตามลำดับ โดยผู้ศึกษาจะได้นำประเด็นที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง มีความต้องการสวัสดิการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ออกบัตรประจำตัวให้กับผู้สูงอายุเพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล บริการตรวจสุขภาพประจำปี บริการให้ความรู้ แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุ บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บเป็นรายบุคคล บริการตรวจสุขภาพที่บ้าน และจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง มีความต้องการเป็นอำนาจความสะดวกเพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล เนื่องจาก ผู้สูงอายุเป็นวัยที่พึ่งพาตนเองได้น้อยลง ภูมิคุ้มกันอ่อนแอ มีโอกาสที่จะถูกโรคภัยเบียดเบียนได้ง่าย จึงมักมีปัญหาด้านสุขภาพโดยเฉพาะโรคเรื้อรังและโรคอื่นๆ ซึ่งทำให้จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับด้านสุขภาพเป็นพิเศษ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2550 : 25) ที่ได้ศึกษาความต้องการในการบริการและสวัสดิการต่างๆ ของประชากรผู้สูงอายุไทย พบว่าความต้องการของผู้สูงอายุทางด้านบริการด้านสุขภาพ/การรักษาเป็นลำดับแรก คิดเป็น ร้อยละ 42.1

2) ด้านรายได้ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง มีความต้องการสวัสดิการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน จัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนและไม่มีแหล่งพักพิงที่เพียงพอ การช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวัน จ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของ ขนิษฐา วิชาภรณ์ (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลตะเลียบเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่ผลการศึกษาพบว่า ด้านรายได้ ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

3) ด้านที่พักอาศัย ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง มีความต้องการสวัสดิการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ซ่อมแซมบ้านเรือนผู้สูงอายุที่ชำรุดทรุดโทรม บริการครอบครัวอุปการะ ที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว หรือ ไร้ที่พึ่ง มีสถานพยาบาล เป็นบริการที่พักอาศัย

สำหรับผู้สูงอายุที่ต้องพักอาศัยอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีที่พักสำรองกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน มีบ้านพักคนชรา เป็นบริการที่พักรักษาที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหา การจัดที่พักอาศัยและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

4) ด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง มีความต้องการสวัสดิการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ศูนย์บริการผู้สูงอายุ เพื่อให้การบริการแก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัว เป็นสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พักผ่อนหย่อนใจ ทำงานอดิเรก เป็นต้น มีบริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ การทัศนศึกษาแหล่งธรรมชาติ ศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่ การจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน กลุ่มเครือข่าย สโมสรผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์กลางของผู้สูงอายุในการพักผ่อน ออกกำลังกาย พบปะสังสรรค์ และดำเนินกิจกรรมต่างๆ

5) ด้านความมั่นคงทางสังคม ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง มีความต้องการสวัสดิการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ จัดให้มีกฎหมายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 3.24$) การลดหย่อนภาษีแก่บุตรและผู้เลี้ยงดู ให้โอกาสผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง รมรงค์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ

6) ด้านมาตรฐานการบริการและเครือข่ายเกี่ยวพัน ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง มีความต้องการสวัสดิการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ จัดตั้งระบบเฝ้าระวัง เกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน มีศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ มีระบบดูแลผู้สูงอายุในชุมชน มีบริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล มีบริการเยี่ยมบ้าน มีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวัน

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าผู้สูงอายุที่มีเพศและอายุต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศและอายุของผู้สูงอายุ ไม่ส่งผลใดๆ ต่อความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควรจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ
- 2) ด้านรายได้ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควรกำกับ ดูแลและอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ ให้มากยิ่งขึ้น
- 3) ด้านที่พักอาศัย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควรจัดที่พักอาศัยและเครื่องนุ่งห่มแก่ผู้สูงอายุตามความจำเป็นและเป็นไปอย่างทั่วถึง
- 4) ด้านนันทนาการ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควรจัดสถานที่หรือศูนย์ประสานงาน เพื่อเป็นศูนย์กลางของผู้สูงอายุในการพักผ่อน ออกกำลังกาย พบปะสังสรรค์ และดำเนินกิจกรรมต่างๆ

5) ด้านความมั่นคงทางสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควรมีการรณรงค์ให้คนในครอบครัวและคนในชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้น

6) ด้านมาตรฐานการบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงควรถูกจัดให้มีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาแนวทางการสร้าง ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ
- 2) ควรศึกษาเพื่อสำรวจความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดสวัสดิการและพัฒนาสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ
- 3) ควรศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาและดูแลผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. 2546. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ขนิษฐา วิชาภรณ์. 2553. ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ยอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารงานท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2546. คู่มือการปฏิบัติงานด้านกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. 2552. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564). ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2546. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2550. การช่วยเหลือดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ. ถ่ายเอกสาร.

บทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Role in Public Services of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization,
Srisomdet District, Roi Et Province

มาลินี วรเชษฐ¹
รัชดากร ทมินเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3,052 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีคิดเห็นต่อบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามลำดับ

2. ประชาชนที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : บทบาท, การบริการสาธารณะ, องค์การบริหารส่วนตำบล, ตำบลเมืองเปลือย

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the role in public services of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization, Srisomdet district, Roi Et province classified by personal factors such as gender and education level. Population of the study consisted of 3,052 people in the area. Samples were 354 persons by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The people's opinion on Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization, Srisomdet district, Roi Et province was at high level both in overall and by all aspects, ranked by descending; well-being of citizens, infrastructure, conservation of nature and environment, quality of life and participation of citizens, respectively
2. The opinion of the people with different gender and education level on the role in public services of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization, Srisomdet district, Roi Et province was not different both the overall and each aspect.

Keywords : The Role, Public Services, Administrative Organization, Muang Pluey Subdistrict

บทนำ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทยในปัจจุบัน ใช้หลักการกระจายอำนาจที่ส่วนกลางหรือรัฐบาลกลางได้มอบอำนาจระดับหนึ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นไปดำเนินการปกครองตนเองอย่างอิสระ โดยที่ต้อไม่ขัดต่อกฎหมายของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน กิจกรรมที่ทำได้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการพัฒนา มีอิสระในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาหรือการสนับสนุนกิจกรรมของท้องถิ่น ออกข้อบังคับหรือระเบียบต่าง ๆ มาบังคับในเขตการปกครองของตนได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมายการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบันมีรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานบริหารงานส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับพื้นฐาน ได้มีอำนาจในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเองภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย การจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้นได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเอง มีองค์กรสภาท้องถิ่น มีเขตพื้นที่ในการบริหาร และความรับผิดชอบตามที่มีอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ให้มีสภาพนิติบุคคล มีรายได้ มีอำนาจในการจัดทำงบประมาณและมีความอิสระในการปกครองตนเอง แต่จะต้องอยู่ในการควบคุมหรือการกำกับดูแลของรัฐ รวมทั้งเป็นสถาบันทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและจะต้องได้รับการสนับสนุน รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ในท้องถิ่นนั้น เทศบาลจึงมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับการกำหนดอำนาจ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญคือ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน ผู้ศึกษาเห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นประเด็นที่สำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงสนใจศึกษาบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ด้านพื้นที่ การศึกษารั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านเนื้อหา คือ ภารกิจด้านการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากร คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3,052 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ คือ เพศและระดับการศึกษา ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด 5 ด้าน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3,052 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 353.65 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 354 คน แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้าน โดยคำนวณตามสัดส่วนค่าร้อยละ และเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยค่าแต่ละระดับมีความหมาย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) สร้างแบบสอบถาม แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบล ศรีสมเด็จ อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามสถานภาพใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 196 คน (ร้อยละ 55.37) รองลงมาเป็นเพศหญิงจำนวน 158 คน (ร้อยละ 44.63) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 123 คน (ร้อยละ 34.75) รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 118 คน (ร้อยละ 33.33) และมีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา จำนวน 113 คน (ร้อยละ 31.92)

2. ประชาชนมีทัศนคติตอบทบทวนในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ($\bar{x} = 4.08$) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{x} = 4.01$) ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.99$) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน ($\bar{x} = 3.98$) และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{x} = 3.95$) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมี 4 ข้ออยู่ในระดับมาก และมี 1 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้ดำเนินการก่อสร้างและปรับปรุงถนนให้อยู่ในสภาพดี ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้ปรับปรุงซ่อมแซม แก้ไข ระบบสาธารณูปโภค การก่อสร้างอาคาร ถนน ไฟฟ้าแสงสว่าง ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.20$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข่าวให้ประชาชนได้รับทราบถึงโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ อบต.จะดำเนินการอย่างชัดเจนและทั่วถึง ($\bar{x} = 4.19$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีบทบาทในการบริการสาธารณะน้อยที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้ติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างทุกแหล่งชุมชนเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ($\bar{x} = 3.37$)

2) ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีการดำเนินโครงการในด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหลายโครงการ ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยดำเนินการรักษาความสะอาดบริเวณถนน ตลาดสด และสถานที่อื่น ๆ ภายในเขต อบต.ให้อยู่ในสภาพดี เป็นที่ชื่นชมของผู้พบเห็น ($\bar{x} = 4.10$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาด้านมลพิษต่าง ๆ เช่น น้ำเสีย เป็นต้น ($\bar{x} = 3.93$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีบทบาทในการบริการสาธารณะน้อยที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีการก่อสร้างสวนสาธารณะ สวนหย่อม หรือลานกีฬาเพิ่มมากขึ้นตามแหล่งชุมชนต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.87$)

3) ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้วยการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมอาชีพเสริมให้กับประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ($\bar{x} = 4.29$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีการส่งเสริมให้แต่ละชุมชนใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน ($\bar{x} = 4.13$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยสนับสนุนงบประมาณวัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{x} = 4.11$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีบทบาทในการบริการสาธารณะน้อยที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมือง

เปลี่ยมีการส่งเสริมพื้นที่เป็นแหล่งรวมสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ ($\bar{x} = 4.01$)

4) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ย เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีสุขภาพอนามัยที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ($\bar{x} = 4.20$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ยมีการสนับสนุน ส่งเสริม การกีฬา นันทนาการ ให้กับนักเรียน เยาวชนและประชาชนในชุมชน ($\bar{x} = 4.11$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ยจัดให้มีสถานพยาบาล หรือศูนย์สาธารณสุขพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอครอบคลุมพื้นที่ ($\bar{x} = 4.04$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ยมีบทบาทในการบริการสาธารณะน้อยที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ยมีการจัดรถบริการรับ ส่งนักเรียน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง ($\bar{x} = 3.75$)

5) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ยมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน ($\bar{x} = 4.02$) รองลงมาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ยมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย ($\bar{x} = 3.99$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ยมุ่งเน้นการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล ($\bar{x} = 3.94$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ยมีบทบาทในการบริการสาธารณะน้อยที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ยมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาในลักษณะร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหาและร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.75$)

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความคาดหวังจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามลำดับนั้น การที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีบทบาทในการบริการสาธารณะด้านความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้วยการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมอาชีพเสริมให้กับประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ มีการส่งเสริมให้แต่ละชุมชนใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน และการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชนนั้น แสดงให้เห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลี่ย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ให้ความสำคัญในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 66 แห่ง

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (2546) ที่บัญญัติไว้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและเป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ที่บัญญัติไว้ในด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร ให้มีตลาด การท่องเที่ยว กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ การส่งเสริม การฝึกและการประกอบอาชีพ การพาณิชยกรรมและการส่งเสริมการลงทุน ส่วนเรื่องที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีบทบาทในการบริการสาธารณะน้อยที่สุดคือ การส่งเสริมพื้นที่เป็นแหล่งรวมสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเรื่องดังกล่าวอาจไม่มีความโดดเด่นเท่าที่ควร ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จะต้องมีการส่งเสริมในเรื่องดังกล่าวนี้ให้มากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาของ อุไร ภาควิชัย (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลาข่า อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อระดับประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลาข่าที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ สูงที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ รุติพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จากผลการศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทศบาลบริการสาธารณะด้านด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก

การบริการสาธารณะที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ตอบบทบาทในการบริการสาธารณะในระดับรองลงมา คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อย่างไรก็ตามในด้านโครงสร้างพื้นฐานนี้ เรื่องที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยดำเนินการมากที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้ดำเนินการก่อสร้างและปรับปรุงถนนให้อยู่ในสภาพดี องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้ปรับปรุงซ่อมแซม แก้ไข ระบบสาธารณูปโภค การก่อสร้างอาคาร ถนน ไฟฟ้าแสงสว่าง ได้อย่างเหมาะสม และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข่าวให้ประชาชนได้รับทราบถึงโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ อบต. จะดำเนินการอย่างชัดเจนและทั่วถึง ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้ให้ความสำคัญในการบริการและอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นอย่างดี

ส่วนการบริการสาธารณะที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ตอบบทบาทในการบริการสาธารณะในระดับน้อยที่สุดคือด้านความร่วมมือของประชาชน โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน การติดตามประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมและโครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย และบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล ซึ่งโดยเจตนาของกรมการกระจายอำนาจการปกครองนั้นก็เพื่อที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมรับผิดชอบการดูแลตนเองและท้องถิ่นของตน

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริการสาธารณะควรคำนึงถึงหลักความรับผิดชอบของท้องถิ่นในการจัดบริการ (Local Accountability) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแบ่งภารกิจระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทในสังคม จะมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างไร หลักการทั่วไปประการหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นว่าภารกิจใดจะส่ง

มอบให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใด จะต้องพิจารณาหลักสำคัญ ซึ่งได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นหรือผู้ได้รับผลประโยชน์จากบริการสาธารณะนั้นตั้งอยู่ในถิ่นฐานอยู่ในเขตพื้นที่ใด ยกตัวอย่างเช่น ถ้าบริการสาธารณะใดส่งผลต่อคนในเขตพื้นที่ท้องถิ่นนั้น โดยเฉพาะ ก็ควรจะมีการถ่ายโอนการให้บริการสาธารณะดังกล่าวให้โดยตรง

ประชาชนที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี อินทวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี ของผู้มาใช้บริการที่มีเพศต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

- 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยควรติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างทุกแห่งชุมชน เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
- 2) ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยควรก่อสร้างสวนสาธารณะ สวนหย่อม หรือลานกีฬาเพิ่มมากขึ้นตามแหล่งชุมชนต่างๆ
- 3) ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยควรส่งเสริมพื้นที่เป็นแหล่งรวมสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ
- 4) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยควรมีการจัดรถบริการรับ ส่ง นักเรียน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง
- 5) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาในลักษณะร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหาและร่วมรับผลประโยชน์

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล

เอกสารอ้างอิง

- จิตติพงษ์ ทิพย์อักษร. 2554. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. ปรินญาณิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ที่ว่าการอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา. 2557. ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ พ.ศ.2556. เอกสารอัดสำเนา.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2541. หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2542. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542..

การบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Budget Management of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization,

Srisomdet District, Roi Et Province

โยธิน สีสันต์¹

พัฒนศิลป์ สำเร็จรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe¹)

ผลการศึกษาพบว่า

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ด้านการควบคุมงบประมาณ ด้านการจัดทำงบประมาณ และด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ

2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารงบประมาณ, องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย, จังหวัดร้อยเอ็ด

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the budget management of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization, Srisomdet district, Roi Et province classified by personal factors such as gender and education level. The population of the study consisted of 50 personnel working on the budget of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The personnel's opinion working on the budget of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization was at high level both overall and all aspects, ranked by descending; budget approval, budget control, budgeting and budget management respectively.
2. The opinion on budget management of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization of personnel with different gender and education level, working on the budget was not different.

Keywords : The Budget Management, Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization, Roi Et Province

บทนำ

ในบรรดาทรัพยากรทางการบริหารที่ประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ งบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการบริหารจัดการ นั้น การงบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารองค์การหรือกิจการต่างๆ โดยงบประมาณจะมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงทั้งในเรื่องการวางแผน การประสานงาน และการควบคุมการดำเนินงาน

ประโยชน์ของการงบประมาณในการวางแผนดำเนินกิจการ หน้าที่สำคัญอันดับแรก คือการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานว่าจะมุ่งไปในทิศทางใด ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์เช่นใดหรือเป้าหมายใด ในระยะเวลาใด การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายดังกล่าวโดยระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในแผนงานงบประมาณ ซึ่งมีผลคือทำให้บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทราบโดยทั่วกันว่าเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การจะไปในทิศทางใด ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบขององค์การมีเป้าหมายร่วมกัน มีการประสานงานกันด้วยดี ตลอดจนเป็นการจัดสรร หรือจัดเตรียมทรัพยากรไว้ล่วงหน้า ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องทุน บุคลากร และปัจจัยอื่นๆ การงบประมาณจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนของฝ่ายบริหาร เพราะในการจัดทำ แผนงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การว่าจะมุ่งไปทางใด องค์การจึงต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจการต่างๆ ให้สามารถดำเนินตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2543 : 405)

ประโยชน์ของงบประมาณในการประสานงาน กล่าวคือ เมื่อได้กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและเป้าหมายของการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแล้ว จะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานและแผนงบประมาณโดยละเอียด โดยองค์การจะนำแผนของหน่วยงานทุกหน่วยงานที่เป็นองค์ประกอบมาพิจารณาตลอดจนมีการปรับปรุงร่วมกัน เพื่อให้แผนของหน่วยงานที่เป็นองค์ประกอบเป็นไปตามนโยบายขององค์การ การวางแผนงบประมาณเป็นการเปิดโอกาสให้มีการสำรวจ ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่เริ่มแรกในการวางแผน หากมีข้อติดขัดใน

หน่วยงานใดจะต้องได้รับการวินิจฉัยตั้งแต่ในขั้นต้น แผนงบประมาณที่ผ่านการอนุมัติในขั้นสุดท้ายจึงเป็นแผนที่ทำให้วางใจได้ หากสภาการณ์เป็นไปตามที่คาดคะเน หน่วยงานจะสามารถดำเนินการไปได้อย่างสอดคล้องกันและควรจะได้ผลดังที่แสดงไว้ในแผนงบประมาณ การที่ได้มีโอกาสนำแผนงานของแต่ละส่วนงานมาวินิจฉัยร่วมกันเพื่อให้การดำเนินงานของส่วนงานต่างๆ สอดคล้องกันนั้นช่วยให้การประสานงานระหว่างหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยดียิ่งขึ้น เพราะทำให้มีโอกาสได้ทราบถึงการดำเนินงานในส่วนงานอื่นขององค์กร และจะทำให้มีความเข้าใจดียิ่งขึ้นที่ว่าแต่ละส่วนงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ทุกส่วนงานจะต้องดำเนินไปให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน ดังนั้นการที่หัวหน้าหน่วยงานได้มีส่วนร่วมในการเสนอแผนงานของตน การที่ได้รับทราบถึงแผนการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นอันมีผลกระทบต่อกิจการที่เป็นส่วนรวม จะช่วยให้การประสานงานระหว่างในระดับบริหารขององค์กรเป็นไปด้วยดียิ่งขึ้น แผนงบประมาณขององค์กรที่ได้รับอนุมัติให้เป็นแผนการดำเนินงานขององค์กร การทำแผนงบประมาณเป็นการจัดทำขึ้นตามข้อสมมติฐานเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในภายหน้า หากสถานะแวดล้อมเปลี่ยนไปจนทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนงานงบประมาณ การปรับเปลี่ยนแผนงานงบประมาณของหน่วยงานหนึ่งอาจจะมีผลกระทบต่องานของอีกหน่วยงานหนึ่งด้วย

ประโยชน์ของการงบประมาณในการควบคุมการดำเนินงาน นอกจากประโยชน์ที่จะได้รับการงบประมาณในการวางแผนล่วงหน้าและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ แล้ว ฝ่ายบริหารยังสามารถใช้แผนงบประมาณเป็นเครื่องมือติดตาม ควบคุมการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีสาเหตุเนื่องมาจากอะไร การควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ โดยการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับแผนงานที่กำหนดไว้ในงบประมาณจะทำให้การประเมินผลการปฏิบัติงาน จะทำให้ทราบว่างานกำลังดำเนินไปตามเป้าหมายหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามเป้าหมายเป็นเพราะเหตุใด จะดำเนินการแก้ไขอย่างไร การที่การปฏิบัติงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งไม่เป็นไปตามเป้าหมายอาจมีผลกระทบต่อการทำงานของอีกหน่วยงานหนึ่งได้ การควบคุม และติดตามดังกล่าวยังมีประโยชน์ต่อฝ่ายบริหารในการประหยัดเวลาในการบริหาร กล่าวคือ จากการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับแผนงบประมาณ รายการที่ไม่แสดงถึงความแตกต่าง ฝ่ายบริหารจะได้ไม่ต้องสนใจในรายการดังกล่าวเพราะแสดงว่ากำลังดำเนินการไปตามแผน สำหรับรายการที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างฝ่ายบริหาร จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผน การติดตามการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้ระบบการงบประมาณเป็นเครื่องมือจึงช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากประโยชน์ของการงบประมาณที่ความสำคัญในการบริหารองค์กรดังกล่าวข้างต้น องค์กรทุกองค์กรจึงให้ความสำคัญกับกระบวนการงบประมาณอันได้แก่ การจัดทำงบประมาณหรือการจัดเตรียมงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ และการควบคุมงบประมาณ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2543 : 415)

การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าขึ้น อาจกล่าวได้ว่า “เงินงบประมาณ” เป็นปัจจัยสำคัญ เพราะหากท้องถิ่นมีรายได้น้อยการพัฒนาย่อมไม่ก้าวหน้า ดังนั้นท้องถิ่นจะต้องพยายามพัฒนา จัดหาและจัดเก็บรายได้ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย มิใช่จะรอขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากรัฐบาลฝ่ายเดียวเนื่องจากสภาพปัจจุบันท้องถิ่นแต่ละแห่งมีงบประมาณของตนเองแทบไม่พอรายจ่าย และโดยเฉพาะมักจะเป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับรายจ่ายประจำ เช่นเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ ฯลฯ มากกว่ารายจ่ายเพื่อการลงทุนที่เป็นสิ่งก่อสร้างหรือที่ดิน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคณะผู้บริหารและพนักงานเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นจะต้องทำความเข้าใจเพื่อการใช้จ่ายเงินงบประมาณอยู่ในขอบเขตของกฎหมายและอำนาจหน้าที่ ตลอดจนเป็นไป

อย่างประหัตมีประสิทธิภาพสูงสุดสมกับนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยที่จัดตั้งท้องถิ่นขึ้นมา เพราะหากการบริหารงบประมาณไม่เป็นไปตามระเบียบหรือมีการทุจริตเกิดขึ้นแล้วย่อมจะส่งผลเสียหายแก่ท้องถิ่นและประชาชนส่วนรวมและจะมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้บริหารตลอดจนพนักงานเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นอีกด้วย

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน
2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้ กำหนดขอบเขตในการศึกษา คือ ศึกษาการบริหารงบประมาณตามกระบวนการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ การจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ และการควบคุมงบประมาณ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์ เสรีธรรม, 2543 : 415)
2. ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณ ได้แก่ ผู้บริหาร สำนักปลัด ส่วนการคลัง ส่วนโยธา ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย จำนวน 50 คน
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณ ได้แก่ เพศและระดับการศึกษา
 - 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริหารงบประมาณตามกระบวนการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ การจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ และการควบคุมงบประมาณ
5. ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 10 มกราคม-31 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณ ได้แก่ ผู้บริหาร สำนักปลัด ส่วนการคลัง ส่วนโยธา ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ
 2. การสร้างแบบสอบถามเพื่อการเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา
 3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ
 4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา
 5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน
 6. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 7. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)
 8. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากร ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชากรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

การศึกษากาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จจังหวัดร้อยเอ็ดสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 31 คน (ร้อยละ 62.00) รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 19 คน (ร้อยละ 38.00) ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 23 คน (ร้อยละ 46.00) รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 15 คน (ร้อยละ 30.00) และมีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 12 คน (ร้อยละ 24.00)

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากร ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการอนุมัติงบประมาณ ($\bar{x} = 4.36$) ด้านการควบคุมงบประมาณ ($\bar{x} = 4.26$) ด้านการจัดทำงบประมาณ ($\bar{x} = 4.21$) และด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x} = 4.01$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านการจัดทำงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณ ($\bar{x} = 4.49$) รองลงมา ส่วนงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงบประมาณ ได้จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับงบประมาณ ($\bar{x} = 4.48$) และการจัดทำงบประมาณมีการกำหนดตัวชี้วัดชัดเจน ($\bar{x} = 4.41$)

2) ด้านการอนุมัติงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณางบประมาณ ($\bar{x} = 4.50$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยกำหนดระยะเวลาในการอนุมัติงบประมาณชัดเจน ($\bar{x} = 4.49$) และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยกำหนดให้มีระยะเวลาและขั้นตอนการพิจารณาทบทวนงบประมาณไว้ชัดเจน ($\bar{x} = 4.05$)

3) ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ไม่มีงบประมาณที่ไม่ได้ใช้ตามแผนที่กำหนดไว้ ($\bar{x} = 4.47$) รองลงมาการเบิกจ่าย งบประมาณเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ($\bar{x} = 4.28$) และผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ($\bar{x} = 4.22$)

4) ด้านการควบคุมงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ส่วนงานที่รับผิดชอบถูกต้องงบประมาณเมื่อไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนที่กำหนด ($\bar{x} = 4.49$) รองลงมา มีการติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผน โครงการ อย่างเป็นระบบ ($\bar{x} = 4.38$) และผลสำเร็จที่ได้จากการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการของส่วนงาน มีความคุ้มค่า ($\bar{x} = 4.29$)

3. บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

4. บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาอภิปรายผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ชวฤทธิ์ โยศรีคุณ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษากระบวนการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณี เทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดำเนินงาน

ตามกระบวนการงบประมาณของเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า พนักงานผู้ปฏิบัติงานเห็นว่ามีการปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการงบประมาณของเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และจากผลการศึกษาในครั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีการดำเนินการมากที่สุดคือด้านการอนุมัติงบประมาณ โดยเรื่องที่ต้องจัดการบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยในด้านนี้ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณางบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยกำหนดระยะเวลาในการอนุมัติงบประมาณชัดเจน และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยกำหนดให้มีระยะเวลาและขั้นตอนการพิจารณาทบทวนงบประมาณไว้ชัดเจน แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้วางระบบเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณไว้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการกำหนดให้มีองค์คณะพิจารณางบประมาณ ในรูปของคณะกรรมการ การกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาทบทวนงบประมาณและอนุมัติงบประมาณไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้การบริหารงบประมาณบรรลุวัตถุประสงค์

ด้านการควบคุมงบประมาณ โดยเรื่องที่ต้องจัดการบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยดำเนินการในด้านนี้มากที่สุด ได้แก่ ในกรณีที่ส่วนงานที่รับผิดชอบถูกตัดงบประมาณเมื่อไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้มีมาตรการการกำกับดูแลให้ส่วนงานได้ดำเนินการเกี่ยวกับค่าของงบประมาณ การดำเนินงานให้มีความรอบคอบและให้มีการวางแผนงบประมาณ เพราะหากมีการวางแผนงบประมาณอย่างดีแล้วจะไม่ถึงงบประมาณค้างจ่าย นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการในเรื่องมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ตามแผนโครงการ อย่างเป็นระบบ และผลสำเร็จที่ได้จากการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ ของส่วนงานมีความคุ้มค่า ในด้านการจัดหางบประมาณ เรื่องที่ต้องจัดการบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยดำเนินการในด้านนี้มากที่สุด ได้แก่ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ ส่วนงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงบประมาณได้จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับงบประมาณ และการจัดหางบประมาณมีการกำหนดตัวชี้วัดชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2538 : 125) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการงบประมาณในการประสานงานว่า ส่วนงานต่างๆ จะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน โดยแผนของหน่วยงานเหล่านั้นเป็นไปตามนโยบายของหน่วยงาน หากไม่เป็นไปตามนโยบายของกิจการที่ได้กำหนดไว้หรือขัดแย้งซึ่งกันและกันจะต้องได้รับการพิจารณา วินิจฉัยเสียก่อนแผนงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายในกิจการจะต้องเป็นแผนงานที่ไม่ขัดแย้งกับนโยบายของฝ่ายบริหาร นอกเสียจากจะได้รับการวินิจฉัยและอนุมัติแล้ว และจะต้องเป็นแผนที่การดำเนินงานของส่วนงานต่างๆ ไม่ขัดแย้งกัน

ด้านการบริหารงบประมาณ เรื่องที่ต้องจัดการบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยดำเนินการในด้านนี้มากที่สุด ได้แก่ ไม่มีงบประมาณที่ไม่ได้ใช้ตามแผนที่กำหนดไว้ รองลงมา การเบิกจ่าย งบประมาณเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย มีการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณต่อการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด แต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านการจัดทำงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรกำหนดระยะเวลาในการจัดทำงบประมาณไว้แน่นอน
2. ด้านการอนุมัติงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรกำหนดกระบวนการพิจารณาอนุมัติงบประมาณอย่างเป็นระบบ
3. ด้านการบริหารงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรปรับปรุงขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณมีความคล่องตัวและชัดเจนมากยิ่งขึ้น
4. ด้านการควบคุมงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรจัดระบบการติดตามการใช้งบประมาณให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ควรศึกษาปัญหา อุปสรรคการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. 2541. ระเบียบว่าด้วยวิธีงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2543. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. 2538. การงบประมาณ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมชัย ศรีสุทธิยากร. ม.ป.ป. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการทางสถิติและระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2544. การวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : เลี่ยงเชียง.
- อนันต์ เกตุวงศ์. 2534. หลักและเทคนิคการวางแผน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
The Operating in accordance with Good Governance of Personnel in Khon Kaen City Municipality

รังสรรค์ สุภารีย์
รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และระดับตำแหน่งงาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 278 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามานะ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 164 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ผลการศึกษาพบว่า

1. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ
2. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น ที่มีเพศ ระดับการศึกษาและระดับตำแหน่งงานต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การปฏิบัติงาน, หลักธรรมาภิบาล, เทศบาลนครขอนแก่น

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the operating in accordance with good governance of personnel in Khon Kaen City Municipality classified by personal factors such as gender, education level and position level. Population consisted of 278 personnel of Khon Kaen City Municipality. Samples were 164 persons by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

1. The personnel in Khon Kaen City Municipality had the operating in accordance with good governance at high level both overall and each aspect, ranked by descending; participation, responsibility, accountability, the rule of law, cost effectiveness or economy and morality respectively.

2. The opinion of the personnel with different gender, education level and position level was not different operating both the overall and each aspect

Keywords : The Operating in accordance, Good Governance, Khon Kaen City Municipality

บทนำ

การปกครองของไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยาที่ใช้การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มีพระมหากษัตริย์เป็นสมมติเทพ ทรงมีพระราชอำนาจเหนือทุกสิ่งทุกอย่างประชาชนเป็นเพียงผู้อยู่ใต้การปกครองจนมาระยะต้นของกรุงรัตนโกสินทร์บรรดาพวขุนนางได้รับการศึกษาต่อที่ต่างประเทศจึงได้มีความคิดที่นำกรอบหรือแนวคิดในการปกครองจากทางตะวันตกมาใช้ปกครองจนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ภายหลังการปฏิรูปการปกครองและการปฏิรูปการศึกษาพระองค์ได้มีกระแสความคิดที่จะให้ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศโดยมีรัฐสภาเป็นสถาบันหลักที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น

เสียงเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองก็ยังคงมีออกมาอย่างต่อเนื่องแต่ยังไม่เห็นผลต่อการเปลี่ยนแปลงใดๆ มากนักนอกจากการปรับตัวของรัฐบาลทางด้านการเมืองการปกครองให้ทันสมัยยิ่งขึ้นกว่าเดิมนั้นแต่ก็ยังไม่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศแต่ประการใดจนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ได้มีคณะผู้ก่อการภายใต้การนำของ พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนาซึ่งเรียกตัวเองว่าคณะราษฎรได้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นผลสำเร็จการจัดระเบียบบริหารราชการของไทยภายหลังก.ศ. 2475 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2476 ขึ้นมาใช้บังคับซึ่งเป็นมาตรการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในส่วนของราชการท้องถิ่นได้มีมาตรการการกระจายอำนาจบริหารในลักษณะของการจัดบริการสาธารณะที่เรียกว่ากิจการท้องถิ่น โดยที่ขึ้นซึ่งในทางวิชาการถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาไปสู่มาตรการการกระจายอำนาจบริหาร (โกวิทย์ พวงงาม, 2543 : 46)

การตื่นตัวของสังคมไทยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลหลายๆ หน่วยงานของภาครัฐและสถาบันต่างๆมองเห็นความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ออกมาส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างธรรมาภิบาลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของเทศบาลโดยยึดหลักกฎหมายเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนและสร้างจิตสำนึกของประชาชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเช่นทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งคณะทำงานส่งเสริมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาลในส่วนภาครัฐเองได้ปรับตัวเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาลอย่างเห็นได้ชัดเช่นการก่อตั้งเทศบาลเพื่อเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นการปรับลดขนาดองค์กรการปรับปรุงคุณภาพการบริการให้มีคุณภาพการบริการไม่แพ้องค์กรเอกชนเป็นต้นสำหรับหลักการเรื่องธรรมาภิบาลก็ได้มีกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการ

บ้านเมืองและสังคมที่ค.ศ. 2542 คือ “หลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่าโดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานกำหนดแผนโครงการในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล” (บุญบง ชัยเจริญวัฒน์ และคณะ, 2546 : 17)

เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจในการบริการสาธารณะเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนโดยต้องพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลให้อยู่ดีกินดีมีสุขภาพดีเพื่อประกอบเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งพร้อมทั้งพัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดตามสมควรต่อระบบนิเวศวิทยารวมทั้งต้องพัฒนาและรักษาวัฒนธรรมการศึกษาและประเพณีท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทาง ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานในการศึกษา

1. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน
2. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน
3. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นที่มีระดับตำแหน่งงานต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา คือ แนวคิดการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักนายกรัฐมนตรีน, 2542) ได้แก่ หลักหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า
3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1) ประชากรที่ศึกษา คือ บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 278คน ซึ่งประกอบด้วย บุคลากรฝ่ายบริหาร สำนักปลัดเทศบาล สำนักการคลัง สำนักการช่าง สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองวิชาการและแผนงาน สำนักการศึกษาสำนักสวัสดิการสังคมและหน่วยสอบภายใน
 - 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 164 คน
4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และระดับตำแหน่งงาน

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ หลักทัศนคติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 278คน ซึ่งประกอบด้วย บุคลากรฝ่ายบริหาร สำนักปลัดเทศบาล สำนักงานคลัง สำนักงานช่าง สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองวิชาการและแผนงาน สำนักงานการศึกษาสำนักสวัสดิการสังคมและหน่วยสอบภายใน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 164.01 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 164 คน และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

2. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับบุคลากรเทศบาลตำบลบ้ำไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

6. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกเทศมนตรีเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเองและได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé')

สรุปผลการศึกษา

การศึกษากิจการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 101 คน (ร้อยละ 61.59) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 63 คน (ร้อยละ 38.41) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 82 คน (ร้อยละ 50) รองลงมาจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 48 คน (ร้อยละ 29.27) และจบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 34 คน (ร้อยละ 20.73) ส่วนใหญ่มีตำแหน่งระดับปฏิบัติการ จำนวน 132 คน (ร้อยละ 80.49) และตำแหน่งระดับบริหาร จำนวน 32 คน (ร้อยละ 19.51)

2. ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.37$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.35$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{x} = 3.91$) ด้านหลักหลักนิติธรรม ($\bar{x} = 3.88$) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{x} = 3.83$) และด้านหลักคุณธรรม ($\bar{x} = 3.75$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านหลักหลักนิติธรรม บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การออกข้อบัญญัติ ข้อบังคับของเทศบาลได้รับการยอมรับจากประชาชน ($\bar{x} = 4.04$) การบริหารงบประมาณสอดคล้องและเป็นไปตามข้อบัญญัติ ข้อบังคับ ($\bar{x} = 4.00$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการจัดซื้อจัดจ้างถูกต้องตามระเบียบขั้นตอนและตามอำนาจหน้าที่ ($\bar{x} = 3.95$) มีการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายหรือข้อบัญญัติอื่น ตรงตามความต้องการของประชาชน ($\bar{x} = 3.85$) การปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมเสนอข้อเสนอนะหรือแสดงความคิดเห็นในการออกข้อบัญญัติของเทศบาล ($\bar{x} = 3.75$) และการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติฯ ให้ประชาชนได้รับทราบ ($\bar{x} = 3.71$)

2) ด้านหลักคุณธรรม บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นได้นำข้อเสนอจากการประชุมประชาชนหรือแผนชุมชนบรรจุได้ในแผนพัฒนาของเทศบาลนครขอนแก่น ($\bar{x} = 3.82$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน ($\bar{x} = 3.79$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการบริหารงบประมาณโดยไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่หาผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.78$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการจัดสรรงบประมาณและโครงการควบคุมพื้นที่ด้วยความเป็นธรรม ($\bar{x} = 3.75$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่น เป็นไปอย่างมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{x} = 3.74$) และการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่น ปฏิบัติกับประชาชนด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรมโดยไม่มีอคติ ($\bar{x} = 3.64$)

3) ด้านหลักความโปร่งใส บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีกลไกตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส ($\bar{x} = 4.18$) การได้รับทราบแผนงานโครงการสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่พึงจะได้รับ ($\bar{x} = 4.15$) การรับรู้ข้อมูลที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่น เช่น แก่สัญญาจ้าง เอกสารการเบิกจ่ายเงินต่าง ๆ ($\bar{x} = 4.08$) การให้ตัวแทนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยต่างตั้งเป็นคณะกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{x} = 3.83$) การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปตามกฎหมาย ($\bar{x} = 3.72$) และการได้รับทราบเกี่ยวกับเกี่ยวกับการงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ ของเทศบาล ($\bar{x} = 3.55$)

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.50$) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญๆ ($\bar{x} = 4.49$) การปฏิบัติงานได้จัดเวทีประชาคมเพื่อแสดงผลงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและซักถาม ($\bar{x} = 4.40$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการสอบถามหรือรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนหรือผู้รับบริการ ($\bar{x} = 4.32$) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมสังเกตการประชุมสภาเทศบาลนครขอนแก่น ($\bar{x} = 4.28$) และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลนครขอนแก่น ($\bar{x} = 4.24$)

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดให้มีกิจกรรมให้บริการประชาชนนอกสถานที่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ($\bar{x} = 4.50$) ท่านมีความกล้าหาญหรือพร้อมที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนจากปฏิบัติงานในหน้าที่ ($\bar{x} = 4.45$) การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนหรือผู้รับบริการ ที่มารับบริการที่เทศบาลนครขอนแก่น เช่น ป้ายแนะนำขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือการบริการประชาชน ($\bar{x} = 4.43$) มีการจัดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงเพื่อใช้ประกอบในการวางแผนและตัดสินใจ ($\bar{x} = 4.41$) มีการจัดประชาคมก่อนที่จะบรรจุเป็นแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแผนพัฒนาประจำปีของเทศบาล ($\bar{x} = 4.37$) และในการปฏิบัติงานได้มีการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องจากผลการตรวจสอบอย่างจริงจัง ($\bar{x} = 3.99$)

6) ด้านหลักความคุ้มค่า บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การแต่งตั้งประชาชนเป็นคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาลนครขอนแก่น ($\bar{x} = 4.01$) การดำเนินโครงการกิจกรรมในการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นโดย มีการจัดลำดับความสำคัญก่อน หลัง ตามที่ประชาคมได้เสนอตามความจำเป็นเร่งด่วน ($\bar{x} = 3.87$) ในการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการดำเนินการโดยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานมุ่งเน้นคุณภาพและผลของงานเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 3.83$) มีการตั้งงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างในราคาที่เหมาะสมไม่สูงเกินจริง ($\bar{x} = 3.82$) มีการจัดกิจกรรมณรงค์ให้พนักงาน สมาชิกสภาเทศบาลนครขอนแก่น รวมทั้งประชาชนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ($\bar{x} = 3.80$) และในการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างรัดกุม ($\bar{x} = 3.69$)

3. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวม และเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีระดับตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษา อภิปรายผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม แสดงให้เห็นว่าบุคลากรของเทศบาลนครขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญและตระหนักรู้โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานโดยบุคลากรของเทศบาลนครขอนแก่น ได้ยึดหลักการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542 : 2) ได้แก่ หลักนิติธรรม ได้แก่การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่างๆให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมไม่เลือกปฏิบัติและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรือตามอำนาจของตัวบุคคล หลักความโปร่งใส ได้แก่การสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันโดยมีการให้และการรับข้อมูลที่สะดวกเป็นจริงทันการณตรงไปตรงมามีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียมมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมคิดร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศในด้านต่างๆเช่นการแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์การแสดงประชามตินอกจากนี้ยังรวมไปถึงการร่วมตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น หลักความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ได้แก่ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้เป็นการสร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบตระหนักในหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนหลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และหลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามสำนึกในหน้าที่ของตนเองมีความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจซื่อสัตย์และมีระเบียบวินัยและเคารพในสิทธิของผู้อื่น

บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่นได้มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในลำดับมากที่สุดแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านหลักหลักนิติธรรม ได้แก่ การออกข้อบัญญัติ ข้อบังคับของเทศบาลได้รับการยอมรับจากประชาชน การบริหารงบประมาณสอดคล้องและเป็นไปตามข้อบัญญัติ ข้อบังคับ และ การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการจัดซื้อจัดจ้างถูกต้องตามระเบียบขั้นตอนและตามอำนาจหน้าที่

2) ด้านหลักคุณธรรม ได้แก่ การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นได้นำข้อเสนอจากการประชุมประชาชนหรือแผนชุมชนบรรจุไว้ในแผนพัฒนาของเทศบาลนครขอนแก่น การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมี

การปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการบริหารงบประมาณโดยไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่หาผลประโยชน์

3) ด้านหลักความโปร่งใส ได้แก่ การปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส การได้รับทราบแผนงาน โครงการสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่พึงจะได้รับ การรับรู้ข้อมูลที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่น เช่น แก่สัญญาจ้าง เอกสารการเบิกจ่ายเงินต่างๆ

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญๆ การปฏิบัติงานได้จัดเวทีประชาคมเพื่อแสดงผลงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและซักถาม

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การจัดให้มีกิจกรรมให้บริการประชาชนนอกสถานที่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน บุคลากรมีความกล้าหาญ หรือพร้อมที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนจากปฏิบัติงานในหน้าที่ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนหรือผู้รับบริการ ที่มารับบริการที่เทศบาลนครขอนแก่น เช่น ป้ายแนะนำขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือการบริการประชาชน

6) ด้านหลักความคุ้มค่า ได้แก่ การแต่งตั้งประชาชนเป็นคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาลนครขอนแก่น การดำเนินโครงการกิจกรรมในการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นโดย มีการจัดลำดับความสำคัญก่อน หลัง ตามที่ประชาคมได้เสนอตามความจำเป็นเร่งด่วน ในการปฏิบัติงานในเทศบาลนครขอนแก่นมีการดำเนินการโดยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานมุ่งเน้นคุณภาพและผลของงานเป็นสำคัญ

2. บุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และระดับตำแหน่งต่างกัน มี การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และระดับตำแหน่ง ไม่ได้ส่งผลให้การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลนครขอนแก่น มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) เทศบาลนครขอนแก่น ควรจัดให้มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้รับบริการ หรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น

2) เทศบาลนครขอนแก่น ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางให้มากยิ่งขึ้น

3) เทศบาลนครขอนแก่น ควรจัดกิจกรรมณรงค์ให้พนักงาน สมาชิกสภาเทศบาลนครขอนแก่น รวมทั้งประชาชน ในเรื่องการประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น, สำนักงานคณะกรรมการ. 2550. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** [Online]. Available:www.dloc.net. [2553, มิถุนายน 25].
- การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงานคณะกรรมการ. 2543.**พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2543.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- โกวิทย์ พวงงาม. 2543. **การปกครองท้องถิ่นไทย :หลักการและมติใหม่ในอนาคต.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. นายกรัฐมนตรี, สำนัก. 2542. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองกลางสำนักก.พ..
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะและบุญมีดี. 2546. **รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (Indicators of Good Governance).** (พิมพ์ครั้งที่ 2).กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2543. **การกระจายอำนาจ.**[Online]. Available:Available: <http://www.fda.moph.go.th/fdanet/html/product/other/kbs3/reform3.htm>. [2552, ตุลาคม 2].
- Yamane, T. 1973. **Statistics : An Introductory Analysis.** (3rd ed). Tokyo: Harper International.

ศึกษาการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
The Study of Management of Prathat Subdistrict Administrative Organization, Nadoon District,
Maha Sarakham Province

รัชฎา ศาสตร์¹
รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2,947 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 352 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่าตามลำดับ
2. ประชาชนที่มีเพศอาชีพและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ, จังหวัดมหาสารคาม

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the management of Prathat Subdistrict Administrative Organization, Nadoon district, Maha Sarakham province classified by personal factors such as gender and occupation. The population consisted of 2,947 people lived in the area. Samples were 352 persons by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method. The results of the study revealed that:

1. The people's opinion on the management of Prathat Subdistrict Administrative Organization, Nadoon district, Maha Sarakham province was at high level as a whole, ranked by descending; the rule of law, responsibility, participation, accountability, morality, and cost effectiveness or economy respectively.
2. The opinion of people with different gender and occupation was not different both as the overall and each aspect.

Keywords : The Management, Prathat Subdistrict Administrative Organization, Maha Sarakham Province

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองลักษณะหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่นหรือการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจ กล่าวคือ การที่รัฐบาลส่วนกลางได้มอบอำนาจการปกครองและการบริหารในกิจการต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ให้กับประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยประชาชนจะเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่บริหาร และกำหนดนโยบายในท้องถิ่นของตนเอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระเต็มที่ในการดำเนินงาน มีงบประมาณเป็นของตนเอง มีกำลังเจ้าหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนสามารถกำหนดนโยบายและวินัยสั่งการด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามแต่ถึงแม้จะมีความเป็นอิสระดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลส่วนกลางก็ยังคงมีหน้าที่ในการกำกับ ควบคุมดูแลการดำเนินงาน ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปเจตนารมณ์และประโยชน์สุขของประชาชน

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยประธานกรรมการบริหาร 1 คน และกรรมการบริหารอีก 2 คน รวม 3 คน ซึ่งคัดเลือกจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และจากผลของพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินอย่างขนานใหญ่ อันเนื่องมาจากการกระจายอำนาจจากรัฐบาลลงสู่ประชาชนในตำบลอีกครั้งหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงครั้งหลังสุดเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ตำบลยังคงเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ทางการเมืองการปกครอง แม้ว่าระบบการเมืองการปกครองท้องถิ่นมีได้หมายถึงการมุ่งสร้างรูปแบบการปกครองตนเองและระดับตำบลเท่านั้น แต่ตำบลก็เป็นพื้นที่ระดับล่างสุดที่หลายฝ่ายต่างให้ความสำคัญโดยมีเหตุผลว่าเพื่อพัฒนาจิตสำนึกแห่งประชาธิปไตย อันจะส่งผลต่อความแข็งแกร่งของการเมืองในระดับชาติ ตลอดจนเป็นการกระจายความเจริญและการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ก็ยังคงอยู่ในกรอบแห่งหลักการทั้งสามประการข้างต้นเช่นกัน เป็นเวลาหลายทศวรรษแล้ว ที่ประเทศไทยได้ริเริ่มกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ประกอบด้วย งานพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ทั้งในระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน จะด้วยเหตุผลเนื่องจากสภาพการเมืองบีบบังคับให้ต้อง

กระทำหรือไม่ก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวล้วนอยู่ในความสนใจของประชาชนโดยทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายก็สร้างปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น พื้นที่อบต. ทับซ้อนกับพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) หรือการตั้งคำถามว่าผู้นำท้องถิ่นจะสามารถนำ อบต.สู่เป้าหมายตามเจตนารมณ์ที่ทุกฝ่ายคาดหวังหรือไม่ ทั้งนี้ ผู้นำต้องยึดหลักธรรมาภิบาลสู่การบริหารจัดการองค์กรเพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลจะได้มีความเข้มแข็งต่อไปจะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ จึงยังมีปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมายทั้งทางด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ซึ่งได้ผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน และมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการพัฒนา บริหาร สร้างความเจริญให้กับตำบล

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราช อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราช อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราช อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราช อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราช อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราช อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตในการศึกษาคือศึกษาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระราช อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่า

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระราช อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2,947 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโรยามานันต์ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 352 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลพระราช อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระราช อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ เพศและอาชีพ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 10 มกราคม-30 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2,947 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 352.19 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 352 คน แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้าน โดยคำนวณตามสัดส่วนค่าร้อยละ และเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ, 2558)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

การสร้างและหาคูณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) สร้างแบบสอบถามแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาคู

6) อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

7) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

9) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ขอนหนังสือจากสถาบัน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 197 คน (ร้อยละ 55.97) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 155 คน (ร้อยละ 44.03) ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 182 คน (ร้อยละ 51.70) รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง หรือประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 101 คน (ร้อยละ 28.70) และรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 69 คน (ร้อยละ 19.60)

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{x} = 4.54$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.35$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.34$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{x} = 4.27$) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{x} = 4.26$) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{x} = 4.19$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเป็นดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.48$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ มีการออกข้อบัญญัติ กฎ ระเบียบต่างๆ ให้มีความทันสมัย ($\bar{x} = 4.87$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ บริหารงานโดยยึดหลักกฎหมายและกฎข้อบังคับขององค์การอย่างเคร่งครัด ($\bar{x} = 4.57$) และองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับเพื่อเป็นแนวทางให้ถือปฏิบัติสืบต่อไป ($\bar{x} = 4.54$)

2) ด้านหลักคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ บริหารจัดการโดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ($\bar{x} = 4.55$) รองลงมา เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนตามหลักคุณธรรม ($\bar{x} = 4.39$) และองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ มีการรณรงค์ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ยึดหลักคุณธรรมอย่างเคร่งครัด ($\bar{x} = 4.35$)

3) ด้านหลักความโปร่งใส ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ มีการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส ($\bar{x} = 4.58$) รองลงมา ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ให้ความเป็นกันเอง ($\bar{x} = 4.39$) และองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ จัดให้มีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ ($\bar{x} = 4.20$)

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ประชาชนมีโอกาสเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ ขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ($\bar{x} = 4.57$) รองลงมาองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้การบริหารจัดการ ($\bar{x} = 4.51$) และองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ จัดให้มีช่องทางการประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชนอย่างหลากหลาย ($\bar{x} = 4.27$)

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุจัดกิจกรรมหรือออกพบปะประชาชนในเขตพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.87$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ให้ความเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนตามแนวทางประชาธิปไตย ($\bar{x} = 4.54$) และองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ใส่ใจปัญหาสาธารณะของเขตพื้นที่ของตน และสามารถแก้ปัญหาได้ทุกครั้ง ($\bar{x} = 4.22$)

6) ด้านหลักความคุ้มค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ บริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ($\bar{x} = 4.71$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ จัดกิจกรรมหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{x} = 4.38$) และองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างรายได้หรือส่งเสริมการพึ่งตนเอง ($\bar{x} = 4.36$)

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคุณ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคุณ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2) ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคุณ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคุณ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคุณ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ได้มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดีจึงทำให้เกิดประโยชน์สุขและความพึงพอใจแก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยเฉพาะในหลักนิติธรรม ซึ่งผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายเช่นกัน โดยถือว่าการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคลสอดคล้องกับการศึกษาของ นุชบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี (2544) ที่ได้ศึกษาเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล โดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการปกครองที่ดี เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงมีการเสนอแนะกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวางอีกทั้งมีความพยายามที่จะให้มีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติ มีการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ถ้าระบบบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้นอกจากจะมีส่วนทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพแล้ว ยังสร้างความเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ และสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศได้ ในประเทศไทยได้มีองค์กรของทางราชการ เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กระทรวงมหาดไทย และสถาบันการศึกษาได้เริ่มนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงาน และผลการศึกษาสอดคล้องกับ สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา (2546) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเทศบาลตำบลบ้านฉาง ตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษากระบวนการในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารของเทศบาลตำบลบ้านฉาง ผลการศึกษาพบว่าการบริหารของเทศบาลตำบลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบ้านฉางได้จัดทำโครงการตามนโยบายและเทศบัญญัติด้านต่างๆ และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนเพื่อหาจุดยืนและแนวทางร่วมกัน

อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับประเด็นด้านนิติธรรม มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริหารส่วนตำบลพระธาตุมีการดำเนินการในเรื่องการบริหารงานโดยยึดหลักความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของประชาชน อยู่ในระดับต่ำที่สุดในด้านนี้ ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาชนยังขาดการรับรู้ถึงกระบวนการการบริหารอย่างมีส่วนร่วมหรือการบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรม เพราะการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ต้องเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้ทราบและเข้าใจในเรื่องดังกล่าว

การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ บริหารจัดการโดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจวรรณ วันดีศรี (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความเป็นธรรมภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีความเป็นธรรมภิบาลในระดับสูง ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ประชาชนมีโอกาสเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การบริหารงานของ อบต. ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้การบริหารจัดการ และ จัดให้มีช่องทางประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างหลากหลาย ด้านหลักความโปร่งใสผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ มีการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส การให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ จัดให้มีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ ด้านหลักคุณธรรม ผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ การบริหารจัดการโดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนตามหลักคุณธรรม และองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ มีการณรงค์ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ยึดหลักคุณธรรมอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภัตรา วิมลสมบัติ (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับธรรมภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชย อำเภอลำดวน จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชย ได้มีการบริหารงานโดยการนำหลักธรรมภิบาลมาเป็นหลักในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชยสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น และได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ตามหลักธรรมภิบาล และด้านหลักความคุ้มค่าผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ บริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีการจัดกิจกรรมหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างรายได้หรือส่งเสริมการพึ่งตนเอง

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน ต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องเพศและอาชีพไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ด้านหลักนิติธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุควรจัดกิจกรรม อบรมหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ รับการถึงผลการดำเนินงานด้านหลักนิติธรรมให้มากยิ่งขึ้น
2. ด้านหลักคุณธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุควรส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองทางด้านคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ จริงใจ อคทน มีระเบียบวินัยให้มากยิ่งขึ้น
3. ด้านหลักความโปร่งใส องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุควรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อประชาชนให้มากยิ่งขึ้น
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุควรจัดให้มีช่องทางในการรับความคิดเห็นจากประชาชนอย่างหลากหลาย
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุควรตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อประชาชน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
6. ด้านหลักความคุ้มค่า องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุควรประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้มีจิตสำนึกถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้านให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. 2546. **การวิจัยสำหรับครู**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญ มีลี. 2544. **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- เบญจวรรณ วันดีศรี. 2546. **การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุภัทรา วิมลสมบัติ. 2548. **ธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชย์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครสวรรค์**. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุภัทรา มาศ จริยเวชช์วัฒนา. 2546. **การบริหารจัดการด้านเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านจาง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา.ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ. 2558. **องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อ.นาตุณ จ.มหาสารคาม**. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.phratad.go.th>.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย

อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

The People's Opinion on Public Services of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization,

Srisomdet District, Roi Et Province

รัชณีย์ สิทธิศรี¹

พัฒนศิลป์ สำเร็จรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งของตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2,367 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 342 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ด้านการบำรุงรักษาสถานที่สาธารณะ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการอนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการส่งเสริมและพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านป้องกันและระงับโรคติดต่อ ตามลำดับ

2. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย โดยรวมไม่แตกต่างกัน และพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การให้บริการสาธารณะ, องค์การบริหารส่วนตำบล, ตำบลเมืองเปลือย

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the people's opinion on public services of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization, Srisomdet district, Roi Et province classified by personal factors such as gender and education level. Population of the study consisted of 2,367 people in the area. Samples were 342 persons by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The people's opinion on public services of Muang Pluey Subdistrict Administrative Organization, Srisomdet district, Roi Et province was at moderate level both the overall and each aspect, ranked by descending; maintenance of water and land, maintenance of public facilities, conservation of natural resources and environment, conservation of art and culture, disaster prevention and mitigation, promotion and development of women, children, youth, education, religion and culture and prevent and curb contagious diseases respectively.
2. The opinion of the people with different gender was not different in overall but it was different with statistical significant at .05 level on disaster prevention and mitigation aspect. The other aspects were not different.
3. The opinion of the people with different education level was not different both the overall and each aspect.

Keywords : Public Services, Subdistrict Administrative Organization, Muang Pluey Subdistrict

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมืองตามครรลองของประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจ การกำกับดูแลการตรวจสอบ ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ในส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีศักยภาพทางด้านบริหารจัดการและการคลังท้องถิ่นที่พึ่งตนเอง การให้บริการสาธารณะแต่ละประเภท องค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งจะจัดบริการประชาชนมากขึ้นแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ งบประมาณ และนโยบายสาธารณะของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล แม้บริการสาธารณะที่จัดในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีความแตกต่างกัน แต่มีสิ่งๆที่เหมือนกัน คือ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546 : 23)

การให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่หลักในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน และยังเป็นองค์กรที่อิสระในการบริหารจัดการตามหลักการกระจายอำนาจที่ประชาชนมีสิทธิในการกำหนดนโยบายของตนเอง บริหารงบประมาณของตนเอง การบริการสาธารณะในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงเกิดขึ้นตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้นการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่หลักในการจัดบริการสาธารณะ

ให้แก่ประชาชนซึ่งจำแนกได้ดังนี้ ด้านบริการทั่วไป ได้แก่ งานบริการข้อมูลข่าวสาร สถิติ วิชาการงานรักษาความสงบภายใน งานป้องกันและระงับอัคคีภัย ด้านบริการชุมชนและสังคม ได้แก่ งานบริการศึกษา งานบริการสาธารณสุข งานบริการสังคมสงเคราะห์ งานบริการเคหะและชุมชน งานบริการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน งานบริการการศาสนาและวัฒนธรรม งานบริการกีฬาและนันทนาการ งานบริการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ งานบริการอุตสาหกรรมและการโยธา งานบริการโครงสร้างพื้นฐาน งานบริการการเกษตร งานบริการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม งานบริการการพาณิชย์ งานบริการกิจการประปา งานบริการตลาดสด และด้านอื่นๆ ได้แก่ งานบริการสาธารณสุข ภัยพิบัติฉุกเฉิน (กรมการปกครอง, 2542 :23)

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการประชาชนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการจัดบริการสาธารณะประกอบด้วยด้านการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบกด้านการรักษาความสะอาดของถนนทางน้ำ ทางเดินที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ด้านการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมด้านการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการด้านการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการบำรุงรักษาสีลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นซึ่งแต่ละด้านมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนในอันที่จะต้องจัดบริการต่างๆให้ทั่วถึงและครอบคลุม ด้วยความเสมอภาคและต่อเนื่อง ด้วยการนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องติดตามประเมินผลการให้บริการต่อประชาชน เพื่อให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของประชาชน และทราบถึงปัญหาอุปสรรค ข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของราชการ พนักงาน ลูกจ้าง ตลอดจนข้อเสนอแนะด้านต่างๆ ดังนั้นความคิดเห็นของประชาชนจึงเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่จะสามารถแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการให้บริการสาธารณะ ซึ่งเป็นภารกิจหลักตามอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลของการศึกษานี้จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้มากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่พื้นที่ในการศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2557

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้ศึกษาใช้กรอบการให้บริการสาธารณะที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 67 ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 ด้าน ผู้ศึกษาใช้กรอบการให้บริการสาธารณะ จำนวน 8 ด้าน ยกเว้นด้านที่ 9 เพราะเป็นการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยการจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควรมาเป็นเนื้อหาในการศึกษา ได้แก่ (1) ด้านการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก (2) ด้านการบำรุงรักษาสถานที่สาธารณะ (3) ด้านการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ (4) ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (5) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (6) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน (7) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (8) ด้านการอนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 1) ตัวแปรอิสระ ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 8 ด้าน

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งของตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ในปี พ.ศ. 2556 จำนวน 2,367 คน (ข้อมูลทะเบียนราษฎร์อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด, 2558)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ในปี พ.ศ. 2556 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 342.17 การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 342 คนแล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้าน โดยคำนวณตามสัดส่วนค่าร้อยละ และเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท์ (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้ศึกษาดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) สร้างแบบสอบถามแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมายและสมมติฐานการศึกษา

- 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนดอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วนถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

- 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

- 5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสวนจิก อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 40 คน

- 6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- 7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

- 8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเสนอนายกององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อประสานการเก็บข้อมูลกับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

- 2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคด้วยตนเองและได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยจำแนกตามสถานภาพใช้ค่า t-test และ F-test (one way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ t-test และ F-test (One way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 192 คน (ร้อยละ 56.14) รองลงมาเป็นเพศหญิง 150 คน (ร้อยละ 43.86) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 146 คน (ร้อยละ 42.69) รองลงมาจบการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 113 คน (ร้อยละ 33.04) และจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 83 คน (ร้อยละ 24.27)

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} =3.04) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก (\bar{x} =3.49) ด้านการบำรุงรักษาสถานที่สาธารณะ (\bar{x} =3.47) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (\bar{x} =3.16) ด้านการอนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม (\bar{x} =3.13) ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (\bar{x} =3.10) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน (\bar{x} =2.80) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (\bar{x} =2.62) และด้านป้องกันและระงับโรคติดต่อ (\bar{x} =2.54) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} =3.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับคือ อบต. ได้ก่อสร้างถนนยกร่องพูนดินภายในหมู่บ้าน (\bar{x} =3.63) รองลงมา อบต. จัดให้มีการก่อสร้างถนนลาดยาง

หรือถนนคอนกรีตเสริมเหล็กในหมู่บ้านอย่างทั่วถึง ($\bar{x} = 3.53$) และ อบต. ได้ซ่อมแซมถนนลูกรังภายในหมู่บ้านให้ใช้การได้ดี ($\bar{x} = 3.47$)

2) ด้านการบำรุงรักษาสถานที่สาธารณะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ อบต. ได้มีการปรับพื้นที่เพื่อสร้างเป็นที่สาธารณะของตำบล ($\bar{x} = 3.53$) อบต. ได้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์สองข้างทางภายในพื้นที่ให้สะอาด ($\bar{x} = 3.52$) และอบต. ได้มีการรณรงค์การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.51$)

3) ด้านป้องกันและระงับโรคติดต่อ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อและอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ อบต. มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาไข้เลือดออก เช่น การฉีดพ่นหมอกควัน แจกทรายอะเบท ($\bar{x} = 3.27$) อบต. มีการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อป้องกันเกี่ยวกับโรคติดต่อที่สำคัญอย่างสม่ำเสมอ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคไข้หวัด โรคพิษสุนัขบ้า และโรคเอดส์ ($\bar{x} = 3.25$) และอบต. มีการรณรงค์ให้ความรู้และวิธีป้องกันเกี่ยวกับการกำจัดลูกน้ำยุงลาย ($\bar{x} = 3.14$)

4) ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อและอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกคือ อบต. มีการฝึกอบรม อปพร. ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{x} = 3.50$) อบต. มีการป้องกันและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง ภัยหนาว อัคคีภัย เป็นประจำ ($\bar{x} = 3.40$) อบต. มีการจัดโครงการลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่และวันสงกรานต์ เพื่อความปลอดภัยในการขับขี่ ($\bar{x} = 3.36$)

5) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับคือ อบต. จัดให้มีอาหารเสริม (นม) ให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอย่างเพียงพอและทั่วถึง ($\bar{x} = 3.49$) อบต. จัดให้มีอาหารกลางวันให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอย่างเพียงพอและทั่วถึง ($\bar{x} = 3.42$) และ อบต. จัดกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมทุกปี เช่น งานวันลอยกระทง ($\bar{x} = 2.89$)

6) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ อบต. มีการให้เงินสงเคราะห์ผู้ยากไร้ คนยากจน และผู้ด้อยโอกาส ($\bar{x} = 3.46$) อบต. มีการส่งเสริมเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์ ($\bar{x} = 3.07$) และ อบต. มีการส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มสตรี ($\bar{x} = 2.74$)

7) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ อบต. มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ปลูกต้นไม้รอบบริเวณ อบต. ($\bar{x} = 3.43$) อบต. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ร่วมปลูกต้นไม้ในวันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ ($\bar{x} = 3.29$) และ อบต. ดำเนินการหรือส่งเสริมการรักษาความสะอาดบริเวณถนน ย่านชุมชนและสถานที่อื่น ๆ ภายในเขต อบต. ให้อยู่ในสภาพดีและถูกสุขลักษณะ ($\bar{x} = 3.20$)

8) ด้านการอนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปน้อย 3 ลำดับแรกคือ อบต. มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมงานประเพณีต่างๆของท้องถิ่น (\bar{x} =3.60) อบต. มีการส่งเสริม สนับสนุน วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เช่น วันลอยกระทง (\bar{x} =3.31) อบต. มีการอนุรักษ์จารีตประเพณี เช่น ประเพณีรดน้ำขอพรผู้สูงอายุเป็นประจำทุกปี (\bar{x} =3.30)

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือ อำเภศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา

1) ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือ อำเภศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือ ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือ ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 1 ด้าน คือ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือ อำเภศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือ อำเภศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือ อำเภศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีการดำเนินการมากที่สุด คือ ด้านการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือ ได้ให้ความสำคัญกับการบริการด้าน โครงสร้างพื้นฐานซึ่งถือเป็นปัจจัยและองค์ประกอบสำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ส่วนด้านที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือ อำเภศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ให้บริการสาธารณะในระดับรองลงมาคือ ด้านการบำรุงรักษาสถานที่สาธารณะ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการอนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการส่งเสริมและพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และด้านป้องกันและระงับโรคติดต่อ ตามลำดับ โดยผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ประสงค์ พิมพ์พิทักษ์ (2548 : 42) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนางตะเคียน อำเภเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนางตะเคียน อำเภเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วิสูตร จงฐุณิษฐ์ (2549 : 51-52) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลบรบือ ต่อการบริหารงานของเทศบาลบรบือ อำเภบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของเทศบาลบรบือ อำเภบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือ อำเภศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีารดำเนินการในระดับรองลงมาคือ ด้านการบำรุงรักษาสถานที่สาธารณะ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเป็ลือได้ดำเนินการปรับพื้นที่เพื่อสร้างเป็นสถานที่สาธารณะของตำบล โดย อบต. ได้เห็น

ความสำคัญในการทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชน จึงได้จัดให้มีสถานที่เพื่อทำกิจกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ อบต. ยังได้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์สองข้างทางภายในพื้นที่ให้สะอาด และอบต. ได้มีการรณรงค์การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะอย่างสม่ำเสมอ ส่วนเรื่องที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การดำเนินการน้อยที่สุดคือ การจัดเก็บขยะและนำไปกำจัดอย่างถูกต้องหลักสุขาภิบาลอย่างสม่ำเสมอ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือยได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ปลูกต้นไม้รอบบริเวณ อบต. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ร่วมปลูกต้นไม้ในวันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ และอบต. ดำเนินการหรือส่งเสริมการรักษาความสะอาดบริเวณถนน ย่านชุมชนและสถานที่อื่น ๆ ภายในเขต อบต. ให้อยู่ในสภาพดีและถูกสุขลักษณะ

ส่วนการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การดำเนินการน้อยที่สุดคือด้านป้องกันและระงับโรคติดต่อ แต่อย่างไรก็ตาม องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ก็ได้ดำเนินการในเรื่องป้องกันและแก้ไขปัญหาไข้เลือดออก เช่น การฉีดพ่นหมอกควัน แจกทรายอะเบท มีการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อป้องกันเกี่ยวกับโรคติดต่อที่สำคัญอย่างสม่ำเสมอ เช่น ไข้เลือดออก โรคฉี่หนู โรคพิษสุนัขบ้า และโรคเอดส์ และอบต. มีการรณรงค์ให้ความรู้และวิธีป้องกันเกี่ยวกับการกำจัดลูกน้ำยุงลาย เป็นต้น

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อบต. มีการบริการสาธารณะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อย่างยุติธรรม และทั่วถึง ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย จึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมมาศ โชคชัยวัฒนากร (2549 : 62-63) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของสมาชิกสภาเทศบาลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลที่มีเพศและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคามทั้ง 8 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

- 1) ด้านการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรปรับปรุงหรือก่อสร้างใหม่ถนนเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้และจะทำให้สัญจรไปมาสะดวกยิ่งขึ้น
- 2) ด้านการบำรุงรักษาสถานที่สาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรรณรงค์การจัดเก็บขยะและนำไปกำจัดอย่างถูกต้องหลักสุขาภิบาลอย่างสม่ำเสมอ
- 3) ด้านการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรสนับสนุนกิจกรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้มากยิ่งขึ้น โดย อบต. ควรมีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เช่น การจัดโครงการตรวจสุขภาพประจำปี
- 4) ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรจัดให้มีถังดับเพลิงหรืออุปกรณ์เกี่ยวกับการดับเพลิงอย่างเพียงพอ
- 5) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอย่างเพียงพอและทั่วถึง

6) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรจัดฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชนในตำบล

7) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาด้านมลพิษต่าง ๆ เช่น น้ำเสีย เป็นต้น

8) ด้านการอนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย ควรดำเนินกิจกรรมด้านการอนุรักษ์จารีตประเพณี ให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ควรศึกษาแนวทางหรือวิธีการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วิสูตร จงชวณิชย์. 2549. ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบรบือต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สมมาศ โขกชัชวัฒนากร. 2548. ความคิดเห็นของสมาชิกสภาเทศบาลต่อการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

A Study of Personnel's Work Motivation of Phon Thong Subdistrict Municipality,

Phon Thong District, Roi Et Province

วัชรพร โยชน์เมืองไพรี¹

รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา กลุ่มในการศึกษา คือ บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 111 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะของงาน ด้านการยอมรับนับถือ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ตามลำดับ

2. บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การปฏิบัติงาน, เทศบาลตำบลโพนทอง, อำเภอโพนทอง

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare the personnel's work motivation of Phon Thong Subdistrict Municipality, Phon Thong District, Roi Et Province classified by gender and educational level. The sample of the study consisted of the 111 personnel of Phon Thong Subdistrict Municipality, Phon Thong District, Roi Et Province. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

1. The personnel in Phon Thong Subdistrict Municipality, Phon Thong District, Roi Et Province had work motivation as a whole and in aspects at the moderate level in overall, ranked in order of achievement, responsibility, recognition, nature of work, advancement aspects, respectively.

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

2. The personnel in Phon Thong Subdistrict Municipality, Phon Thong District, Roi Et Province with different gender and different educational level had the work motivation, as a whole and in aspects with no difference.

Keywords : Work Motivation, Phon Thong Subdistrict Municipality, Phon Thong District

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายคือ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่น ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาด้านการศึกษา ซึ่งการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นจะดำเนินการตามแนวนโยบายของผู้บริหารหรือนักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับเลือกเข้ามาเพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นนั้นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้การบริหารและการพัฒนาตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของคนในท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นการกระจายอำนาจให้หน่วยงานพื้นฐานของประเทศอันเป็นการตอบสนองต่อนโยบายการกระจายอำนาจสะท้อนของรัฐบาลที่ให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยปกครองท้องถิ่นและการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องอาศัยทั้งข้อมูล ระเบียบ กลไกในการแสดงความรับผิดชอบทุกด้าน จึงจะสามารถทำให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง มิฉะนั้นก็จะบริหารโดยอาศัยเพียงนโยบายที่เป็นแนวกำหนดสิ่งที่รัฐจะทำ หรือไม่ทำอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น ดังนั้นต้องอาศัยการสนับสนุนทางด้านข้อมูลและระเบียบการบริหารเป็นหลักของหน่วยงานสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับใดก็ตาม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนทั้งในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาและเป็นผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรง จากการพัฒนา มุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพราะ “คน” เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ทักษะความสามารถ (ลีลา กักคัสรี, 2551) ดังนั้น ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาก น้อยเพียง ใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ว่ามีแรงจูงใจ ความเต็มใจ และความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างเต็มความรู้ ความสามารถเพียงใดซึ่งจากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสังเกตสภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า ความไม่เข้าใจในระบบบริหารงานใหม่ๆ ไม่มีความมั่นคงในตำแหน่งงาน เกิดการทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบเห็นประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องไม่ได้ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, 2543)

เทศบาลตำบลโพนทอง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2449 เดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาลแวง และได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลแวง เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 และได้เปลี่ยนชื่อเป็นเทศบาลตำบลโพนทอง เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2552 ปัจจุบันมีเนื้อที่ 20 ตารางกิโลเมตร ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตชุมชน มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย งานบริการรับจ้างและการเกษตร เทศบาลตำบลโพนทองเป็นเทศบาลขนาดกลาง และมีพนักงานผู้ปฏิบัติงานจำนวนมาก

เพื่อที่จะสามารถบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงาน วิธีการบริหารจัดการในด้านต่างๆ แต่ละคนมีความแตกต่างในการปฏิบัติงาน แตกต่างในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ลักษณะของงานที่รับผิดชอบความแตกต่างเงินเดือน การยอมรับนับถือ อายุของการทำงาน ความสามารถ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดแรงจูงใจที่ต่างกัน การปฏิบัติงานเทศบาลสอดคล้องกับนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และการเปลี่ยนแปลงนี้อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากรในเทศบาลทำให้เกิดความสับสน ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในแนวทางการปฏิบัติงาน จากสาเหตุดังกล่าวอาจเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและทันตามกำหนดระยะเวลา ดังนั้นจึงควรมีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ เนื่องจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะปฏิบัติงานในด้านต่างๆ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การสร้างแรงจูงใจเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานได้แสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถอย่างสูงสุดในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลฯ และหน่วยงานอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
2. บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การศึกษาในครั้งนี้กำหนดเนื้อหาในการศึกษา คือ ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน 5 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่
2. ขอบเขตด้านประชากร
ประชากรที่ศึกษาคือ บุคลากรสังกัดเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 111 คน
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสังกัดเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 5 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม-31 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 111 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

2) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับบุคลากรเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่ใช่ประชากรที่ศึกษา จำนวน 40 คน

6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้าน โดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย โพนทอง อำเภอ โพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบล โพนทอง อำเภอ โพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชากรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

1. บุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 64 คน (ร้อยละ 51.68) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 47 คน (ร้อยละ 42.30) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 67 คน (ร้อยละ 60.40) และจบการศึกษากว่าปริญญาตรี จำนวน 44 คน (ร้อยละ 39.60)

2. บุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.47$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสำเร็จของงาน ($\mu \bar{x} = 3.73$) ด้านความรับผิดชอบ ($\mu=3.59$) ด้านลักษณะของงาน ($\mu=3.58$) ด้านการยอมรับนับถือ ($\mu=3.36$) และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ($\mu=3.11$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านความสำเร็จของงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.73$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ มีความภูมิใจกับผลงานที่สำเร็จ ($\mu = 3.73$) รองลงมา ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ($\mu = 3.87$) และมีความพอใจเมื่องานสำเร็จตามเป้าหมายของหน่วยงานที่กำหนด ($\mu = 3.83$)

2) ด้านการยอมรับนับถือในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.36$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ งานที่ปฏิบัติมีศักดิ์ศรีในอาชีพและสังคมยอมรับ ($\mu = 3.67$) รองลงมา ได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานอยู่เสมอ ($\mu = 3.44$) และได้รับการยอมรับด้านความรู้ความสามารถจากผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ($\mu = 3.42$)

3) ด้านลักษณะของงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.58$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ มีความรู้สึกลอยจากปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ ($\bar{x} = 3.71$) รองลงมา มีความต้องการปฏิบัติงานในหน่วยงานนี้ต่อไป ($\mu = 3.67$) และงานที่ปฏิบัตินี้ทำให้มีการพัฒนาความรู้เพิ่มทักษะและประสบการณ์ ($\mu = 3.63$)

4) ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.59$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในงานที่ได้รับมอบหมาย ($\mu = 3.83$) รองลงมา ความรับผิดชอบต่อผลงานที่ผิดพลาด ($\mu = 3.79$) และทุ่มเทให้กับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ($\mu = 3.76$)

5) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.11$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ สามารถถ่ายทอดความรู้ในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงาน ($\mu = 3.42$) รองลงมา มีโอกาสเข้ารับการอบรม หรือประชุมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ($\mu = 3.34$) และการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันมีโอกาสดังเสริมให้ได้รับความก้าวหน้า ($\mu = 3.27$)

3. บุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. บุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผู้ศึกษานำผลมาอภิปรายได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เนื่องจากบุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง ทุกคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ สามารถหาวิธีแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาต่างๆ ล่วงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานและตนเอง ส่งผลให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน นอกจากนี้บุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง ยังได้รับผิดชอบงานที่ตรงกับ ความสนใจและความถนัด ปฏิบัติงานด้วยความท้าทายและส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับการศึกษาของ ลือชา ภักดีศรี (2551: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเทศบาลตำบลแวง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จริญญา ทรูพิพรหม (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่า มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิพนธ์ พรหมจรรย์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดหนองคาย” ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมมีแรงจูงใจในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความสำเร็จของงานผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อภิปรายผลได้ว่าบุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง มีความภูมิใจ เมื่องานที่ตนปฏิบัติสำเร็จล่วงตามเป้าหมายของหน่วยงานโดยได้ใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จึงสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จและสามารถแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานได้ตามระยะเวลาที่กำหนด ทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจและปลื้มใจในความสำเร็จของงานนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ลือชา ภักดีศรี (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเทศบาลตำบลแวง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จของงาน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จริญญา ทรูพิพรหม (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จของงาน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิรติกานต์ สุทธิรงค์ประเสริฐ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าฉนวนและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองคู อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีแรงจูงใจด้านความสำเร็จของงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนบุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และมีค่าแปลผลในระดับปานกลางเท่านั้น คือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เนื่องจากบุคลากรเทศบาลตำบลโพหนอง ทุกคนต้องการความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่สูงขึ้น แต่บุคลากรรู้สึกว่ามีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะไม่ได้รับการสนับสนุนและมีโอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่งหน้าที่สูงขึ้นจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งพิจารณา เลื่อนขั้นเงินเดือนดำเนินการ

อย่างขาดความยุติธรรม ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ขาดความโปร่งใส และผู้บังคับบัญชาไม่ได้พิจารณาความดีความชอบ หรือตามความรู้ความสามารถ ผลงาน ทำให้บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทองมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ที่มีค่าน้อยที่สุด ผลการศึกษาประเด็นนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทิพย์กมล ญาณกาย (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลนาทัน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการศึกษาพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ค่าน้อยที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิพนธ์ พรหมจรรย์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดหนองคาย” ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ค่าน้อยอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1) ด้านความสำเร็จของงาน พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรมีความรู้สึกภูมิใจในความสำเร็จในการปฏิบัติงาน เนื่องจากภารกิจที่ต้องปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นภารกิจที่สำคัญ และมีความท้าทายต่อความสามารถ อีกทั้งยังเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานและท้องถิ่น

2) ด้านการยอมรับนับถือ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรอาจไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การยอมรับและเชื่อถือในความรู้ความสามารถ แสดงว่าบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทองยังต้องการความร่วมมือ และการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเพื่อที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

3) ด้านลักษณะของงาน พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทองได้ปฏิบัติงานที่มีลักษณะของงานมีการแบ่งขอบข่ายงานที่ชัดเจน มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากรงานที่ปฏิบัติอยู่เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ตามตำแหน่งหน้าที่ที่ทำงาน และงานที่ปฏิบัติมีความท้าทายและส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่เสมอ

4) ด้านความรับผิดชอบ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เนื่องจากบุคลากรมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และได้รับผิดชอบงานที่ตรงกับความสนใจและความถนัด โดยทุกตำแหน่งสามารถช่วยเหลือเกื้อกูลให้คำปรึกษาหารือ เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

5) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เนื่องจากบุคลากรรู้สึกว่าไม่ค่อยได้รับการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่อย่างยุติธรรม เพราะการประเมินผลการทำงาน หรือการเลื่อนขั้นตำแหน่งของบุคลากร มีคณะกรรมการในการพิจารณาไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

2. บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) ผลการศึกษา

ปรากฏเช่นนี้อีกปรายได้ว่า เนื่องจากบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง ไม่ว่าจะเพศชายหรือเพศหญิงก็มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพราะปัจจัยที่คนอยากทำงานมีดังนี้ สิ่งจูงใจเกี่ยวกับวัตถุ ประกอบด้วย เงิน วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ สิ่งจูงใจเกี่ยวกับโอกาส เช่น โอกาสเกี่ยวกับความมีชื่อเสียง ความเด่น ความมีอำนาจ ความมีอิทธิพล และการได้รับตำแหน่งที่ดี ทำให้บุคลากรเพศชายหรือเพศหญิงก็มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

3. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) ผลการศึกษาปรากฏเช่นนี้อีกปรายได้ว่า เนื่องจากระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน แม้บุคลากรจะมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่ในทางปฏิบัติแล้วถูกกำหนดโดย เทศบัญญัติของเทศบาล มีสภาเทศบาลเป็นฝ่ายตรวจสอบการปฏิบัติงานจึงทำให้การปฏิบัติงานเป็นรูปแบบคณะเป็นกลุ่ม นอกจากนั้นบุคลากรยังอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาจากผู้บริหารคณะเดียวกัน และอยู่ภายใต้ระเบียบ กฎ ข้อบังคับ เทศบาลฉบับเดียวกัน จึงทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) เทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรส่งเสริมให้บุคลากรสามารถป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิดกับงานที่รับผิดชอบ
- 2) เทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรดำเนินการเกี่ยวกับการยกย่องชมเชยหรือการให้รางวัลในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรให้มากยิ่งขึ้น
- 3) เทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรจัดการในเรื่องลักษณะของงานที่รับผิดชอบ อยู่ มีการแบ่งขอบข่ายงานให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
- 4) เทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรมอบหมายให้มีความอำนาจตัดสินใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่
- 5) เทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรกำหนดให้มีองค์คณะพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนอย่างยุติธรรม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เรื่องความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) ควรศึกษาสภาพปัญหาสาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหา เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึก และนำผลการวิจัย ไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลให้เกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น
- 3) ควรมีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research = PAR) โดยเปิดโอกาสให้ทั้งผู้บริหาร พนักงาน และภาคประชาชนเป็นผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับ การประยุกต์หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ เทศบาลตำบลโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการวิจัยสรุปเป็นแนวทางในการพิจารณาความดีความชอบ และเลื่อนขึ้นเงินเดือนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2525. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. 2551. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ : บริษัท ทีคิวพี จำกัด.
- ศรีทับทิม พาณิชพันธ์. 2525. ความรู้ทางสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2546. คู่มือการปฏิบัติงานด้านกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2545. คู่มือการปฏิบัติงานด้านการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.

การดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังหลวงอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Operating of Elderly Allowance Welfare in Wangluang Sub district Municipality,

Selaphum District, Roi Et Province

ตะไบบแพร ทศวัฒน์¹

รัชดากร ทมินเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และอาชีพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลวังหลวง จำนวน 821 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านรายได้ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านมาตรฐานการบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน และด้านที่พักอาศัย ตามลำดับ
2. ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน
3. ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : สวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ คร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the operating of elderly allowance welfare in Wangluang Subdistrict Municipality, Selaphum District, Roi Et Province, classified by gender, education level and occupation. Population consisted of 821 elderly who get the allowance in the area of Wangluang Subdistrict Municipality. The samples were 270 persons determined by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale and reliability at .94 was used as a tool. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The opinion of the elderly who gets the allowance from Wangluang Subdistrict Municipality, Selaphum District, Roi Et Province towards the operating of elderly allowance welfare was at high level in overall and all each aspect, ranked by descending; income, health and care, social security, service standard and network supporting, accommodation respectively.
2. The opinion of the elderly both male and female towards the operating of elderly allowance welfare in Wangluang Subdistrict Municipality was not different.
3. The opinion of the elderly with different occupation towards the operating of elderly allowance welfare in Wangluang Subdistrict Municipality was not different.

Keywords : elderly allowance welfare

บทนำ

ผู้สูงอายุถือเป็นกลุ่มคนที่ยังไม่มีความมั่นคงในการดำรงชีพที่เพียงพอและยังประสบปัญหาทั้งเรื่องสุขภาพ ปัญหาทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการขาดรายได้ ปัญหาที่อยู่อาศัย เป็นต้น การที่ผู้สูงอายุมีจำนวนและสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านแรงงานรายได้ ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย สวัสดิการ ในอนาคต จำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านทางการแพทย์ การสาธารณสุข และความสำเร็จของการวางแผนครอบครัว ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ไทย นอกจากนี้คนไทยยังมีอายุขัยเฉลี่ยสูงขึ้น จากสถานการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุเป็นประชากรกลุ่มที่รัฐจะต้องตระหนักถึงภาระในการดูแล ด้านสวัสดิการสังคม ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สูงอายุ เป็นวัยที่พึ่งพาตนเองได้น้อยลง ภูมิคุ้มกันด้านทานถดถอย มีโอกาสที่จะถูกโรคร้ายเบียดเบียนได้ง่าย จึงมักมีปัญหาด้านสุขภาพโดยเฉพาะ โรคเรื้อรังและโรคอื่น ๆ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังมีโอกาสเกิดปัญหาสุขภาพจิตจากการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิต อันเป็นผลมาจาก ทั้งภาวะสุขภาพที่เสื่อมลง รายได้ลดลง บทบาทในครอบครัว และสังคมลดลง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลให้วิถีชีวิตของผู้สูงอายุเปลี่ยนไป ต้องปรับตัวเข้ากับภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไปด้วย ซึ่งถ้าปรับตัวไม่ได้ก็จะเกิดปัญหาสุขภาพจิตตามมาผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องชะลอความเสื่อม และป้องกันปัญหาด้านสุขภาพ เพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ด้วยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพราะเป็นกิจกรรมที่บุคคลสามารถกระทำได้ด้วยตนเอง และยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตด้วย (คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546 : 2)

ประชากรกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติสมควรได้รับการเอาใจใส่ เล็งเห็นคุณค่าได้รับการยอมรับนับถือ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ศึกษาจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งปัจจุบัน ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ โดยปฏิบัติงานอยู่ในเทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจในด้านการจัดบริการสาธารณะ รวมทั้งภารกิจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นั้นได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ไว้ในหมวด 2 มาตรา 16 (10) ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17 (27) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นเดียวกับเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามพระราชบัญญัติข้างต้น จึงได้กำหนดให้จัดทำแผนปฏิบัติการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 โดยให้มีการถ่ายโอนภารกิจ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนดังกล่าวกำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และเรื่องส่งเสริมอาชีพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การนันทนาการ การส่งเสริมกีฬา หรือการจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาทั้งในและนอกระบบ รวมถึงการสาธารณสุข เช่น การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่าในปัจจุบันการจัดบริการสาธารณะในด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ได้มีการดำเนินการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่งบประมาณและบุคลากรบางส่วนจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปให้ส่วนท้องถิ่นดำเนินการ (โกวิทย์ พวงงาม, 2546 : 17) ภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว การจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุจึงถือเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้สูงอายุ มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือ ประชาชนและผู้สูงอายุต้องเป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการของตน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานของรัฐที่ให้บริการจำเป็นจะต้องรับฟังสภาพปัญหาจากผู้รับบริการ เพื่อวางแผนแนวทางในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาคุณภาพการให้บริการ

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลวังหลวง จำนวน 821 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านรายได้ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านมาตรฐานการบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน และด้านที่พักอาศัย ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ บริการให้ความรู้ แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกต้องให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุ รองลงมา ออกบัตรประจำตัวให้กับผู้สูงอายุเพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล และจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ และการบริการทางการแพทย์และการบริการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

2) ด้านรายได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ รองลงมา การช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวัน และการฝึกอาชีพและให้ทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม

3) ด้านที่พักอาศัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การจัดที่พักอาศัยและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง รองลงมา มีสถานพยาบาล เป็นบริการที่พักรักษาสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องพักรักษาตัวอย่างต่อเนื่อง และซ่อมแซมบ้านเรือนผู้สูงอายุที่ชำรุดทรุดโทรม

4) ด้านนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ มีบริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์ รองลงมา การจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน กลุ่มเครือข่าย และการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ

5) ด้านความมั่นคงทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ บริการด้านกฎหมาย เพื่อป้องกันรักษาความปลอดภัย สิทธิและสวัสดิการ รองลงมา การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกถูกทอดทิ้ง ให้โอกาสผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์

6) ด้านมาตรฐานการบริการและเครือข่ายเกี่ยวพัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ให้ความรู้แก่ผู้ดูแล ผู้สูงอายุและอาสาสมัคร รองลงมา จัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และมีบริการเยี่ยมบ้าน

2. ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

3. ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เนณจรรยา จิรพัฒน์ พงศ์ (2553) ที่ศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุ โดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ เห็นว่ามีการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านรายได้ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านมาตรฐานการบริการและเครือข่ายเกี่ยวพัน และด้านที่พักอาศัย ตามลำดับ โดยผู้ศึกษาอภิปรายผล ดังนี้

1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีการดำเนินการดีที่สุด ได้แก่ บริการให้ความรู้ แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีให้กับผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุ การออกบัตรประจำตัวให้กับผู้สูงอายุเพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล และจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ และการบริการทางการแพทย์และการบริการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ การที่เทศบาลฯ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพและการรักษาพยาบาล ผู้สูงอายุถือว่าเป็นการดำเนินการที่เหมาะสม เนื่องจากผู้สูงอายุ เป็นวัยที่พึ่งพาตนเองได้น้อยลง ภูมิคุ้มกันทางกายมี โอกาสที่จะถูกโรคภัยเบียดเบียนได้ง่าย จึงมักมีปัญหาด้านสุขภาพ โดยเฉพาะ โรคเรื้อรังและ โรคอื่นๆ ซึ่งทำให้จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับด้านสุขภาพมากเป็นพิเศษ โดยที่ผู้สูงอายุมักต้องการได้รับการลดหย่อนค่ารักษาพยาบาล หรือรักษาพยาบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่อยู่อยู่ในวัยเกษียณ ทำงานได้น้อยลง หรือไม่ได้ทำงาน ทำให้มีรายได้ลดลง แต่ในทางกลับกันกลับมีภาระที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายกับการดูแลสุขภาพมากขึ้น ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชกร สังขชาติ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี พบว่าประเภทของบริการสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ และผู้สูงอายุได้รับมากที่สุด คือลดค่ารักษาพยาบาล ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการรับบริการสวัสดิการสังคม ประเภทของบริการสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการรับบริการคือ การลดหย่อนค่ารักษาพยาบาล ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุในการบริการรักษาพยาบาล เล็กๆ น้อยๆ

2) ด้านรายได้ ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าเทศบาลฯ มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีการดำเนินการดีที่สุด คือ การจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวัน และการฝึกและให้ทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นวัยที่ทำงานลดลง หรือไม่ได้ทำงานเลย ทำให้ไม่มีรายได้ บางคนต้องอาศัยลูกหลานดูแลค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การที่เทศบาลฯ ดำเนินการดังกล่าวถือว่าเป็นการช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและสมควรตามอัตภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ระพีพรรณ คำหอมและคณะ (2547) ที่ได้ศึกษาโครงการวิจัยประเมินผลการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังต้องการรับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพรายเดือน ซึ่งมีความจำเป็นมากสำหรับผู้สูงอายุที่ยากไร้ ไม่มีผู้ดูแลหรือถูกทอดทิ้งในชุมชน

3) ด้านที่พักอาศัย ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าเทศบาลฯ มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีการดำเนินการดีที่สุด คือ การจัดที่พักอาศัยและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง มีสถานพยาบาลเป็นบริการที่พักรักษาสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องพักรักษาตัวอย่างต่อเนื่อง และซ่อมแซมบ้านเรือนผู้สูงอายุที่ชำรุดทรุดโทรม ปัจจุบันผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง หรือพักอาศัยกับลูกหลาน ยกเว้นผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งที่ต้องการที่อยู่อาศัย อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยากได้อยู่อาศัยกับครอบครัวของตัวเอง มากกว่าจะอยู่อาศัยในสถานสงเคราะห์ สถานที่พักพิงชั่วคราวที่รัฐจัดหาให้ หรือครอบครัวอุปถัมภ์ก็ตาม ยกเว้นในกรณีที่ผู้สูงอายุเกิดเจ็บป่วยเรื้อรัง ที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลรักษาจากแพทย์อย่างใกล้ชิดเท่านั้น

4) ด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าเทศบาลฯ มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีการดำเนินการดีที่สุด คือ มีบริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักษัตฤกษ์ การจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน กลุ่มเครือข่าย และการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ

5) ด้านความมั่นคงทางสังคม ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าเทศบาลฯ มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีการดำเนินการดีที่สุด คือ บริการด้านกฎหมาย เพื่อป้องกันรักษาความปลอดภัย สิทธิและสวัสดิการ การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกทอดทิ้ง ให้โอกาสผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์

6) ด้านมาตรฐานการบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าเทศบาลฯ มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีการดำเนินการดีที่สุด คือ ให้ความรู้แก่ผู้ดูแล ผู้สูงอายุและอาสาสมัคร จัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และมีบริการเยี่ยมบ้าน

2. ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นว่าการทำงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เนณัฐชา จีรพัฒน์พงศ์ (2553) ที่ศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษพบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ ต่างกัน เห็นว่ามีการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด และโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นว่าการทำงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ เนณัฐชา จีรพัฒน์พงศ์(2553) ที่ศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ย

ยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน เห็นว่ามีการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด และโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 1) ผลการศึกษา เทศบาลควรจัดสวัสดิการด้านที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้น เช่น จัดให้มีที่พักที่สำรองกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน การจัดให้มีบ้านพักผู้สูงอายุ
 - 2) เทศบาลควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุและอบรมเพิ่มศักยภาพโดยการทัศนศึกษาดูงาน หรือฝึกอบรมให้ความรู้
 - 3) เทศบาลควรมีการณรงค์ให้คนในชุมชน มองเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุมากขึ้น
 - 4) เทศบาลควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ
2. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป
 - 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางหรือการสร้างความร่วมมือในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ
 - 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับพื้นที่อื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กชกร สังขชาติ. 2542. ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2548. รายงานการศึกษาเรื่องทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทพเพ็ญวานิชย์.
- กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2542. ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ : กรมประชาสงเคราะห์.
- โกวิท พวงงาม. 2546. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. 2552. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564). ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- จิราลักษณ์ จงสถิตมั่น และคณะ. 2543. การประเมินสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐ ศึกษาเฉพาะกรณีสถานสงเคราะห์ 3 แห่ง. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. 2546. บทสังเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและด้อยโอกาสในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาเศรษฐการเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. 2542. การประเมินรูปแบบบริการที่จัดให้ผู้สูงอายุในชุมชนเน้นการให้บริการของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน. สมุทรปราการ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- _____. 2542. รายงานวิจัย การประเมินรูปแบบบริการที่จัดให้ผู้สูงอายุในชุมชนเน้นการให้บริการของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน. สมุทรปราการ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

นภาพร ชโยวรรณ และคณะ. 2532. สรุปผลการวิจัยโครงการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและประชากร
ผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น..

ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
The People's Opinion on the Role of Subdistrict Chiefs and Village Chiefs in Toongkula Subdistrict,
Thatoom District, Surin Province

สุพรรณณี เปรียงพรม¹
รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้าน ในตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 5,232 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการทะเบียนต่างๆ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามลำดับ

2. ประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของประชาชน, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ตำบลทุ่งกุลา, จังหวัดสุรินทร์

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the role of subdistrict chiefs and village chiefs in Toongkula Subdistrict, Thatoom District, Surin Province classified by personal factors such as gender and occupation. Population of the study were the 5,232 people of 10 villages of Thatoom District, Surin Province. Samples were 370 persons by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The people's opinion on the role of subdistrict chiefs and village chiefs in Toongkula Subdistrict, Thatoom District, Surin Province was at high level both the overall and each aspect, ranked by descending; government and peace and order maintenance, registration, civil defense, development and promotion of career, government supports and conservation of natural resources and environment, respectively.
2. The opinion on the role of subdistrict chiefs and village chiefs in Toongkula Subdistrict, Thatoom District, Surin Province of the people with different gender and occupation was not different both the overall and each aspect.

Keywords : The People's Opinion, Subdistrict Chiefs, Village Chiefs, Toongkula Subdistrict, Surin Province

บทนำ

การปฏิรูปการเมืองการปกครองของประเทศไทยที่ถือว่าการปฏิรูปครั้งใหญ่และครั้งสำคัญซึ่งส่งผลและเป็นรากฐานสำคัญทางการเมืองการปกครองของประเทศไทยจนกระทั่งปัจจุบันคือการปฏิรูปการเมืองการปกครองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยการปฏิรูปการเมืองการปกครองครั้งดังกล่าวนี้ ได้มีการปฏิรูปการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน โดยได้กำหนดให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองในระดับท้องที่ มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่ การป้องกันการโจรกรรมและผู้ร้าย และกำหนดให้มีผลประโยชน์ตอบแทนบ้าง เช่น สิ้นลดค่านา ภาษีไม้ไผ่ ค่าเหยียบหญ้าที่นารายธูร เป็นต้น ความมุ่งหมายก็เพื่อให้บุคคลที่ราษฎรเลือกเข้ามา ได้มีหน้าที่ดูแลดำเนินงาน ของตำบล หมู่บ้าน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ช่วยงานทางราชการที่จะสอดส่องดูแลทุกข์สุขของราษฎร ตลอดจนช่วยเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากร และผลประโยชน์ของแผ่นดิน ซึ่งสมควรได้จากราษฎรโดยธรรม

การปฏิรูปครั้งนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองการปกครองจากระบบการปกครองแบบกินเมืองแต่เดิม มาสู่ระบบการปกครองแบบใหม่ที่เรียกว่าเทศาภิบาล การปกครองแบบเทศาภิบาลนี้เป็นการปกครองที่ดึงเอาอำนาจการปกครองท้องถิ่นเข้ามาไว้ในส่วนกลางอย่างเป็นทางการ โดยมิมีมณฑลเทศาภิบาลเป็นเขตการปกครองที่ใหญ่ที่สุด รองลงไปได้แก่จังหวัดต่างๆ และภายในแต่ละจังหวัดได้มีการแบ่งเขตออกเป็นอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ตามลำดับ สำหรับการดำเนินการในระยะแรกสมเด็จพระดำรงราชานุภาพได้ทรงจัดการปกครองในพื้นที่ระดับมณฑลและจังหวัดก่อน ด้วยการส่งข้าหลวงออกไปประจำตามมณฑลและจังหวัดต่างๆ เพื่อดำเนินการปรับปรุงระเบียบในการบริหารราชการให้เป็นแบบแผนเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

ในส่วนอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แล้ว ก็ยังมีระเบียบกฎหมายอื่นๆ อีกจำนวนกว่า 60 ฉบับที่กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ให้เป็นความรับผิดชอบของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อย่างไรก็ตาม อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ยังคงใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ในระดับตำบลและหมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาหลายครั้ง ก็เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในรายละเอียดต่างๆ เท่านั้น แต่สาระสำคัญของการปกครองก็ยังมีได้เปลี่ยนแปลงไปมากมายแต่อย่างใด โดยเฉพาะ โครงสร้างการปกครองในระดับตำบลและหมู่บ้าน ได้แก่ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นๆ

นอกจากอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะ การปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แล้ว ยังมีกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับที่ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไว้ กฎหมายต่างๆ เหล่านี้ จะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในท้องที่ตำบล หมู่บ้าน โดยจะระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน หรือเป็นของทั้งกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งในที่นี่จะกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยรวม และเฉพาะที่สำคัญๆ เท่านั้น คือ อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายการทะเบียนต่างๆ อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาและบำรุงสิ่งที่เป็นกิจการสาธารณประโยชน์ อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำรุงส่งเสริมอาชีพของราษฎร และรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสาธารณสุข ขั้นมูลฐาน อำนาจที่เกี่ยวข้องกับงานสังคมและพิธีกรรมต่างๆ เป็นต้น

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศึกษากรณี ตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตาม

ปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในเขตในตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
2. ด้านเนื้อหา คือ อำนาจหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย 2) ด้านการพัฒนาและ

ส่งเสริมอาชีพ 3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการทะเบียนต่างๆ 5) ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 6) ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ

3. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ประชาชนทุกหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้านในตำบลทุ่งกุลา อำเภอนาคู จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 5,232 คน เป็นเพศชาย 2,643 คน และเพศหญิง 2,589 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกุลา, 2558)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้านในตำบลทุ่งกุลา อำเภอนาคู จังหวัดสุรินทร์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ คือ เพศ และอาชีพ ของประชาชนทุกหมู่บ้าน ในตำบลทุ่งกุลา อำเภอนาคู จังหวัดสุรินทร์

2) ตัวแปรตาม คือ อำนาจหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย 2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ 3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการทะเบียนต่างๆ 5) ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 6) ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ

5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1-30 เมษายน 2558

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้านในตำบลทุ่งกุลา อำเภอนาคู จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 5,232 คน เป็นเพศชาย 2,643 คน และเพศหญิง 2,589 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกุลา, 2558)

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทุกหมู่บ้าน ในตำบลทุ่งกุลา อำเภอนาคู จังหวัดสุรินทร์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 371.59 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 370 คน และสุ่มตัวอย่างจากทุกหมู่บ้านละ 37 คน โดยวิธีเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน จำนวน 1 ฉบับ ลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลทุ่งกุลา อำเภอนาคู จังหวัดสุรินทร์

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

5. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายอำเภอ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับการรักษาความสงบเรียบร้อย จำแนกตามสภาพใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ สถานภาพ ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé')

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัด สุรินทร์ สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ประชาชนในเขตตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน (ร้อยละ 54.86) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 167 คน (ร้อยละ 45.14) ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 261 คน (ร้อยละ 70.54) รองลงมาประกอบอาชีพอิสระส่วนตัว ค้าขาย จำนวน 84 คน (ร้อยละ 22.70) และรับราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 6.67)

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการปกครอง และการรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{x} = 4.48$) ด้านการทะเบียนต่างๆ ($\bar{x} = 4.30$) ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ($\bar{x} = 4.29$) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ($\bar{x} = 4.91$) ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ ($\bar{x} = 4.11$) และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.96$) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันทุกภัยของราษฎรใน หมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.87$) รองลงมา การตรวจตรา จัดการและรักษาทรัพย์สมบัติของทางราชการหรือสิ่งสาธารณประโยชน์ ($\bar{x} = 4.51$) และการนำความแจ้งต่อพนักงานปกครองหรือทางราชการกรณีลูกบ้านเกิดทุกภัยซึ่งจะต้องขอความ ป้องกันช่วยเหลือจากรัฐบาล ($\bar{x} = 4.54$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ดำเนินการ หรือจัดการป้องกันโรคติดต่อหรือโรคระบาดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ($\bar{x} = 4.21$)

2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การบำรุงและส่งเสริมอาชีพราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 4.55$) รองลงมา ช่วยเหลือในการตรวจและนำเก็บภาษีอากรในเขตท้องที่ตำบลหมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.39$) และตรวจ ตราและรักษาผลประโยชน์ในการ อาชีพและราษฎร ($\bar{x} = 4.35$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อย ที่สุดคือ จัดทำบัญชีสิ่งของที่จะต้องเสียภาษีอากรในท้องที่รับผิดชอบ ($\bar{x} = 3.81$)

3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ช่วยเหลือในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมตามกฎหมายหรือตาม ระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.58$) รองลงมา ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ ทำลายป่าในเขตป่าสงวน แห่งชาติ เขตป่าอนุรักษ์ในเขตท้องที่ ($\bar{x} = 4.29$) และการรณรงค์ ส่งเสริมการปลูกต้นไม้หรือปลูกสร้างป่าชุมชน ($\bar{x} = 4.11$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ ทำลาย ป่าและการกระทำผิดต่างๆ ในท้องที่รับผิดชอบ ($\bar{x} = 3.35$)

4) ด้านการทะเบียนต่างๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ เป็นพนักงานตรวจรับบัตรประจำตัวประชาชน ($\bar{x} = 4.57$) รองลงมา เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิด การตายและการย้ายที่อยู่ ($\bar{x} = 4.51$) และเป็นผู้รับรอง ผู้ขออนุญาตให้มิและใช้อาวุธปืน ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล หมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.27$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดทำบัญชีสำมะโนครัวในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.11$)

5) ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การเตรียมการและช่วยเหลือเกี่ยวกับการดับเพลิงในเขตพื้นที่ ($\bar{x} = 4.87$) รองลงมา การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหมู่บ้าน ตำบล ($\bar{x} = 4.54$) และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือให้แก่ประชาชนในพื้นที่โดยจัดระเบียบและเขตพื้นที่ช่วยเหลือตามความจำเป็นเร่งด่วนอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคและไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน ($\bar{x} = 4.22$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ แจกเตือนภัยและให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัย ($\bar{x} = 3.99$)

6) ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ตรวจตราดูแลที่ดินของรัฐ มิให้ผู้ใดเข้าไปทำลายหรือกระทำการอันใดต่อที่ดินของรัฐ ($\bar{x} = 4.71$) รองลงมา ช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่ดินในการรับจัดที่ดิน ออกหนังสือสำคัญ หรือโฉนดที่ดิน การโอน การซื้อขาย ($\bar{x} = 4.54$) และดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ($\bar{x} = 4.22$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การจัดการระวางและป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาดทั้งในคนและสัตว์ ($\bar{x} = 3.70$)

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลทุ่งกุลารำไร อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลทุ่งกุลารำไร อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลทุ่งกุลารำไร อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ ผู้ศึกษาอภิปรายผลจากการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษามบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลทุ่งกุลารำไร อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลทุ่งกุลารำไร อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ มีบทบาทตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วิลาวรรณ พิพัฒน์ชัยกร (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลทุ่งกุลารำไร อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ มีบทบาทตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการทะเบียนต่างๆ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลทุ่งกุลารำไร อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานการปกครองและการ

รักษาความสงบเรียบร้อย มากที่สุด โดยภารกิจด้านนี้ถือเป็นภารกิจหลักของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แล้ว ก็ยังมีระเบียบกฎหมายอื่นๆ อีกจำนวนกว่า 60 ฉบับที่กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ให้เป็นความรับผิดชอบของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อย่างไรก็ตาม อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ยังคงใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ในระดับตำบลและหมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาหลายครั้ง ก็เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในรายละเอียดต่างๆ เท่านั้น แต่สาระสำคัญของการปกครองก็ยังมีได้เปลี่ยนแปลงไปมากมายแต่อย่างใด โดยเฉพาะโครงสร้างการปกครองในระดับตำบลและหมู่บ้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้ศึกษาอภิปรายผลเป็นดังนี้

1) ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันทุกภัยของราษฎรในหมู่บ้าน รองลงมาการตรวจตรา จัดการและรักษาทรัพย์สินสมบัติของทางราชการหรือสิ่งสาธารณประโยชน์ และการนำความแจ้งต่อพนักงานปกครองหรือทางราชการกรณีลูกบ้านเกิดทุกภัยซึ่งจะต้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล

2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ การบำรุงและส่งเสริมอาชีพราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม รองลงมา ช่วยเหลือในการตรวจและนำเก็บภาษีอากร ในเขตท้องที่ตำบลหมู่บ้าน และตรวจตราและรักษาผลประโยชน์ในการ อาชีพและราษฎร

3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ ช่วยเหลือในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมตามกฎหมายหรือตามระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง รองลงมา ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตป่าอนุรักษ์ในเขตท้องที่ และการรณรงค์ ส่งเสริมการปลูกต้นไม้หรือปลูกสร้างป่าชุมชน

4) ด้านการทะเบียนต่างๆ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ เป็นพนักงานตรวจรับบัตรประจำตัวประชาชน รองลงมา เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิด การตายและการย้ายที่อยู่ และเป็นผู้รับรองผู้ขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล หมู่บ้าน ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดทำบัญชีสำมะโนครัวในหมู่บ้าน

5) ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ การเตรียมการและช่วยเหลือเกี่ยวกับการดับเพลิงในเขตท้องที่ รองลงมา การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหมู่บ้าน ตำบล และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือให้แก่ประชาชนในพื้นที่โดยจัดระเบียบและเขตพื้นที่ช่วยเหลือตามความจำเป็นเร่งด่วนอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคและไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน

6) ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ ตรวจตราดูแลที่ดินของรัฐ มิให้ผู้ใด

เข้าไปทำลายหรือกระทำการอันใดต่อที่ดินของรัฐ รองลงมา ช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่ดินในการรับจัดที่ดิน ออกหนังสือสำคัญ หรือโฉนดที่ดิน การโอน การซื้อขาย และดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

2. จากผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ไม่แตกต่างกัน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาชนได้เห็นความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นๆ และอำนาจหน้าที่อื่นๆ ของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ไม่ได้กำหนดเป็นกฎหมาย ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวเนื่องกับสถานะความเป็นผู้นำชุมชนตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นภาพลักษณ์สำคัญที่จะทำให้ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปจากราษฎร เช่น การชำระคดีความในชนบทที่อยู่ห่างไกล ผู้นำชุมชนโดยเฉพาะกำนันผู้ใหญ่บ้าน มักเป็นที่เคารพเชื่อถือของคนในท้องถิ่น เมื่อมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นความแค้นหรือความอาญา หรือไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ ในขั้นต้นก็มักจะนำความมาให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านชำระความให้แทบทุกคดีไป การไกล่เกลี่ยชำระคดีความในลักษณะเช่นนี้ไม่มีกฎหมายรองรับ จึงไม่มีการบังคับว่าคู่กรณีจะต้องปฏิบัติตาม ถ้าเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่ายก็จะเลิกแล้วกันไป แต่ถ้ายังไม่เป็นที่พอใจก็ดำเนินความต่อไปกันเองยังโรงศาล ซึ่งส่วนใหญ่ชาวบ้านก็ไม่นิยมให้เรื่องไปถึงโรงศาล เพราะมีไม่ความสะดวกหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเงินทองและเวลาที่ต้องไปให้การที่ศาล ชาวบ้านจึงมักจะประนีประนอมยอมความตามการไกล่เกลี่ยและชำระความของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และ อำนาจที่เกี่ยวข้องกับงานสังคมและพิธีกรรมต่างๆ ในชุมชน ดังเช่น การเป็นประธานหรือหัวหน้าในพิธีการ งานประเพณี งานบุญและงานสังคมต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในกฎหมายอีกมากมาย ซึ่งเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของประชาชนทุกด้าน ตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น งานสังคมสงเคราะห์ แต่งงาน หย่าร้าง งานบวช ฯลฯ ล้วนแต่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1) ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรดำเนินการหรือจัดการป้องกันโรคติดต่อหรือโรคระบาดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ให้มากยิ่งขึ้น

2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรจัดทำบัญชีสิ่งที่จะต้องเสียภาษีอากรในท้องที่รับผิดชอบ

3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรดำเนินการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ ทำลายป่าและการกระทำผิดต่างๆ ในท้องที่รับผิดชอบให้มากยิ่งขึ้น

4) ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรมีการแจ้งเตือนภัยและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัย

5) ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรจัดระวางและป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาดทั้งในคนและสัตว์ ($\bar{x} = 3.70$)

2. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

- 2) คว้าศึกษาแนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีประสิทธิภาพ
- 3) คว้าศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- กรองแก้ว อยู่สุข. 2537. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทนา จันทร์บรรจง. 2542. จิตวิทยาทางการบริหาร. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เดือนใจ แวงวาม. 2534. พลวัตของกลุ่มและการทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพรีนติ้ง.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. 2535. 100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาน.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2546. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2526. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

สภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
Public Service Condition of Nongwaeng Subdistrict Municipality, Kasetwisai District, Roi Et Province

สุภารัตน์ ไชยโคตร¹
พัฒนศิลป์ สำเร็จรัมย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7,948 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับด้านที่มีระดับปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามลำดับ
2. ประชาชนที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (ผู้ช่วยศาสตราจารย์), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the public service condition of Nongwaeng Subdistrict Municipality, Kasetwisai District, Roi Et Province, classified by gender and occupation. Population consisted of 7,948 people in every village of Nongwaeng Subdistrict Municipality. Samples were 380 persons by Taro Yamane's method. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The opinion of the people in the area, on public service condition of Nongwaeng Subdistrict Municipality was at high level both the overall and each aspect, ranked by descending; economic and tourism, utilities and infrastructure, public health and environment, education, religion and culture respectively.
2. The opinion on public service condition of Nongwaeng Subdistrict Municipality, classified by gender, was not different both the overall and each aspect.
3. The opinion on public service condition of Nongwaeng Subdistrict Municipality, classified by occupation, was not different both the overall and each aspect.

บทนำ

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นรากฐานสำคัญของในการบริหารราชการแผ่นดิน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นสถาบันทางการเมืองระดับพื้นฐานที่ทำให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจในกลไก กระบวนการทางการเมืองอย่างแท้จริงและเสริมสร้างให้ประชาชนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในกิจกรรมทางการเมือง เพื่อสนองตอบความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการปกครองตนเองในท้องถิ่นทั้งทางตรง และทางอ้อม เกิดความสำนึกในความสำคัญของสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของตน ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 281- มาตรา 290 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตน โดยเฉพาะ กำหนดให้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งในการบริหารงานโดยอิสระ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการบริหารงานคลังท้องถิ่นให้สามารถจัดบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ และดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมจัดตั้งองค์การบริหารสาธารณะ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และเป็นประโยชน์ในการบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ได้มีกฎหมายกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ การบริหารสาธารณะ การจัดเก็บภาษีอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง รวมทั้งกำหนดระบบตรวจสอบ และประเมินผล ซึ่งต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันตามขีด

ความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้ตราขึ้น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่การบริหารงานสาธารณะ โดยมาตรา 4 วรรคแรก กำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น ในส่วนการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้แบ่งประเภทการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นออกเป็น 2 รูปแบบดังนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทนี้ไม่สามารถพบได้ทั่วไปในทุกพื้นที่ของประเทศ แต่จะพบได้เฉพาะพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษไปจากพื้นที่อื่น เช่น กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป หมายถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถจัดตั้งขึ้นได้ทั่วไปในทุกพื้นที่ของประเทศไทย ปัจจุบันมี 3 รูปแบบ คือ องค์กรปกครองส่วนจังหวัด (องค์การบริหารส่วนจังหวัด) เทศบาล และองค์กรปกครองส่วนตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบล) โดยมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และมีอำนาจในการแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยในการบริหารงาน โดยมีข้าราชการประจำเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้บริหารท้องถิ่นมีหน้าที่นำนโยบายของรัฐบาลและนำนโยบายการบริหารงานของผู้บริหารมาสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการประจำให้ปฏิบัติงานอยู่ในระเบียบกฎหมาย กรอบอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องจัดบริการสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ด้านสาธารณสุข โภชนาการ การสาธารณสุข การศึกษา และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ส่วนฝ่ายสภาในฐานะสมาชิกสภาปฏิบัติ มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ซึ่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะคัดเลือกเอง เพื่อเป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และรองประธานองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่ควบคุมดูแล และรับผิดชอบในการบริหารงานกิจการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในปัจจุบันการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบการจัดองค์กรแบบนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข้มแข็ง (Strong mayor Form) มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อเพิ่มอำนาจให้ฝ่ายบริหารให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มอำนาจในการกำหนดนโยบาย และการบริหาร ซึ่งนายกเทศองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถทุ่มเทเวลาในด้านการเป็นผู้นำทางการเมืองได้มากขึ้น โดยเป็นผู้เสนอแนวความคิด และนโยบาย ต่อจากนั้นก็แสวงหาการสนับสนุนจากส่วนต่างๆ เป็นต้นว่า ผลักดันการขอรับรองเสียงจากสภา รวมทั้งเดินทางไปพบปะประชาชนในพื้นที่ และต่อรองศูนย์อำนาจในชุมชนนั้นๆ จนถึงระดับรัฐ และระดับประเทศต่อไปแม้ว่านายกเทศมนตรีจะมีอำนาจตัดสินใจเรื่องการบริหารงานในองค์กรค่อนข้างมาก แต่การบริหารงานทั้งหมดจะดำเนินไปได้ก็ต้องอาศัยฝ่ายสนับสนุน คือ ฝ่ายข้าราชการประจำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ โดยการบริหารงานส่วนนี้เป็นไปตามระบบราชการ (Bureaucratic System) ซึ่งมีการแบ่งสายงานและสายการบังคับบัญชาอย่างชัดเจน

จากอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2496 จะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่น ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาด้านการศึกษา ซึ่งการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะดำเนินการตามแนวนโยบายของผู้บริหารหรือนักการเมืองท้องถิ่นที่ได้รับเลือกเข้ามาเพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นนั้นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้การบริหารและการพัฒนาตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของคนในท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นการกระจายอำนาจให้หน่วยพื้นฐานของประเทศอันเป็นการตอบสนองต่อนโยบายการกระจายอำนาจสะท้อนให้เห็นการกระจายอำนาจให้หน่วยงานปกครองท้องถิ่นและการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องอาศัยทั้งข้อมูล ระเบียบ กลไกในการแสดงความรับผิดชอบทุกด้าน จึงจะสามารถทำให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง มิฉะนั้นก็จะบริหารโดยอาศัยเพียงนโยบายที่เป็นแนวกำหนดสิ่งที่รัฐจะทำ หรือไม่ทำอย่างกว้างๆ เท่านั้น ดังนั้นต้องอาศัยการสนับสนุนทางด้านข้อมูล และระเบียบการบริหารเป็นหลักของหน่วยงานสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับใดก็ตาม

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรการบริหารงานส่วนท้องถิ่นในตำบลที่เกิดขึ้นตามนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับพื้นฐานได้มีอำนาจในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเองภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย การจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้นได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเอง มีองค์กรสภาท้องถิ่น มีเขตพื้นที่ในการบริหาร และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่กำหนดไว้ให้มีสภาพนิติบุคคล (Juridic Person) มีรายได้ มีอำนาจในการจัดทำงบประมาณและมีความอิสระในการปกครองตนเอง (Autonomy) แต่จะต้องอยู่ในการควบคุมหรือการกำกับดูแลของรัฐ รวมทั้งเป็นสถาบันทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและจะต้องได้รับการสนับสนุน รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจลงสู่หน่วยการบริหารระดับตำบลตามกระแสความต้องการของสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานผ่านผู้แทนของตนเองในองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในชุมชนของตนเอง ความหมายของชุมชนหมายถึงกลุ่มคนที่รวมตัวอยู่ในระแวกเดียวกันหรือใกล้เคียงกันในลักษณะกลุ่มก้อนอาจเล็กหรือใหญ่แล้วแต่สภาพข้อเท็จจริงและกลุ่มชนดังกล่าวมีชีวิตความเป็นอยู่ในลักษณะมีความรู้สึกผูกพันเป็นหน่วยทางสังคมเดียวกัน มีวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นหมู่บ้านเดียวกันหรือหลายๆหมู่บ้านรวมกันก็ได้ ภาระหน้าที่ของชุมชนคือการดำรงไว้ซึ่งหน้าที่ทางชีวภาพซึ่งหมายถึงมนุษย์ต้องมีการสืบทอดของสมาชิกไม่ขาดสาย ความเป็นชุมชนมีความหลากหลายมีปัญหาแตกต่างกันไปบางส่วนมีสภาพอ่อนแอไม่สามารถพึ่งตนเองได้ขาดทิศทางการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคม และการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานให้ประชาชนมีศักยภาพแก้ไขปัญหาของชุมชน การปกป้องสิทธิของชุมชนโดยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำอย่างมีระบบซึ่งจะทำให้เกิดเป็นรูปธรรมได้นั้น จะต้องมีการส่งเสริมให้เกิดเวที

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนทุกระดับ (กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, 2541 : 22)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นประกอบกับการกำหนดอำนาจ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการ สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญคือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการ จัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรังวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหมู่บ้านในเขตการปกครอง 15 หมู่บ้าน ประชากร ทั้งสิ้น 7,948 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง, 2557) นับตั้งแต่ตำบลหนองแวงได้รับการยกฐานะเป็น องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองแวง โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองแวง ได้ให้บริการประชาชนและจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องตามภารกิจที่ได้รับ มอบหมาย ผู้ศึกษาซึ่งเป็นข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ได้เห็นความสำคัญความคิดเห็น ของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลและแนว ทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงอำเภอกะหรังวิสัย จังหวัด ร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่เพศและอาชีพต่างกัน ต่อการบริการสาธารณะขององค์การ บริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรังวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการศึกษา

1. ประชาชนที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรังวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรังวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

1. ด้านพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรังวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหา คือ ภารกิจด้านการบริการสาธารณะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะหรังวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้าน สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542)

3. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงอำเภอกะหรังวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7,948 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะเทวี จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ สถานภาพของประชาชน ได้แก่ เพศ และอาชีพ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การกิจด้านการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะเทวี จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542)

5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม–30 กันยายน 2557

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะเทวี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7,948 คน (อำเภอกะเทวี จังหวัดร้อยเอ็ด, 2557)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะเทวี จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ซึ่งกำหนดให้มีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะเทวี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะเทวี จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยค่าแต่ละระดับมีความหมาย

ตอนที่ 3 สอบถามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอกะเทวี จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 40 คน

5. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าแบบสอบถามทุกข้อมีค่าอำนาจเข้าเกณฑ์ ซึ่งมีค่า อำนาจจำแนกตั้งแต่ .33 ถึง .86

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาคำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา เสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 380 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2547)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามสถานภาพ ใช้ค่า F-test (one way ANOVA)

4. วิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

- 1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)
- 2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1) ค่าความถี่ (Frequency)
 - 2) ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 3) ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสถานภาพ ใช้ค่า F-test (one way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff e')

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 201 คน (ร้อยละ 52.89) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 179 คน (ร้อยละ 47.11) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 238 คน (ร้อยละ 62.63) รองลงมาประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 74 คน (ร้อยละ 17.48) และมีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 68 คน (ร้อยละ 17.89)

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับด้านที่มีระดับปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสร้างและบำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ รองลงมา การบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะ และจุดเสี่ยง

2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชน รองลงมา การกำกับ ควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร และการเก็บขยะ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

3) ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ รองลงมา

การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน และจัดให้มีศูนย์กลางการซื้อขายสินค้าในหมู่บ้านหรือชุมชน เช่น ตลาดนัด

4) ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสนับสนุนหรือให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่ รองลงมา การจัดบริการสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมหรือการส่งเสริมสำหรับกลุ่มดังกล่าว และการสนับสนุนหรือให้ทุนอาหารเสริมหรืออาหารกลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่

3. ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมา คือ ประชาชนที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ และประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามอาชีพ พบว่า

1) ความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ของประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2) ความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ของประชาชนที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอยู่ในระดับปานกลางและด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

3) ความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ของประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอยู่ในระดับปานกลาง

5. ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยยา ศิลปะกิจโกศล (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพนมสารคามจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นด้วยมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ฐิติพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของ

เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการศึกษาในครั้งนี้เมื่อเรียงลำดับเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับปฏิบัติจากมากไปหาน้อยเป็นดังนี้ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามลำดับ โดยผู้ที่ศึกษาขอเสนอผลการศึกษาเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ จูติพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า การบริการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในระดับมาก และจากการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงมีการดำเนินการบริการสาธารณะในเรื่องการสร้างและบำรุงรักษาดถนน และทางระบายน้ำ รongลงมา การบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสี่ยง อยู่ในระดับมาก

2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่พบว่า อบต. มีการดำเนินการในลำดับแรกๆ ได้แก่ การสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชน รongลงมา การกำกับ ควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร และการเก็บขยะ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ จูติพงษ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า การบริการสาธารณะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก

3) ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ รongลงมา การส่งเสริมและจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน และจัดให้มีศูนย์กลางการซื้อขายสินค้าในหมู่บ้านหรือชุมชน เช่น ตลาดนัด

4) ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการดำเนินการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การสนับสนุนหรือให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่ รongลงมา การจัดบริการสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมหรือการส่งเสริมสำหรับกลุ่มดังกล่าว และการสนับสนุนหรือให้ทุนอาหารเสริมหรืออาหารกลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่

2. ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิบัณฑิต เขียวศิริ (2549 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบึงนทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่พบว่า ภูมิหลังของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะของความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบึงนทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิบัณฑิต เจียวศิริ (2549 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบึงนาราง อำเภอบึงนารางบุรี จังหวัดพิจิตร ที่พบว่า ภูมิหลังของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามที่อาชีพ ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะของความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบึงนาราง อำเภอบึงนารางบุรี จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้
 - 1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการเกี่ยวกับการทำความสะอาดถนน ทางเดิน ที่สาธารณะ และสถานที่เล่นกีฬา และออกกำลังกาย ให้มากยิ่งขึ้น
 - 2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดน้ำเสีย และมลพิษต่างๆ และการให้บริการป้องกันและระงับโรคติดต่อ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น
 - 3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงภูมิทัศน์หรือสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นด้านการท่องเที่ยว และจัดหาทุนกู้ยืมเพื่อทำอาชีพหรือการลงทุน
 - 4) องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมชุมชน และการสนับสนุนการศึกษานอกระบบ เช่น กศน. ให้มากยิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป
 - 1) ควรมีการศึกษาแนวทางการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2) ควรมีการศึกษาแนวทางการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในท้องถิ่นเพื่อการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิผล
 - 3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทางการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ เพื่อหาแนวทางการบริการสาธารณะที่ดี

เอกสารอ้างอิง

- การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น, สำนักงานคณะกรรมการ. (2550). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. [Online]. Available:www.dloc.net. [2553, มิถุนายน 25].
- การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงานคณะกรรมการ. (2543).พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2543. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการปกครอง, กรม. (2545). มติการบริหารงานแนวใหม่.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาฬหาคินแดง.
- _____. (2546). คู่มือการกำกับดูแลสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลของผู้ว่าราชการจังหวัดนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นผู้หัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ.กรุงเทพฯ:กรมการปกครอง.

- โกวิทช์ พวงงาม. (2543). การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิทยุชุมชน.
- _____. (2550 ก). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- _____. (2550 ข). การปกครองท้องถิ่นว่าด้วยทฤษฎีแนวคิดและหลักการ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- คุณากร กรสิงห์. (2550). การศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2546). จุดบอดบนทางสู่ธรรมาภิบาลบทบาทของบอร์ดองค์การมหาชน. กรุงเทพฯ: ธนาเพลส แอนด์กราฟฟิค.
- จตุพร ผ่องสุข. (2550). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโลกสว่างอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จรัส จิตรดอนันต์. (2548). การศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเถินจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2543). ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: เดือนตุลาคมการพิมพ์.
- ชวลิต นำพา. (2547, พฤษภาคม). การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. วารสารยุทธศาสตร์การพัฒนา. 12(5), 53.
- เชื้อฮั่นจินดา. (2547). รวมกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอบต. กรุงเทพฯ: บพิศการพิมพ์.
- ไชยวัฒน์ คำชูและคนอื่นๆ. (2543). สังคมเข้มแข็งด้วยหลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- ดิน ปรัชญพฤกษ์. (2535). ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ท้องถิ่นอำเภอไทรงาม, สำนักงาน. (2552). ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอไทรงามจังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร: สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นอำเภอไทรงาม.
- นภดล อินทรเสนา. (2547). พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ. 2537แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546). ลำปาง: ศิลปการพิมพ์.
- นันทพล พงศรววิสุทธ์. (2548). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็งอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นายกรัฐมนตรีน, สำนัก. (2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองกลางสำนักก.พ..
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะและบุญมีลี. (2546). รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (Indicators of Good Governance). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: เดือนตุลาคมการพิมพ์
- พิทยา สุนทรวิภาต. (2545). ธรรมาภิบาลกับองค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่น. ลำปาง: ระดมสรรพพันธุ์.
- ไพรัตน์ ตรีการสินัน. (2544). งบประมาณแผ่นดิน. เชียงใหม่: ธนุขพันธ์ตั้ง.
- ภักดี ศรีเมือง. (2549). การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหาร

- ส่วนตำบลนาทรายอำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช.วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มหาชาติ, สำนักปลัดกระทรวง. (2543). รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจของกระทรวงทบวงกรมลงสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เศรษฐธรรม.
- มาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนัก. (2545). คู่มือการจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- วาริ ดินวังชัย. (2547). คู่มือแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามหลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย.วิจัยและพัฒนา, สำนัก. (2544). ธรรมาภิบาล.กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.
- วิศรา รัตนสมัย. (2543). การรับข่าวสารเพื่อสร้างความตระหนักสำนึกของประชาชนเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.). สงขลา:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมคิด เตชะไพฑูริย์. (2550). กฎหมายการปกครองท้องถิ่น.กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สยาม คำปรีดา. (2547). สังคมกับการปกครอง = Society and government. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ไทยรายวัน.
- สาธารณสุข, สำนักงานปลัดกระทรวง. (2543). การกระจายอำนาจ.[Online]. Available: Available: <http://www.fda.moph.go.th/fdanet/html/product/other/kbs3/reform3.htm>. [2552, ตุลาคม 2].
- สุจริต นิमितกุล. (2543). กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี.กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- สุเทพ คุณกิติ. (2548). หลักธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่นอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา. (2546). การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล :กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านนาง. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยบูรพา.
- อนุศาสน์ ทองเหมือน. (2550). การบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล :กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโรงอำเภอนมทวนจังหวัดกาญจนบุรี.วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยขอนแก่น.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2546). แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยรัฐธรรมนูญแห่งชาติ.เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเนื่องในวาระครบรอบ 50 ปีคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973).Statistics : An Introductory Analysis. (3rd ed). Tokyo: Harper International.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย

อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

The People's Opinion towards the Community Operation of Kaset Wisai Subdistrict Municipality,

Kaset Wisai District, Roi Et Province

ศุภชัย ศรีเคลือบ¹

รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านและทุกชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 387 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพาณิชย์กรรม และด้านการจัดระเบียบชุมชนตามลำดับ
2. ประชาชนที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : พัฒนาชุมชน, เทศบาลตำบล

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare the people's opinion towards the community operation of Kaset Wisai Subdistrict Municipality, Kaset Wisai District, Roi Et Province, classified by gender and education level. The sample consisted of 387 people in every village and community of Kaset Wisai Subdistrict Municipality, desired through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

1. The people had opinion on the community operation of Kaset Wisai Subdistrict Municipality, as a whole and in aspects at the high level, ranked in order of promotion of quality of life, education, religion and culture, government mission support, infrastructure, conservation of nature and environment, commercial and community organizing aspects, respectively.
2. The people with different gender had opinion on the community operation of Kaset Wisai Subdistrict Municipality, as a whole and in aspects with no difference.
3. The people with different occupation had opinion on the community operation of Kaset Wisai Subdistrict Municipality, as a whole and in aspects with no difference.

Keywords : Community Operation, Subdistrict Municipality

บทนำ

การพัฒนาชุมชน คือ การเปลี่ยนแปลงชุมชนให้ดีขึ้น เจริญขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผน และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ประชาชนในชุมชนนั้นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาลและความร่วมมือจากภาคเอกชน

หลักการกระจายอำนาจการปกครองเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้โดยมีความเป็นอิสระ ปลอดภัยจากการชี้นำของรัฐบาล มีความสามารถที่จะสนองความต้องการของพลเมืองในท้องถิ่นได้ ถือได้ว่าเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศและเห็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล คือการกระจายอำนาจในการสนองความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น มีการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามในการดำเนินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ยังคงต้องยึดตามแนวนโยบายแห่งรัฐอยู่ เช่น นโยบายการเงินการคลัง นโยบายการป้องกันประเทศ เป็นต้น ดังนั้นหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงมีความเป็นอิสระในระดับหนึ่งในการที่จะดำเนินกิจกรรมการบริหารของตนเองได้ แต่อีกส่วนหนึ่งนั้นรัฐบาลยังต้องคงความเป็นเอกสิทธิ์ในการควบคุมไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาสภาพความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความมั่นคงของชาติได้นั่นเอง ดังนั้นแนวความคิดในการจัดการปกครองท้องถิ่นจึงการปกครองท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้มีอิสระในการปกครองตนเองมีส่วนร่วมทางการบริหาร มีสิทธิมีเสียงดำเนินการปกครองกันเองอันเป็นรากฐานและวิถีทางของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องและมีส่วนเสียในการ

บริหารที่ตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การหาเสียงสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น ทำให้เกิดความรับผิดชอบ ความหวงแหน และปกป้องต่อสิทธิผลประโยชน์ที่พึงได้รับซึ่งเป็นเครื่องมือที่ดีในการพัฒนาการเมืองในระดับชาติต่อไป แต่ประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่นที่เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ก็คือเหตุผลที่ว่า ไม่มีผู้ใดจะรู้ถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดีที่สุด ซึ่งในการนี้จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ได้เรียนรู้ถึงกระบวนการเมือง การปกครอง และการบริหารท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดผู้นำท้องถิ่นที่จะก้าวมาเป็นผู้นำระดับชาติต่อไป และยังเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักรัฐศาสตร์เสรีนิยม ที่ให้การสนับสนุนการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยทัศนะที่ว่า เป็นการสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง มีสิทธิ มีเสียงดำเนินการปกครองตนเอง อันเป็นรากฐานและวิถีทางการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย (ประหยัด หงษ์ทองคำ, 2526)

เทศบาลเป็นองค์กรการบริหารงานส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับพื้นฐานได้มีอำนาจในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเองภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย การจัดให้มีการเลือกตั้ง เพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้น ได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเอง มีองค์กรสภาท้องถิ่น มีเขตพื้นที่ในการบริหาร และความรับผิดชอบตามที่มีอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ให้ มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล มีรายได้ มีอำนาจในการจัดหางบประมาณและมีความอิสระในการปกครองตนเอง แต่จะต้องอยู่ในการควบคุมหรือการกำกับดูแลของรัฐ รวมทั้งเป็นสถาบันทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและจะต้องได้รับการสนับสนุน รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้น องค์กรบริหารส่วนตำบลจึงมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน องค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจลงสู่หน่วยการบริหารระดับตำบล ตามกระแสความต้องการของสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานผ่านผู้แทนของตนเองในองค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในชุมชนของตนเอง ความหมายของชุมชนหมายถึงกลุ่มคนที่รวมตัวอยู่ในระแวกเดียวกันหรือใกล้เคียงกันในลักษณะกลุ่มก้อนอาจเล็กหรือใหญ่แล้วแต่สภาพข้อเท็จจริงและกลุ่มชนดังกล่าวมีชีวิตความเป็นอยู่ในลักษณะมีความรู้สึกผูกพันเป็นหน่วยทางสังคมเดียวกัน มีวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นหมู่บ้านเดียวกันหรือหลายๆหมู่บ้านรวมกันก็ได้ ภาระหน้าที่ของชุมชนคือการดำรงไว้ซึ่งหน้าที่ทางชีวภาพซึ่งหมายถึงมนุษย์ต้องมีการสืบทอดของสมาชิกไม่ขาดสาย ความเป็นชุมชนมีความหลากหลายมีปัญหาแตกต่างกันไปบางส่วนมีสภาพอ่อนแอไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ขาดทิศทางการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคม และการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานให้ประชาชนมีศักยภาพแก้ไขปัญหาของชุมชน การปกป้องสิทธิของชุมชนโดยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำอย่างมีระบบซึ่งจะทำให้เกิดเป็นรูปธรรมได้นั้น จะต้องมีการส่งเสริมให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนทุกระดับ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบล เกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัด ร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัด ร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของ ส่วนราชการ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพาณิชยกรรม และด้านการจัด ระเบียบชุมชน (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542)

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านและทุกชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอ เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 12,053 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล เกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เพศและอาชีพ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ ด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านการอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพาณิชยกรรม และด้านการจัดระเบียบชุมชน

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนทุกหมู่บ้านและทุกชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 12,053 คน (ข้อมูลทะเบียนราษฎรอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด, 2558)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนทุกหมู่บ้านและทุกชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 387.15 การศึกษานี้จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คนแล้วเลือกตัวอย่างจากทุกหมู่บ้านหรือชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเปือยอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดโดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิกเคอร์ต (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) สร้างแบบสอบถามแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมายและสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนดอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วนถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 40 คน

6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่าย ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล เกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อประสานการเก็บข้อมูลกับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเองและได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า t-test และ F-test (one way ANOVA) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลใช้ t-test และ F-test (One way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน (ร้อยละ 55.90) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 179 คน (ร้อยละ 44.10) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระหรือส่วนตัว จำนวน 179 คน (ร้อยละ 45.89) รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 112 คน (ร้อยละ 28.71) และอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 99 คน (ร้อยละ 25.40)

2. ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} =3.28) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดระเบียบชุมชน (\bar{x} =3.43) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต (\bar{x} =3.41) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (\bar{x} =3.31) ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ (\bar{x} =3.26) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (\bar{x} =3.25)

ด้านการพาณิชย์กรรม ($\bar{x} = 3.20$) และด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.11$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ จัดให้มีสัญญาณไฟและเครื่องหมายจราจร ($\bar{x} = 3.63$) จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ($\bar{x} = 3.57$) จัดให้มีสวนสาธารณะหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ($\bar{x} = 3.40$) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ ($\bar{x} = 4.15$) จัดให้มีน้ำเพื่อการเกษตร ($\bar{x} = 3.12$) และจัดให้มีและดูแลรักษาไฟฟ้าหรือแสงสว่าง ($\bar{x} = 3.08$)

2) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้ความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติด ($\bar{x} = 3.58$) การให้บริการแนะนำรักษา ดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ ผู้พิการและประชาชน ($\bar{x} = 3.56$) การสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุขเพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ($\bar{x} = 3.51$) จัดให้มีสถานที่เล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ($\bar{x} = 3.39$) จัดให้มีการส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชนผู้สูงอายุและผู้พิการ ($\bar{x} = 3.31$) และจัดให้มีการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ($\bar{x} = 3.20$)

3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ จัดให้มีบริการสาธารณะต่างๆ เช่น ที่จอดรถ โทรศัพท์สาธารณะ ท่ารถ เป็นต้น ($\bar{x} = 3.61$) จัดให้มีคณะกรรมการชุมชน หรือคุ้มบ้าน ($\bar{x} = 3.58$) การดูแลรักษาความสะอาดของชุมชนโดยรวม ($\bar{x} = 3.52$) จัดให้มีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{x} = 3.45$) โครงการรณรงค์หรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.42$) และการปรับปรุงผังเมืองหรือผังชุมชน ($\bar{x} = 3.16$)

4) ด้านการพาณิชย์กรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.22$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่งเสริมให้มีการฝึกฝนหรือพัฒนาอาชีพ ($\bar{x} = 3.38$) จัดให้มีและส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมรายได้ ($\bar{x} = 3.28$) จัดให้มีตลาดกลางของชุมชน ($\bar{x} = 3.24$) การสนับสนุนข้อมูล ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ ($\bar{x} = 3.23$) การส่งเสริมเพื่อให้ประชาชนมีรายได้เสริม ($\bar{x} = 3.16$) และจัดให้มีและส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ($\bar{x} = 3.07$)

5) ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.13$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการรณรงค์ ส่งเสริมการปลูกต้นไม้และปลูกสร้างป่าชุมชน ($\bar{x} = 3.31$) จัดให้มีการดูแลและรักษาความสะอาดถนน ทางเดินหรือที่สาธารณะ ($\bar{x} = 3.19$) การนำข้อเสนอและข้อคิดเห็นของประชาชนไปปฏิบัติหรือเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.13$) มีการจัดการเกี่ยวกับขยะชุมชน ($\bar{x} = 3.09$) จัดให้มีการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ($\bar{x} = 3.08$) และมาตรการป้องกันมลพิษต่างๆ ($\bar{x} = 3.01$)

6) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{x} = 3.63$) กิจกรรมการทำนุบำรุงศาสนา ($\bar{x} = 3.57$) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.15$) การจัดบริการสำหรับเด็ก เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x} = 3.12$) ส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน ($\bar{x} = 3.08$) และส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา ($\bar{x} = 3.06$)

7) ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเป็นศูนย์ประสานงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ ($\bar{x} = 3.57$) จัดให้มีการประชุมราษฎร ($\bar{x} = 3.45$) การมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการพัฒนาต่างๆ ($\bar{x} = 3.24$) การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ($\bar{x} = 3.15$) การติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนงานหรือ

กิจกรรมของหมู่บ้านชุมชน ($\bar{x} = 3.12$) และส่งเสริมหรือสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานหรือกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชน ($\bar{x} = 3.11$)

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงาน จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดระเบียบชุมชน ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการพาณิชยกรรม และด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับแสดงให้เห็นว่าเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดำเนินการต่างๆ เป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งรวมถึงการสาธารณสุขการอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542) และเป็นไปตามแนวคิดการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ หมายถึงการเคลื่อนย้ายอำนาจการตัดสินใจและการดำเนินการไปให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการแทน เป้าหมายของการกระจายอำนาจทางการเมือง จึงไม่ได้จำกัดอยู่ที่การเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการแต่เพียงอย่างเดียว แต่เน้นให้กระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งมากขึ้น (ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์ และคณะ, 2553) นอกจากนี้ยังเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 เรื่องแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินที่กำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (มาตรา 38) คือ กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้นและ มาตรา 281 ภายใต้อำนาจมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่

จากผลการศึกษาเมื่อพิจารณาแต่ละด้านเป็นรายข้อพบว่า ด้าน โครงสร้างพื้นฐานเรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามี การดำเนินการมากที่สุดคือ จัดให้มีสัญญาณไฟและเครื่องหมายจราจร รองลงมาคือ จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต พื้นฐาน เรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามี การดำเนินการมากที่สุด คือ การให้ความรู้เรื่องการป้องกัน

ยาเสพติด รongลงมา คือ การให้บริการแนะนำรักษา ดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ ผู้พิการและประชาชน ด้านการจัดระเบียบชุมชน เรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีการดำเนินการมากที่สุดคือ จัดให้มีบริการสาธารณะต่างๆ เช่น ที่จอดรถ โทรศัพท์สาธารณะ ทำรถ เป็นต้น รongลงมาคือจัดให้มีคณะกรรมการชุมชน ทั้งนี้เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้แทนในพื้นที่เพื่อประสานดำเนินงานพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2522 : 13) ที่กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนประเด็นสำคัญประการหนึ่งคือ ความคิดริเริ่มของชุมชน ประชาชนต้องมีทัศนคติด้านนี้จนถึงขนาดที่สามารถแสดงความคิดริเริ่มตาม โครงการพัฒนา โดยไม่ต้องรอให้ทางรัฐเข้ามาเป็นผู้ชักชวนหรือกระตุ้นตลอดเวลาเพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าโครงการที่เกิดจากรัฐเป็นผู้คิดริเริ่มจะไม่ตรงกับความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นและมักเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด แต่ที่รัฐจำเป็นต้องเข้าไปดำเนินการเองนั้นเป็นเพราะทางชุมชนเองเกิดความลังเลไม่แน่นอน ทางด้านความคิดไม่มีการรวมกลุ่มรวมพลังให้เกิดความคิดริเริ่มเองเป็น ข้อสำคัญคือ อย่าขัดแย้งความคิด แต่ในขณะเดียวกันต้องรู้จักประสานความต้องการขอชุมชนกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของรัฐให้กลมกลืนกันให้ได้

ด้านการพาณิชยกรรม เรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีการดำเนินการมากที่สุดคือ ส่งเสริมให้มีการฝึกฝนหรือพัฒนาอาชีพ รongลงมาคือจัดให้มีและส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมรายได้ ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเด่นราษฎร์ มีความต้องการที่จะสร้างฐานทางเศรษฐกิจของชุมชนได้มีความเข้มแข็ง ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีการดำเนินการมากที่สุดคือ มีการรณรงค์ ส่งเสริมการปลูกต้นไม้และปลูกสร้างป่าชุมชน รongลงมา จัดให้มีการดูแลและรักษาความสะอาดถนน ทางเดินหรือที่สาธารณะ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีการดำเนินการมากที่สุดคือ มีการจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนา รongลงมา จัดให้มีกิจกรรมการทำนุบำรุงศาสนา ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ เรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีการดำเนินการมากที่สุดคือ การเป็นศูนย์ประสานงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ รongลงมาคือ จัดให้มีการประชุมราษฎร ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเด่นราษฎร์ มีความต้องการได้เห็นความสำคัญในเรื่องการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542) ที่กล่าวถึงหลักการพัฒนาชุมชนที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป ได้แก่ 1) การพัฒนาชุมชนต้องตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชนในชุมชน ด้วยการริเริ่มจากประชาชนและเริ่มต้นจากโครงการง่ายไปสู่โครงการที่ยากขึ้น 2) การพัฒนาชุมชนมีลักษณะเป็นโครงการอเนกประสงค์ ต้องอาศัยความร่วมมือของนักวิชาการหลายสาขาวิชา และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย 3) การพัฒนาชุมชนต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชนไปพร้อมกับกิจกรรมด้านอื่นๆ 4) การพัฒนาชุมชนต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่เพื่อเป็นการสร้างพลังชุมชนและองค์กรของประชาชนขึ้น 5) การพัฒนาชุมชนต้องค้นหาและพัฒนาผู้นำชุมชนในด้านต่างๆ ตามลักษณะของกิจกรรมและความจำเป็นของแต่ละชุมชน 6) การพัฒนาชุมชนต้องยอมรับในสถานภาพ บทบาทของสตรี และเยาวชน เปิดโอกาสให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด เพราะสตรีและเยาวชนมีผลต่อการขยายตัวให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด เพราะสตรีและเยาวชนมีผลต่อการขยายตัวของงานและการรับช่วงของงานพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี 7) การพัฒนาชุมชนของประชาชนจะประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ ถ้าหากรัฐบาลมีความพร้อมและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง 8) การพัฒนาชุมชน ต้องมีนโยบายและวางแผนตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่น โดยการบริหารงานทุกระดับจะต้องมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง 9) การพัฒนาชุมชนต้องสนับสนุนให้องค์กรของภาคเอกชน องค์กรอาสาสมัครต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

ด้วย 10) การพัฒนาชุมชนต้องมีการวางแผนให้เกิดการพัฒนาพร้อมๆ กัน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติหรือระดับประเทศ

2. จากผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าประชาชนที่มีเพศและประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศและอาชีพ ของของประชาชน ไม่ส่งผลใดๆ ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย ควรจัดให้มีระบบการดูแลรักษาระบบไฟฟ้าและแสงสว่างให้มากยิ่งขึ้น

2) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย ควรมีการรณรงค์ในเรื่องการป้องกันโรคติดต่อหรือจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเพื่อระงับโรคติดต่อ

3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมหรือภูมิทัศน์ของหมู่บ้านชุมชนให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

4) ด้านการพาณิชยกรรม เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย ควรจัดให้มีกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ให้มากยิ่งขึ้น

5) ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย ควรจัดให้มีกิจกรรมหรือโครงการด้านการป้องกันมลพิษต่างๆ

6) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

7) ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานหรือกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน

2) ควรศึกษาแนวทางการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาชุมชน

3) ควรศึกษาความต้องการของชุมชนในการพัฒนาชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548. คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น.เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. (2557). รายงานประจำปี พ.ศ.2557.
ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2526. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์และคณะ. 2553. บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสร้างเสริมสุขภาพ และข้อเสนอ
เชิงนโยบายเรื่องการกระจายอำนาจด้านการสร้างเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2522. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. 2541. การพัฒนาชุมชนแบบจัดการ. กรุงเทพฯ : เอมีเทรดดิ้ง.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์
อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ

The People's Participation in 3-Year Development Planning of Wisit Subdistrict Municipality,
Mueang District, Bueng Kan Province

สุรารักษ์ ฮาดตา¹
รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ กำหนด

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 377 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการนำไปปฏิบัติ หรือดำเนินการ รองลงมา ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผลตามลำดับ
2. ประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การจัดทำแผนพัฒนาสามปี, เทศบาลตำบลวิศิษฐ์,จังหวัดบึงกาฬ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and to compare the people's participation in 3-year development planning of Wisit Subdistrict Municipality, Mueang District, Bueng Kan Province, classified by gender and occupation. The sample consisted of 377 people in every villages of Wisit Subdistrict Municipality, determined by Taro Yamane's method. The 5-rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

1. The people's participation in 3-year development planning of Wisit Subdistrict Municipality, Mueang District, Bueng Kan Province, as a whole and in aspects was at the high level, ranked by descending order of implementation or operation, benefits, decision making, and evaluation aspects, respectively.
2. The participation of people with different gender and occupation in 3-year development planning of Wisit Subdistrict Municipality, Mueang District, Bueng Kan Province, as a whole and in aspects, was found with no difference.

Keyword : The People's Participation, 3-Year Development Planning, Wisit Subdistrict Municipality, Bueng Kan Province

บทนำ

การกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางไปยังองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ/ขั้นตอนการบริหารงาน/ปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งจะสามารถทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนา และสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว อาจกล่าวได้ว่าการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยแท้จริงแล้วก็คือ การกระจายความรับผิดชอบ การตัดสินใจให้กับประชาชนในท้องถิ่น สอดคล้องกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีการปกครองตนเอง และจัดบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสิ่งที่ประชาชนได้รับจากการกระจายอำนาจ (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ, 2542)

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลให้เห็นนโยบายในการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการกิจ หรือโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการและมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับฟังข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะของประชาชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้นั้นจะต้องมีแผนพัฒนาในการกำหนดทิศทางของการบริหาร/ปฏิบัติงานของผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

ผู้ศึกษาในฐานะบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่าเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมืองจังหวัดบึงกาฬ เป็นเทศบาลที่มีภารกิจหลายๆ ด้านที่ต้องดำเนินการ ตามระเบียบ ข้อกฎหมายที่ได้ให้อำนาจและ

ขอบเขตภารกิจงานที่สามารถดำเนินการได้ แต่ภารกิจที่ดำเนินการบางอย่างประสบปัญหาและความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน เช่นด้านการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม คุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ รวมถึงด้านโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วม/ความร่วมมือจากประชาชน ประกอบกับการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลในหลายๆ ปีที่ผ่านมา ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่บรรจุในแผน ส่วนใหญ่จัดทำขึ้นโดยฝ่ายเจ้าหน้าที่ และผู้บริหารเทศบาล ดังนั้น ในแต่ละปี เทศบาลตำบลวิศิษฐ์ จึงมีการเพิ่มเติมแผนพัฒนาสามปีประมาณ 3-5 ครั้ง/ปี ซึ่งเพิ่มเติมตามความต้องการของประชาชนที่ร้องเรียนมาภายหลังจากที่แผนพัฒนาสามปีประกาศใช้แล้วประกอบกับโครงการหลายๆ โครงการของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ มักถูกประชาชนร้องเรียนขอให้แก้ไข เปลี่ยนแปลงโครงการเมื่อเริ่มดำเนินการหรือดำเนินการแล้วเสร็จอยู่เสมอ ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงการไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ เนื่องจากประชาชนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง (Stakeholder) อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยผู้ศึกษาต้องการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีดำเนินงานให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานจัดทำแผนสามปีของเทศบาลตำบลแบบมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ

สมมติฐานในการศึกษา

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ในระดับมาก
2. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ การดำรงตำแหน่งทางสังคมและในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ตามกระบวนการประชาธิปไตยของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาสามปีแบบมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งมีจำนวน 13 หมู่บ้าน ประชากรรวมทั้งสิ้น 6,496 คน (ข้อมูลจากทะเบียนราษฎร ณ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558)

2) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในครั้งนี้ ใช้วิธีการของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970 อ้างใน อภินิติ โรจนประดิษฐ์, 2552) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือยอมให้มีค่าความผิดพลาดได้เพียงร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง 377 คน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงทำการเก็บตัวอย่างทั้งหมด 400 คน เพื่อความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อสอบถามข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุคำตอบในกิจกรรมต่างๆ ที่เข้าไปมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลตำบลวิศิษฐ์

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลตำบลวิศิษฐ์

เกณฑ์การให้คะแนนในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นการแปลค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนน ที่เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดสิ่งที่เป็นนามธรรมด้วยการแปลงเป็นเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีของ Likert

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษา ทั้งในส่วนองประเด็นการศึกษา หลักการและเหตุผล ที่มาและความสำคัญของปัญหา การตั้งสมมติฐาน และแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา รวมทั้งการศึกษาในส่วนองพระราชบัญญัติเทศบาล ฯ เพื่อทราบถึงที่มา หลักการ บทบาท และความสำคัญของการบริหารท้องถิ่น และเป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร วิชาการ บทความ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในงานวิจัย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 74-84)

3) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัยในค้างนี้

4) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index Of Congruence) ซึ่งค่าที่ใช้ได้ ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

7) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

8) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคือ .839

9) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นหลัก โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จากประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ จำนวน 13 หมู่บ้าน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการนัดหมายกลุ่มตัวอย่างที่ละหมู่บ้านผ่านผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน เมื่อกลุ่มตัวอย่างมาพร้อมกัน ผู้วิจัยจึงได้ชี้แจงและนำกลุ่มตัวอย่างก่อนตอบแบบสอบถาม เก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ครบ 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยใช้การศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสาร ข้อมูลหนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ต่างๆ และกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติของทางราชการที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมวลผลการศึกษาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุกิจกรรมต่างๆ ที่เข้าไปมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลตำบลวิศิษฐ์

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ประชาชนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลตำบลวิศิษฐ์

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของตัวเลือก 5 ตัวเลือก เกณฑ์การวัดระดับความสำคัญของปัจจัยตามหลักการของลิเคอร์ท (Likert's Rating Scale)

การทดสอบสมมติฐานการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดสมมติฐานการศึกษาไว้ 2 ข้อ โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ข้อมูลแบบสอบถามผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ได้แก่ ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมจัดทำแผน ด้านการเข้ามามีบทบาทและด้านการเข้าร่วมพัฒนาตามแผน โดยกำหนดระดับการมีส่วนร่วมไว้ที่ระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากกว่า 3.41 ขึ้นไป หรือระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ถือว่ายอมรับสมมติฐาน โดยการใช้สถิติ One Sample T-test

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ข้อมูลแบบสอบถามผลการศึกษาคำคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลวิศิษฐ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งทางสังคม กับตัวแปรตามด้านกระบวนการมีส่วนร่วมจัดทำแผน ด้านการเข้ามามีบทบาท ด้านการเข้าร่วมพัฒนาตามแผน โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.25 ช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.00 สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 40.50 สำหรับรายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็น ร้อยละ 39.50 ส่วนการดำรงตำแหน่งในชุมชนเทศบาล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ในเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 86.00 และรองลงมาเป็นคณะกรรมการชุมชนในเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 8.00 โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีอายุต่ำกว่า 40 ปีและมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้น้อยและไม่คงที่

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ในภาพรวมของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.58$, S.D. = 0.492) ประกอบด้วยบทบาทของเทศบาลในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปี และบทบาทของประชาชนในการร่วมจัดทำ แผนพัฒนาสามปีของเทศบาล ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านบทบาทของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ต่อการจัดทำ แผนพัฒนาสามปี พบว่า ประชาชนมีความเห็นสอดคล้องกับเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ในการจัดเก็บข้อมูลและใช้ข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และเทศบาลวิศิษฐ์ตั้งประมาณรายจ่ายประจำปี รวมถึงเทศบาลตำบลวิศิษฐ์เอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยใช้แผนและเทศบาลวิศิษฐ์ตั้งประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหา โดยมี การจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล เพื่อตรวจสอบสภาพปัญหา/ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากประชาชนในพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

สำหรับบทบาทของประชาชนในการร่วมจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล พบว่าประชาชนดำเนินงานโดยยึดหลักการตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีบทบาทในการเสนอแผนงานโครงการของชุมชนต่อเทศบาล ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าการพัฒนาในด้านอื่นๆ อาทิ ด้านสังคม การศึกษา ซึ่งจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน และมีความเห็นว่าประชาคมคือองค์กรที่เป็นตัวแทนของประชาชนในชุมชน

3. ปัญหาอุปสรรคในชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนไม่ให้ความสนใจที่จะแก้ไขปัญหาในชุมชนด้วยตนเอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 และประชาชนไม่เข้าร่วมประชาคมเพราะไม่มีเวลา

และไม่ได้คำตอบแทน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ซึ่งสมาชิกชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจในบทบาทของตนเอง และยังคงคิดว่าการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการและหน่วยงานท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งยังมีความขัดแย้งกันเองในเรื่องการเสนอความต้องการภายในชุมชนเพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล และเห็นว่าประชาคมเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมทำกับภาคราชการในการแก้ไขปัญหาชุมชน

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์

จากประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลในระดับปานกลาง โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 โดยมีความเห็นว่าแผนพัฒนาสามปีมีวิธีปฏิบัติทางราชการที่มีขั้นตอนยุ่งยาก ซับซ้อน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และแผนพัฒนา/โครงการบางรายการต้องทำร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ทำให้ยุ่งยากต่อการปฏิบัติโครงการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 รวมถึงมีปัญหาความต้องการ โดยประชาชนที่บรรจุลงในแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลยังไม่ได้รับการดำเนินการ และแผนพัฒนาได้รับการจัดสรรงบประมาณจากจังหวัดและส่วนกลาง จึงเป็นข้อจำกัดในการปฏิบัติโครงการตามแผนพัฒนาเทศบาล และยังมีความเห็นว่าโครงการที่บรรจุในแผนพัฒนาเทศบาลไม่ได้นำมาจากปัญหา และความต้องการที่เสนอโดยประชาชน

5. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในระดับ ปานกลาง โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีคือ ประชาชนต้องการมีรายได้เพิ่มมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 รองลงมาคือ ประชาชนต้องการความรู้ในการประกอบอาชีพ และต้องมั่งคั่ง รวมนถึงต้องการได้รับความร่วมมือในการหาตลาดจำหน่ายผลผลิต และต้องการความสัมพันธ์อันดีกับสมาชิกสภาเทศบาล ต้องการเห็นการพัฒนาชุมชนของตนเอง และต้องการมีโอกาสรับผิดชอบต่อชุมชน

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลตำบลของประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นในระดับมาก โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีงานทำอยู่แล้ว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และเหตุผลเพราะเทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง และเห็นว่ามิตัวตน เพื่อนบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) อยู่แล้ว รวมทั้งเห็นว่าไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลก็เพียงพอแล้ว และไม่เข้าใจในการดำเนินงานของเทศบาล รวมถึงกิจกรรม/โครงการต่างๆ ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาท้องถิ่น และรูปแบบกิจกรรม/โครงการต่างๆ ไม่มีความน่าสนใจ

จากปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) โดยกระบวนการมีส่วนร่วม จากตาราง 4.10 และจากปัจจัยที่มีผลต่อการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาล ดังตาราง 4.11 จากการแจกแจงความถี่ซึ่งอยู่ในระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างยังแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เข้ามามีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นความต้องการความรู้ในการประกอบอาชีพโดยต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่ท้องถิ่นต้องกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น ซึ่งการปกครองท้องถิ่นนับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของระบบการปกครองระบบ

ประชาธิปไตย เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชน ทำให้การจัดบริการสาธารณะต่างๆ เป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง มีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชน เพื่อนำไปสู่การจัดทำเทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาล ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มาจากประชาชน เพื่อประชาชน และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและประชาชนตามแผนงาน โครงการต่อไป

7. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน การดำรงตำแหน่งทางสังคมและในชุมชน ของกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์

อภิปรายผลการศึกษา

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า เทศบาลตำบลวิศิษฐ์มีการจัดเก็บข้อมูลและใช้ข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) และเทศบัญญัติรายจ่ายประจำปี รวมถึงเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ มีการเอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างดี โดยใช้แผนและเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นกระบวนการแก้ไขปัญหา โดยมีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล เพื่อตรวจสอบสภาพปัญหา ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากประชาชนในพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอีกด้วย ซึ่งจากการแสดงทัศนคติความคิดเห็นต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ได้แสดงปัญหา อุปสรรค ในชุมชนตนเองและปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนเพื่อตรวจสอบ โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานและโดยยึดหลักการตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับ William Erwin (1976) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากประชาคม

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ซึ่งเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ เป็นองค์กรที่เป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนตามแนวคิดการปกครองท้องถิ่น โดยประหยัด หงษ์ทองคำ (2520) ได้ให้สาระสำคัญของวัตถุประสงค์การปกครองท้องถิ่นไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรู้จักปกครองตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการที่สนองต่อความต้องการของท้องถิ่น ยึดตามหลักการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่น เป็นวิธีที่รัฐมอบอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยบริหารราชการส่วนกลาง ไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตามสมควร โดยพิจารณาจากระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการวางแผน (Planning) เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น

2. ปัญหา อุปสรรคในชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลวิศิษฐ์

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคในชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า จากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชนไม่ให้ความสำคัญที่จะแก้ไขปัญหาในชุมชนด้วยตนเอง โดยคิดว่าการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการและหน่วยงานท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งพบว่า ประชาชนไม่ได้เข้าร่วมประชาคมเพราะไม่มีเวลา และไม่ได้คำตอบแทน และสมาชิกชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจในบทบาทของตนเอง ซึ่งยังมีความขัดแย้งกันเองในเรื่องการเสนอความต้องการภายในชุมชน เพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล

จากการศึกษา ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการวางแผนพัฒนาโดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปี เนื่องจากการวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่ง ที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาคม และสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผน แผนงาน โครงการ จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้บริการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาคม ซึ่งสอดคล้องกับ ชวงศ์ ฉายะบุตร (2539) ที่ได้กล่าวถึงหลักและทฤษฎี ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น หลักการรวมอำนาจการปกครอง การแบ่งอำนาจการปกครอง และการรวมอำนาจการปกครองท้องถิ่น พบว่า ปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ นั้นส่วนหนึ่ง ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทย ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีความสอดคล้องกับการศึกษาของปนัดดา บรรณเลข (2548) ซึ่งได้ทำการศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลนครเชียงใหม่ (พ.ศ. 2545-2549) ผลการศึกษาพบว่า แนวทางและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนของตนเองและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของเทศบาล ซึ่งส่งผลให้แผนพัฒนาเทศบาลสอดคล้องและตรงกับความต้องการของประชาชน ซึ่งผลการศึกษาทำให้ทราบว่าประชาชนชุมชนและกรรมการชุมชนมีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล 5 ปี โดยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับมากเช่นกัน

3. ปัจจัยความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมและไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และต้องการมีความรู้ในการประกอบอาชีพ และต้องการมีงานทำ รวมถึงการได้รับความร่วมมือในการหาตลาดจำหน่ายผลผลิตของชุมชน และต้องการความสัมพันธ์อันดีกับสมาชิกสภาเทศบาล

ส่วนปัจจัยที่ประชาชนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า มีงานประจำทำอยู่แล้วทำให้ไม่มีเวลาในการไปเข้าร่วมประชาคม อีกทั้งเทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์ในเรื่องความรู้ความเข้าใจต่อ

ประชาชนอย่างต่อเนื่อง และเห็นว่ามีความจำเป็นที่ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอยู่แล้ว และไม่เข้าใจในการดำเนินงานของเทศบาล รวมถึงกิจกรรม/โครงการต่างๆ ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาท้องถิ่น และรูปแบบกิจกรรม/โครงการต่างๆ ไม่มีความน่าสนใจ

จากผลการศึกษามีการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ซึ่งการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไปในเขตเทศบาล ได้แสดงทัศนคติและความคิดเห็นต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เป็นแผนที่สะท้อนความต้องการของประชาชน เพราะประชาชนรู้ปัญหาในชุมชนของตนเอง จึงสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่าแผนพัฒนาในรูปแบบเดิมที่จัดทำโดยรัฐเพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากประชามเป็นองค์กรที่เป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน ควรจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยและสามารถทราบถึงปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ สอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่าภาคราชการ

จากการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ รูปแบบใหม่ที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนสามปีตรงกับที่สะท้อนภาพปัญหาความต้องการของชุมชนแต่ละแห่ง ได้อย่างแท้จริงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ ซึ่งพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ในระดับมาก จากผลการทดสอบสมมติฐาน จากตาราง 4.12 โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเสนอความต้องการผลักดันในรูปของแผนงานโครงการในการประชุมประชาคมท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในการคัดเลือกผู้บริหารท้องถิ่นและเป็นผู้เสียภาษีให้กับเทศบาลแผนงานโครงการต่างๆ เป็นการนำผลงานที่ใช้เงินภาษีของประชาชนมาหาเสียง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ด้านประชาชน พบว่า ประชาชนขาดแรงจูงใจที่จะแก้ไขปัญหาในเขตเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ด้วยตนเอง เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงไม่สนใจมาเป็นสมาชิกประชาคม ทำให้ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสมาชิกประชาคมในชุมชนในเขตเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองทำให้การดำเนินการประชาคมเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

2. ด้านแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล พบว่า แผนพัฒนาควรมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเป็นหลัก และควรมีความหลากหลายและครอบคลุมเนื้อหาทุกยุทธศาสตร์การพัฒนา เพราะต้องมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ จังหวัด อำเภอ และตำบล

3. ควรมีการพัฒนาบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการทำงานกับชุมชนในเขตเทศบาลให้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเทศบาลยังขาดบุคลากรที่จำเป็นในด้านงานต่างๆ ที่สำคัญคือด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการสังคมสงเคราะห์ เนื่องจากบุคลากรด้านนี้ จะต้องทำงานร่วมกับชุมชนโดยตรง ซึ่งการขาดบุคลากรดังกล่าว ทำให้การประสานงานในชุมชนไม่เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน การประสานงานเป็นไปในลักษณะเป็นครั้งๆ ไป

4. ผู้นำชุมชนควรทำหน้าที่เป็นแกนนำในการสร้างการมีส่วนร่วมภายในชุมชน และภาครัฐ ซึ่งจากประสบการณ์การทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา พบว่า มักเกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลของหมู่บ้านตนเอง เช่น กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ขัดแย้งส่วนบุคคลกับ กลุ่มผู้นำสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้นำอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) กลุ่มผู้สูงอายุ หรือแม้แต่กลุ่มเยาวชน ทำให้การทำงานด้านการพัฒนาต่างๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก ถ้าผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการติดต่อประสานงานกันเองได้ภายในชุมชนจะทำให้เกิดการพัฒนามากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในครั้งต่อไป ควรมีการจัดทำวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปด้วย เช่น การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของการวิจัยมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในบริเวณใกล้เคียง เพื่อนำข้อสรุปมากำหนดนโยบาย หรือแก้ไขปัญหาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการกระจายอำนาจตามเจตนารมณ์ของประชาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง

- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539. การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์เนสพรีนติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- เทศบาลตำบลวิศิษฐ์. 2554. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2557). บึงกาฬ.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2553. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปนัดดา บรรณ. 2548. การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล 5 ปีโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลนครเชียงใหม่ (พ.ศ. 2545-2549). การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปะศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การเมือง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2526. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 116 ตอน 114 ก วันที่ 17 พฤศจิกายน 2542.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนที่ 55 ก.วันที่ 11 ตุลาคม 2540.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ง.วันที่ 24 สิงหาคม 2550.

ความรู้ ความเข้าใจ และสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง

อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

Knowledge, Understanding and Local Tax Paying of the People to Wangluang Subdistrict Municipality,

Selaphum District, Roi Et Province

แสงระวี จินดา¹รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ศึกษาสภาพและเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการเสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อาชีพ และรายได้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีท้องถิ่น ให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง จำนวน 1,512 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสียภาษีท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ประชาชนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีให้กับส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควบคู่กัน รองลงมา บุคคลใดที่เปิดหอพักให้เช่า ต้องเสียภาษีป้าย ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โทษจากการไม่เสียภาษีจะถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา โรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างที่ปิดไว้ตลอดปี โดยที่เจ้าของไม่อยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่ นอกจากคนนอนเฝ้า เจ้าของโรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว ไม่ต้องเสียภาษีโรงเรียนและที่ดิน ส่วนเรื่องที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสียภาษีท้องถิ่นน้อยที่สุดคือเรื่องกำหนดระยะเวลาเสียภาษีท้องถิ่น ประเภทของภาษีที่จะต้องชำระ และกำหนดระยะเวลาการยื่นแบบเพื่อเสียภาษีท้องถิ่น
2. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานของเทศบาล ด้านความสะดวกในการเสียภาษีท้องถิ่น และด้านการอำนวยความสะดวกและการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ
3. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง ทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาล ไม่แตกต่างกัน

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

4. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง ที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอาชีพส่วนตัว มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม

5. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง ที่รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาล ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความรู้ ความเข้าใจ, การเสียภาษีท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this study were to study and compare knowledge, understanding and local tax paying of the people to Wangluang Subdistrict Municipality, Selaphum District, Roi Et Province, classified by gender, occupation and occupation. Population of the study consisted of 1,512 people who need to pay local tax to Wangluang Subdistrict Municipality. The samples were 324 persons determined by Taro Yamane's method. The questionnaire with multiple-choice, rating scale and reliability at .94 was used as a tool. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and least significant difference by Scheffe's method. The results of the study revealed that:

1. The knowledge and understanding people about the local tax paying to Wangluang Subdistrict Municipality was at the moderate level in overall, ranked by descending in 3 order as follows; people's duty to pay tax to the central and local government, followed by label tax that the dormitory owner have to pay to local government, penalty in case of neglect for both civil and criminal, no property tax for sheds or buildings that closed all year but only with the guard. The lowest level of knowledge and understanding about tax period, type of tax to be paid and the time limit for local taxpayers.

2. The people's opinion on local tax paying to Wangluang Subdistrict Municipality was at the high level both overall and all each aspect, ranked by descending order; officer of the Municipality, convenience of local tax paying, facilitation and public relation respectively.

3. The people's opinion with different gender towards local tax paying was not different.

4. The people's opinion with different occupation towards local tax paying was statistically significant different at .05 level. The opinion of people with private occupation and agriculturist was different.

5. The people's opinion with different income per month towards local tax paying was not different.

Keywords : knowledge, understanding, local tax paying

บทนำ

การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าขึ้น “เงินงบประมาณ” เป็นปัจจัยสำคัญเพราะหากท้องถิ่นมีรายได้น้อย การพัฒนาย่อมไม่ก้าวหน้า ดังนั้นท้องถิ่นจะต้องพยายามจัดหาและจัดเก็บรายได้ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่างๆ ที่มีอยู่มากมายมิใช่จะรอขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากรัฐบาลฝ่ายเดียวเนื่องจากสภาพปัจจุบันท้องถิ่นแต่ละแห่งมีงบประมาณของตนเองแทบไม่พอรายจ่ายและโดยเฉพาะมักจะเป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับรายจ่ายประจำเช่น เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ฯลฯ มากกว่ารายจ่ายเพื่อการลงทุนที่เป็นสิ่งก่อสร้างหรือที่ดินจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคณะผู้บริหารและพนักงานเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นจะต้องทำความเข้าใจเพื่อการใช้จ่ายเงินงบประมาณอยู่ในขอบเขตของกฎหมายและอำนาจหน้าที่ตลอดจนเป็นไปอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพสูงสุดสมกับนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยที่จัดตั้งท้องถิ่นขึ้นมาเพราะหากการบริหารงบประมาณไม่เป็นไปตามระเบียบหรือมีการทุจริตเกิดขึ้นแล้วย่อมจะส่งผลเสียหายแก่ท้องถิ่นและประชาชนส่วนรวม และจะมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้บริหารตลอดจนพนักงานเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นอีกด้วย (กระทรวงมหาดไทย, 2543 ค : 142) การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยปัจจุบันแบ่งส่วนราชการออกเป็นราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนราชการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยยึดหลักการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่บริการประชาชนในพื้นที่ตรงกับความต้องการของประชาชนมากกว่าราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคโดยสามารถแบ่งราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็นองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล

การกระจายอำนาจทางการคลังเป็นวิธีการสำคัญในการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองสู่ท้องถิ่น เนื่องจากการกระจายอำนาจทางการคลังจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม เป็นการกระจายความเจริญและความมั่งคั่งออกไปสู่ภูมิภาคต่างๆ อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกันรวมทั้งเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพของการปกครองตนเองของภูมิภาคและท้องถิ่นต่างๆ ด้วยนั่นเอง จริสดิ์เสนอหลักการในการกระจายอำนาจทางการคลังไปสู่ท้องถิ่นเอาไว้ 3 ข้อ คือ

1. การให้ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บภาษีท้องถิ่น (Local Tax) บางประเภทได้เอง หรือการให้ท้องถิ่นได้รับส่วนแบ่งรายได้จากการจัดเก็บภาษีบางประเภทร่วมกับรัฐบาลกลาง (Revenue Sharing Taxes) ก็ได้
2. การที่จะต้องให้เงินอุดหนุนในการพัฒนาแก่ท้องถิ่นที่มีฐานะทางการเงินด้อยกว่าท้องถิ่นอื่น และรายได้ของท้องถิ่นนั้นไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงตัวเองได้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนทุกคนจะได้รับบริการทางด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานของรัฐอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกันไม่ว่าบุคคลนั้นจะตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่ใดของประเทศ
3. การให้สิทธิแก่ท้องถิ่นในการกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรัฐอาจจะเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้หรือจัดตั้ง หรือหาสถาบันทางการเงินให้ท้องถิ่นกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้ท้องถิ่นไปใช้ในโครงการลงทุน หรือใช้ดำเนินกิจกรรมหลักของตนเองได้จากเจตนากรณีเรื่องการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านงบประมาณนั้นก็เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณเป็นของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้รับมานั้นด้วยตนเอง การให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บและการบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้ เป็นการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน การจัดเก็บรายได้ การบริหารและการบริการประชาชนในเขตพื้นที่ที่

รับผิดชอบซึ่งหากดำเนินการได้เช่นนี้แล้ว ย่อมจะส่งผลให้องค์กรปกครองท้องถิ่น หรือหน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่มีความสมบูรณ์และพร้อมที่จะปฏิบัติงาน เพื่อท้องถิ่นของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวงอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการเสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อาชีพ และรายได้

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของภาษีอากร มีประเด็นที่พึงพิจารณามี 4 ประเด็น คือ

1. ภาษี หมายถึง รายได้หรือทรัพยากร หมายความว่า ภาษีอาจเป็นในรูปเงินตราหรือในรูปสินค้าและบริการก็ได้
2. ภาษี หมายถึง รายได้หรือทรัพยากรที่ได้มีการเคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาล หมายความว่า การเก็บภาษีเป็นการเคลื่อนย้ายรายได้หรือทรัพยากรจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาล ในที่นี้พึงเข้าใจว่าการเก็บภาษีมิได้เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นในสังคม การเก็บภาษีเป็นเพียงการเคลื่อนย้ายรายได้หรือทรัพยากรจากครอบครองของเอกชน ไปสู่ความครอบครองของรัฐบาลเท่านั้น กล่าวคือ ในการเก็บภาษีนั้น สังคมมิได้มีสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น รายได้ของสังคมจึงมิได้เพิ่มขึ้น แม้รัฐบาลจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเก็บภาษี แต่เอกชนก็มิได้ลดลงเท่ากับรายได้ที่รัฐบาลเพิ่มขึ้น ดังนั้นสังคมทั้งสังคมจึงมิได้มีรายได้หรือทรัพยากรเพิ่มขึ้นจากการเก็บภาษีภาษีจึงเป็นเงินโอน (Transfer Payment) มิใช่รายได้ (Income) ของสังคมและการเก็บภาษีก็คือ การโอนอำนาจซื้อหรือทรัพยากรจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาล โดยที่ในการโอนนั้นมีได้ก่อให้เกิดผลผลิตเพิ่มขึ้นในสังคม
3. การโอนรายได้จากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาลนั้นไม่ก่อให้เกิดภาระในการชำระคืนแก่รัฐบาล หมายความว่า ไม่ใช่การกู้ยืมตนเอง กล่าวคือ การกู้ยืมนั้นเป็นการเคลื่อนย้ายรายได้ หรือทรัพยากรจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาลเหมือนกัน แต่ก็ก่อให้เกิดภาระที่รัฐบาลจะต้องเคลื่อนย้ายรายได้หรือทรัพยากรกลับคืนสู่ภาคเอกชน เมื่อตอนรัฐบาลชำระเงินคืนให้แก่เอกชน แต่การเก็บภาษีนั้นรัฐบาลไม่มีข้อผูกพันในการชำระคืน
4. ปัญหาว่าการที่รัฐบาลประกอบกิจการที่ได้กำไรจะเป็นภาษีหรือไม่ เพราะตัวรัฐบาลเองมิได้จัดตั้งขึ้นเพื่อมุ่งกำไรหรือหากำไร แต่การได้กำไรของรัฐบาลในส่วนที่เกินกว่าต้นทุน หรือผลตอบแทนต่อปัจจัยการผลิตก็เท่ากับว่า รัฐบาลได้โอนรายได้ หรือทรัพยากรจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาล การโอนรายได้นี้ถือเป็นภาษีอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่น กิจการโรงงานยาสูบ หรือกองสลากกินแบ่งของรัฐบาล รัฐบาลได้กำไรจากกิจการทั้งสองกำไรนี้ถือว่าเป็นภาษีรูปหนึ่ง สิ่งที่น่าคิดต่อไปก็คือว่าหากรัฐบาลดำเนินการขาดทุน เช่น กิจการของขนส่งมวลชนจะถือเป็นอะไร ถ้าหาก รัฐบาลได้นำเอาเงินภาษีมาช่วยเหลือกิจการขนส่งมวลชนก็ถือว่าเป็นภาษีในเชิงลบ (Negative Income Tax) คือ เป็นการคืนรายได้หรือเคลื่อนย้ายรายได้จากภาครัฐบาล ไปสู่ภาคเอกชน หรือเป็นการอุดหนุน (Subsidy) นั่นเอง

จากคำนิยามดังกล่าว สรุปได้ว่า ภาษีอากรหมายถึง เงินที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีนำมาชำระให้กับเทศบาลรวม 4 ประเภท ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และอากร ฆ่าสัตว์

หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีอากร ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 4 ประการ คือ

1. หลักความยุติธรรม (Equity) ในการจัดเก็บภาษีอากรทุกคนที่อยู่ในฐานะเท่าเทียมกันควรจะเสียภาษีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของรัฐเท่าเทียมกัน

2. หลักความแน่นอน (Certainty) ในการจัดเก็บภาษี จะต้องให้ผู้เสียภาษีได้ทราบถึงเวลาวิธีการ ในการชำระ ภาษี จำนวนภาษีอากรที่จะต้องชำระ และสถานที่ชำระภาษี กล่าวคือ ภาษีจะต้องมีความแน่นอน ไม่มีลักษณะกำกวม ลักษณะและรูปแบบของภาษี รวมทั้งจำนวนที่จะต้องเสีย จะต้องเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน

3. หลักความสะดวก (Convenience) การจัดเก็บภาษี ควรจะต้องจัดเก็บตามวันเวลาสถานที่และด้วยวิธีการที่จะทำให้ผู้เสียภาษีได้รับความสะดวกในการเสียภาษี

4. หลักประหยัด (Economy) ในการจัดเก็บภาษี จะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ในการบริหารจัดการเก็บน้อยที่สุด แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุด

หลักการดำเนินการจัดเก็บภาษีอากรประกอบด้วยงาน ดังนี้

1. งานเตรียมการ เป็นต้นว่างานออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับภาษีอากรงานจัดทำปฏิทินการ บริหารงานภาษีอากรประจำปี งานการคาดคะเนงบประมาณรายได้จากภาษีอากรแยกประเภท งานด้านการ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน งานติดต่อประสานงานโดยตรงกับผู้หน้าที่เสียภาษีอากร งานทะเบียนประวัติจัดลำดับ เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร งานจัดพิมพ์แบบแสดงรายการและจำนวนเงินภาษีอากร งานการจัดวันเวลาและสถานที่ เสียภาษีอากร

2. งานประเมินภาษีอากร เป็นต้นว่างานรับแบบและวิเคราะห์แบบแสดงรายการคำนวณยอดเงินภาษีอากร งานประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ งานประเมินเงินได้สุทธิพร้อมทั้งรายการและจำนวนเงินที่ได้หัก ค่าใช้จ่ายและหักค่าลดหย่อน งานประเมินค่าสุทธิแสดงฐานะเศรษฐกิจส่วนตัวของผู้เสียภาษีอากร งานประเมินภาษี อากรเพิ่มเติมตามกรณีผู้เสียภาษีแสดงรายการและจำนวนเงินไว้ต่ำกว่าความเป็นจริงพร้อมกับคืนเงินจ่ายเกิน

3. งานรับชำระค่าภาษีอากรและงานบันทึกหลักฐาน เป็นต้นว่างานตรวจนับรับเงินสดเช็ค ธนาณัติ และตรา สารการเงินประเภทต่างๆ งานออกไปเสร็จชำระเงินภาษีอากร งานเก็บรักษาอากรงานเก็บรักษาเงิน ณ สถานที่รับภาษี อากร งานนำเงินส่งคลังหรือฝากไว้กับธนาคาร งานรวบรวมแยกประเภทจัดลำดับเอกสารทางการภาษีอากร งานบันทึก หลักฐานลงรายการ และจำนวนเงินตามระเบียบและวิธีการบัญชี งานบันทึกหลักฐานการทุจริตเกี่ยวกับการภาษีอากร งานบันทึกหลักฐานแสดงผลการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และงานบันทึกหลักฐานด้านอื่น ๆ

4. งานด้านการตรวจสอบและไต่สวน เป็นต้นว่างานตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ โดยหัวหน้า ส่วนราชการ งานทดสอบและตรวจสอบทางการเงินและทางการเงินบัญชีงานตรวจสอบการเก็บรักษาเงินและ ทรัพย์สินของทางราชการ งานตรวจสอบและไต่สวนความผิดทุจริตของพนักงานเจ้าหน้าที่ งานตรวจสอบสืบสวนและ ไต่สวนการทุจริตของผู้เสียภาษีอากร งานคดีความฟ้องร้องต่อศาลเพื่อการรับโทษทัณฑ์ งานด้านการตรวจสอบแบ่ง ออกเป็นสองประเภทคือ การตรวจสอบภายในและการตรวจสอบภายนอกส่วนราชการ

5. งานด้านประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้นว่างานแจ้งนับปริมาณงานและวัดผลคุณภาพงาน งานสถิติ แสดงประเภทและจำนวนเงินภาษีอากรตามที่ตั้งเก็บได้จริง งานแสดงความก้าวหน้าเกี่ยวกับการบริหารงานภาษีอากร งานแสดงรายการและจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการบริหารงานภาษีอากรงานจัดทำและเสนอรายงานต่อผู้บังคับบัญชา

ภายในส่วนราชการ เสนอต่อรัฐบาล รัฐสภาและประชาชนงานเสนอข้อเท็จจริงทางการเงินแยกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน รายงวด รายปี และช่วงระยะเวลาห้าปี

สรุปได้ว่า ในการจัดเก็บภาษี จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ที่สำคัญ คือ ความยุติธรรมในการจัดเก็บภาษี ความแน่นอนของภาษีที่ต้องเสีย ความสะดวกในวัน เวลา และสถานที่ในการจัดเก็บภาษี และรวมถึงความประหยัดในการจัดเก็บภาษี

เครื่องชี้วัดในการจัดเก็บภาษี

การจัดเก็บภาษี มีเครื่องมือที่เป็นที่ยอมรับกันและนิยมใช้วัดหรือกำหนดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร มี 3 วิธี คือ

1. วัดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ (Cost of Collection) ถือหลักว่าการจัดเก็บภาษีที่ดีควรถือหลักประหยัด โดยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บควรจะต่ำ ไม่ใช่เก็บภาษีได้มากแต่ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีก็นำมาด้วย การวัดประสิทธิภาพของการบริหารภาษีอากรตามวิธีนี้ มีแนวปฏิบัติโดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีที่เก็บได้ ถ้าอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายต่อภาษีที่เก็บได้ต่ำก็แสดงว่าการเก็บภาษีนั้นมีประสิทธิภาพสูง

2. วัดจากรายได้ที่เก็บได้จริงกับรายได้ที่ควรจะได้ (Actual Yields VS Potential Yields) ตามวิธีนี้จะต้องคำนวณในการเก็บภาษีอากรแต่ละประเภท ถ้าจะเก็บให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ควรได้รายได้เท่าไร แล้วเปรียบเทียบกับรายได้ที่จะได้จริงของภาษีประเภทนั้นๆ กับรายได้ที่ควรจะได้ก็จะทำให้รู้ว่าการบริหารการจัดเก็บภาษีนั้นๆ มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงไร

3. วัดค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีอากรในการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Cost) ตามวิธีนี้จะถือหลักว่าภาษีอากรที่ดีมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บสูง ควรเป็นภาษีที่ผู้เสียภาษีเสียค่าใช้จ่าย ในการปฏิบัติตามกฎหมายต่ำ กล่าวคือ ภาษีที่มีประสิทธิภาพควรเป็นภาษีที่ง่าย มีข้อความแจ่มชัด และสะดวกแก่ผู้เสียภาษีอากรที่ปฏิบัติตาม โดยไม่ต้องปรึกษาทนายความ

สรุปได้ว่าตัวชี้วัดว่าการจัดเก็บภาษีอากรจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บจะต้องต่ำ รายได้ที่จัดเก็บจริงเป็นรายได้ที่ควรจะได้ และผู้เสียภาษีจะต้องเสียค่าใช้จ่ายตามกฎหมายต่ำ

แนวคิดเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น

ในการปกครองท้องถิ่นนั้นจะมีหลักในการบริหารการคลังท้องถิ่นที่เป็นกระบวนการบริหารที่เกี่ยวกับการจัดเก็บและจัดหารายได้และการใช้จ่ายเงินของท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่การจัดทำแผนพัฒนา การจัดทำงบประมาณรายจ่าย การจัดเก็บหารายได้ และการตรวจสอบการคลัง โครงสร้างของการคลังท้องถิ่นจึงประกอบด้วย รายได้และรายจ่ายของท้องถิ่น โครงสร้างรายได้ของการปกครองท้องถิ่น แสดงให้เห็นถึงการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง โดยรัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดและแบ่งว่ารายได้ประเภทใดบ้างที่ให้เป็นของท้องถิ่นและรายได้ประเภทใดบ้างที่ยังคงเป็นของรัฐบาลกลาง โดยกำหนดในรูปของกฎหมาย ทั้งที่เป็นพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง รวมถึงระเบียบและข้อบังคับต่างๆ

ปัจจุบันท้องถิ่นแต่ละรูปแบบมีโครงสร้างรายได้ประเภทต่างๆ ประกอบด้วย (มาลย์ทิพย์ วานิชย์, 2542 : 29-32)

1. รายได้ที่มาจากภาษีอากร จำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

1.1 ภาษีที่รัฐบาลท้องถิ่นสามารถจัดเก็บได้เอง (Locally Levied Taxes)

1.2 ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บเพิ่มและจัดสรรให้ (Surcharge Taxes) เป็นภาษีที่รัฐบาลกลางจัดเก็บในอัตราที่เพิ่มกว่าปกติ เพื่อนำมาจัดสรรให้แก่รัฐบาลท้องถิ่น ภาษีที่สำคัญ ได้แก่

1.3 ภาษีที่รัฐบาลจัดแบ่งให้ (Shared Tax) เป็นภาษีที่รัฐบาลกลางจัดเก็บและมอบเงินทั้งหมดให้เป็นรายได้ของท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน

2. รายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร (Non-Tax Revenue) ซึ่งจะประกอบด้วย

2.1 ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ

2.2 รายได้จากทรัพย์สิน

2.3 รายได้จากสาธารณูปโภค

2.4 เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้

3. เงินอุดหนุน (Grants-In-Aid) โดยทั่วไปแล้วเงินอุดหนุนที่รัฐบาลกลางจัดสรรให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นนั้นจะแบ่งแยกออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ

3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป

3.2 เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

3.3 เงินอุดหนุนเฉพาะกิจกรรมพิเศษ

4. เงินสะสม

5. เงินกู้

โครงสร้างรายจ่ายของรัฐบาลท้องถิ่น สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภทคือ รายจ่ายประจำและรายจ่ายพิเศษ ในส่วนของรายจ่ายประจำ จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. รายจ่ายงบกลางเป็นรายจ่ายสำหรับหน่วยงานทั่วไปของท้องถิ่นที่ไม่แยกตั้งค่าใช้จ่ายเป็นการเฉพาะ ประกอบด้วย

2. รายจ่ายของหน่วยงานเป็นรายจ่ายที่จัดสรรให้แก่หน่วยงานต่างๆ ของท้องถิ่นตามการจัดโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย หมวดเงินเดือน ค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ หมวดเงินอุดหนุน หมวดรายจ่ายอื่นๆ หมวดค่าสาธารณูปโภค และหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

เนื่องจากเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นจึงมีอิสระในการดำเนินการบริหารการคลังของตนเองได้ภายในขอบเขตหนึ่ง และเพื่อที่จะให้การบริหารงานคลังของเทศบาลทุกแห่งมีลักษณะที่สอดคล้องเป็นระบบเดียวกัน และสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2498 จึงได้จัดวางระบบและกำหนดระเบียบการบริหารงานคลังของเทศบาลออกเป็น 3 ประเด็นสำคัญ คือ รายได้ของเทศบาล รายจ่ายของเทศบาลและงบประมาณประจำปี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีท้องถิ่น ให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง จำนวน 1,512 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสียภาษีท้องถิ่น ในภาพรวมประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 49.0) โดยเรียงลำดับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสียภาษีท้องถิ่น จากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ประชาชนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีให้กับส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควบคู่กัน (ร้อยละ 96) รองลงมา บุคคลใดที่เปิดหอพักให้เช่า ต้องเสียภาษีป้ายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โทษจากการไม่เสียภาษีจะถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา (ร้อยละ 78) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่ปิดไว้ตลอดปี โดยที่เจ้าของไม่อยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่ นอกจากคนนอนเฝ้า เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว ไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ร้อยละ 76) ส่วนเรื่องที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสียภาษีท้องถิ่นน้อยที่สุดคือ เรื่องการกำหนดระยะเวลาเสียภาษีท้องถิ่น ประเภทของภาษีที่จะต้องชำระ และกำหนดระยะเวลาการยื่นแบบเพื่อเสียภาษีท้องถิ่น

2. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของเทศบาล ด้านความสะดวกในการเสียภาษีท้องถิ่น และด้านการอำนวยความสะดวกและการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านความสะดวกในการเสียภาษีท้องถิ่น โดยภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ สภาพความเหมาะสมของการจัดสถานที่เพื่อให้บริการแก่ประชาชนผู้มาชำระภาษีอากร รองลงมา สภาพอากาศบริเวณที่ชำระภาษีอากรมีความเหมาะสมและเย็นสบาย และความสะดวกในการเดินทางไปชำระภาษีอากร ณ สำนักงานเทศบาล

2) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของเทศบาล โดยภาพรวมและและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การปฏิบัติตามระเบียบ ขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ผู้รับชำระภาษีอากร การตอบข้อซักถาม การให้ข้อมูลรายละเอียดของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ท่านไม่เข้าใจเกี่ยวกับการชำระภาษีอากร และความเอาใจใส่และความกระตือรือร้นของเจ้าหน้าที่ที่รับชำระภาษีอากร

3) ด้านการอำนวยความสะดวกและการประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมและและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การจัดระบบเอกสารของเทศบาลเพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้นข้อมูล ความทั่วถึงของการประชาสัมพันธ์เชิญชวนของเทศบาลเพื่อให้ประชาชนมาชำระภาษีอากร และขั้นตอนการปฏิบัติในการชำระภาษีอากรมีความชัดเจนและง่ายต่อการปฏิบัติ

3. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง ไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอาชีพส่วนตัว มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียบายี่ห้อของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร

5. ประชาชนที่เสียบายี่ห้อให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียบายี่ห้อของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ประชาชนที่เสียบายี่ห้อให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสียบายี่ห้อ ในภาพรวมประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ กรณิศ จิมะวงษ์ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความรู้ ความเข้าใจในการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในการชำระภาษีท้องถิ่นในเขตเทศบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการศึกษาที่มีความสอดคล้องกันในเรื่องที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียบายี่ห้อ โดยผลการศึกษาพบว่า เรื่องที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสียบายี่ห้อท้องถิ่นน้อยที่สุดคือ การกำหนดระยะเวลาเสียบายี่ห้อ ประเภทของภาษีที่จะต้องชำระ และกำหนดระยะเวลาการยื่นแบบเพื่อเสียบายี่ห้อท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรณิศ จิมะวงษ์ (2552 : บทคัดย่อ) ที่พบคือ ด้านที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจน้อยที่สุดคือด้านกำหนดการชำระภาษี ส่วนเรื่องที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสียบายี่ห้อท้องถิ่นมากที่สุดคือ ประชาชนมีหน้าที่ต้องเสียบายี่ห้อให้กับส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควบคู่กัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลได้มีการณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนผ่านสื่อต่างๆ อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติกร หมู่พยัคฆ์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการชำระภาษีประเภทต่างๆ ให้กับประชาชนของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบล ท่าใหม่ ตำบลท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ในจำนวนวิธีการต่างๆ ที่เทศบาลสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนนั้น การส่งจดหมายถึงผู้รับโดยตรง เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุด กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับบ่อยมากที่สุดและทำให้ประชาชนเข้าใจไม่ชัดเจนมากที่สุด และเรื่องที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจมากในระดับรองลงมา เช่น บุคคลใดที่เปิดหอพักให้เช่า ต้องเสียบายี่ห้อให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โทษจากการไม่เสียบายี่ห้อจะถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา โรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างที่ปิดไว้ตลอดปี โดยที่เจ้าของไม่อยู่หรือให้ผู้อื่นอยู่ นอกจากคนนอนเฝ้า เจ้าของโรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว ไม่ต้องเสียบายี่ห้อโรงเรียนและที่ดิน และจากการศึกษาของ ณรงค์ เชมวิรัตน์ (2539 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล พบว่า ความรู้ ความเข้าใจของประชาชน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล ดังนั้นเทศบาลควรจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลต่อไป

2. ประชาชนที่เสียบายี่ห้อให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นว่า สภาพการเสียบายี่ห้อของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของเทศบาล ด้านความสะดวกในการเสียบายี่ห้อ และด้านการอำนวยความสะดวกและการประชาสัมพันธ์ ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าเทศบาลได้ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ต่อประชาชนผู้เสียบายี่ห้อเป็นอย่างยิ่ง โดยด้านเจ้าหน้าที่ได้มีการปฏิบัติตามระเบียบ ขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ผู้รับชำระภาษีอากร การตอบข้อซักถาม การให้ข้อมูลรายละเอียดของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่

ท่านไม่เข้าใจเกี่ยวกับการชำระภาษีอากร และความเอาใจใส่และความกระตือรือร้นของเจ้าหน้าที่ที่รับชำระภาษีอากร ในด้านความสะดวกในการเสียภาษีท้องถิ่น เทศบาลได้ดำเนินการด้านสภาพความเหมาะสมของการจัดสถานที่เพื่อให้ บริการแก่ประชาชนผู้มีชำระภาษีอากร รองลงมา สภาพอากาศบริเวณที่ชำระภาษีอากรมีความเหมาะสมและเย็นสบาย และความสะดวกในการเดินทางไปชำระภาษีอากร ณ สำนักงานเทศบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ กรณิศ จิมะวงษ์ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความรู้ ความเข้าใจในการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า การอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ชำระภาษี ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บ รายได้ของเทศบาล ส่วนด้านการอำนวยความสะดวกและการประชาสัมพันธ์ เทศบาลได้ดำเนินการโดยภาพรวมและ และทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับสองด้านดังกล่าวข้างต้น เรื่องที่ดำเนินการ เช่น การจัดระบบเอกสารของ เทศบาลเพื่อให้จ่ายต่อการสืบค้นข้อมูล ความทั่วถึงของการประชาสัมพันธ์เชิญชวนของเทศบาลเพื่อให้ประชาชนมา ชำระภาษีอากร และขั้นตอนการปฏิบัติในการชำระภาษีอากรมีความชัดเจนและง่ายต่อการปฏิบัติ

3. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งเพศหญิงและ เพศชาย มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง ไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอาชีพส่วนตัว มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับ เทศบาลตำบลวังหลวง แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ ศราวุธ ชัยชนะ (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาความรู้ ความเข้าใจในการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่องค์กร บริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลป่าแดดที่อาชีพต่างกัน ทำให้เกิดความแตกต่างเรื่องการศึกษา ความเข้าใจในการเสียภาษีท้องถิ่น

5. ประชาชนที่เสียภาษีท้องถิ่นให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าสภาพการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้กับเทศบาลตำบลวังหลวง ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการศึกษาเทศบาลควรจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความ เข้าใจแก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลต่อไป

2. จากผลการศึกษา เทศบาลควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเสียภาษีในเรื่องการกำหนด ระยะเวลาเสียภาษีท้องถิ่น ประเภทของภาษีที่จะต้องชำระ และกำหนดระยะเวลาการยื่นแบบเพื่อเสียภาษีท้องถิ่น ให้ มากยิ่งขึ้น

3. เทศบาลควรดำเนินการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนผ่านสื่อต่างๆ ให้ หลากหลายยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางรณรงค์และส่งเสริมให้ เทศบาลสามารถจัดเก็บรายได้ ได้ดียิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาแนวทางการสร้างความร่วมมือของประชาชนในการเสียภาษีท้องถิ่นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบกับการจัดเก็บภาษีอากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

- กรณีศ จิมวงษ์. 2552. ความรู้ความเข้าใจในการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลอำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2542. สรุปสาระสำคัญของระบบงานแผนที่ภาษี และทะเบียนทรัพย์สิน ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาศึกษาดินแดน.
- กรมการปกครอง. 2542. กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542). กรุงเทพฯ : อาสาศึกษาดินแดน.
- กระทรวงมหาดไทย. 2543. คู่มือการปฏิบัติงานคลังเทศบาลและเมืองพัทยา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- กิตติกร หมู่พยัคฆ์. 2543. วิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการชำระภาษีประเภทต่างๆ ให้กับประชาชนของหน่วย การปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2541. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โกวิทย์ พวงงาม. 2552. การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ขจร สารุพันธ์. 2513. การภาษีอากร. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- ชัยปรมัตต์ อินดี. 2550. สภาพและปัญหาการชำระภาษีอากรของประชาชนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลในเขตอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ณรงค์ เขมวีรัตน์. 2539. ศึกษาผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นัชชา ธรรมโม. 2551. ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัด สงขลา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง
อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

The administration by Good Governance Principle of the Local Administration of Khunthong Subdistrict,
Boayai District, Nakornratchasima

อมรรัตน์ อินทรอัมพร¹

รัชดากร ทมิณเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7,971 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe) ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

2. ประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ คร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study are to study and compare the administration by good governance principle of the local administration of Khunthong subdistrict as classified by personnel data including sex and occupation. The study population was 7971 people determined by Taro Yamane method and selected by stratified random sampling. The study instrument was questionnaires with rating scale. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe' method to test the difference between pair.

The results of the study revealed that:

1. The opinions of the people toward administration by good governance of local government, Khunthong subdistrict, both the overall and each aspect were at high level as organized orderly by descending of mean including worthiness, rule of law, responsibility, participation, transparency, and moral respectively.
2. The opinions of people with different sex and occupation toward the administration by good governance of Khunthong subdistrict, the overall and each aspect were not difference.

Keywords : administration by good governance

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกิดขึ้นมานี้มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีทรัพย์สินงบประมาณและเจ้าหน้าที่เป็นของตนเองตลอดจนมีอำนาจอิสระในการจัดบริการในพื้นที่ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้จึงนับได้ว่าท้องถิ่นเป็นหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศสำหรับสาเหตุพอสรุปได้ว่าฐานะของแต่ละตำบลนั้นแตกต่างกันอย่างมากและองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาได้แล้วกลับไม่เจริญตามที่มุ่งหมายไว้ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจและสนใจเข้าร่วมปกครองท้องถิ่นของตนเองฝ่ายรัฐเองก็ยังคงควบคุมกำกับดูแลอยู่อย่างใกล้ชิดตลอดจนในตัวบทของกฎหมายจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลก็บัญญัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้อย่างจำกัดและมุ่งไปในทางฝึกฝนให้ประชาชนเข้าใจการปกครองในระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเป็นสาระสำคัญมากกว่ามุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการปกครองท้องถิ่นของตนเองตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง(วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น, 2545) ในระยะเวลาต่อมารัฐเองก็พยายามแก้ไขปัญหาคอขวดต่างๆ โดยการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายถึง 6ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่2) พ.ศ. 2538 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่3) พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่4) พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่5) พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่6) พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่มีผลบังคับใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอยู่ทั่วประเทศในขณะนี้

หลักการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละช่วงเวลาซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ในการปกครองประเทศโดยเฉพาะวัตถุประสงค์หลักในการปกครองท้องถิ่นคือการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองโดยมี

ตัวแทนของประชาชนในรูปของกรรมการชุมชนที่ทำหน้าแทนประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ 6 ประการคือหลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบต่อและหลักความคุ้มค่า “หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” หรือที่ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ซึ่งหมายถึงการปกครองที่เป็นธรรมนั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพันๆปีซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุขสามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วยหลัก 6 ประการคือหลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบต่อและหลักความคุ้มค่า

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทองอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทองอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทองอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการบริหาร

คำว่า การบริหาร ในภาษาอังกฤษใช้ Administration และ Management ความแตกต่างของสองคำนี้ คือ Administration นิยมใช้ไปในทางราชการ ส่วนคำว่า Management นิยมใช้ไปในทางการบริหารธุรกิจ ซึ่งหมายถึงการบริหารเช่นเดียวกัน การบริหาร เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ การบริหารงานที่ดีจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล ในองค์กรซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์กร ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ

จึงอาจสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง พฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารใช้สำหรับตัดสินใจ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆทั้งที่เป็นองค์กรที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย โดยนำทรัพยากรมาใช้ให้ประหยัด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บุคคลในองค์กร เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งกระบวนการบริหารเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับขั้นตอนเป็นระบบ มีการวางแผน การจัดองค์การ หรือการจัดหน่วยงาน

ภายในองค์กร การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน การงบประมาณ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร

แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาลในยุคปัจจุบันเริ่มต้นจากการเสนอของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) และธนาคารโลก (World Bank) ที่ต้องการให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Good Governance) ความคิดดังกล่าวนี้เกิดจากทัศนคติที่ว่ารัฐบาลในทวีปเอเชียต่างมีปัญหาเรื่อง ระบบพวกพ้อง เส้นสาย และการฉ้อราษฎร์บังหลวง วิธีการที่จะขจัดปัญหาเหล่านี้ได้คือการสร้างธรรมาภิบาล ซึ่งหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี ทั้งในแง่การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ, 2544 : 13) แนวคิดธรรมาภิบาลเริ่มเป็นที่รู้จักแพร่หลายอย่างกว้างขวาง เมื่อธนาคารโลกได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดนโยบายให้เงินกู้แก่กลุ่มประเทศยากจน ตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 1980-1990 เพื่อแก้ไขปัญหาความไร้ประสิทธิภาพและปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงของรัฐบาลในประเทศเหล่านั้น ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาคำว่าธรรมาภิบาล กลายเป็นคำที่มีการกล่าวถึงกันอย่างมาก โดยเฉพาะในแวดวงของสถาบัน หน่วยงาน และองค์กรระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นองค์กรสหประชาชาติ ธนาคารโลก หรือกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่กำลังพัฒนาหรือมีปัญหาทางการเงินหรือเทคโนโลยี จากผลการศึกษาวิจัยและประสบการณ์การทำงานองค์กรเหล่านี้มีความเห็นร่วมกันว่ากฎเกณฑ์สำคัญที่นำไปสู่การฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศต่างๆ อย่างยั่งยืน คือ การที่ประเทศเหล่านั้นต้องมีธรรมาภิบาลซึ่งเป็นหลักที่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การบริหารบ้านเมืองที่เคารพสิทธิมนุษยชน และการเป็นระบบที่ให้ความสำคัญแก่ประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ, 2545 : 3)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และหลักธรรมาภิบาลก็หมายถึง หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มีความถูกต้องเป็นธรรม สุจริตโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ใช้แนวทางประชาธิปไตยและเคารพสิทธิมนุษยชน เมื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน จะทำให้สังคมมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ทุกภาคอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

1. หลักนิติธรรม หมายถึง หลักการใช้กฎหมายที่เป็นบรรทัดฐานในการปกครองกฎหมายนี้อาจหมายถึงตัวบทกฎหมาย ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงในระดับต่างๆ รวมถึงกฎหมายที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และศีลธรรมด้วยโดยการใช้กฎหมายดังกล่าวต้องมีความยุติธรรม ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และมีความชอบธรรมได้รับการยอมรับและปฏิบัติตาม

2. หลักคุณธรรม แนวทางปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ผู้ปฏิบัติจะต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ดึงงามเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน การเข้าสู่ตำแหน่งต้องเป็นไปด้วยความชอบธรรมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

3. หลักความโปร่งใส แนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ผู้ปฏิบัติต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้สมาชิกในสังคมได้ทราบ เปิดโอกาสให้สมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงาน ดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา มีความถูกต้องเป็นปัจจุบันและตรงกับความจริง ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารต้องมีความสุจริตใจในการบริหารงาน ไม่ซ่อนเร้นปิดบังอำพราง โดยจัด

ให้มีกลไกในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของทุกส่วน และผู้บริหารต้องสื่อสารให้สมาชิกในสังคมรู้และเข้าใจในนโยบายเป้าหมาย และทิศทางการดำเนินงานให้ตรงกับสิ่งที่คาดหวัง

4. หลักความรับผิดชอบ แนวทางปฏิบัติที่จะสามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักความรับผิดชอบนั้นต้องมีการระบุภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ อย่างเคร่งครัด ต้องมีกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเสมอภาค ดำเนินงานโดยมุ่งผลที่ผู้รับบริการเป็นสำคัญ ต้องจัดให้มีกลไกการตรวจสอบความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทุกคน หรือที่เรียกว่าระบบควบคุมภายในต้องมีกระบวนการหรือมีองค์กรอื่นคอยตรวจสอบองค์กรนั้น หรือที่เรียกว่า การตรวจสอบจากภายนอก ต้องจัดให้มีการทำรายงานการใช้จ่ายเงินและรายงานผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง และยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจและการกระทำทั้งผลดีผลเสีย และสามารถอธิบายเหตุผลในการกระทำนั้นได้

5. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นประชาชนหรือบุคลากรในหน่วยงานได้ร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติหรือตัดสินใจตลอดจนร่วมสนับสนุน ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติตามสิ่งที่ตนได้ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินงานไปสู่วัตถุประสงค์เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการรายงานผลการทำงานและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีความเข้าใจเป็นอย่างดีในเรื่องประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของโครงการ เลื่อนนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้และพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้บริการที่ดีแก่ประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7,971 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

1) ด้านหลักนิติธรรม ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมา การปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน

2) ด้านหลักคุณธรรม ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมา เจ้าหน้าที่ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม และเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี สุภาพอ่อนโยนและมีไมตรีจิตพร้อม ให้บริการ

3) ด้านหลักความโปร่งใส ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ มีกระบวนการทำงานอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมาพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบ รองลงมา มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ถูกต้องและตรงตามความเป็นจริง และมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน รองลงมา เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจน รองลงมา มีการให้บริการต่างๆ ด้วยความรับผิดชอบตอบสนองความต้องการของประชาชน และมีการนำ โครงการ กิจกรรม หรือ แผนงานที่แถลงไว้ไปดำเนินการให้ เห็นเป็นรูปธรรม

6) ด้านหลักความคุ้มค่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความคุ้มค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ มีการบริหารจัดการโครงการงบประมาณ อย่างเพียงพอและคุ้มค่าต่อการพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด รองลงมา ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และประชาชนได้รับการและได้รับการพัฒนาที่เกิดประโยชน์สูงสุด

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ พระไพฑูริย์ รตนิกโก (2556 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

มาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กักดี ศรีเมือง (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

และจากผลการศึกษาในครั้งนี้ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง ได้นำหลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นหลักการปกครองที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการปกครองที่ดี เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงมีการเสนอแนะกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวางอีกทั้งมีความพยายามที่จะให้มีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติ มีการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า ถ้าระบบบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากจะมีส่วนทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพแล้ว ยังสร้างความเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ และสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศได้ ในประเทศไทยได้มีองค์กรของทางราชการ เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กระทรวงมหาดไทย และสถาบันการศึกษาได้เริ่มนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงาน (บุญบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2544 : 22) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง มีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ในระดับมากที่สุดได้แก่ ดังนี้

ด้านหลักความคุ้มค่า องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง มีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ในระดับมากที่สุดได้แก่ มีการบริหารจัดการโครงการงบประมาณ อย่างเพียงพอและคุ้มค่าต่อการพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด รองลงมา ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และประชาชนได้รับการและได้รับการพัฒนาที่เกิดประโยชน์สูงสุด

ด้านหลักนิติธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง มีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ในระดับมากที่สุดได้แก่ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมา การปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน

ด้านหลักความรับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง มีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ในระดับมากที่สุดได้แก่ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจน รองลงมา มีการให้บริการต่างๆ ด้วยความรับผิดชอบตอบสนองความต้องการของประชาชน และมีการนำโครงการ กิจกรรม หรือแผนงานที่แถลงไว้ไปดำเนินการให้ เห็นเป็นรูปธรรม

ด้านหลักความโปร่งใส องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง มีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ในระดับมากที่สุดได้แก่ มีกระบวนการทำงานอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมาพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบ รองลงมา มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ถูกต้องและตรงตามความเป็นจริง และมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง มีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ในระดับมากที่สุดได้แก่ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน รองลงมา เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ด้านหลักคุณธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง มีการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ในระดับมากที่สุดได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบน พื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมา เจ้าหน้าที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม และเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี สุภาพอ่อนโยนและมีไมตรีจิตพร้อม ให้บริการ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องเพศและอาชีพไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชน สอดคล้องกับการศึกษาของ พระไพฑูริย์ รัตนโก (2556 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานของตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี พบว่าประชาชนที่มีเพศและที่ต่างกันมีทัศนคติโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ด้านหลักนิติธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง ควรปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งให้ทันสมัย การบริหารงานด้วยหลักเหตุผลและควรมีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน ให้มากยิ่งขึ้น

ด้านหลักคุณธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง ควรควรเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงานด้วยความทุ่มเท และเสียสละควรให้ความเสมอภาคแก่ข้าราชการทุกคน ควรมีการอบรมในเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติงาน อยู่เสมอและการทำงานควรมีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน

ด้านหลักความโปร่งใส องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง ควรมีการตรวจสอบได้ในทุกกรณี ควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชันและควรมีความโปร่งใส และตรวจสอบได้

ด้านหลักการมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลขุนทอง ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น แต่ก็ไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควรและควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรตามแนวการบริหารงานภาครัฐทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้เป็นการบริหารอย่างต่อเนื่อง

2) ควรมีการศึกษากลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และในวงกว้างยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานต่างนำไปปรับใช้ หรือ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ หังสนันท์. 2552. **ธรรมาภิบาลภาครัฐ : รากฐานและความท้าทายต่อรัฐบาลไทย**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ถวิลวดี บุรีกุล. 2547. **การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี**. เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการยกระดับการให้บริการสาธารณะของหน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น People's Audit. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนาระบบราชการ.
- ถวิลวดี บุรีกุล. 2547. **วัดระดับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี**. สถาบันพระปกเกล้า : พิมพ์จำกัด.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2542. **การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์, 2543.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. 2544. **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. รายงานการวิจัยสถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศาลาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2549. **ชุดคู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินต์ติ้ง.
- สุพพดา ประภาศิริ. 2549. **การศึกษาดรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุเทพ คุณกิตติ. 2548. **หลักธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. 2543. **แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อานันท์ ปันยารชุน. 2542. **มุมมองนายอานันท์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน

ความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
The Demand on Elderly Welfare in Nongluang Subdistrict Municipality, Selaphoom District, Roi Et Province

อัจฉรา วงนารี¹

รัชดากร ทมินเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียง ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านความต้องการสนับสนุนอื่นๆ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ตามลำดับ
2. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการ โดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความต้องการ, สวัสดิการ, ผู้สูงอายุ, เทศบาลตำบลหนองหลวง

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the demand on elderly welfare in Nongluang Subdistrict Municipality, Selaphoom district, Roi Et province classified by personal factors such as gender and education level. Population of the study consisted of the 350 elderly who lived in the area. The questionnaire with rating scale was used as a tool. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One way ANOVA), and least significant difference by Scheffe's method.

The results of the study revealed that:

1. The elderly in Nongluang Subdistrict Municipality had the demand on elderly welfare at high level, ranked by descending; government services, health care, other supports, elderly activities and daily lifestyle respectively.
2. The opinion on the demand on elderly welfare of the elderly with different gender and education level was not different both the overall and each aspect.

Keywords : The Demand, Welfare, Elderly, Nongluang Subdistrict Municipality

บทนำ

ผู้สูงอายุ ถือว่าเป็นผู้มีอาวุโสหรือเป็นเสมือนปูชนียบุคคล ที่สังคมไทยให้ความเคารพนับถือมาอย่างช้านาน ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งในด้านชีวิตความเป็นอยู่ องค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี อันดีงาม ตลอดจนประสบการณ์ชีวิตที่ได้สั่งสมไว้ให้กับสังคมจากรุ่นสู่รุ่นมาจนกระทั่งปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผู้สูงอายุจะเป็นคั้งปูชนียบุคคลที่สังคมไทยให้ความเคารพนับถือ ผู้สูงอายุก็มีข้อจำกัดหรือปัญหาทั่วไปดังเช่น ผู้สูงอายุจะมีแรงจูงใจและความกระตือรือร้นลดลงมีการมองปัญหาแตกต่างไปจากกลุ่มคนหนุ่มสาว เพราะมีปัญหา มากกว่าทำให้มีความสุขรอบคอบว่าแต่จะปรับเปลี่ยนแนวคิดต่าง ๆ ได้ยากจะมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมส่วนตัวที่รวดเร็วเป็นช้าลงในทุก ๆ ด้านทั้งการใช้จ่าย พักผ่อนหย่อนใจ กีฬาและกิจกรรมทางเพศ เป็นต้น

หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบราชการตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 จึงได้จัดตั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักของภาครัฐ โดยมอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุรับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้มีการประกาศใช้แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 จึงต้องถ่ายโอนภารกิจหลายประการที่รัฐดูแลอยู่ให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ เช่น การจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์คนชรา ศูนย์บริการผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้การดูแลผู้สูงอายุได้ทั่วถึงและใกล้ชิดมากขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ประชากรผู้สูงอายุนับเป็นกลุ่มประชากรที่ มีความสำคัญ และมีคุณค่ายิ่งต่อสังคม เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ผ่าน

ประสบการณ์ต่างๆ มากมายในชีวิต และมีความรู้ความสามารถในด้านใดด้านหนึ่งเป็นอย่างดี ทำให้ผู้สูงอายุมองเห็นการแก้ไข สามารถคาดการณ์ได้ใกล้เคียงความจริง ตลอดจนมีการตัดสินใจที่สุขุม รอบคอบ และมี การตัดสินใจที่ดี ผู้สูงอายุที่ยังมีสุขภาพแข็งแรง มีความพร้อมทางด้านร่างกาย และกำลังใจที่จะ กระทำประโยชน์เพื่อสังคม จึงนับได้ว่าผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญยิ่ง ไม่ควร ดังนั้น รัฐบาลจึงได้จัดทำแผนผู้สูงอายุระยะยาวขึ้น โดยมีแนวคิดพื้นฐานในการวางแผนสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้ ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ พลังทางความคิด โดยเฉพาะประสบการณ์ที่ควรนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อีกมากมาย และการสนับสนุนส่งเสริมให้ ผู้สูงอายุยังคงบทบาทการมีส่วนร่วมในสังคมนั้น นอกจากจะทำให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกว่าเหว โดดเดี่ยว เห็นชีวิตมีคุณค่า แล้วยังจะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้ดีอีกด้วย

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลที่ได้จากการศึกษาประโยชน์ในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกันมีความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการ แตกต่างกัน
2. ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้กำหนดเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับการศึกษา คือ ตามแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545-2549) ใน 6 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความมั่นคงและความปลอดภัยทางสังคม และด้านอาชีพและรายได้
3. ขอบเขตด้านประชากรในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 350 คน
4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ 5 ด้าน คือ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความต้องการอื่นๆ

5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-31 ตุลาคม 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 350 คน (สำนักทะเบียนเทศบาลตำบลหนองหลวง, 2558)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยค่าแต่ละระดับมีความหมาย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้ศึกษาคำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้
ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุและสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. การสร้างแบบสอบถามแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมายและสมมติฐานการศึกษา

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนดอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วนถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบล วังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 40 คน

5. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอลงชื่อจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อประสานการเก็บข้อมูลกับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบล หนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเองและได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปโดยทำการ วิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสล ภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนอง หลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามสถานภาพใช้ค่า t-test และ F-test (One way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม ศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ t-test และ F-test (One way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการศึกษา

1. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 204 คน (ร้อยละ 57.84) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 146 คน (ร้อยละ 42.16) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 200 คน (ร้อยละ 56.76) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือสูงกว่า จำนวน 150 คน (ร้อยละ 43.24)

2. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ($\bar{x} = 4.20$) ด้านการดูแลสุขภาพ ($\bar{x} = 4.02$) ด้านความต้องการสนับสนุนอื่นๆ ($\bar{x} = 3.96$) ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 3.95$) และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 3.94$) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาครัฐโดยเฉพาะ อปท. จัดสรรงบประมาณเพื่อมาดูแลผู้สูงอายุเช่น จัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 4.23$) บุคลากรทางการแพทย์สนใจรับฟังการบอกอาการเจ็บป่วยของท่าน เมื่อท่านเข้ารับบริการ ($\bar{x} = 4.20$) ที่ผ่านมานักงานภาครัฐได้ให้ความช่วยเหลือมาเป็นอย่างดี และท่านรู้สึกพอใจ ($\bar{x} = 4.19$) มีบุคลากรจากภาครัฐ (โรงพยาบาล รพ.สต. อสม.) มาให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพเพื่อเป็นแนวทางในการดูแลสุขภาพ ($\bar{x} = 4.10$) การจ่ายเบี้ยยังชีพเกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 3.37$)

2) ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ต้องการให้บุคคลในครอบครัวดูแลช่วยเหลือแม้ว่าจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ($\bar{x} = 4.29$) คู่สมรส ญาติสนิทให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 4.13$) เมื่อมีเรื่องที่ไม่สบายใจบุตร หลานรับฟังท่านด้วยความเต็มใจและเห็นอกเห็นใจ ($\bar{x} = 4.11$) เมื่อมีความทุกข์ใจจะปรึกษาลูกหลานหรือเพื่อนสนิทเพื่อเป็นการระบายความทุกข์ใจ ($\bar{x} = 4.01$) ความพอใจในบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว เช่น การช่วยดูแลบ้าน การเลี้ยงดูบุตรหลาน ($\bar{x} = 3.86$)

3) ด้านการดูแลสุขภาพ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คู่สมรสหรือบุตรหลาน พาท่านไปตรวจสุขภาพประจำปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ($\bar{x} = 4.18$) ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันที่ถูกสุขอนามัยและได้สวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาด ($\bar{x} = 4.10$) ท่านพักผ่อนอย่างเพียงพอและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอทุกวัน เช่น การเดิน การวิ่ง ($\bar{x} = 3.93$) เมื่อท่านเจ็บป่วยลูกหลานพาท่านไปรับการรักษาตามสถานพยาบาล เช่น คลินิก โรงพยาบาล ($\bar{x} = 3.88$) และการได้เลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและย่อยง่าย เช่น ผัก ผลไม้ เนื้อปลา ไข่ไก่ ฯลฯ ($\bar{x} = 3.87$)

4) ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเต็มใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมในสังคม เช่น ชุมชน วัด ตามกำลังและความสามารถ ความเต็มใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมในสังคม เช่น ชุมชน วัด ตามกำลังและความสามารถ ($\bar{x} = 4.02$) การไปร่วมงานต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นเช่น งานปีใหม่ งานบุญประจำปี เป็นต้น ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อมีเวลาว่าง ทำกิจกรรมที่เพลิดเพลินทำเช่น การปลูกต้นไม้ การเลี้ยงปลาสวยงาม ($\bar{x} = 3.94$) การไปทำบุญตักบาตรและฟังเทศน์ในวันพระ และวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{x} = 3.91$) บุตรหลานพาไปเที่ยวพักผ่อนตามสถานที่ท่องเที่ยวในวันหยุด เช่น เทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ เป็นต้น ($\bar{x} = 3.90$)

5) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความต้องการอื่นๆ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น ที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ($\bar{x} = 4.20$) ต้องการการอำนวยความสะดวกในการเข้ารับการรักษาพยาบาลในหน่วยงานของรัฐ ($\bar{x} = 4.11$) สถานบริการทางการแพทย์ในชุมชนที่สามารถ รองรับผู้ป่วยสูงอายุได้เพียงพอ ($\bar{x} = 4.04$) ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สิทธิการคุ้มครอง การบริการทางการแพทย์ ($\bar{x} = 3.82$) มีกิจกรรมอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดยกลุ่มจิตอาสา ($\bar{x} = 3.75$)

3. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการ โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการ โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านความต้องการสนับสนุนอื่นๆ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวันตามลำดับ

ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะได้รับการบริการจากภาครัฐ ถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้การสนับสนุนทั้งโดยหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด หรือโดยจิตสำนึกของชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2545 : 121) ได้เสนอรายงานการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศ พ.ศ. 2545 ผลการศึกษาพบว่า รัฐบาลและเอกชนได้จัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานสงเคราะห์คนชรา บัตรสุขภาพ บัตรประจำตัวผู้สูงอายุ บริการเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุที่ยากจน การลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟ เป็นต้น สำหรับความต้องการช่วยเหลือจากรัฐบาลพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการมีบัตรประจำตัวผู้สูงอายุเพื่อใช้ในการรักษาพยาบาลฟรี รองลงมาต้องการเข้าร่วมโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ต้องการมีบัตรสุขภาพเพื่อลดหย่อนค่ารักษาพยาบาล ต้องการพักอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐ และ ต้องการพักอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราของเอกชน

จากผลการศึกษาเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า เรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ เรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุดคือต้องการให้ภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อมาดูแลผู้สูงอายุเช่นจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน เรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุดคือต้องการให้บุคคลในครอบครัวดูแลช่วยเหลือแม้ว่าจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ด้านการดูแลสุขภาพ เรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุดคือ คู่สมรสหรือบุตรหลานพาไปตรวจสุขภาพประจำปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุดคือความเต็มใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมในสังคม เช่น ชุมชน วัด ตามกำลังและความสามารถความเต็มใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมในสังคม เช่น ชุมชน วัด ตามกำลังและความสามารถ และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความต้องการอื่นๆ เรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุดคือ ความต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น ที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม

ในขณะที่เดียวกันเรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการน้อยที่สุดในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ เรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการน้อยที่สุดคือการจ่ายเบี้ยยังชีพเกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินสวัสดิการเบี้ยยังชีพและเห็นการดำเนินงานมีความเหมาะสมดีแล้ว ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน เรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการน้อยที่สุดคือ ความพอใจในบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว เช่น การช่วยดูแลบ้าน การเลี้ยงดูบุตรหลาน ด้านการดูแลสุขภาพเรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการน้อยที่สุดคือการได้เลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและย่อยง่าย ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการน้อยที่สุดคือ บุตรหลานพาไปเที่ยวพักผ่อนตามสถานที่ท่องเที่ยวในวันหยุด เช่น เทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ เป็นต้น และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความต้องการอื่นๆ เรื่องที่ผู้สูงอายุมีความต้องการน้อยที่สุดคือ มีกิจกรรมอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดย กลุ่มจิตอาสา

ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เนณัฐชา จีรพัฒน์พงษ์ (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุโดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ เห็นว่ามีการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาดโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และจากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน เห็นว่ามีการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด และโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

- 1) ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณเพื่อมาดูแลผู้สูงอายุ เช่น จัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ
- 2) ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน บุคคลในครอบครัวควรให้การดูแล ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด โดยให้ความสำคัญในทุกๆ เรื่อง
- 3) ด้านการดูแลสุขภาพ คู่สมรสหรือบุตรหลาน ควรพาไปตรวจสุขภาพประจำปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 4) ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมหรือให้โอกาสผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคม

5) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความต้องการอื่นๆ หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือด้านที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ในกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน

ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสนับสนุนด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุ
- 3) ควรศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. 2543. มิติใหม่การปกครองส่วนท้องถิ่น วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- ชวงส์ ฉายะบุตร. 2539. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาศาสตร์,
- _____ 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ทองอาน พาไทสง. 2549. ประมวลกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติงานของท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : วิ.เจ.พรินติ้ง.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2547. การปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ปราณี อินทวงศ์. 2550. ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. ปรินญา นิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุพจน์ ทราชแก้ว. 2545. การวัดผลการปฏิบัติงาน. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนกลยุทธ์และการบริหารงานมุ่งผลงาน. เชียงราย : สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- อุไร ภาควิชัย. 2552. ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลายาอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. ปรินญานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล ศึกษากรณี เทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
Public Services of Subdistrict Municipal : A Case Study of Jorhau Subdistrict, Muang District,
Nakornratchasima Province

เอกอำนาจ เรืองศรี¹
รัชดากร ทมินเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 16,511 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 391 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และด้านงานให้บริการ ตามลำดับ
2. ประชาชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริการสาธารณะ, เทศบาลตำบล, จังหวัดนครราชสีมา

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (อาจารย์ คร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

The purposes of this study are to study and compare public services of Jorhau subdistrict Municipal, Muang district, Nakomratchasima as classified by sex, and occupation of the population. The study population was 16,511 people. The sample size was determined by Taro Yamane method. The 391 people was selected to be study sample. The study instrument was questionnaires. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Scheffe' to test the difference between pair.

The results of the study revealed that:

1. The opinions of people toward public services of Jorhau subdistrict Municipal as classified by sex and occupation, both the overall and each aspect were at high level, including education and culture, public health and environment, public utility and public assistance, as well as general services respectively.
2. The opinions of people with different sex and occupation toward public services of Jorhau subdistrict Municipal, both the overall and each aspect were not difference

Keywords : Public Services, Subdistrict Municipal, Nakomratchasima

บทนำ

การจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งที่บัญญัติไว้เป็นกฎหมาย ดังเช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่น และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายในการบริหาร การจัดการสาธารณะในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ (มาตรา 283) และมีแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มมากขึ้น มีสาระสำคัญ คือ การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง และการจัดสรรสัดส่วนภาษีอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็กมีหน้าที่จัดบริการสาธารณะตามที่กฎหมายกำหนด

เทศบาลตำบลจ้อหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลจ้อหอ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 มีพื้นที่ติดต่อกับเทศบาลนครราชสีมา ซึ่งเป็นชุมชนใหญ่ ลักษณะชุมชนและการดำเนินชีวิตของประชาชนจึงมีลักษณะกึ่งชุมชนเมือง ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของเทศบาลตำบลจ้อหอคือเป็นทางผ่านไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้การคมนาคมสะดวก มีโรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานมาตั้งที่ทำการหรือสำนักงานในเขตเทศบาล ดังนั้นการบริการสาธารณะจึงภารกิจที่สำคัญของเทศบาลตำบลจ้อหอ จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจ้อหออำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจ้อหอต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำแนก

ตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านงานให้บริการ (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542, 2542 : 65)

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ เพศและอาชีพ
- 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านงานให้บริการ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษานี้ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 10 มกราคม-30 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 16,511 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 390.53 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 391 คน แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้าน โดยคำนวณตามสัดส่วนค่าร้อยละ และเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท์ (Likert)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา เสนอต่อนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สรุปผลการศึกษา

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 221 คน (ร้อยละ 56.53) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 170 คน (ร้อยละ 43.47) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอาชีพอิสระ ส่วนตัว ค้าขาย จำนวน 184 คน (ร้อยละ 47.06) รองลงมารับราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 113 คน (ร้อยละ 28.90) และประกอบอาชีพ จำนวน 94 คน (ร้อยละ 24.04)

2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =3.83) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม (\bar{x} =3.94) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (\bar{x} =3.84) ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ (\bar{x} =3.80) และด้านงานให้บริการ (\bar{x} =3.76) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} =3.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะ

และจุดเสียง ($\bar{x} = 3.97$) การขยายเขตบริการน้ำประปาให้ครอบคลุมและทั่วถึง ($\bar{x} = 3.91$) คุณภาพน้ำประปาไม่มีตะกอน ไม่มีกลิ่นหรือสิ่งเจือปนอื่นๆ ($\bar{x} = 3.87$) บริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.85$) มีการดูแลบำรุงรักษาสถานที่เล่นกีฬาและออกกำลังกาย ($\bar{x} = 3.82$) การดูแลบำรุงรักษาสายไฟ ไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสียง ($\bar{x} = 3.78$) การดูแลบำรุงรักษาถนน และทางระบายน้ำ และจัดให้มีสถานที่เล่นกีฬาและออกกำลังกาย ($\bar{x} = 3.75$) และจัดให้สัญญาณไฟและเครื่องหมายจราจร ($\bar{x} = 3.68$)

2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การป้องกันและกำจัดน้ำเสีย และมลพิษต่างๆ ($\bar{x} = 3.64$) การให้บริการแนะนำรักษา ดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ ผู้พิการและประชาชน ($\bar{x} = 3.64$) การให้บริการป้องกันและระงับโรคติดต่อ เช่น ไข้เลือดออก ไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น ($\bar{x} = 3.64$) การเก็บขยะ มูลฝอย และสิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันโรคต่างๆ ($\bar{x} = 3.64$) การกำกับ ควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร ($\bar{x} = 3.64$) โครงการรณรงค์หรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.64$) การให้ความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติด ($\bar{x} = 3.64$) ความเพียงพอของสวนสาธารณะหรือสวนสุขภาพ ($\bar{x} = 3.64$) การบริการเกี่ยวกับการดูแลสัตว์เลี้ยงและสัตว์เร่ร่อน ($\bar{x} = 3.64$) และการสนับสนุนและจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ($\bar{x} = 3.64$)

3) ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดการบริการสำหรับเด็ก เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x} = 4.10$) จัดให้มีกิจกรรมทางศาสนาในเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{x} = 4.08$) การสนับสนุนการศึกษานอกระบบ เช่น การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ($\bar{x} = 4.03$) การให้ทุนอาหารเสริมหรืออาหารกลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่ ($\bar{x} = 3.99$) มีกิจกรรมเพื่อทำนุบำรุงและสืบสานวัฒนธรรมไทย เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น ($\bar{x} = 3.97$) การส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{x} = 3.96$) การสนับสนุนหรือให้ทุนเพื่อจัดซื้อจัดหาวัสดุ สื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนในพื้นที่ ($\bar{x} = 3.94$) การสนับสนุนกิจกรรมหรือให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่ ($\bar{x} = 3.89$) การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.75$) และการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.75$)

4) ด้านงานให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องครบถ้วน ($\bar{x} = 3.85$) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและเอาใจใส่ต่อผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 3.85$) เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและเอาใจใส่ต่อผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 3.81$) อาคารสถานที่มีการแบ่งสัดส่วนอย่างเป็นระบบและมีป้ายบอกอย่างชัดเจน และมีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการ และการติดต่อไว้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.78$) มีป้ายบอกที่ตั้งของเทศบาลฯ อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.77$) เจ้าหน้าที่มีการสื่อสารและอธิบายขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจน และการจัดสถานที่ให้บริการสะอาดสวยงาม ($\bar{x} = 3.76$) เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใสในการให้บริการ ($\bar{x} = 3.75$) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวก เช่น ปากกา กาว กรรไกร ที่เขียนกระดาน เป็นต้น ($\bar{x} = 3.73$) และความเพียงพอและความสะดวกของสถานที่จอดรถ ($\bar{x} = 3.63$)

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล ศึกษากรณี เทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการ และด้านงานให้บริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี อินทวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการ ของเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยผู้ศึกษาจะได้นำ ประเด็นที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการบริการสาธารณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ เรื่องการติดตั้ง ไฟฟ้าส่องสว่างในที่สาธารณะและจุดเสี่ยง เรื่องเกี่ยวกับบริการน้ำประปา ได้แก่ การขยายเขตบริการน้ำประปาให้ ครอบคลุมและทั่วถึง คุณภาพน้ำประปาไม่มีตะกอน ไม่มีกลิ่นหรือสิ่งเจือปนอื่นๆ บริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและ สมบูรณ์เสมอมีการดูแล บำรุงรักษาสถานที่เล่นกีฬา และออกกำลังกาย การดูแล บำรุงรักษาสายไฟ ไฟฟ้าส่องสว่างในที่ สาธารณะและจุดเสี่ยง การดูแล บำรุงรักษาดถนน และทางระบายน้ำ และจัดให้มีสถานที่เล่นกีฬาและออกกำลังกาย และจัดให้มีสัญญาณไฟและเครื่องหมายจราจร สอดคล้องกับการศึกษาของ ชันยวัฒน์ รัตนศักดิ์ (2547 : บทคัดย่อ) ที่ ทำการศึกษาเรื่องการประเมินความคิดเห็นของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย และได้ เสนอเสนอผลการศึกษาว่า คิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปฏิบัติงานในการ จัดการ โครงสร้างพื้นฐานมาเป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นผลมาจากที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเชิงประมาทส่วนใหญ่ไป กับงานของโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น งานก่อสร้างซ่อมแซมเพื่อให้มีผลต่อการดำเนินงานอย่างมีรูปธรรมอันมี นัย ะยะที่ส่งผลต่อการเลือกตั้งในการบริหารในครั้งต่อไป และสอดคล้องกับการศึกษาของ อติศรา เกิดทอง (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิผลของการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ ผล การศึกษาพบว่า เทศบาลได้จัดการบริการสาธารณะได้อย่างสอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนโดย มีผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมทั้งในด้านของการบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีตามสภาพแวดล้อม ทั้ง ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ต้องให้ความสำคัญกับความต้องการพื้นฐานของประชาชน ซึ่งถือเป็นรากฐานในการพัฒนาชุมชนและสังคมในด้าน อื่น ๆ

2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมประชาชนมีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการบริการสาธารณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ การป้องกันและ กำจัดน้ำเสีย และมลพิษต่างๆ การให้บริการแนะนำรักษา ดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ ผู้พิการและประชาชน การ ให้บริการป้องกันและระงับโรคติดต่อ เช่น ไข้เลือดออก ไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น การเก็บขยะ มูลฝอยและ สิ่งปฏิกูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันโรคต่างๆ การกำกับ ควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โครงการรณรงค์หรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การให้ความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติด ความเพียงพอของสวนสาธารณะ หรือสวนสุขภาพ การบริการเกี่ยวกับการดูแลสัตว์เลี้ยงและสัตว์เร่ร่อน และการสนับสนุนและจัดบริการด้าน

สาธารณสุข เช่น การประสานกับสถานบริการด้านสาธารณสุข เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิฑูพิงศ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุไร ภาควิชัย (2552 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการให้บริการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลาตา อำเภอพุทธารมณฑล จังหวัดนครปฐม ที่พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาตา อำเภอพุทธารมณฑล จังหวัดนครปฐม มีระดับประสิทธิผลการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับสูงที่สุด

3) ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ประชาชนมีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลจ้อหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการบริการสาธารณสุขโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ การจัดบริการสำหรับเด็ก เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดให้มีกิจกรรมทางศาสนาในเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนา การสนับสนุนการศึกษานอกระบบ เช่น การศึกษานอกโรงเรียน (กสน.) การให้ทุนอาหารเสริมหรืออาหารกลางวันแก่โรงเรียนในพื้นที่ มีกิจกรรมเพื่อทำนุบำรุงและสืบสานวัฒนธรรมไทย เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น การส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมชุมชน การสนับสนุนหรือให้ทุนเพื่อจัดซื้อ จัดหาวัสดุ สื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนในพื้นที่ การสนับสนุนกิจกรรมหรือให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียนในพื้นที่ การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วัชร เสริฐสมใจ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลในการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลท่าข้าม ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมในระดับมาก

4) ด้านงานให้บริการ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลจ้อหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการบริการสาธารณสุขโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ การให้บริการด้านข้อมูล ข่าวสารอย่างถูกต้อง ครบถ้วน เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและเอาใจใส่ต่อผู้ใช้บริการ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและเอาใจใส่ต่อผู้ใช้บริการ อาคารสถานที่ที่มีการแบ่งสัดส่วนอย่างเป็นระบบและมีป้ายบอกอย่างชัดเจน และมีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการ และการติดต่อไว้อย่างชัดเจน มีป้ายบอกที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่มีการสื่อสารและอธิบายขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจน และการจัดสถานที่ให้บริการสะอาด สวยงาม เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใสในการให้บริการ การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวก เช่น ปากกา กาว กรรไกร ที่เย็บกระดาษ เป็นต้น และความพึงพอใจและความสะดวกของสถานที่จอดรถ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วัชร เสริฐสมใจ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลในการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลท่าข้าม ด้านงานให้บริการและบริการชุมชน โดยภาพรวมในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรจันทร์ มิตรมุสิก (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการให้บริการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนพึงพอใจมากต่อการให้บริการสาธารณสุขและการทำงานของพนักงานส่วนตำบล

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลจ้อหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณสุขของ

เทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่เดียวกันประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโดยภาพรวมการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากอยู่แล้ว แต่ประชาชนมีความต้องการให้เทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พัฒนาและปรับปรุงการบริการสาธารณะในด้านที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับรองลงมาให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) เทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ควรพัฒนางานด้านการบริการให้ดียิ่งขึ้น เช่น จัดบริเวณและสถานที่จอดรถให้สะดวก สบายและเพียงพอ การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวก เป็นต้น
- 2) เทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ควรพัฒนางานด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้ดียิ่งขึ้น โดยอาจทำการศึกษาหรือสำรวจความต้องการของประชาชนแล้วนำมาผลการศึกษามาจัดทำแผนและดำเนินงาน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง
- 3) เทศบาลตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ควรประสานความร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ในการบริการสาธารณะ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ในการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ควรศึกษาความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิตติพงศ์ ทิพย์อักษร. 2554. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์. 2547. การประเมินผลความคิดเห็นของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาส์น.
- _____. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. 2546. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปราณี อินทวงศ์. 2550. ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดีอำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พรจันทร์ มิตรมุสิก .2549. การให้บริการสาธารณะขององค์กรบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่อำเภอเวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บทความวิชาการ

บรรษัทภิบาล : การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน

ลัทธจิตร มีรักษ์¹

สุณิษญาณ์ จัตรีบูรานนทชัย²

ชลิตา กันหาสิลา³

บทนำ

บรรษัทภิบาล : การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน บทความนี้มาจากประสบการณ์ทำงานของผู้เขียนขณะปฏิบัติงานในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) และในฐานะบทบาทของนักลงทุนอิสระที่เป็นผู้ถือหุ้นในสัดส่วนมากน้อยต่างกันไปตามปัจจัยประกอบต่างๆ เป็นเหตุให้ผู้เขียนสงสัยอยู่เสมอว่า บริษัทในแต่ละแห่งนั้นจะมีนโยบายการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นทุกคนอย่างเท่าเทียมกันหรือไม่อย่างไร แม้ว่าจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลเรื่องดังกล่าว ได้ออกมาตรฐานการปฏิบัติและกำหนดบทลงโทษอย่างชัดเจนก็ตาม

สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน รัฐบาลพยายามส่งเสริมประชาชนให้เห็นประโยชน์และคุณค่าในการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่นการลงทุนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การประกันชีวิต การลงทุนในตลาดทุนและตลาดตราสารหนี้ เป็นต้น อีกทั้งยังกำหนดมาตรการลดหย่อนและสิทธิพิเศษทางภาษีเพื่อเป็นการจูงใจด้วย แน่นอนว่าการลงทุนต่างๆ มีเรื่องของผลประโยชน์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นหรือแม้แต่การทุจริตหรือการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ด.) ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลบริษัทที่จดทะเบียน ให้ดำเนินกิจการและปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา โปร่งใส ตรวจสอบได้และสิทธิในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลต่างๆมีความถูกต้องและปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance - CG) หรือปัจจุบันใช้คำว่า **บรรษัทภิบาล** ซึ่งหมายถึง การกำกับดูแลกิจการให้เจริญรุ่งเรืองอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเงื่อนไขของความถูกต้อง โปร่งใส การมีจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียในกิจการเป็นหลัก การกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2549 ตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการสร้างความรู้ความเข้าใจและการประชาสัมพันธ์การดำเนินการเกี่ยวกับบรรษัทภิบาลในประเทศไทย ได้ประกาศเผยแพร่ นั้น เป็นการนำข้อพึงปฏิบัติจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อ ที่ได้ประกาศใช้เมื่อเดือนมีนาคม 2545 มาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้เทียบเคียงกับหลักการกำกับดูแลกิจการของ The Organization for Economic Co-Operation and Development (OECD Principles of Corporate Governance ปี 2004) และข้อเสนอแนะของธนาคารโลกจากการเข้าร่วมโครงการ Corporate Governance - Reports on the Observance of Standards and Codes (CG-ROSC) โดยปรับให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียน

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

² นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

³ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ทะเบียนไทย มีอยู่ด้วยกัน 5 หมวด ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสและความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ดังนี้ (สถาบันไทยพัฒน์, 2553)

หมวดที่ 1 สิทธิของผู้ถือหุ้น ผู้ถือหุ้นมีสิทธิในความเป็นเจ้าของโดยควบคุมบริษัทผ่านการแต่งตั้งคณะกรรมการให้ทำหน้าที่แทนตนและมีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของบริษัท บริษัทจึงควรส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิของตน

หมวดที่ 2 การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน ผู้ถือหุ้นทุกราย ทั้งผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารและผู้ถือหุ้นที่ไม่เป็นผู้บริหาร รวมทั้งผู้ถือหุ้นต่างชาติ ควรได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันและเป็นธรรม ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยที่ถูกละเมิดสิทธิควรมีโอกาสได้รับการชดเชย

หมวดที่ 3 บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย ผู้มีส่วนได้เสียควรได้รับการดูแลจากบริษัทตามสิทธิที่มีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการควรพิจารณาให้มีกระบวนการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสียในการสร้างความมั่นคง ความมั่นคงทางการเงินและความยั่งยืนของกิจการ

หมวดที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส คณะกรรมการควรดูแลให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่มีข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียมกันและน่าเชื่อถือ

หมวดที่ 5 ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท คณะกรรมการมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ

ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมโดยมีเป้าหมายที่ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร คณะกรรมการ หรือพนักงาน (คือ ผู้มีส่วนได้เสียในกิจการ) เป็นตัวตั้ง กิจกรรมเหล่านี้เป็นเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร ซึ่งจัดอยู่ในหัวข้อการกำกับดูแลกิจการภายในให้มีความโปร่งใส สามารถให้สังคมภายนอกตรวจสอบได้ บริษัทภิบาล จึงถือเป็นโครงสร้างและกระบวนการภายในกิจการ ที่ต้องจัดให้มีขึ้นสำหรับการกำหนดทิศทางและสอดส่องดูแลผลการปฏิบัติงานของกิจการ ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อกิจการ พร้อมกันกับความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมการเติบโตของกิจการอย่างมั่นคงและเป็นกลไกการดำเนินงานในกิจการที่เชื่อมโยงสู่กระบวนการภายนอก ที่จัดให้มีขึ้นภายใต้จุดมุ่งหมายที่ต้องการสร้างประโยชน์แก่กิจการและส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การสงเคราะห์ช่วยเหลือส่วนรวมตามกำลังและความสามารถของกิจการ อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนของกิจการในระยะยาว ดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนเคยเป็นผู้ปฏิบัติงานในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเป็นนักลงทุนในหุ้นของบริษัทจดทะเบียนต่างๆ หรือเรียกอย่างตรงไปตรงมาว่า ผู้ถือหุ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นจากบริษัทจดทะเบียน (ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน, 2555)

ผู้เขียนขอกล่าวถึงหลักการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกันนั้น ควรจะมีหลักปฏิบัติที่พอจะสรุปได้ชัดเจนว่า ผู้ถือหุ้นมีสิทธิในความเป็นเจ้าของโดยควบคุมบริษัทผ่านการแต่งตั้งคณะกรรมการให้ทำหน้าที่แทนตนและมีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของบริษัท บริษัทจึงควรส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิของตน สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถือหุ้น ได้แก่ การซื้อขายหรือโอนหุ้น การมีส่วนร่วมในกำไรของกิจการ การได้รับข่าวสาร ข้อมูลของ

กิจการอย่างเพียงพอ การเข้าร่วมประชุมเพื่อใช้สิทธิออกเสียงในที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการ แต่งตั้งผู้สอบบัญชี และเรื่องที่มีผลกระทบต่อบริษัท เช่น การจัดสรรเงินปันผล การกำหนดหรือการแก้ไขข้อบังคับ และหนังสือบริคณห์สนธิ การลดทุนหรือเพิ่มทุน และการอนุมัติรายการพิเศษ เป็นต้น

ผู้ถือหุ้นควรได้รับทราบกฎเกณฑ์และวิธีการในการเข้าร่วมประชุม และข้อมูลที่เพียงพอต่อการพิจารณาในแต่ละวาระ ก่อนการประชุมตามเวลาอันควร มีโอกาสซักถามกรรมการทั้งในที่ประชุมและส่งคำถามล่วงหน้า มีโอกาสเสนอวาระการประชุม และมีสิทธิมอบฉันทะให้ผู้อื่นเข้าร่วมประชุม ถ้ากรณีที่ที่สุดคือคณะกรรมการบริษัทต้องตระหนักและให้ความสำคัญถึงสิทธิของผู้ถือหุ้น ไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการละเมิดหรือลดทอนสิทธิของผู้ถือหุ้น

จากประสบการณ์การทำงานในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นจะเท่าเทียมกันจริงได้หรือไม่ เพราะข้อมูลภายในบางอย่างของบริษัทก็ไม่สามารถเปิดเผยต่อผู้ถือหุ้นภายนอกได้ทั้งหมด ด้วยเกรงว่าอาจจะมีผลกระทบต่อการลงทุนจากผู้ถือหุ้นและภาพลักษณ์ของบริษัท การสรุปตัวเลขผลประกอบการของบริษัทในรายงานประจำปี ก็ไม่อาจจะเป็นตัวชี้วัดได้ว่าผู้ถือหุ้นจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน หรือบางทีคณะกรรมการบริหารของบริษัทก็ไม่สามารถตอบคำถามหรือไม่ต้องการให้ผู้ถือหุ้นซักถามถึงข้อมูลภายในที่แท้จริงของบริษัทได้ทั้งหมด การลงทุนในตลาดหุ้น มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงของราคาหุ้นในทุกขณะ ผลประโยชน์และการมีส่วนได้ส่วนเสียในสถานะที่เรียกว่ามีความเสี่ยงนั้น ผู้ถือหุ้นย่อมต้องตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในทางบวกหรือทางลบในรูปแบบตัวเงินหรือเงินปันผลจากผลประกอบการของบริษัท แม้ว่าหลักการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นนั้น จะมีแนวปฏิบัติที่ดีเพียงใดก็ตาม ที่ผู้เขียนขอยกตัวอย่าง ดังนี้ (ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน, 2555)

การประชุมผู้ถือหุ้น

คณะกรรมการบริษัทควรเปิดเผยนโยบายในการสนับสนุน หรือส่งเสริมผู้ถือหุ้นทุกกลุ่ม รวมถึงผู้ถือหุ้นประเภทสถาบันให้เข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้น

คณะกรรมการบริษัทควรดูแลให้บริษัทมีการให้ข้อมูล วัน เวลา สถานที่ และวาระการประชุมโดยมีคำชี้แจงและเหตุผลประกอบในแต่ละวาระหรือประกอบมติที่ขอตามทีระบุไว้ในหนังสือเชิญประชุมสามัญและวิสามัญผู้ถือหุ้น หรือในเอกสารแนบวาระการประชุมควรละเว้นการกระทำใดๆ ที่เป็นการจำกัดโอกาสของผู้ถือหุ้นในการศึกษาสารสนเทศของบริษัท

คณะกรรมการบริษัทควรอำนวยความสะดวกให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิในการเข้าร่วมประชุมและออกเสียงอย่างเต็มที่ และควรละเว้นการกระทำใดๆ ที่เป็นการจำกัดโอกาสการเข้าประชุมของผู้ถือหุ้น เช่น การเข้าประชุมเพื่อออกเสียงลงมติไม่ควรมีวิธีการที่ยุ้งยากหรือมีค่าใช้จ่ายมากเกินไป สถานที่จัดประชุมผู้ถือหุ้นสะดวกต่อการเดินทาง เป็นต้น

คณะกรรมการบริษัทควรเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นส่งคำถามล่วงหน้าก่อนวันประชุม โดยกำหนดหลักเกณฑ์การส่งคำถามล่วงหน้าให้ชัดเจน และแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบพร้อมกับการนำส่งหนังสือเชิญประชุมผู้ถือหุ้น นอกจากนี้ บริษัทควรเผยแพร่หลักเกณฑ์การส่งคำถามล่วงหน้าดังกล่าวไว้บน website ของบริษัทด้วย

คณะกรรมการบริษัทควรสนับสนุนให้ผู้ถือหุ้นใช้หนังสือมอบฉันทะในรูปแบบที่ผู้ถือหุ้นสามารถกำหนดทิศทางการลงคะแนนเสียงได้ และควรเสนอชื่อกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 คนเป็นทางเลือกในการมอบฉันทะของผู้ถือหุ้น

การดำเนินการในวันประชุมผู้ถือหุ้น

คณะกรรมการบริษัทควรส่งเสริมให้บริษัทนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประชุมผู้ถือหุ้น ทั้งการลงทะเบียนผู้ถือหุ้น การนับคะแนนและแสดงผล เพื่อให้การดำเนินการประชุมสามารถกระทำได้รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ

กรรมการบริษัททุกคนควรเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้น โดยผู้ถือหุ้นสามารถซักถามประธานคณะกรรมการชด้อย่อยต่างๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้

ในการประชุมผู้ถือหุ้นควรจัดให้มีการลงมติเป็นแต่ละรายการในกรณีที่ว่าวาระนั้นมีหลายรายการ เช่น วาระการแต่งตั้งกรรมการ

คณะกรรมการบริษัทควรส่งเสริมให้บริษัทจัดให้มีบุคคลที่เป็นอิสระเป็นผู้ตรวจนับหรือตรวจสอบคะแนนเสียงในการประชุมสามัญและวิสามัญผู้ถือหุ้น และเปิดเผยให้ที่ประชุมทราบพร้อมบันทึกไว้ในรายงานการประชุม

คณะกรรมการบริษัทควรสนับสนุนให้มีการใช้บัตรลงคะแนนเสียงในวาระที่สำคัญ เช่น การทำรายการเกี่ยวโยง การทำรายการได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งสินทรัพย์ เป็นต้น เพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ในกรณีมีข้อโต้แย้งในภายหลัง

ประธานในที่ประชุมควรจัดสรรเวลาให้เหมาะสมและส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นมีโอกาสในการแสดงความเห็นและตั้งคำถามต่อที่ประชุมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบริษัทได้

การจัดทำรายงานการประชุม และการเปิดเผยผลการประชุมผู้ถือหุ้น

รายงานการประชุมผู้ถือหุ้นควรบันทึกการชี้แจงขั้นตอนการลงคะแนน และวิธีการแสดงผลคะแนนให้ที่ประชุมทราบก่อนดำเนินการประชุม รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นตั้งประเด็น หรือซักถาม นอกจากนี้ ควรบันทึกคำถามคำตอบ และผลการลงคะแนนในแต่ละวาระว่ามีผู้ถือหุ้นเห็นด้วย คัดค้าน และงดออกเสียงเป็นอย่างไร รวมถึงควรบันทึกรายชื่อกรรมการผู้เข้าร่วมประชุมและกรรมการที่ลาประชุมด้วยและบริษัทควรเปิดเผยให้สาธารณชนทราบถึงผลการลงคะแนนของแต่ละวาระในการประชุมสามัญและวิสามัญผู้ถือหุ้นในวันทำการถัดไปบน website ของบริษัท

ถึงแม้ว่าแต่ละบริษัทจะมีหลักการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นชัดเจนอย่างไร แต่เราก็จะได้เห็นและได้รับทราบข่าวการไม่ปฏิบัติตามหลักบรรษัทภิบาลเรื่องนี้เสมอ เช่น กรณีผู้บริหารบริษัทมหาชนระดับข้ามชาติ ใช้อำนาจหน้าที่ในทางบริหารนำข้อมูลภายในเอื้อผลประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง หรือการดำเนินการต่างๆ ให้มีผลประโยชน์ต่ออัตราต่อหน่วยการลงทุนของบริษัท (ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน, 2555) ในรูปแบบต่างๆ เช่น

การใช้ข้อมูลภายใน (Insider Trading) ซึ่งได้แก่ การที่บุคคลใดอาศัยตำแหน่งหน้าที่ หรืออยู่ในฐานะที่มีสามารถล่วงรู้ข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญของบริษัท อันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ และเข้ามาทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์โดยอาศัยข้อเท็จจริงดังกล่าว ก่อนที่ข้อเท็จจริงดังกล่าวจะถูกเปิดเผยต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งถือเป็นการเอาเปรียบบุคคลอื่นและเป็นการซื้อขายที่ไม่เป็นธรรม

การสร้างราคาหลักทรัพย์ หรือการปั่นหุ้น (Market Manipulation) ซึ่งได้แก่ การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีการซื้อขายในลักษณะจงใจหรือเจตนาบิดเบือนราคาและปริมาณการซื้อขายของหลักทรัพย์ให้ผิดไปจากสภาพปกติ โดยมีเจตนาหลอกลวงให้ผู้อื่นสำคัญผิดเกี่ยวกับราคาและปริมาณการซื้อขายของหลักทรัพย์นั้นๆ และหวังผลประโยชน์จากการลงมือซื้อขายนั้น เช่นการผลักดันราคา โดยการพยายามทำให้ราคาหลักทรัพย์ปรับตัวสูงขึ้น เพื่อหวังประโยชน์ที่จะขายหลักทรัพย์ได้ในราคาสูง หรือการพุงราคา เพื่อรักษาระดับราคาหุ้นไม่ให้สูงหรือต่ำกว่าราคาที่จะเป็น หรือการกดราคา โดยการทำให้ราคาหลักทรัพย์ต่ำกว่าที่จะเป็น เพื่อหวังประโยชน์จากการที่จะเข้าไปซื้อในราคาต่ำ หรือการซื้อขายหลักทรัพย์ในลักษณะจับคู่กันเอง ซึ่งในที่สุดบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากการซื้อขายนั้นเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเดียวกัน ไม่มีการเปลี่ยนมือกันจริง เพื่อลงให้บุคคลอื่นหลงผิดในราคาหรือปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นต้น

การปล่อยข่าวลือหรือกล่าวข้อความอันเป็นเท็จ (Misstatement) ซึ่งได้แก่ การบอกกล่าว การแพร่ข่าว หรือข้อความอันเป็นเท็จ รวมถึงข้อความใดๆ โดยเจตนาให้ผู้อื่นสำคัญผิดในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบริษัทจดทะเบียน หรือเข้าใจว่าหลักทรัพย์ใดจะมีราคาสูงขึ้นหรือลดลง

กรณีศึกษาที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้ผู้เขียนขอยกตัวอย่างการกระทำดังกล่าวที่มีการเผยแพร่ทางสื่อต่างๆ และเป็นที่น่าสนใจของประชาชน มาประกอบในบทความนี้ คือ (พิเศษ, 2559) เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2558 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้ตรวจสอบพบบุคคลซึ่งเป็นผู้บริหารของบริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) ได้ซื้อหุ้น MAKRO โดยพบการซื้อขายหุ้นในบัญชีบุคคลดังกล่าวหรือผู้สนับสนุนระหว่างวันที่ 10-22 เมษายน 2556 ซึ่งเป็นช่วงที่บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) เจริญรุ่งเรืองจะซื้อหุ้น MAKRO ที่บริษัท เอสเอชวี เนเธอร์แลนด์ บี.วี. (SHV) ถืออยู่ ทั้งทางตรงและทางอ้อมจำนวน 154,429,500 หุ้น หรือเท่ากับร้อยละ 64.35 ของจำนวนหุ้นสามัญที่ออกและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของ MAKRO ที่ราคาหุ้นละ 787 บาท ซึ่งเป็นราคาที่สูงกว่าราคาตลาดในขณะนั้นอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นเหตุให้ CPALL ต้องทำข้อเสนอซื้อหุ้น MAKRO ส่วนที่เหลือทั้งหมดเป็นการทั่วไป (Tender Offer) ที่ราคาเดียวกัน

ผู้บริหรดังกล่าวได้อาศัยข้อมูลภายในซึ่งบางรายล่วงรู้จากการร่วมในคณะผู้บริหารของ CPALL ที่เข้าร่วมเจรจากับผู้ขายในธุรกรรมดังกล่าว และบางรายล่วงรู้เนื่องจากการเป็นกรรมการและผู้บริหารของ CPALL ได้ทำการซื้อหุ้น MAKRO โดยอาศัยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหุ้น MAKRO ที่ยังไม่ได้เปิดเผยต่อประชาชน การกระทำของผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลวงในเข้าข่ายเป็นความผิดตามมาตรา 241 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ผู้บริหารทั้งหมดยินยอมเข้ารับการเปรียบเทียบ คณะกรรมการเปรียบเทียบจึงได้เปรียบเทียบปรับเป็นเงิน 30 กว่าล้านบาท คดีนี้ไม่ใช่คดีแรกของความผิดตามมาตรา 241 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 หรือ Insider Trading มีผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเคยโดนกันมาแล้วหลายราย แต่คดีนี้เป็นที่ฮือฮาไม่น้อยเพราะเงินค่าปรับสูง และผู้บริหารที่โดนปรับเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง คดี Insider Trading ในระยะหลังๆ นี้ที่เกี่ยวกับการควบหรือซื้อกิจการ (Merger & Acquisition) ก็มีปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ เช่น

ในฮ่องกงปี 2009 อดีตกรรมการผู้จัดการของ Morgan Stanley Asia Ltd ก็ถูกศาลลงโทษจำคุก 7 ปีฐาน Insider Trading หุ้นบริษัท CITIC Resources Holdings ในระหว่างการทำ Merger & Acquisition บริษัทในปี 2007

ในอังกฤษ ปี 2012 มีคดี Insider Trading ข้ามประเทศ เมื่อ Arnold McClellan ซึ่งเป็นหุ้นส่วนของบริษัทบัญชีใหญ่แห่งหนึ่งในสหรัฐฯ ที่เกี่ยวข้องกับการ Merger & Acquisition ของหลายบริษัท และได้เปิดเผยข้อมูลแก่ภริยา ซึ่งทางฝ่ายภริยานำข้อมูลภายในนี้ไปแจ้งกับเครือข่าย ซึ่งอยู่ในอังกฤษ เพื่อทำ Insider Trading โดยการไปซื้อหุ้นต่างๆ ระหว่างตุลาคม 2006 ถึงกุมภาพันธ์ 2008 คดีนี้ศาลอังกฤษตัดสินให้จำคุก คนละ 10 เดือน

ในปี 2013 ที่สหรัฐอเมริกา ก็มีคดีเกิดขึ้นอีก เป็นเรื่องการควบกิจการของบริษัท Bluegreen Corporation กับบริษัท BFC Financial Corporation ทั้งสองบริษัทได้เริ่มเจรจาที่ควบกันราวเดือนสิงหาคม 2011 โดยทั้งสองบริษัทมีผู้บริหารระดับสูงร่วมกันอยู่คนหนึ่ง ผู้บริหารคนนี้ก็คือนาย Begelman เป็นเพื่อนกันมายาวนานเกือบ 20 ปี และทั้งคู่เป็นสมาชิกของชมรมหนึ่งใน the World Presidents' Organization-WPO มีการพบปะกันโดยทานอาหารหรือสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและคำแนะนำในการทำธุรกิจ และในเดือนพฤศจิกายน 2011 ซึ่งมีการสัมมนาประจำปีของ WPO นาย Begelman ก็ได้รับข่าวจากผู้บริหารคนนั้นว่า BFC Financial Corporation มีแผนที่จะควบกับ Bluegreen Corporation นาย Begelman ก็เลยไปซื้อหุ้นของ Bluegreen Corporation และขายไปเมื่อมีการประกาศแผนการควบรวมแล้วทำกำไรไป 14,949 ดอลลาร์ ทาง SEC ก็เลยมาเอาเรื่อง และนาย Begelman ขอมรรับผิดเสียค่าปรับไป และล่าสุดเมื่อเดือนต้นปี 2015 นี้เอง SEC ก็ได้กล่าวหานาย Charles L. Hill Jr. ในคดีบริษัท Radiant Systems โดยนาย Hill ได้ซื้อหุ้นก่อนการควบรวมของบริษัท Radiant Systems จะประกาศด้วยนาย Hill ได้รู้ข้อมูลที่ยังมิได้ประกาศต่อสาธารณะจากเพื่อนซึ่งรู้มาจากผู้บริหารของ Radiant Systems นาย Hill ไม่เคยซื้อหุ้นมาก่อนเลยเป็นเวลาตลอด 4 ปี ก่อนจะมาซื้อหุ้นของ Radiant Systems ก่อนประกาศข่าวเป็นเงิน 2.2 ล้านดอลลาร์ และหลังจากข่าวการควบรวมได้ประกาศแล้ว นาย Hill ก็ขายทำกำไรไปประมาณ 744,000 ดอลลาร์

สังเกตได้ว่า ในคดี Insider Trading ในต่างประเทศในระยะหลังๆ นี้ ส่วนใหญ่จะเป็นคดีที่ผู้บริหารบอกข้อมูลแก่คนภายนอก และคนภายนอกนั้นไปหาประโยชน์จากข้อมูลนั้น คดีที่ผู้บริหารเป็นผู้ทำเองมีคณ้อยลง อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารมีหน้าที่ตามกฎหมายต้องเปิดเผยมากขึ้น และรู้ถึงโทษและผลร้ายที่จะเกิดขึ้นหากถูกทางการดำเนินคดี Insider Trading เป็นอย่างดี จึงทำให้คดี Insider Trading ที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้บริหารของบริษัทจึงมีจำนวนลดน้อยลง ในประเทศไทยก็มีกฎหมายกำหนดว่าการใช้ข้อมูลวงในหาประโยชน์จากหุ้นก็เป็นความผิด โดยมีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 241 ว่า

ในการซื้อหรือขายซึ่งหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หรือหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ห้ามมิให้บุคคลใดทำการซื้อหรือขายหรือเสนอซื้อหรือเสนอขายหรือชักชวนให้บุคคลอื่นซื้อหรือขายหรือเสนอซื้อหรือเสนอขายซึ่งหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบต่อบุคคลภายนอก โดยอาศัยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ที่ยังมิได้เปิดเผยต่อประชาชนและตนได้ล่วงรู้มาในตำแหน่งหรือฐานะเช่นนั้น และไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะกระทำเพื่อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น หรือนำข้อเท็จจริงเช่นนั้นออกเปิดเผยเพื่อให้ผู้อื่นกระทำได้กล่าวโดยตนได้รับประโยชน์ตอบแทน เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ บุคคลตามวรรคหนึ่งให้รวมถึง

(1) กรรมการ ผู้จัดการ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานหรือผู้สอบบัญชีของบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือบริษัทที่มีหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

(2) ผู้ถือหลักทรัพย์ของบริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือบริษัทที่มีหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ที่ถือหลักทรัพย์ตามมูลค่าที่ตราไว้เกินร้อยละห้าของทุนจดทะเบียน ในกรณีนี้ให้คำนวณมูลค่าหลักทรัพย์ของผู้ถือหลักทรัพย์โดยนับหลักทรัพย์ของกลุ่มสมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถือหลักทรัพย์ดังกล่าวรวมเป็นหลักทรัพย์ของผู้ถือหลักทรัพย์ด้วย

(3) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ หรือกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานของตลาดหลักทรัพย์ หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งอยู่ในตำแหน่งหรือฐานะที่สามารถล่วงรู้ข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์อันได้จากการปฏิบัติหน้าที่

(4) ผู้ใดซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ และหรือการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์”

ในบ้านเรายังไม่เคยมีคดี Insider Trading ขึ้นสู่ศาลฎีกา มีแต่คดีที่ ก.ล.ต. ไปตรวจพบเจอและผู้กระทำความผิดยอมรับผิดและเสียค่าปรับ ทำให้คดีเป็นอันเลิกกันจบไปในชั้นของ ก.ล.ต. เสียก่อน แต่คดีเกือบทั้งหมดเป็นคดีที่ผู้บริหารของบริษัทเป็นผู้กระทำความผิด

เรื่อง Insider Trading นี้ นอกจากจะมีตัวบทกฎหมายในการห้ามปรามและมีบทลงโทษในกรณีที่ว่าฝ่าฝืนแล้ว ก็ยังมีมาตรการที่เป็นการส่งเสริมให้บริษัทและผู้บริหารมีความประพฤติดีอีกด้วย ซึ่งมาตรการนี้เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า Corporate Governance มีชื่อเรียกภาษาไทยในนามของ “บรรษัทภิบาล” ดังที่ผู้เขียนกล่าวถึงมาข้างต้นของบทความนี้

ในประเทศไทย บรรษัทภิบาลเป็นในรูปของข้อพึงปฏิบัติแบบเดียวกับอังกฤษ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีบรรษัทภิบาลใช้อย่างในต่างประเทศตั้งแต่ปี 2545 เปลี่ยนแปลงมาหลายฉบับตามกาลสมัย ฉบับล่าสุดก็เป็นฉบับปี 2555 มีชื่อเรียกว่า “หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2555”

ในหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เรื่อง “การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน” ในแนวปฏิบัติที่ดีข้อ 3 กำหนดว่า

“คณะกรรมการควรกำหนดแนวทางในการเก็บรักษาและป้องกันการรั่วไหลข้อมูลภายในเป็นลายลักษณ์อักษร และแจ้งแนวทางดังกล่าวให้ทุกคนในองค์กรถือปฏิบัติ และควรกำหนดให้กรรมการทุกคนและผู้บริหารที่มีหน้าที่รายงานการถือครองหลักทรัพย์ตามกฎหมายจัดส่งรายงานดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการเป็นประจำ รวมทั้งให้มีการเปิดเผยในรายงานประจำปี”

ในบริษัทจดทะเบียนต่างๆ ก็จะนำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนไปกำหนดไว้ต่างๆ กัน ยกตัวอย่างเช่น “นโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี” ของบริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) ในเรื่อง “การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกันอย่างเป็นธรรม” ข้อ (3) กำหนดว่า

“คณะกรรมการบริษัทได้กำหนดมาตรการป้องกันการรั่วไหลข้อมูลภายใน (inside information) ในทางมิชอบ โดยการนำข้อมูลไปเปิดเผยกับบุคคลอื่น”

ส่วนของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) มีกำหนดไว้ในรายงานประจำปี ปี 2557 ในเรื่องการกำกับดูแลกิจการ ข้อ 5. “การดูแลเรื่องการรั่วไหลข้อมูลภายใน” กล่าวไว้ว่า

“การดูแลเรื่องการใช้ข้อมูลภายใน บริษัทให้ความสำคัญเรื่องการใช้ข้อมูลภายในของบริษัทเพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยได้กำหนดไว้ในคู่มือจริยธรรมธุรกิจและข้อพึงปฏิบัติในการทำงานของบริษัท มิให้มีการนำข้อมูลจำเพาะซึ่งเป็นข้อมูลภายในของบริษัทไปใช้เพื่อการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของบริษัท หรือส่งข้อมูลดังกล่าวให้แก่ผู้อื่นเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัท โดยได้กำหนดเป็นนโยบายและใช้เป็นมาตรการป้องกันการใช้อ้างอิงข้อมูลภายในโดยมิชอบ (Insider Trading) ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหมายถึง กรรมการของบริษัท ผู้บริหารของบริษัท และพนักงาน ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล รวมถึงคู่สมรสและบุตรหรือบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ดังนี้

ห้ามมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของบริษัทในช่วง 1 เดือนก่อนเผยแพร่งบการเงินออกสู่บุคคลภายนอก โดยหน่วยงานเลขานุการบริษัทจะส่งข้อความไปรษณีย์ทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) แจ้งเตือนแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวให้งดซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทล่วงหน้าเป็นเวลา 1 สัปดาห์ก่อนถึงเวลาห้ามซื้อขายทุกครั้ง และทุกครั้ง เมื่อมีการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัท กรรมการและผู้บริหารต้องจัดทำแบบรายงานการเปลี่ยนแปลงการถือหลักทรัพย์ (แบบ 59-2) และแจ้งต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ภายใน 3 วันทำการเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เปิดเผยแพร่การถือครองหลักทรัพย์ดังกล่าวให้ประชาชนทั่วไปทราบผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ห้ามมิให้มีการใช้ข้อมูลภายในที่ยังมิได้เปิดเผยต่อสาธารณชนหรือตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือผู้เกี่ยวข้องในทางมิชอบซึ่งเป็นการเอาเปรียบผู้ถือหุ้นรายอื่น

กำหนดให้มีการรายงานการถือครองหลักทรัพย์ของบริษัทโดยกรรมการและผู้บริหารของบริษัท คู่สมรส และของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการและผู้บริหาร ต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัททุกสิ้นปี

การที่บริษัทมีกำหนดหลักบรรษัทภิบาลไว้เช่นนี้ก็ดูเป็นหลักการที่สวยหรู แต่ตัวผู้บริหารจะปฏิบัติตามหรือไม่ก็คงเป็นอีกเรื่องหนึ่ง กรณีของหุ้น MAKRO นั้นล่าสุดสมาคมบริษัทจัดการลงทุนเตรียมขอเข้าพบทีมบริหารของ CPALL โดยสมาคมได้ส่งหนังสือไปถึงบริษัทและคณะกรรมการบริษัท ซีพี ออลล์ (CPALL) เพื่อขอคำชี้แจงในกรณีที่ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทใช้ข้อมูลภายในซื้อหุ้นบริษัท สยามแม็คโคร โดยหนังสือได้ยื่นไปแล้ว แต่จะให้เวลาคณะกรรมการของ CPALL ถึงสิ้นเดือนมกราคม ปี 2559

ก็นับเป็นสภาพบังคับอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากกฎหมายที่มีอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี เพราะมีเจตนา การมีข้อพึงปฏิบัติก็จะมีประโยชน์อันใด เนื่องจากไม่มีการบังคับใช้ให้มีผล แต่กรรมการบริษัทที่การกระทำความผิดฐาน Insider Trading ที่ถูก สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลงโทษในปี 2558 มี 4 คดี (ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2558) ปี 2557 จำนวน 13 คดี ปี 2556 จำนวน 10 คดี ถ้ามีการบังคับใช้สภาพบังคับเช่นนี้ก็จะต้องคิดต่อไปด้วยว่า ผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนอื่นๆ ที่เคยกระทำความผิดฐาน Insider Trading และถูกสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ลงโทษมาแล้วเช่นกันนี้จะถูกสภาพบังคับอย่างเดียวกันหรือไม่ เช่น ให้ลาออก ก็ต้องออกหมดทุกบริษัท ไม่ใช่บางบริษัทให้ลาออก แต่บางบริษัทไม่ต้องลา ถ้าไม่เหมือนกันเช่นนี้ก็ต้องอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดหรือมีจะมีหลักเกณฑ์ต่างกันอย่างไร เหล่านี้ เป็นข้อที่สมาคมบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนและผู้อื่นที่เรียกร้องในเรื่องนี้ฟังต้องระวัง

ล่าสุด เลขาธิการคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เปิดเผยว่าสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เตรียมทบทวนบทลงโทษกรณีผู้บริหารจดทะเบียนมีการกระทำความผิดให้เข้มข้นมากขึ้น หลังจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเห็นชอบให้มีการปรับปรุงบทลงโทษผู้บริหารบริษัทจดทะเบียน ในกรณีที่ผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนยินยอมถูกเปรียบเทียบปรับ จากปัจจุบันหากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกลำดับผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนจะถูกเปรียบเทียบปรับ แต่จะไม่ถูกห้ามหรือถอดถอนจากการเป็นผู้บริหารในบริษัทจดทะเบียนนั้นๆ โดยการทบทวนบทลงโทษใหม่นี้อาจจะปรับปรุงให้มีลักษณะใกล้เคียง หรือเช่นเดียวกับบทลงโทษการกระทำความผิดของผู้บริหารสถาบันการเงิน ที่หากผู้บริหารสถาบันการเงินยินยอมถูกเปรียบเทียบปรับ จะถูกถอดถอนจากการเป็นผู้บริหารสถาบันการเงิน ซึ่งบทลงโทษที่มีการทบทวนของผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ความผิดฐาน Insider Trading จะมีบทกฎหมายที่กำหนดคุกคามที่เข้มข้นทุกวัน ก็ต้องรอดูกันต่อไปว่า ผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนจะทำความผิดฐานนี้เพิ่มขึ้นหรือลดลง

หน้าที่ของผู้ถือหุ้น

ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า นอกจากที่จะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว ตัวผู้ถือหุ้นเองก็ควรที่จะศึกษาและทำความเข้าใจ ในสิทธิและหน้าที่ของตน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้องเพื่อลดปัญหาหรือป้องกันไม่ให้เกิดข้อพิพาทหรือกรณีศึกษาที่ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างมาข้างต้น ซึ่งพอที่สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2560)

ผู้ถือหุ้น กลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญ เปรียบเสมือนเป็นเจ้าของบริษัทหรือเจ้าของเงินลงทุนในกิจการ และถือเป็นผู้ที่มีบทบาทควบคุมบริษัทในทางอ้อมโดยเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเข้าไปเป็นตัวแทนของตนในการกำกับดูแลการดำเนินงานของกิจการเพื่อประโยชน์สูงสุด ปัจจุบัน พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 กำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ ให้แก่ผู้ถือหุ้น เช่น สิทธิการซื้อขายหุ้นอย่างอิสระ สิทธิที่จะได้รับข้อมูลของบริษัทอย่างครบถ้วนถูกต้อง สิทธิในการได้รับเงินปันผล สิทธิในการออกเสียง สิทธิในการมอบฉันทะ สิทธิการประชุมผู้ถือหุ้น สิทธิในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ ที่อาจมีผลกระทบต่อบริษัท เช่น การเพิ่มทุน การซื้อขายโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นต้น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้เพิ่มข้อกำหนดในเรื่องบทบาทของผู้ถือหุ้นและมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้น เช่น สิทธิในการเสนอวาระก่อนการประชุมผู้ถือหุ้น เป็นต้น เพื่อให้ผู้ถือหุ้นปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ถือหุ้น/ผู้ลงทุนควรศึกษาข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนที่สนใจ คู่มือและแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับผู้ถือหุ้น รวมทั้ง ผลการประเมินต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของบริษัทจดทะเบียนที่ลงทุนหรือจะลงทุน

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกล่าวถึง ผู้ถือหุ้นที่มาจากหน่วยงานที่เป็นนิติบุคคล หรือภาคเอกชนที่เรียกว่า ผู้ลงทุนสถาบันซึ่งเป็นกลุ่มนักลงทุนที่สำคัญในตลาดทุน เนื่องจากมีสัดส่วนเงินลงทุนเป็นจำนวนมากซึ่งสามารถช่วยส่งเสริม และผลักดันการยกระดับกำกับดูแลกิจการในตลาดทุนได้ด้วยการเลือกลงทุนในบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการ มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม มีนโยบายต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ด้วย

ผู้ลงทุนสถาบัน ได้แก่ สมาคมบริษัทจัดการลงทุน สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย สมาคมประกันชีวิตไทย กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และสำนักงานประกันสังคม ได้ร่วมกันลงนามประกาศเจตนารมณ์ กำหนดแนวทางการลงทุนที่ดี และกำหนดแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน เช่น แนวทางการออกเสียงในการประชุมผู้ถือหุ้น (Proxy Voting Guidelines) เพื่อให้ทุกกลุ่มถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน บริษัทจดทะเบียนจึงควรศึกษากฎหมาย กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติต่างๆ ตลอดจนการประกาศจุดยืนของกลุ่มผู้ลงทุนสถาบัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบริษัทต่อไป ขณะที่ตลาดทุนไทยมีการขยายตัวทั้งมูลค่าการซื้อขายและจำนวนหลักทรัพย์จดทะเบียน พร้อมกับมีการใช้เครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ ตลอดจนความซับซ้อนของกลยุทธ์การบริหารงาน ดังนั้น ควรปกป้องสิทธิของผู้ถือหุ้นรายบุคคลด้วย (สุวัฒน์, 2558)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ริเริ่มให้มีการพัฒนาคุณภาพของการประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปี โดยมอบหมายให้สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทยในฐานะองค์กรตัวแทนผู้ถือหุ้นรายบุคคลรับผิดชอบดำเนินการตั้งแต่ปี 2549 โดยใช้โครงการ “อาสาพิทักษ์สิทธิผู้ถือหุ้น” เป็นกลไกสำคัญในการทำหน้าที่ประเมินคุณภาพการจัดประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ซึ่งโครงการสามารถทำหน้าที่ได้ จึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่และผู้บริหารบริษัทมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับผู้ถือหุ้น ซึ่งผู้เขียนบทความนี้ได้รวบรวมและเรียบเรียงความคิดเห็นจากผู้บริหารและผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจการที่ส่งผลถึงผู้ถือหุ้น ดังนี้

ปลิว มังกรกนก รองประธาน สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยกล่าวว่า “ความสำคัญของการแสดงจุดยืนในการลงมติและการตั้งคำถามทางด้านการกำกับดูแลกิจการและการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันของสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย มิใช่แค่ทำให้เกิดการประชุมสามัญประจำปีที่มีคุณภาพจนเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ แต่ยังนำไปสู่การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการปกป้องสิทธิของตนเองและการส่งเสริมให้เกิดการกำกับดูแลกิจการในบริษัทที่ถือหุ้นอยู่ ในขณะที่เดียวกัน ก็ผลักดันให้คณะกรรมการต้องให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามหลักการกำกับดูแลกิจการและจัดให้มีการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการกำกับดูแลกิจการในภาพรวม และความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนต่อไป”

วรวรรณ ธาราภูมิ ประธานกรรมการสภาธุรกิจตลาดทุนไทย และนายกสมาคมบริษัทจัดการลงทุน กล่าวว่า “การบริหารกองทุน นอกเหนือจากความเป็นมืออาชีพแล้ว พวกเรายังยึดมั่นด้านการกำกับดูแลกิจการ เป็นปัจจัยที่หยิบยกขึ้นมาพิจารณาในการลงทุน เพราะเชื่อมั่นว่า กิจการที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีและเป็นพลเมืองดีของสังคมจะมีความมั่นคง ยั่งยืนด้านผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้น”

สมบัติ นราวุฒิชัย เลขาธิการ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ “การลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ มีความระมัดระวังที่จะพิจารณาในทุกมิติ นอกเหนือจากการพิจารณาเรื่องผลตอบแทนให้กับสมาชิกแล้ว ข้อใหญ่ที่ทางกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการหยิบขึ้นมาพิจารณาลงลึกคือการกำกับดูแลกิจการ”

มงคล ลีลาธรรม นายกสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย กล่าวว่า “การประชุมสามัญประจำปีเป็นจังหวะ โอกาสอันดีที่ผู้ถือหุ้นจะได้พบปะกับผู้บริหาร และได้รับรู้ผลการดำเนินงานของหุ้นที่เข้าไปลงทุน ตลอดจนมีการซักถามในประเด็นต่างๆ ในฐานะหุ้นส่วนทางธุรกิจ สมาคมฯ เองเป็นผู้ถือหุ้นในทุกบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดทุนไทย และใช้สิทธินี้ในการเข้าร่วมประชุม โดยมอบฉันทะให้อาสาพิทักษ์สิทธิผู้ถือหุ้น ทำหน้าที่เข้าร่วมประชุม ประเมินผลตามเกณฑ์ที่เป็นที่รับทราบกันระหว่างทุกบริษัทจดทะเบียนอยู่แล้ว”

ผู้เขียนมองว่า เหล่านี้คือความเคลื่อนไหวของปัจจัยภายนอกกิจการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งเป็นบริษัทมหาชนที่ระดมทุนจากสังคม ทั้งได้ประโยชน์จากสิทธิ์ทางภาษีและมูลค่าราคาหุ้นที่เพิ่มขึ้น จึงต้องมีความ

รับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย (CSR) ทั้งผู้ถือหุ้น พนักงาน ลูกค้า คู่ค้า ชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน” ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติยอมรับกันของบริษัทที่ดี เพราะบทบาทของผู้ถือหุ้นยุคใหม่ ไม่ได้มีเพียงการรอรับเงินปันผลจากบริษัทเท่านั้น แต่ผู้ถือหุ้นมีฐานะเป็น “เจ้าของร่วม” จึงควรมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการบริษัทด้วยการมีสิทธิ์รับข้อมูลข่าวสาร เข้าร่วม และออกเสียงในการประชุมผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียม

สถาบันกรรมการบริษัทไทย โดยการสนับสนุนจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เผยผลสำรวจคะแนน CGR ประจำปี 2559 ของบริษัทจำกัดของไทย 601 บริษัท มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 78 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีและสูงกว่าปี 2558 ที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 75 เปอร์เซ็นต์ เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยทุกหมวด นอกจากนี้จากการประเมิน พบว่า บริษัทจำกัดของไทยมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน และการปรับบทบาทและภาวะผู้นำของคณะกรรมการในเชิงรุกมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของนักลงทุน

ดร. บัณฑิต นิจถาวร กรรมการผู้อำนวยการ สถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) เปิดเผยในงานสัมมนา นำเสนอผลสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนไทยประจำปี 2559 (Corporate Governance Report of Thai Listed Companies 2016) เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2559 ว่า ในปีนี้ บริษัทจดทะเบียนไทย (บจ.) มีพัฒนาการทางด้าน CG ที่ดีขึ้น โดยยังคงได้รับคะแนนการประเมินทางด้าน CG ในระดับที่ดี จากการสำรวจ บจ. ทั้งหมด 601 บริษัท มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 78 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสูงกว่าปี 2558 (588 บริษัท) ที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 75 เปอร์เซ็นต์

หากพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายหมวดของผลสำรวจในปี 2559 จะพบว่า บริษัทจำกัดของไทย ได้รับคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกหมวด โดยหมวดที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 70 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป มี 4 หมวด ได้แก่ หมวดสิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสและการคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 92, 92, 82 และ 74 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ส่วนหมวดที่มีคะแนนเฉลี่ยในระดับ 60 เปอร์เซ็นต์ ได้แก่ หมวดความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 68 เปอร์เซ็นต์

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนบริษัทตามผลการสำรวจที่ได้รับในแต่ละระดับ ซึ่งมีการประกาศผลตามจำนวนสัญลักษณ์ของคณะกรรมการบริษัทมหาชน พบว่า มีบริษัทจดทะเบียน 455 บริษัทที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 70 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป หรือระดับดีขึ้นไป ในจำนวนนี้มีบริษัทที่ได้รับคะแนน 90 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไปหรือระดับดีเลิศ 80 บริษัท (ร้อยละ 13) มีบริษัทที่ได้รับคะแนน 80-89 เปอร์เซ็นต์ หรือระดับดีมาก 195 บริษัท (ร้อยละ 33) และบริษัทที่ได้รับคะแนน 70-79 เปอร์เซ็นต์ หรือระดับดี 180 บริษัท (ร้อยละ 30)

“ผลสำรวจในปีนี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของบริษัทจดทะเบียนไทยในการพัฒนามาตรฐาน CG อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นบริษัทขนาดใหญ่หรือเล็ก นอกจากนี้มีข้อสังเกตว่า บริษัทจดทะเบียนไทยเริ่มให้ความสำคัญการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน การเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน และการปรับบทบาทและภาวะผู้นำของคณะกรรมการในเชิงรุกมากขึ้น เช่น ในด้านวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ รวมถึงการดูแลเรื่องความเสี่ยงต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่นักลงทุนทั้งไทยและต่างประเทศส่วนให้ความสำคัญ” (ผู้จัดการออนไลน์, 2559)

ในขณะที่บทลงโทษจากการประพฤติดีเกี่ยวกับการกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายตลาดทุน ถือเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลบริษัทที่

ระดมทุน เริ่มตั้งแต่การขายหุ้นต่อประชาชนและการเข้าจดทะเบียน หน้าที่เมื่อมีการระดมทุน การเปิดเผยข้อมูล หน้าที่ของกรรมการและผู้บริหารและความผิดเกี่ยวกับการฉ้อฉลและทุจริต

ขณะเดียวกันยังมีการกำกับดูแลการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการซื้อขาย อาทิ การให้ข่าวหรือข้อมูลเท็จ การเปิดเผยข้อมูลโดยที่ไม่แจ้งตลาดหลักทรัพย์ การทำบัญชีหรืองบการเงินเท็จ การซื้อขายโดยใช้ข้อมูลภายใน (Insider Trading) และการสร้างราคาหรือปั่นหุ้น (Stock Manipulation) เป็นต้น ซึ่งแนวทางการดำเนินการในอนาคตเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการซื้อขายจะมีการดำเนินการเพิ่มมาตรการป้องปราม รวมถึงเพิ่มมาตรการลงโทษทางแพ่ง (Civil Sanction)

สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์ ผู้ช่วยเลขาธิการ สายบังคับใช้กฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) กล่าวว่า ขั้นตอนของการเสนอเพิ่มมาตรการลงโทษทางแพ่ง (Civil Sanction) ที่จะใช้กับการกระทำอันไม่เป็นธรรมของบริษัทจดทะเบียนไทย (บจ.) อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) โดยบทลงโทษหลายอย่างจะเปลี่ยนแปลงไปเยอะมาก ซึ่งระหว่างที่รอให้กฎหมายมีผลบังคับใช้อาจจะต้องมีการหารือกันอีกรอบ เนื่องจากจะเป็นการพลิกโฉมการดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่เป็นธรรมอย่างมาก

มาตรการลงโทษทางแพ่ง จะช่วยลดความซ้ำซ้อนในชั้นรวบรวมพยานหลักฐาน โดย ก.ล.ต. จะทำเฉพาะมาตรการลงโทษทางแพ่ง ซึ่งจะใช้ในกรณีกระทำผิดไม่รุนแรง หรือมีบทลงโทษเปรียบเทียบปรับเท่านั้น เช่น การสร้างราคาหรือปั่นหุ้น และการซื้อขายโดยใช้ข้อมูลภายใน ขณะที่ DSI จะทำหน้าที่ในส่วนของการคัดอาญา ซึ่งจะปรับบทลงโทษที่รุนแรงขึ้น เช่น การกล่าวโทษ และแบล็กลิสต์ การกระทำผิดของบุคคลนั้น “ช่วยให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวในบทลงโทษมากขึ้นเนื่องจากระยะเวลาดำเนินคดีมีความรวดเร็วขึ้น ซึ่งปัจจุบันปัญหาและข้อจำกัดในการกำกับดูแลและบังคับใช้ของ ก.ล.ต. พึ่งพาการลงโทษทางอาญาเท่านั้น ผ่านหลายหน่วยงาน ใช้เวลานาน และเกิดความซ้ำซ้อนกันในการรวบรวมพยานหลักฐาน”

อย่างไรก็ตาม เขายกบอกว่า ใน กรณีที่มีความผิดรุนแรง กรรมการทุจริตจะไม่ใช้มาตรการลงโทษทางแพ่ง แต่จะฟ้องทางอาญาอย่างเดียว ซึ่งการเปรียบเทียบปรับใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งได้แต่ไม่ทั้งหมด ดังนั้นอะไรที่ถือว่าร้ายแรงมากๆ เช่น กรรมการ โกงบริษัทจะมีการกล่าวโทษเลยและจะไม่มีการเปรียบเทียบปรับ

“ปัจจุบัน บทลงโทษทางแพ่งค่าปรับจะอยู่ที่ 2 เท่า แต่หากเป็นกรณีอาญารับสารภาพศาลลดโทษให้กึ่งหนึ่งเหลือเท่าเดียว ในกรณีค่าปรับทางแพ่งในอนาคตถ้าเราฟ้องค่าปรับทางแพ่งเราไม่รู้ว่าศาลแพ่งจะลดค่าปรับให้หรือไม่ ซึ่งค่าปรับสามารถเรียกได้ 2 เท่า แล้วยังเรียกคืนผลประโยชน์จากหุ้นที่ปั่นได้อีก 1 เท่า รวมเป็น 3 เท่า คงต้องดูในอนาคตว่าศาลแพ่งจะให้อย่างไร” สำหรับการทบทวนการกำกับดูแลในเรื่องของการขึ้นแบล็กลิสต์ในตัวผู้บริหาร บจ. ก.ล.ต. คาดว่าจะนำเรื่องดังกล่าวเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการฯ ราวเดือนกรกฎาคมนี้ ซึ่งจะเพิ่มมาตรการ เช่น ห้ามซื้อ-ขายหุ้น อีกทั้งทบทวนระยะเวลาการแบล็กลิสต์ ให้เหมาะสมมากขึ้น จากเดิมมีระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี (Money & Wealth 2559 ฉบับที่ 159)

กล่าวโดยสรุป

ผู้เขียนเห็นว่าทุกภาคส่วนมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และถือเป็นหน้าที่ในการดูแลให้เกิดความอยู่รอดและยั่งยืนของสังคมร่วมกัน ดังนั้น ผู้นำหรือผู้บริหารควรมั่นใจตนารมณ์ของการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยตระหนักและให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนและเชื่อมั่นว่าการคงไว้ซึ่งความสมดุลระหว่างธุรกิจ พนักงาน และสังคมนั้น จะส่งเสริมให้ทั้งบริษัท สังคม และสิ่งแวดล้อมเติบโตไปพร้อมๆกันอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส และเป็นประโยชน์แก่บริษัทและผู้ถือหุ้น บริหารงานด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ เพื่อป้องกันความเสียหายต่อผู้ถือหุ้น ตลอดจนไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองและผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลใดๆ ของบริษัทที่ยังไม่เปิดเผยต่อสาธารณชนและไม่ดำเนินการใดๆ ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับบริษัท ผู้เขียนให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังทัศนคติ คุณธรรมและจริยธรรมที่ดีในระดับครอบครัวและระดับตัวบุคคล ซึ่งผู้เขียนถือว่าการกระทำ พฤติกรรมที่แสดงออกมาจากภายในของแต่ละบุคคลจะแสดงถึงระดับของคุณธรรมและจริยธรรม หากระดับบุคคลได้รับการปลูกฝังมาในทุกขณะแล้ว การนึกคิด การตัดสินใจ การกระทำจะแสดงออกมาพร้อมกับการพิจารณาถึงเหตุผล ผลกระทบที่ตามมา และคำนึงถึงความถูกต้องและผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตัวเอง ผู้เขียนขอกล่าวถึงที่จะช่วยเป็นแนวทางปฏิบัติ นั่นคือหลักของการบริหารกิจการที่ดี หรือ บรรษัทภิบาล ด้วยหลักการปฏิบัติที่สำคัญ 7 ประการ คือ

หลักสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ (Responsibility) ไม่ว่าจะตำแหน่งหน้าที่ใดอยู่ในองค์กรหรือสังคม ควรมีความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นพื้นฐานของการเป็นบุคลากรที่ดีมีคุณภาพขององค์กร

หลักความรับผิดชอบในผลงานที่ได้กระทำ (Accountability) การทำงานใดๆ ย่อมมีความสำเร็จและความผิดพลาด หรือ ล้มเหลว เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นธรรมดา มีผู้กล่าวว่า ผู้ที่ไม่เคยประสบความสำเร็จและความผิดพลาดเลย คือ ผู้ที่ไม่เคยทำอะไรเลย เพราะฉะนั้น ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจหรือการกระทำของเรา สามารถเป็นพลังเชิงบวกให้เราได้เรียนรู้

หลักความเท่าเทียมและเป็นธรรม (Equity Treatment) การบริหารกิจการที่ดีผู้บริหารและพนักงานทุกคนต้องให้ความสำคัญต่อความเท่าเทียมและเป็นธรรมสำหรับทุกคนในองค์กร ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบกัน ไม่สร้างความแตกแยก

หลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (Transparency) การปฏิบัติงานใดๆ ก็ตามถ้ามีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐาน ทำงานด้วยความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ มีความเป็นธรรม และพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลที่ได้กระทำลงไป ก็ย่อมที่จะเป็นผู้ที่กล้าเปิดเผยและให้ตรวจสอบเรื่องต่างๆ ได้

หลักจริยธรรม (Ethics) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยการมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ จรรยาบรรณในตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ โดยคำนึงถึงการมีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง จริยธรรม เป็นหลักที่เกินกว่าแค่กฎหมายกำหนด หรือ กฎระเบียบข้อบังคับกำหนด องค์กรต้องกำหนด แนวทางการประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม (Code of Conduct) เพื่อไว้เป็นกรอบของการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรม

หลักการมีส่วนร่วม (Participation) พนักงานทุกคน ทุกระดับในองค์กร ต้องการมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

หลักการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการ (Value Creation) พื้นฐานสำคัญของบริษัทมหาชนทั้ง 6 ประการที่กล่าวมาข้างต้น หลักการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจการก็เป็นผลที่ตามมาต่อไป อีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจที่ผู้เขียนเห็นว่ามีความสำคัญมาก คือ "การกำกับดูแลกิจการ" มีชื่อเรียกอื่นที่อาจได้ยินในบริบทต่าง ๆ เช่น

ธรรมาภิบาล บริษัทมหาชน หรือ Corporate Governance หรือ CG ซึ่งอาจพูดรวม ๆ มีความหมายเหมือนกันว่า หมายถึง การบริหารจัดการบริษัทที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

ในกรณีของบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จะเห็นความสำคัญของ CG ได้อย่างชัดเจน เนื่องจากประชาชนจำนวนมากซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นไม่สามารถเข้าร่วมบริหารจัดการบริษัทได้อย่างใกล้ชิด จึงต้องแต่งตั้งบุคคลที่ไว้วางใจให้เป็นกรรมการเพื่อเข้าไปควบคุมดูแลผู้บริหารบริษัทอีกทอดหนึ่ง การที่จะเกิดความมั่นใจและไว้วางใจกันเป็นทอด ๆ เช่นนี้ได้ ก็จะต้องมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี กล่าวคือ กรรมการต้องทำหน้าที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ของบริษัท และผู้ถือหุ้นอย่างเต็มที่ ไม่ใช่ตำแหน่งในการหาประโยชน์หรือฉวยโอกาสจากบริษัท ดูแลผู้บริหารและฝ่ายจัดการให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับเงินลงทุนที่ใส่เข้ามาในบริษัท ในขณะที่เดียวกันก็ต้องให้สิทธิผู้ถือหุ้นรับทราบข้อมูลของบริษัท ตัดสินใจในเรื่องสำคัญ รวมถึงตรวจสอบการทำงานของกรรมการและผู้บริหาร

ซึ่งในปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่า หากต้องการเติบโตและอยู่ได้อย่างยั่งยืน การดำเนินงานของตลาดทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องไม่ละเลยประโยชน์และผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ใช่เพื่อผลกำไรทางธุรกิจหรือประโยชน์เฉพาะแก่นักลงทุนบางกลุ่มอีกต่อไป ดังนั้น กลยุทธ์ในการดำเนินงานจึงต้องกว้างไกลออกไปรวมถึงสังคม สิ่งแวดล้อม และโลกที่เราอยู่ด้วย นั่นคือเป้าหมายตลาดทุนที่ต้องมี

ผู้เขียนหวังว่าบทความนี้น่าจะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อย และที่สำคัญอยากจะเป็นเสียงสะท้อนว่า แม้ว่าหลักมาตรฐานการปฏิบัติจะชัดเจน มีระบบการตรวจสอบภายในและภายนอก การกำหนดบทลงโทษอย่างชัดเจนเพียงใด แต่สุดท้ายแล้วก็ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้นำเองว่าจะปฏิบัติอย่างถูกต้องหรือไม่ และจากที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงประสบการณ์ของผู้เขียนเองในบทบาทของผู้ปฏิบัติและผู้ถูกปฏิบัติ ก็ยังมีความคิดส่วนตัวว่า ยังมีช่องทางที่จะกระทำผิดอีกมากมายที่จะสามารถกระทำได้โดยที่ผู้ถือหุ้นอาจจะไม่ทราบข้อมูลที่แท้จริง หรือได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องครบถ้วน จนเกิดการมีส่วนได้ส่วนเสียตามมา ผู้ถือหุ้นควรให้ความสำคัญต่อสิทธิและหน้าที่ของตน ตลอดจนติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วนรอบด้าน และถ่วงดุลด้วยเหตุและผล อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้ถือหุ้นเอง และที่สำคัญที่สุด ผู้ถือหุ้นเป็นกลไกหลักสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจในทุกภาคส่วนและทุกระดับ เพราะฉะนั้น เราจะหลีกเลี่ยงสิทธิและหน้าที่ของ ผู้ถือหุ้น ไม่ได้เลยและควรส่งเสริม แก้อไข ปรับปรุง วิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกันต่อไป

อ้างอิง

สถาบันไทยพัฒน์. 2560. **Thai CSR Network**:2560.

ศูนย์พัฒนาการค้ากับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน.สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.2555

การค้ากับการซื้อขาย. 2560. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

พิเศษ เสตเสถียร. 2560. **Insider Trading กับ Corporate Governance**.

สิทธิผู้ถือหุ้นและนักลงทุนสถาบัน. 2560. **CG Thailand** .สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

สุวัฒน์ ทองธนากุล. 2558. จัดประชุมผู้ถือหุ้นทำไมเป็น CSR+CG.

ผู้จัดการออนไลน์. 2559. **Management &HR**.

Marketing Watch – SET Corner. 2559. นิตยสาร **Money&Wealth**.